

Informes
d'Avaluació 30

**Anàlisi del
context de
l'alumnat de
quart d'ESO.
Curs 2020-2021**

Informes
d'Avaluació 30

Anàlisi del
context de
l'alumnat de
quart d'ESO.
Curs 2020-2021

URL: <https://educacio.gencat.cat/>

Aquest llibre està publicat amb una llicència Creative Commons Reconeixement-No comercial
Compartir igual 3.0 Espanya.

Per veure'n una còpia, visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Els termes de la llicència impliquen que aquest material pot ser:

- reproduït, distribuït i comunicat públicament sempre que se'n reconegui l'autoria;
- reproduït, distribuït i comunicat públicament sempre que l'ús no sigui comercial, i
- utilitzat per generar una obra derivada sempre que aquesta quedi subjecta a una llicència idèntica a aquesta

Anàlisi del context de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya. 2020-2021

Coordinació de l'estudi: Carles Vega i Castellví (president del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu), Joan Mateo i Andrés (expresident del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu) i Carmina Pinya i Salomó (secretària executiva).

Elaboració de l'informe: Marc Martínez Pons, Pau Torres Menéndez i Jaume Cantero Guerrero (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu), i Ernest Querol Puig (assessor tècnic docent).

Elaboració del qüestionari electrònic: Sergi Cumplido Mercader i Víctor Arribas Payà (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu).

Correcció: Isidre Muñoz Ramos (assessor tècnic docent)

© Generalitat de Catalunya

Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Departament d'Educació

1a edició: abril de 2022

PRESENTACIÓ

Fa més de tres lustres que el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CSASE) va iniciar l'estudi del context de l'alumnat. Se n'ha obtingut dades des de l'any 2006, quan ja es va preparar un qüestionari sociodemogràfic i lingüístic que es va aplicar aquell mateix any i també el 2013 i el 2021 (en podeu veure els resultats en els números 11,19 i 29 de la col·lecció 'Informes d'Avaluació'). El 2012, PISA va començar a tractar el tema del context en el marc general i en va obtenir informacions en l'onada del 2013. El curs 2018-2019, el Consell Superior d'Avaluació va elaborar i aplicar els qüestionaris de context de l'alumnat, del professorat i de les direccions i en va obtenir els resultats que es van publicar als números 22, 24 i 25 dels 'Informes d'Avaluació'. I l'any 2020, també vam elaborar un qüestionari per conèixer els efectes, relacionats amb el context, que el confinament ha produït en l'alumnat i l'impacte que ha tingut en els seus resultats acadèmics, que queden recollir i analitzats en els 'Informes d'Avaluació' 27 i 28.

L'informe sobre el context de l'alumnat de quart d'ESO que esteu llegint és complementari de l'*Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de quart d'ESO a Catalunya. 2006-2013-2021* (publicat en el número 29 de la l'anteriorment citada col·lecció 'Informes d'Avaluació'). Les dades, tant de l'un com de l'altre, s'han obtingut a partir de les respostes al mateix qüestionari passat el març de 2021. Mentre que l'*Estudi sociodemogràfic i lingüístic* –com s'endevina del títol– se centra en els aspectes sociolingüístics, el que ara us presento ho fa en la resta de les variables de context.

En aquesta publicació, l'anàlisi del context de l'alumnat es posa en relació amb els resultats de l'avaluació de quart d'ESO, que s'ha anat aplicant cada curs acadèmic a tot l'alumnat de Catalunya durant el mes de febrer (enguany, març), ha esdevingut una prova habitual perquè ja és el desè curs consecutiu que s'hi aplica. La novetat en aquesta edició és que els resultats es comparen amb els del qüestionari de context que es va passar l'any 2018-2019, de manera que es poden observar els canvis que s'han produït en la població escolar catalana d'aquest nivell al llarg dels dos anys que van des d'aquella primera edició a la segona que presentem ara. No es comparen amb els del curs 2019-2020 perquè aquell any no s'hi va poder passar el qüestionari, a causa confinament patit a partir de mitjans de març de 2020.

En primer lloc, s'hi defineixen les característiques del qüestionari i les dades descriptives de la mostra de l'alumnat enquestat. A continuació, hi podreu llegir els resultats de les preguntes adreçades a conèixer com estudia l'alumnat, els comportaments culturals, especialment en el món del consum digital, de televisió, de premsa i de llibres, i en l'ús de les noves tecnologies.

El qüestionari es va aplicar a una mostra representativa d'alumnes tenint en compte els estrats de titularitat del centre, grandària de l'hàbitat on se situa, complexitat del centre. Un total de 3.205 alumnes de 55 centres, triats aleatòriament entre els qui cursaven quart d'ESO el curs 2020-2021, en base als criteris esmentats suara. El mostreig més gran de les tres onades, per tal de poder obtenir resultats estadísticament significatius, i que aquests puguin ser extrapolats al conjunt de població d'alumnes de quart d'ESO.

Les interpretacions derivades de l'anàlisi d'aquestes dades pretenen proporcionar informació que sigui útil per als responsables de les polítiques educatives per a la

presa de decisions sobre el conjunt del sistema educatiu i que, alhora, serveixi a les directives i els equips docents per a la millora de la pràctica pedagògica en els seus centres. D'aquesta manera, el CSASE s'aplica a complir la funció –que té encomanada com a òrgan consultiu– de facilitar a l'Administració educativa les dades que li permetin una adequada presa de decisions per millorar-ne la qualitat i adequar-lo a les necessitats educatives, les demandes socials i els interessos de país d'aquestes alçades del segle XXI: un sistema educatiu modern, integrador, cohesionador i equitatiu.

Carles Vega Castellví

President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Contingut

Introducció	6
1. Característiques del Qüestionari de context per a l'alumnat de quart d'ESO .8	
1.1. Elaboració i contingut del Qüestionari.....	8
1.2. Població i mostra avaluada.....	9
1.3. Consideracions metodològiques.....	15
1.4. Recollida de la informació.....	16
2. Dades descriptives de l'alumnat.....	17
2.1. Gènere	17
2.2. Any de naixement	17
2.3. Titularitat del centre.....	18
2.4. Dimensions del municipi.....	20
2.5. Dimensions del centre.....	20
2.6. Proporció d'alumnat estranger	21
2.7. Origen geogràfic de l'alumnat que ha nascut a l'estranger.....	22
2.8. Edats d'arribada a Catalunya	23
2.9. Repetició de curs.....	24
2.10. Canvi de centre a educació primària i secundària.....	25
2.11. Síntesi	26
3. Dades descriptives de la família	27
3.1. Lloc de naixement	27
3.2. Origen geogràfic de les mares i dels pares nascuts fora d'Espanya	28
3.3. Nivell màxim d'estudis acabats de les mares i dels pares	29
3.4. Professi3 de les mares i els pares	31
3.5. Estructura familiar.....	33
3.6. Dades socioeconòmiques familiars	35
3.7. Síntesi	43
4. Context escolar.....	44
4.1. Interès, esforç i importància de l'alumnat pels continguts de les matèries	44
4.2. Clima escolar	45
4.3. Actituds, hàbits i estratègies d'estudi	48
4.4. Autoconcepte i expectatives acadèmiques	51
4.6. Síntesi	55
5. La relació entre els índexs estadístics i l'avaluació de 4t d'ESO del 2021	56
5.1. Càlcul dels índexs socioecon3mic i cultural (ISEC), d'hàbits familiars, i d'hàbits de lectura mitjançant l'anàlisi de components principals categ3ric....	56

5.2. La relació dels índexs estadístics de capital socioeconòmic cultural, d'hàbits familiars i d'hàbits lectors amb els resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2021	64
5.3. Síntesi.....	80
6. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO	82
6.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere	82
6.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat	84
6.3. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició de curss	86
6.4. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre	88
6.5. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu dels progenitors o tutors	89
6.7. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina dels progenitors	97
6.8. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el suport dels progenitors en l'aprenentatge.....	109
6.9. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons les actituds, els hàbits i les estratègies d'estudi.....	116
6.10. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'actitud de l'alumnat a l'aula.....	139
6.11. Síntesi	142
7. Síntesi final	143
Dades descriptives de l'alumnat	143
Dades descriptives de les famílies.....	143
Context escolar	144
Índexs estadístics i l'avaluació de quart d'ESO del 2021	145
L'associació entre les puntuacions obtingudes en l'avaluació i altres variables de context	145

Introducció

Amb la finalitat d'incrementar les dades socioeducatives de Catalunya, tant en quantitat com en qualitat, el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CSASE) afegeix als estudis internacionals, estudis propis que aportin altres informacions sobre el funcionament i els resultats del sistema educatiu en les diferents etapes. A banda d'altres estudis sobre sociolingüística ([número 11](#), [número 19](#) i [número 29](#) dels Informes d'avaluació), el CSASE també recull dades relacionades amb l'entorn dels alumnes, que inclou qüestionaris de context per a l'alumnat ([número 22](#)), el professorat ([número 25](#)) i la direcció dels centres educatius ([número 24](#)).

Tal com es va explicitar al número 29 dels Informes d'avaluació, les onades del qüestionari sociodemogràfic i lingüístic es presenten cada 7 anys. Per tant, la tercera onada del qüestionari hauria d'haver recollit les dades de l'any 2020, però a causa del confinament i la corresponent interrupció de l'activitat lectiva presencial dels centres educatius, es va haver d'endarrerir la recollida de dades i l'anàlisi de resultats fins al curs 2020-2021.

En aquesta darrera onada, el qüestionari sociodemogràfic i lingüístic de l'any 2021 inclou i agrupa variables del qüestionari de context del curs 2018-2019, atès que es va elaborar un qüestionari per poder tenir dades i resultats que servissin per a posteriors Informes d'avaluació, més enllà de l'Estudi sociodemogràfic i lingüístic. És per això que, després del número 29 sobre l'*Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO a Catalunya. 2006-2013-2021*, es presenta una altra publicació complementària sobre l'anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO, la qual és similar al número 28 que tracta sobre l'impacte del confinament en l'alumnat de quart d'ESO.

Tenint en compte que l'últim qüestionari de context es va realitzar el curs 2018-2019, la recollida de la informació sobre l'entorn de l'alumnat és biennal. En canvi, les dades relatives al professorat i les direccions durant el curs 2020-2021 no es van poder recollir a causa de les restriccions provocades per la pandèmia. Així doncs, les últimes dades de què es disposen sobre el professorat i la direcció són del curs 2018-2019.

Des de l'informe Coleman (1966)¹, i posteriorment Bourdieu (1979)², s'ha pogut anar comprovant la relació entre el nivell sociocultural i el rendiment acadèmic, per a la qual cosa ha calgut conèixer aquestes dades sociodemogràfiques mitjançant els qüestionaris de context. El CSASE va preparar i aplicar el primer qüestionari sociodemogràfic i lingüístic. Des de 2012, també es compta amb els qüestionaris de context de PISA, elaborats per l'OCDE, i que ens van permetre obtenir informacions per a l'onada del 2013.

¹ Coleman, J. S.; Campbell, E. Q.; Hobson, C. J.; McPartland, F.; Mood, A. M.; Weinfeld, F. D. i York, R. L. (1966). Equality of Educational Opportunity. Washington D.C., U.S., Government Printing Office.

² Bourdieu, P. (1979). Capital cultural, escuela y espacio social. Siglo XXI editores: Buenos Aires (Argentina).

El CSASE ha dissenyat, doncs, tres qüestionaris sobre el context sociodemogràfic i lingüístic que proporcionen indicadors de la situació socioeconòmica, del clima escolar i dels usos lingüístics de l'alumnat. Amb aquestes dades, s'hi ha elaborat els qüestionaris de context d'alumnat, professorat i direcció del curs 2018-2019, i el qüestionari sobre els efectes del confinament (desembre de 2020).

L'objectiu d'aquestes recerques és entendre millor els factors que influeixen en els resultats de l'alumnat. Finalment, la informació obtinguda es creua amb els resultats de les proves de l'avaluació de quart d'ESO del curs 2020-2021³.

El qüestionari per a l'alumnat inclou una sèrie de preguntes adreçades a: en primer lloc, conèixer el seu comportament en l'estudi; en segon lloc, indagar els comportaments culturals dels adolescents, especialment en el món del consum digital, la televisió, els llibres i la premsa, i les noves tecnologies.

Per les restriccions provocades per la covid-19, en aquesta edició no s'ha pogut agrupar el qüestionari sociodemogràfic i lingüístic amb el qüestionari de context, tal com es va fer l'any 2018-2019. El resultat ha estat l'eliminació d'algunes preguntes que incidirien en algunes variables, fet que podria afectar la variància d'aquests índexs estadístics. Paral·lelament, s'hi han fusionat els factors socioculturals i els socioeconòmics, mentre que s'han creat dos índexs nous: el d'hàbits familiars i el d'hàbits lectors.

En canvi, el recull dels descriptius, el creuament dels resultats de l'avaluació de quart d'ESO amb diversitat de variables com el nivell d'instrucció, el tipus d'ocupació, el suport dels progenitors en funció de les actituds i els hàbits és idèntic al del número 22 dels Informes d'avaluació. Aquesta informació es presenta de forma comparada amb el qüestionari de context 2018-2019, per valorar si s'hi han produït canvis en relació a l'edició anterior.

Per últim, és important anunciar dues novetats d'aquest informe:

- Les dades del 2021 es presenten segregades segons la complexitat dels centres.
- Comparació entre les dades obtingudes el curs 2018-2019 amb les del curs 2020-2021.

L'informe acaba amb una síntesi final on es recullen les idees principals de cadascun dels capítols.

³ El curs 2020- 2021 no es va poder elaborar ni recollir les proves mostrals de l'Expressió Oral de les competències lingüístiques, atès que el funcionament dels centres com els grups bombolles escolars va fer impossible l'avaluació d'aquesta prova.

1. Característiques del Qüestionari de context per a l'alumnat de quart d'ESO

1.1. Elaboració i contingut del Qüestionari

Per a la redacció dels ítems del qüestionari s'ha emprat un llenguatge estàndard, apropiat per a l'alumnat de quart d'ESO, el qual garanteix que els informants entenguin el que se'ls pregunta i que interpretin els conceptes de la mateixa manera. A més, es procura evitar l'ús de conceptes ambigus i, en aquells que poden resultar difícils de comprendre, s'hi inclouen aclariments (per exemple, què s'ha d'entendre per "revistes especialitzades").

Com que les preguntes del qüestionari de context ja s'havien respost en l'onada corresponent al curs 2018-2019, ja no va caler testar-les, tan sols es va fer una prova per confirmar que l'aplicació informàtica del Typeforms funcionava correctament.

Per a les opcions de resposta de l'enquesta, s'hi han tingut presents els aspectes següents:

- Es combinen ítems de resposta única amb altres en què es permet marcar més d'una opció.
- S'intenta evitar biaixos de desitjabilitat social minimitzant el contingut pejoratiu de les categories extremes.
- S'utilitzen escales que expressen freqüència, sempre que és possible ("com a màxim", "una o diverses vegades l'any", "una o diverses vegades al mes"...) més que intensitat ("molt", "bastant", "poc", "gens"), pel fet que les escales de freqüència proporcionen respostes més objectives. En aquest sentit, "llegir molt" podria tenir un significat diferent per a una persona habituada a llegir que per a una altra que ho fa de manera esporàdica. En canvi, no hi ha dubte a l'hora d'interpretar respostes com "cada dia o gairebé cada dia".
- S'hi inclouen preguntes dicotòmiques, quan tan sols interessa diferenciar entre dos grups, i politòmiques, quan es vol obtenir una resposta més matisada. Concretament, s'empren escales de tres i cinc categories per als casos en què substantivament té sentit incloure una categoria central, i de quatre categories quan es vol incentivar el posicionament en un sentit o en un altre.
- Es preveuen bateries d'ítems amb enunciat i opcions de resposta comunes en aquelles dimensions en què diverses preguntes tenen un contingut similar i una mateixa lògica de resposta. Amb aquesta estratègia, es vol agilitzar la resposta al qüestionari.
- S'utilitza la categoria "no ho sé" en els ítems més complexos. Aquest criteri no s'ha estès al conjunt del qüestionari per tal d'incentivar la reflexió dels informants.

Per a l'elaboració del qüestionari, es dimensionalitzen els conceptes teòrics en els atributs més rellevants i, posteriorment, se cerquen les preguntes-indicadors que mesuren de manera més acurada cadascun dels blocs d'informació.

El qüestionari de context per a l'alumnat, integrat juntament amb el qüestionari sociodemogràfic i lingüístic, consta d'un total de 153 preguntes. No obstant això, la part que correspondria pròpiament al context en serien 105. Tanmateix, l'alumnat mai ha de respondre-les totes, atès que el qüestionari funciona a través de lògiques i, per tant, en funció de les seves respostes, se salta unes preguntes o unes altres.

La informació recollida en el qüestionari s'agrupa en els blocs següents:

- Dades personals
- Dades acadèmiques
- Context familiar
- Actituds, hàbits i estratègies envers l'estudi
- Suport a l'aprenentatge
- Autoconcepte i expectatives acadèmiques
- Clima escolar
- Ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC)

1.2. Població i mostra avaluada

L'univers d'estudi d'aquest qüestionari correspon a l'alumnat de quart d'ESO que va participar en l'avaluació d'educació secundària obligatòria del curs 2020-2021 amb un procés de correcció externa de les proves (82.178 alumnes). Estan exclosos els alumnes que no van participar a la prova ni els qui van comptar amb un procés de correcció interna, dut a terme pel centre educatiu. La delimitació de l'univers respon a la voluntat de creuar les respostes al qüestionari amb els resultats obtinguts a l'avaluació d'educació secundària obligatòria.

Tal com es va realitzar en el qüestionari de context del curs 2018- 2019, s'ha previst l'aplicació del qüestionari a una mostra representativa dels alumnes de quart d'ESO de 55 centres educatius. El procediment de mostreig ha estat bietàpic, estratificat per conglomerats amb la selecció de les unitats primàries (centres) de manera aleatòria no proporcional, respectant quotes d'àrea territorial; i amb la selecció de les unitats últimes (alumnes) a través d'un mostreig per conglomerats.

Els estrats de centres s'han configurat a partir del creuament de quatre variables que recullen la diversitat del sistema educatiu català:

- La grandària de l'hàbitat on s'ubica el centre, codificada en tres categories: més de 100.000 habitants, de 10.001 a 100.000 habitants i menys de 10.000 habitants.
- La complexitat del centre, codificada en tres categories: alta, mitjana i baixa.⁴
- La titularitat del centre, codificada en dues categories: centres públics i centres privats.

⁴ La complexitat de centre és una mesura sintètica elaborada per la Inspecció d'Educació a partir dels quatre indicadors següents: 1. Diversitat significativa: percentatge d'alumnes amb necessitats educatives especials que hi ha al centre, percentatge d'alumnes amb necessitats educatives específiques (situació socioeconòmica desfavorida) i percentatge d'alumnes de nova incorporació al sistema educatiu (menys de 2 anys); 2. Mobilitat de l'alumnat i mobilitat del professorat del centre; 3. Absències de l'alumnat per trimestres i absències del professorat que no generen substitució; 4. Demanda d'escolarització a P3 i sol·licituds de preinscripció a primer d'ESO.

- La grandària del centre, codificada en dues categories: més de 60 alumnes i menys de 60 alumnes.

El creuament d'aquestes variables dona lloc als estrats següents: 3 segons la grandària municipal, 3 segons la complexitat dels centres, 2 segons la titularitat i 2 segons la grandària del centre. És a dir: $3 \times 3 \times 2 \times 2 = 36$ estrats teòrics, 18 dels quals són reals. En el disseny de la mostra s'han considerat 18 perfils de centres, seguint com a criteri el pes que tenen en el conjunt de la població. Els perfils seleccionats cobreixen el 93,1% del centres de Catalunya que imparteixen quart d'ESO (1.017 dels 1.092 centres). Amb un nivell de confiança del 95,5% i assumint la màxima indeterminació $p=q=50\%$, l'error real del qüestionari sota el supòsit de mostreig aleatori simple és de $\pm 1,7\%$ per al conjunt de la mostra.

Per garantir que el marge d'error és acceptable per a tots els grups quan se segmenten a la mostra, s'ha donat més pes a alguns dels estrats. Posteriorment, s'han tornat a ponderar els diversos grups per reequilibrar la mostra a les proporcions de la població. El marge d'error per a les diferents categories de les variables d'estratificació de la mostra sempre és acceptable. En desagregacions addicionals que compten amb un error mostral superior al $\pm 5,0\%$, si és el cas, s'informa sempre que els resultats podrien tenir un marge de variació ampli, la qual cosa condicionaria la interpretació de les dades.

Taula 1.1. Error mostral global segons les variables d'estratificació

	Grandària del municipi			Complexitat del centre		
	>100.000 hab.	10.001-100.000 hab.	≤10.000 hab.	Baixa	Mitjana	Alta
Univers	31.977	37.546	12.645	12.499	55.003	14.676
Mostra	38%	37,6%	24,4%	17,2%	64%	18,8%
Marge d'error	±2,8%	±2,8%	±3,4%	±4%	±2,1%	±3,9%
Error mostral global: ±1,7%						

	Titularitat centre		Grandària del centre	
	Públic	Privat	≤60 alumnes	>60 alumnes
Univers	52.959	29.219	19.152	63.026
Mostra	65,9%	34,1%	38,8%	61,2%
Marge d'error	±2,1%	±2,9%	±2,7%	±2,2%
Error mostral global: ±1,7%				

De la taula 1.2. a la 1.5, s'exposa la distribució dels centres i els alumnes de la mostra, la qual es compara amb el pes real de cada grup en la població d'estudi. Amb aquesta descripció es vol comprovar fins a quin punt els diversos estrats es troben ben representats a la mostra i, en conseqüència, garantir la validesa dels resultats. En la mesura que les variables d'estratificació poden estar relacionades amb l'objecte d'estudi, els possibles desequilibris en la mostra podrien comportar un biaix en els resultats obtinguts.

Taula 1.2. Caracterització de la població i la mostra segons la grandària del municipi

	N.	>100.000 habitants		10.001-100.000 habitants		≤ 10.000 habitants	
		N.	%	N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	446	40,8%	461	42,2%	185	16,9%
	Mostra (n=55)	22	40%	19	34,5%	14	25,5%
Alumnes	Població (N=82.178)	31.977	38,9%	37.516	45,7%	12.685	15,4%
	Mostra (n=3.205)	1.218	38%	1.206	37,6%	781	24,4%

Taula 1.3. Caracterització de la població i la mostra segons la complexitat del centre

	N.	Baixa		Mitjana		Alta	
		N.	%	N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	176	16,1%	733	67,1%	183	16,8%
	Mostra (n=55)	10	18,2%	34	61,8%	11	20%
Alumnes	Població (N=82.178)	12.499	15,2%	55.003	66,9%	14.676	17,9%
	Mostra (n=3.205)	554	17,1%	2.050	63,4%	601	18,6%

A la mostra hi ha més centres públics que privats-concertats, i el percentatge d'alumnes que formen part de la mostra és superior al del conjunt de Catalunya.

Taula 1.4. Caracterització de la població i la mostra segons la titularitat del centre

	N.	Públic		Privat	
		N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	577	52,8%	515	47,2%
	Mostra (n=55)	31	56,4%	24	43,6%
Alumnes	Població (N=82.178)	52.959	64,4%	29.219	35,6%
	Mostra (n=3.205)	2.113	65,9%	1.092	34,1%

La proporció de centres grans i petits que han emplenat el qüestionari és molt similar a la distribució real de la població.

Taula 1.5. Caracterització de la població i la mostra segons la grandària del centre

	N.	≤60 alumnes av. 4t		>60 alumnes av. 4t	
		N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	460	42%	632	58%
	Mostra (n=55)	27	49%	28	51%
Alumnes	Població (N=82.178)	19.152	23%	63.026	77%
	Mostra (n=3.205)	1.244	38,8%	1.961	61,2%

Tot i que el territori no va ser un dels criteris per configurar els estrats dels centres, a la mostra s'ha garantit una representació equilibrada de les deu àrees territorials en què s'organitza el Departament d'Ensenyament. A la Taula 1.6 s'exposa la relació de centres segons l'Àrea territorial on estan situats. De nou, no hi ha grans diferències en la distribució de la mostra ni en el conjunt poblacional.

Taula 1.6. Distribució territorial dels centres que formen part de la mostra

	N.	Baix Llobregat		Barcelona comarques		Catalunya central		Consorci d'Ed. de Barcelona	
		N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	113	10,3%	124	11,4%	88	8,1%	214	19,6%
	Mostra (n=55)	6	10,9%	7	12,7%	4	7,3%	10	18,2%
		Girona		Lleida		Maresme-Vallès Oriental		Tarragona	
	N.	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Centres	Població (N=1.092)	104	10%	65	5,6%	134	12,3%	85	7,8%
	Mostra (n=55)	9	16,4%	4	7%	5	9,1%	4	7%
		Terres de l'Ebre		Vallès Occidental					
	N.	N.	%	N.	%				
Centres	Població (N=1.092)	26	2,4%	139	13%				
	Mostra (n=55)	1	1,8%	5	9%				

En darrer terme, és possible contrastar la validesa de la mostra comparant els resultats obtinguts pels 3.205 alumnes als quals se'ls va fer correcció externa a l'avaluació de quart d'ESO i les seves puntuacions en l'edició 2019-2020 (vegeu el número 49 dels *Quaderns d'avaluació*). A més, també s'adjunta la Taula de les proves de l'avaluació de quart d'ESO del curs 2018- 2019(curs en què es va elaborar el qüestionari de context per primera vegada, amb una mostra significativa de 51 centres i 2.859 alumnes). Tenint en compte el marge d'error de l'enquesta, tant del curs 2018-

2019 com del 2020-2021, es conclou que les diferències en els resultats dels alumnes de la mostra i el del conjunt de Catalunya no són remarcables. El que sí s'aprecia és que les qualificacions del curs 2018-2019 (abans de la pandèmia de la covid-19) són generalment més altes que no pas les del curs 2020-2021 (després de la pandèmia de la covid-19). Per ampliar informació sobre l'impacte de la pandèmia i de l'aturada de l'activitat lectiva presencial, vegeu el [número 28 de l'Informes d'avaluació](#) i el [número 49](#) del Quaderns d'avaluació.

Taula 1.7. Resultats a l'avaluació de quart d'ESO curs 2018-2019 (mostra i població)

	Resultats de Catalunya curs 2019-2020		Resultats de la mostra curs 2019-2020	
	Puntuació mitjana	Desviació típica	Puntuació mitjana	Desviació típica
Llengua catalana	77,5	13,1	77,8	12,9
Comprensió lectora	83,2	12,4	83,3	12
Expressió escrita	69	18,9	69,4	18,6
Llengua castellana	78,6	11,7	78,9	11,4
Comprensió lectora	83,5	10,8	83,2	10,5
Expressió escrita	71,2	17,4	72,5	16,6
Llengua anglesa	74,1	19,9	74,4	20,9
Comprensió oral	80,7	19,5	80,4	19,9
Comprensió lectora	81,9	17,7	81,7	18,2
Expressió escrita	55	30,7	58,6	32,8
Matemàtiques	68,8	18,3	67,6	18,7
Numeració i càlcul	69	21,3	68,2	21,8
Canvi i relacions	64,8	24,9	63,6	25,3
Espai, forma i mesura	73	20,3	71,8	20,6
Estadística	67	24,8	65,4	24,6
Científicotecnològica	66,2	15,6	66	15,8
Explicar fenòmens naturals i tecnològics i aplicacions tecnològiques	54,4	16,2	54,7	15,9
Reconèixer els aspectes principals de la investigació científica	73	19,1	73,2	19,7
Interpretar informació científicotecnològica	71,2	20,6	70,1	21

Taula 1.8. Resultats a l'avaluació de quart d'ESO curs 2020-2021 (mostra i població)

	Resultats de Catalunya curs 2020-2021		Resultats de la mostra curs 2020-2021	
	Puntuació mitjana	Desviació típica	Puntuació mitjana	Desviació típica
Llengua catalana	76,5	13,5	76,2	13,2
Comprensió lectora	84,3	12,5	84,1	12,3
Expressió escrita	64,8	19,6	64,4	19,1
Llengua castellana	78	12,3	78,1	12
Comprensió lectora	82,4	12	82,6	11,8
Expressió escrita	71,6	17,6	71,5	17,1
Llengua anglesa	70,5	20,9	70,5	20,7
Comprensió oral	77,5	18,9	77,7	18,6
Comprensió lectora	75,7	20,7	75,6	20,5
Expressió escrita	56,5	31,1	56,4	31,1
Matemàtiques	66,7	20,3	66,9	20,3
Numeració i càlcul	55,5	27,9	55,7	27,7
Canvi i relacions	65,6	23	66,1	23,1
Espai, forma i mesura	63,9	22,9	63,6	22,8
Estadística	77,1	22,3	77,5	22,4
Cientificotecnològica	63,9	19,5	63,6	19,7
Explicar fenòmens naturals i tecnològics i aplicacions tecnològiques	69,5	18,8	69,2	18,9
Reconèixer els aspectes principals de la investigació científica	58,3	28	58	28,5
Interpretar informació científicotecnològica	63,9	22,7	63,6	22,8

El qüestionari del 2021 s'ha aplicat a una mostra més gran d'alumnes que el del 2006 i el 2013, ja que s'ha passat dels 1.500 alumnes de la primera edició als 2.552 de la segona i als 3.205 de la tercera. Aquest canvi s'ha degut a la selecció de la mostra: l'any 2006, els centres en què es va aplicar el qüestionari van ser els mateixos que van participar en l'estudi internacional PISA 2006. A l'edició del 2013, es va fer una selecció de 50 centres que van fer la prova d'avaluació de quart d'ESO del curs 2012-2013. A la present onada, s'han triat aleatòriament 55 centres que han fet l'avaluació de quart d'ESO del curs 2020-2021. A més, l'anàlisi del context de l'alumnat del curs 2018-2019 tenia una mostra d'uns 2.859 alumnes, un nombre similar al de les dades actuals.

En les altres ocasions, el procediment de mostreig utilitzat va ser el bietàpic estratificat. Amb tot, les variables utilitzades per configurar estrats de centres han variat: el 2006 van ser la titularitat i la grandària de l'hàbitat on s'ubicava el centre, mentre que tant a l'edició del 2013, 2018 (aquesta únicament sobre el context de l'alumnat) com a la de 2021 s'hi han afegit la complexitat i la grandària del centre. D'altra banda, l'any 2006 es va seleccionar aleatòriament un màxim de 35 alumnes per centre, mentre que el

2013, 2018 i el 2021 hi ha participat tot l'alumnat dels centres que va seguir un procés de correcció externa en l'avaluació de quart d'ESO.

Com en les dues onades precedents, els centres escollits l'any 2021 es distribueixen de manera proporcional al pes que tenen en els diversos serveis territorials del Departament d'Educació. Malgrat les variacions en la selecció de la mostra, la metodologia emprada en les tres edicions garanteix la representativitat dels resultats i, per tant, possibilita la comparació de les preguntes que s'han mantingut en els qüestionaris del 2006, el 2013 i el 2018, amb la del qüestionari sociolingüístic demogràfic i de context del 2021.

1.3. Consideracions metodològiques

En primer lloc, es va dissenyar un qüestionari sociodemogràfic, lingüístic i de context virtual de 153 preguntes, algunes de les quals no s'havien de respondre en funció de la contestació que s'hagués donat prèviament, atès que aquest incorporava una lògica de resposta. El temps per emplenar-lo era, aproximadament, de 35 minuts. Amb el qüestionari es pretenia satisfer les necessitats d'informació establertes amb el mínim d'ítems possible. D'aquesta manera, es volia assegurar l'interès constant de l'alumne/a mentre anava emplenant el qüestionari i garantir la validesa de totes les respostes.

A més, s'hi van combinar ítems en què es demanava informació objectiva amb d'altres referits a percepcions. Malgrat les limitacions de la informació subjectiva (risc de desitjabilitat social i aquiescència), es van incloure ítems de percepció per la seva rellevància i per la impossibilitat d'obtenir aquestes dades per altres fonts. Per minimitzar els efectes no-volguts de les manifestacions dels individus, en el disseny del qüestionari es van emprar diverses estratègies en la formulació dels enunciats i les categories de resposta, en l'ús d'ítems referits a comportaments per captar determinades percepcions (es tendeixen a respondre de manera més sincera), i en la ubicació de les preguntes al llarg del qüestionari.

D'altra banda, pel fet d'haver escollit el mètode d'enquesta autoempenada, era recomanable incloure únicament preguntes amb resposta precodificada i fàcils de contestar. Així mateix, es va evitar formular preguntes que impliquessin un gran esforç de memòria o càlcul.

En punts anteriors s'han anat comentant quins criteris s'han tingut en consideració a l'hora de redactar les preguntes i respostes. No obstant això, arribats en aquest punt, és important fer algunes consideracions metodològiques que s'han tingut en compte a l'hora de realitzar l'explotació de les dades:

- Les anàlisis de l'entorn de l'alumnat de 4t d'ESO del curs 2020-2021 —en la seva majoria— repliquen els mateixos procediments metodològics i estadístics que el número 22 dels Informes d'avaluació. Es presenten descriptius dels diferents gràfics referits a l'alumnat, la seva família i el seu context escolar. Com s'ha apuntat a la Introducció, en aquesta edició de l'informe de l'anàlisi del qüestionari de context s'han creuat els índexs estadístics, tot i que tinguin una variància explicada més petita que no pas els índexs estadístics del qüestionari de context 2018-2019. Com que en aquesta edició es va haver d'agrupar el qüestionari sociodemogràfic i lingüístic amb el qüestionari de context per passar-lo en el mateix moment, es van haver d'eliminar preguntes, per tal de

mantenir uns índexs de resposta elevats. Això, ha tingut algunes conseqüències, ja que s'eliminen variables que potencialment podien conformar un índex estadístic. Com s'ha dit anteriorment, aquest fet podria afectar la variància explicada d'aquests índexs estadístics.

- Posteriorment, es realitza l'anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons diverses variables de l'alumnat.
- També és important destacar que la mostra és representativa, amb un error mostral de l'1,7%, la qual cosa indica que els resultats de la mostra es poden extrapolar al total de la població escolar de quart d'ESO. Ara bé, les últimes respostes del qüestionari (a partir de la pregunta 140, aproximadament) presenten un baix índex de resposta, per aquest motiu els resultats d'aquestes qüestions s'han d'interpretar amb cautela, ja que l'alumnat no les contestava perquè estava fatigat, malgrat la retallada del qüestionari per encabir les preguntes sociodemogràfiques, sociolingüístiques i de context, que van fer que el qüestionari del 2021 fos més curt que no pas el de les onades anteriors.

1.4. Recollida de la informació

El mètode per a la recollida de dades ha estat l'enquesta autoemplenada per via telemàtica. L'aplicació s'ha dut a terme entre els mesos de març i abril de 2021 a les instal·lacions dels centres.

Des del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu es va trametre al professorat referent de cada centre participant una guia en què es detallaven les fases principals de tot el procés d'aplicació dels qüestionaris.

Abans que es portés a terme l'aplicació de l'enquesta sociodemogràfica i lingüística, es va realitzar un pre-test a tres centres educatius de Catalunya— un de complexitat alta, un de mitjana i un altre de baixa— per tal de comprovar que la plataforma digital del *Typeforms* funcionava adequadament. Aquest procés va permetre fer algun ajustament abans que s'administrés el qüestionari final als 55 centres de la mostra.

2. Dades descriptives de l'alumnat

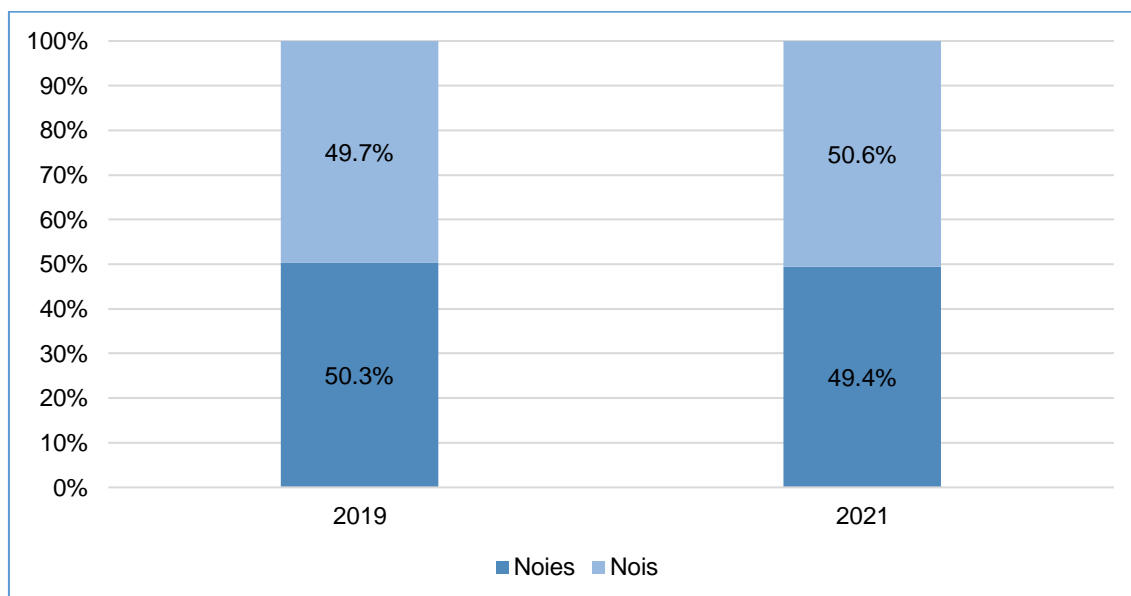
Primerament, s'analitzen els descriptius d'aquelles variables de rellevància per a la descripció de la mostra tractada.

2.1. Gènere

La distribució per gènere de la mostra d'aquesta última onada és força equilibrada (49,4% de noies i 50,6% de nois). En considerar també la titularitat del centre (públic o privat-concertat), no hi ha diferències significatives en la distribució per gènere. Tampoc es troben diferències significatives quan s'analitza la distribució per gènere segons el nivell de complexitat del centre educatiu.

No obstant això, arreu del món hi ha al voltant de 51% de dones i un 49% d'homes, i Catalunya no n'és una excepció. Segons l'Idescat (2021), un 50,9% de la població catalana són dones, mentre que un 49,1% són homes. Tanmateix, si es pren com a referència el gènere de l'alumnat que conforma la mostra, s'observa que la proporció s'inverteix lleument: hi ha un 49,4% de noies i un 50,6% de nois. Respecte al qüestionari de context del curs 2018-2019, el percentatge de noies era de 50,3% i el de nois de 49,7%. Aquestes petites oscil·lacions en la mostra segons el gènere es podrien explicar perquè les dades es van recollir durant el curs 2020-2021, en el qual va haver-hi confinaments de grups escolars, i una part de la mostra esperada no es va poder obtenir. Malgrat tot, aquesta continua sent representativa en tots els nivells.

Gràfic 2.1. Distribució de l'alumnat segons el gènere. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

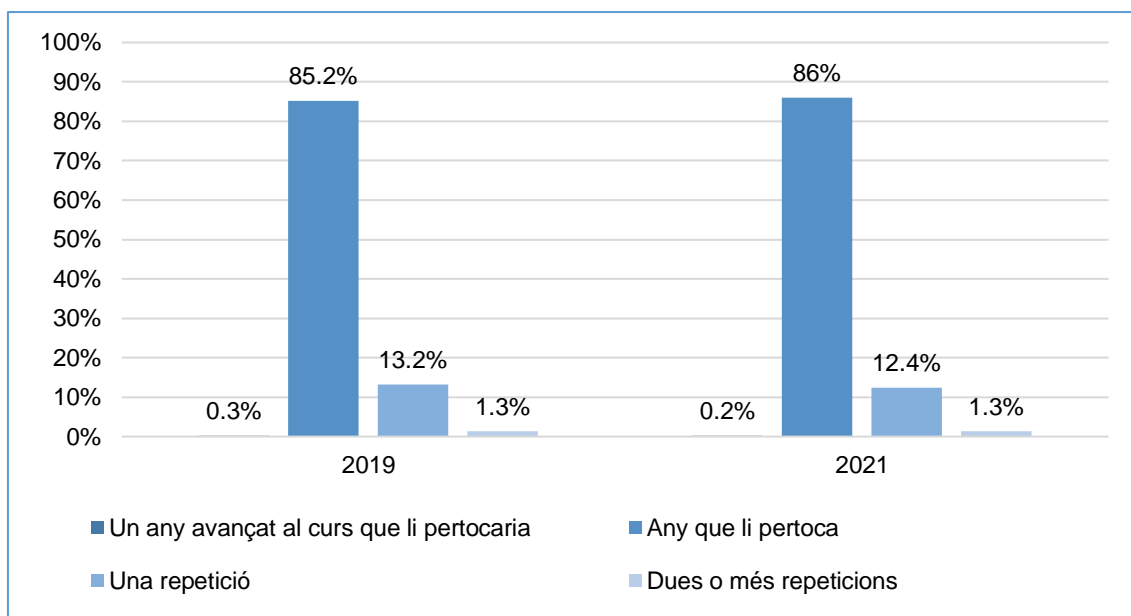

2.2. Any de naixement

La taxa d'idoneïtat és el percentatge d'alumnes de 15 anys que cursen 4t d'ESO, és a dir, que no han repetit cap curs i que, per tant, es troben escolaritzats al curs que, per edat, els pertocaria.

S'observa que la taxa d'idoneïtat de la mostra ha millorat en 0,8 punts respecte a l'onada del 2019, així com s'observa que el percentatge d'alumnat que ha repetit un cop ha passat del 13,2% al 12,4% de l'any 2021.

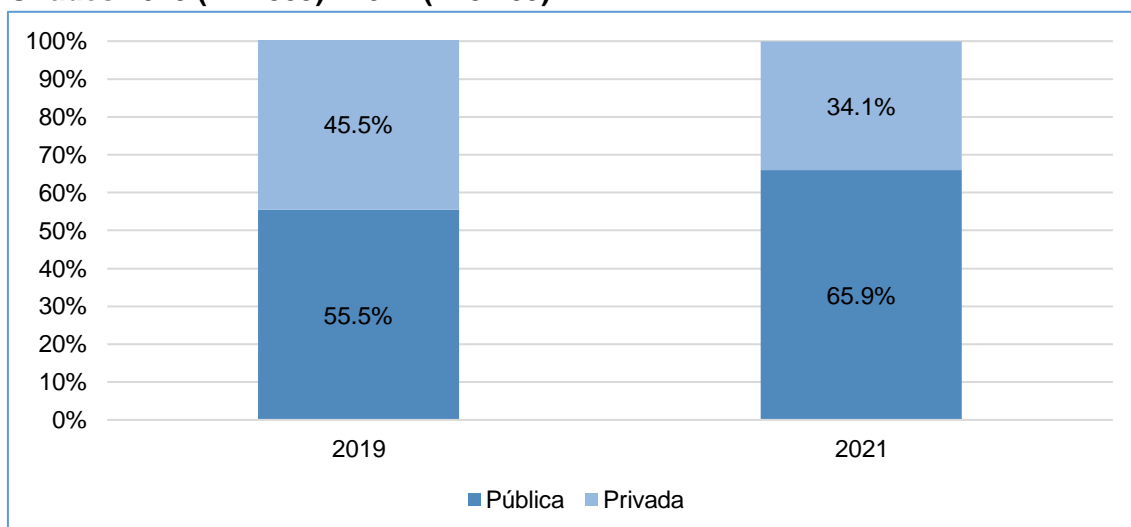
Gràfic 2.2. Distribució de l'alumnat segons la taxa d'idoneïtat. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

2.3. Titularitat del centre

Tal com s'observa en les dues onades de 2019 i 2021, la majoria de l'alumnat de la mostra cursa els seus estudis en centres educatius de titularitat pública (55,5% l'any 2019 i 65,9% l'any 2021). El percentatge d'alumnat que estudia en centres públics ha augmentat ostensiblement, atès que aquesta última onada tots els centres de la mostra estimada van respondre el qüestionari, la qual cosa ha provocat que aquest percentatge s'ajusti a l'univers d'alumnes que estudien en centres públics (64,4%).

Gràfic 2.3. Distribució de l'alumnat segons la titularitat del centre. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

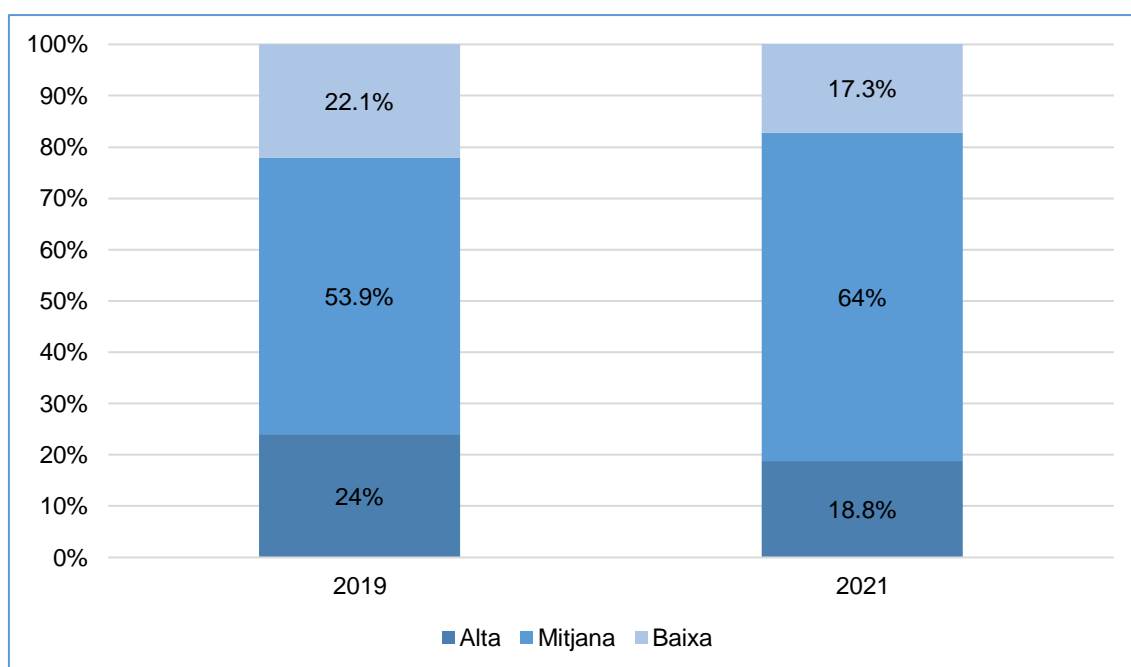
El nivell de complexitat del centre

El grau de complexitat dels centres educatius parteix de l'índex que elabora la Inspecció d'Educació. Aquest índex es presenta en una q dividida en tres trams –el baix, el mitjà i l'alt– que indiquen el nivell de complexitat de cada centre a partir dels indicadors següents:

- Diversitat significativa: alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb desavantatges educatius (per situació socioeconòmica i/o sociocultural desfavorida) i per nova incorporació al sistema educatiu (en un període inferior als dos anys).
- Mobilitat: mobilitat de l'alumnat i mobilitat del professorat.
- Absències: absències de l'alumnat per trimestres i absències del professorat que no genera substitucions.
- Demanda: demanda d'escolarització a P3 i demanda de sol·licituds de preinscripció a primer d'ESO.

Seguint una distribució similar a la població total de l'alumnat de Catalunya (15,2% d'alumnes matriculats en centres de complexitat baixa, 66,9% de mitjana i un 17,9% d'alta), la major part dels alumnes de la mostra, un 64,0% està matriculat en centres de complexitat mitjana, un 18,8% en centres de baixa i un 17,3% en centres d'alta. Per tant, com s'avançava anteriorment, la distribució de la mostra segons la complexitat dels centres on estudia l'alumnat és molt semblant a la de l'univers de l'alumnat de quart d'ESO de Catalunya, aquest fet ajuda a garantir la fiabilitat de les dades tant del [número 29](#) dels Informes d'avaluació sobre l'estudi sociolingüístic com del present informe sobre l'anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO.

Gràfic 2.4. Distribució de l'alumnat segons el nivell de complexitat de centre. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

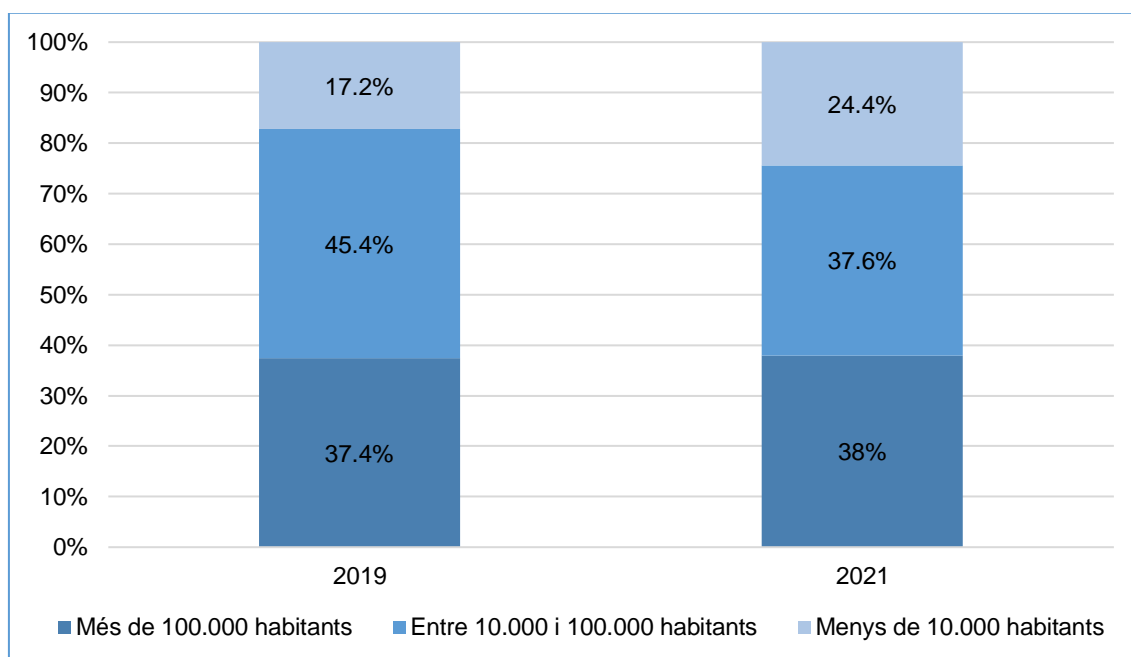
2.4. Dimensions del municipi

A diferència de l'onada del 2019, la mostra d'alumnat que estudia en municipis de dimensions intermèdies (37,6%, en municipis de 10.000 a 100.000 habitants) està bastant equilibrada amb la d'aquells alumnes que estudien en municipis de grans dimensions (38%, en municipis de més de 100.000 habitants).

Si es comparen les dades amb les del qüestionari de context del curs 2018-2019, s'observa que s'incrementa el percentatge d'alumnes que habiten en municipis de més de 100.000 habitants en 0,6 punts, i els de menys de 10.000 habitants augmenten 7,2 punts, mentre que la representació de l'alumnat que habita en municipis intermedis disminueix 7,8 punts.

Val a dir, però, que l'univers d'alumnes de Catalunya que estudien en poblacions de més de 100.000 habitants és de 38,9%, un percentatge molt similar al de la mostra. En canvi, els percentatges que difereixen un mica més són els de poblacions de mida intermèdia, atès que el 45,7% d'alumnes del país habiten en aquest tipus de municipis, així com un 15,4% ho fan en poblacions petites.

Gràfic 2.5. Distribució de l'alumnat segons les dimensions del municipi. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

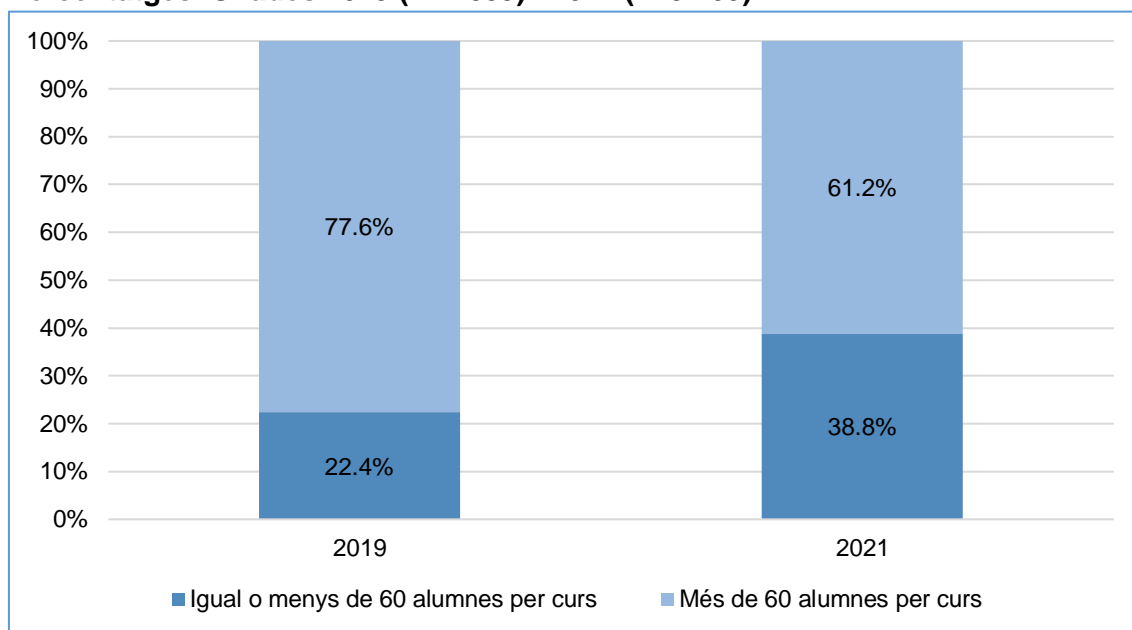

2.5. Dimensions del centre

La gran majoria d'alumnes de la mostra d'aquesta última onada (61,2%) estudia en centres educatius amb més de 60 alumnes per cada curs. En canvi, el 38,8% de la mostra ho fa en centres més petits (de dues o una sola línia).

En comparació a l'onada del 2019 del qüestionari de context, s'observa que el percentatge d'alumnes que conformen la mostra ha disminuït 16,4 punts percentuals en els centres de més de 60 alumnes per curs.

Gràfic 2.6. Distribució de l'alumnat segons les dimensions del centre. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

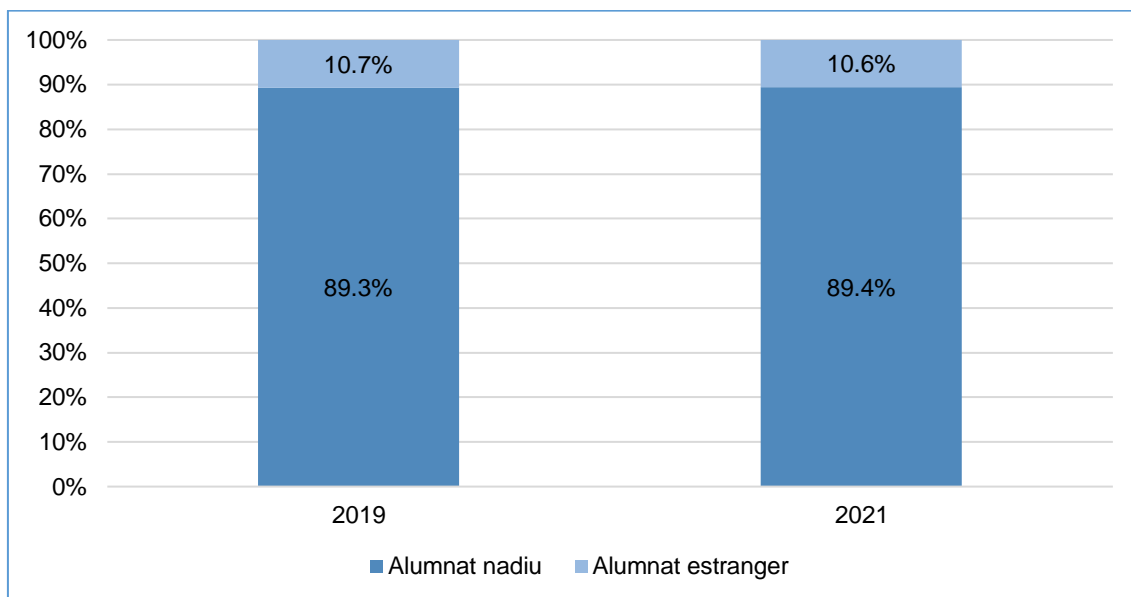

2.6. Proporció d'alumnat estranger

Un 89,4% de l'alumnat de la mostra ha nascut a Catalunya o en un altre lloc d'Espanya, mentre que el 10,6% ho ha fet a l'estranger. Comparades aquestes dades amb les del qüestionari de context del 2019, s'observa que l'origen de l'alumnat és gairebé idèntic, atès que únicament s'evidencia una variació d'una dècima (-0,1) en el percentatge d'alumnat d'origen estranger.

Ara bé, si es comparen aquestes mateixes dades amb les del qüestionari sociodemogràfic i lingüístic del 2013, el percentatge que representa la població estrangera ha disminuït 7 punts, mentre que proporcionalment han augmentat els nascuts a Catalunya. L'augment del pes relatiu dels nascuts a Catalunya és a causa dels fluxos migratoris que han tingut lloc durant la primera dècada d'aquest segle. La generació següent del gruix de població migrada, ja és nascuda a Catalunya i, actualment, cursa les darreres etapes de l'educació secundària, factor que fa baixar, doncs, la proporció d'alumnat estranger. Tanmateix, el que s'incrementa és el pes relatiu d'aquell alumnat que ha arribat a Catalunya els últims 5 anys, tal com evidencia el [número 29](#) dels *Informes d'avaluació*

Gràfic 2.7. Distribució de l'alumnat nadiu i estranger. Percentatges. Onades 2019 (n=2.859) i 2021 (n=3.205)

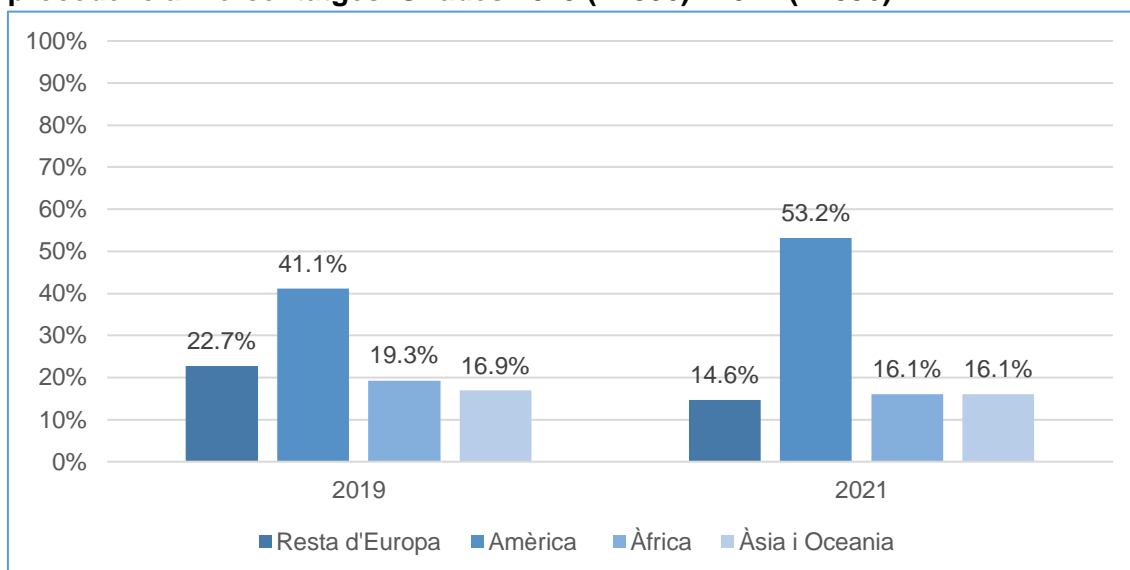

2.7. Origen geogràfic de l'alumnat que ha nascut a l'estranger

El grup majoritari de l'alumnat de la mostra que ha nascut a l'estranger prové del continent americà (53,2%), especialment de l'Amèrica Central i del Sud. A gran distància, hi ha l'alumnat que ha nascut a Àfrica (16,1%), a Àsia (16,1%) i a la resta d'Europa (14,6%).

Si es comparen aquests valors relatius amb els percentatges d'alumnat estranger del qüestionari de context del curs 2018-2019, s'observa que el grup més nombrós (alumnat provinent d'Amèrica) s'ha incrementat 12,1 punts, mentre que l'alumnat provinent de la resta d'Europa ha decrescut 8,1 punts percentuals, així com també ho han fet aquells provinents d'Àfrica (-3,2) i d'Àsia (-0,8). Ara bé, si es comparen els percentatges de l'origen geogràfic de l'alumnat que ha nascut a l'estranger d'aquesta última onada de 2021 amb el de les dades del qüestionari sociodemogràfic i lingüístic del 2013, s'observa que l'alumnat provinent del continent americà ha passat del 57,2% al 53,2% aquest 2021. Per tant, de la comparació entre el 2013 i el 2021 en resulta una distribució més equilibrada.

Gràfic 2.8. Origen geogràfic de l'alumnat estranger segons el continent de procedència. Percentatges. Onades 2019 (n=306) i 2021 (n=336)

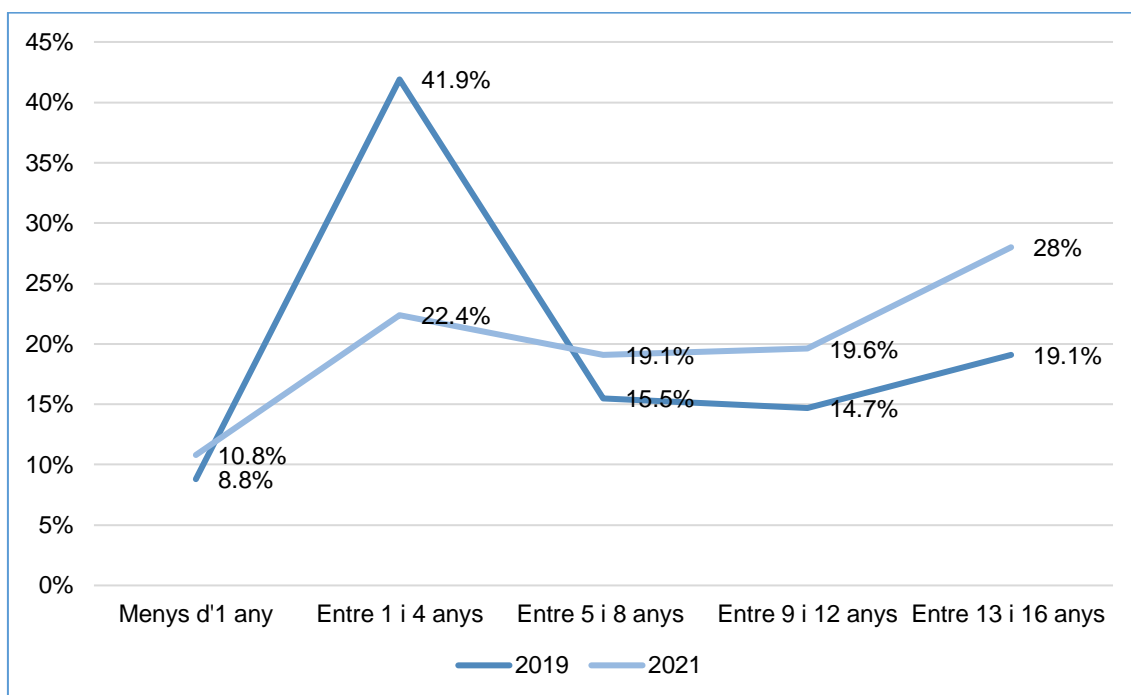
2.8. Edats d'arribada a Catalunya

Més d'una quarta part de l'alumnat (exactament un 28%) nascut fora de Catalunya que ha participat al qüestionari, fa menys de 4-5 anys que hi va arribar (és a dir, que tenia entre 13 i 16 anys) un percentatge ostensiblement superior al 19,1% del 2019, o 14,3% de l'alumnat de la mostra del qüestionari sociodemogràfic i lingüístic del 2013. També, es reflecteix un augment en el percentatge d'alumnat arribat ara fa entre 5 i 7 anys (hi va arribar quan tenia entre 9 i 12 anys) i ha passat d'un 14,7% al 19,6% actual. Més enllà de les dades ja comentades, és important afegir que el grup d'alumnes arribats entre fa 9 i 15 anys (van arribar quan tenien entre 1 i 4 anys) passa del 41,9% a l'actual 22,4%.

És possible que el percentatge d'alumnes que fa menys de 5 anys que van arribar a Catalunya es trobi lleugerament infrarepresentat en la mostra del qüestionari respecte al conjunt d'alumnes matriculats a quart d'ESO. Aquest fet s'explica perquè l'alumnat que no domina la llengua d'escolarització a causa de la incorporació recent al sistema educatiu no ha seguit un procés de correcció externa a l'avaluació de l'educació secundària obligatòria i, en conseqüència, no forma part de l'univers d'estudi d'aquesta recerca.

El revifament de nous fluxos migratoris dels darrers anys, especialment procedents de l'Amèrica Central i del Sud, explicaria que, malgrat el percentatge d'alumnat d'origen estranger ha disminuït respecte al qüestionari sociodemogràfic i lingüístic del 2013, hagi augmentat el percentatge d'alumnat arribat fa menys de 5 anys a Catalunya.

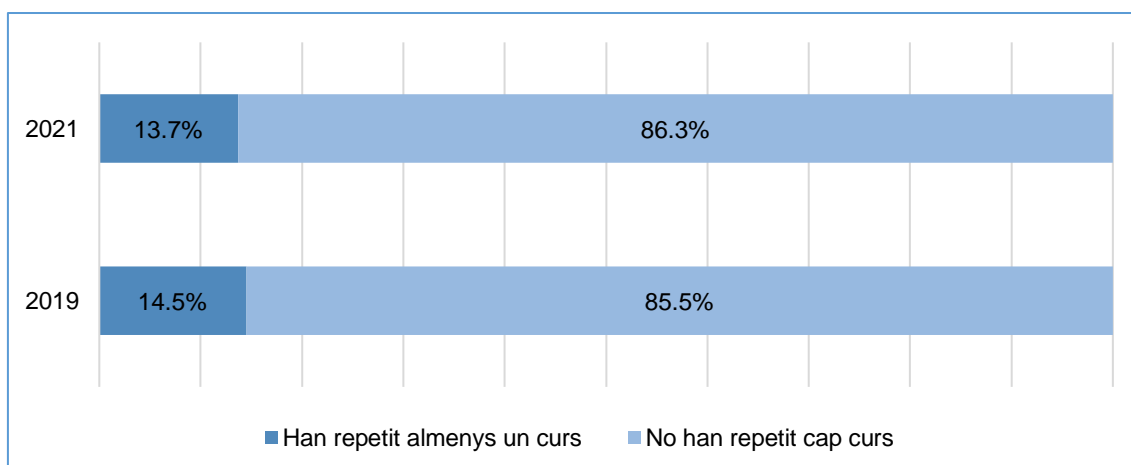
Gràfic 2.9. “Si has nascut fora de Catalunya, quina edat tenia quan vas arribar-hi?” Percentatges. Onades 2019 (n=387) i 2021 (n=397)

2.9. Repetició de curs

De l'anàlisi de les dades sobre la taxa d'idoneïtat (vegeu el Gràfic 2.2.) i del Gràfic 2.10, es desprèn que un 86,3% de l'alumnat de la mostra del 2021 no ha repetit cap curs, mentre que a l'onada del 2019 aquesta dada era del 85,5%.

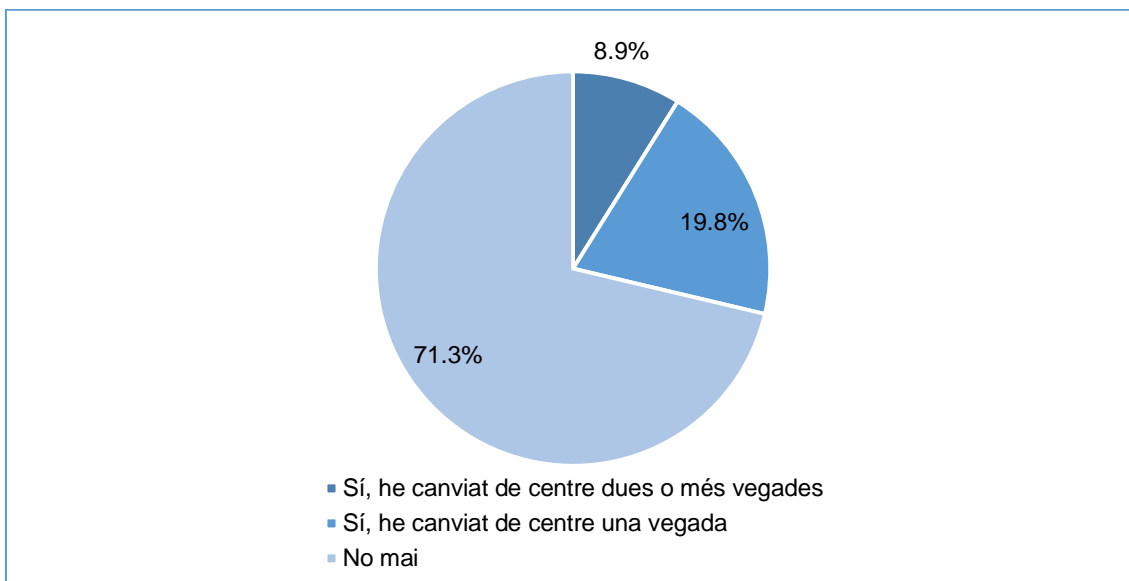
Gràfic 2.10. “Has repetit algun curs?” Percentatges. Onades 2019 (n=2.805) i 2021 (n=3.205)

2.10. Canvi de centre a educació primària i secundària

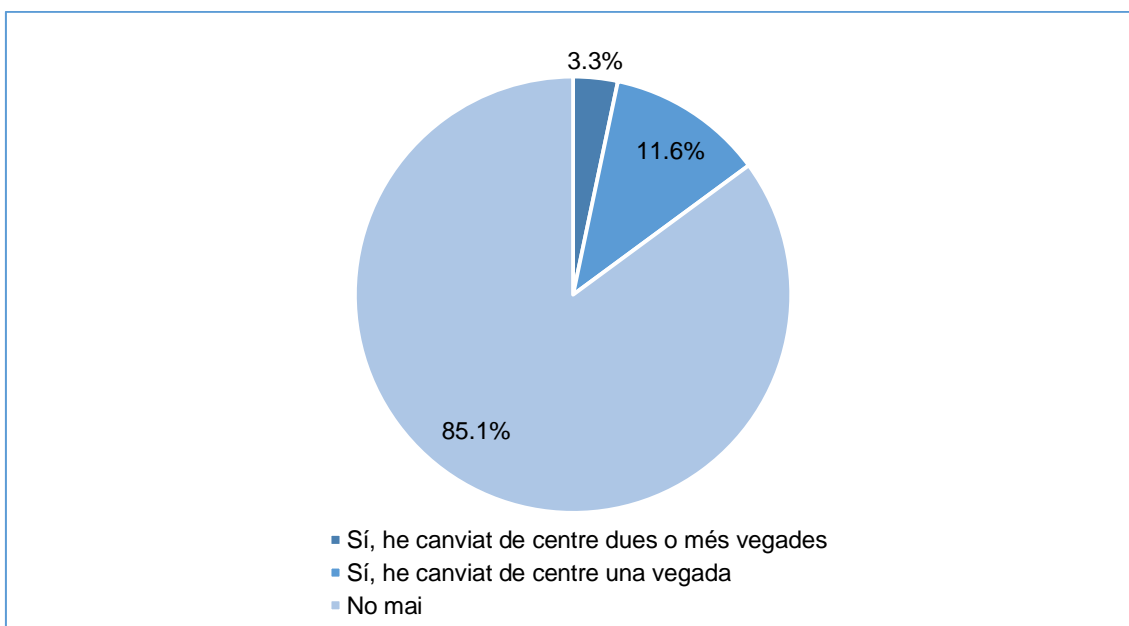
A la pregunta “Durant l’educació primària has canviat de centre alguna vegada?”, gairebé tres quartes parts de l’alumnat (71,3%) afirma no haver canviat de centre durant aquesta etapa educativa, mentre que un 19,8% afirma haver-ho fet una vegada i un 8,9%, dues vegades.

Gràfic 2.11. “Durant l’educació primària has canviat de centre alguna vegada?” Percentatges. Onada 2021 (n=3.205)

Així mateix, quan a l’alumnat se li preguntava si durant l’educació secundària havia canviat de centre alguna vegada, un 85,1% contestava que no, mentre que un 11,6% afirmava haver-ho fet una vegada i un 3,3% dues o més vegades.

Gràfic 2.12. “Durant l’educació secundària (ESO) has canviat de centre alguna vegada?” Percentatges. Onada 2021 (n=3.205)

2.11. Síntesi

La mostra d'alumnes que ha respost el qüestionari està equilibrada per gènere, encara que amb un pes lleugerament superior dels nois.

Gairebé dues terceres parts de la mostra d'alumnes està escolaritzada en centres de titularitat pública. També prop de dues terceres parts de l'alumnat està matriculat en centres de complexitat mitjana.

La major part de l'alumnat viu en municipis de més de 100.000 habitants o bé en municipis d'entre 10.000 i 100.000. Únicament una quarta part de l'alumnat viu en poblacions de menys de 10.000 habitants.

La major part dels alumnes de la mostra estan escolaritzats en centres de més de dues línies.

Un 10,6% de l'alumnat objecte d'estudi va néixer fora de l'Estat espanyol, majoritàriament a l'Amèrica del Sud. Gairebé una tercera part d'aquest alumnat va arribar a Catalunya fa menys de 5 anys, de manera que només una petita part de la seva escolarització i socialització les ha viscudes al nostre país.

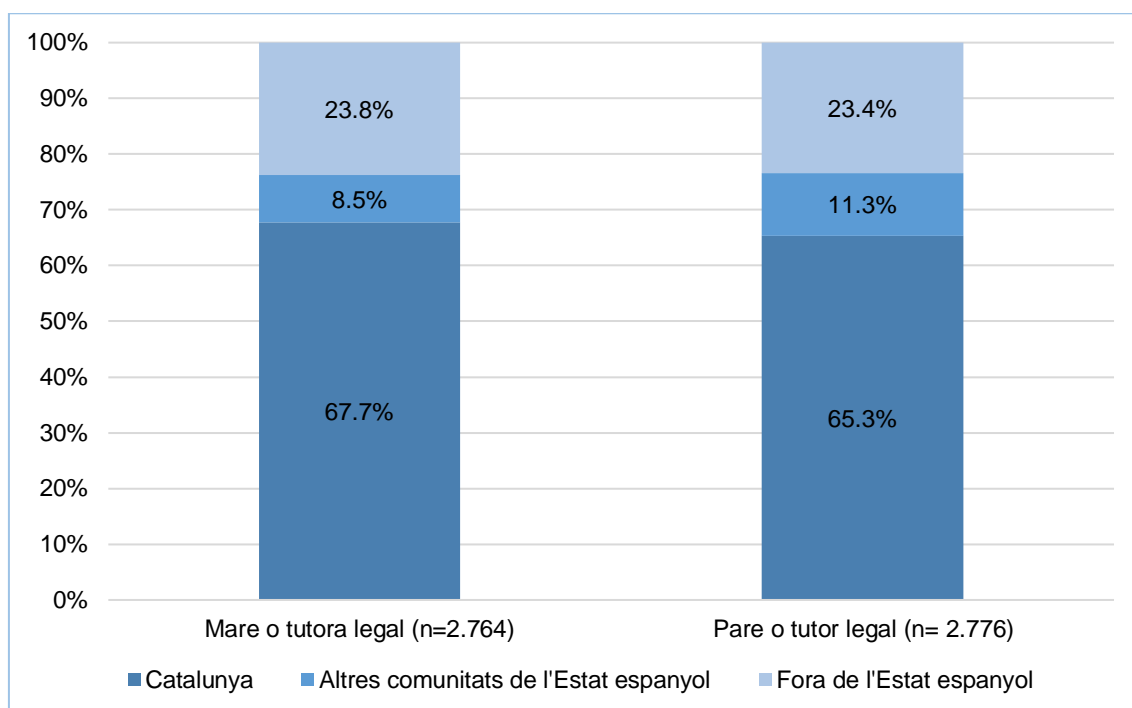
Finalment, s'hi poden afegir tres dades més: en primer lloc, que un 14,5% de l'alumnat ha repetit almenys un curs acadèmic; en segon lloc, que un 28,7% dels alumnes de primària han canviat de centre almenys una vegada, i, en tercer lloc, que un 14,9% de l'alumnat ha fet el mateix a l'educació secundària.

3. Dades descriptives de la família

3.1. Lloc de naixement

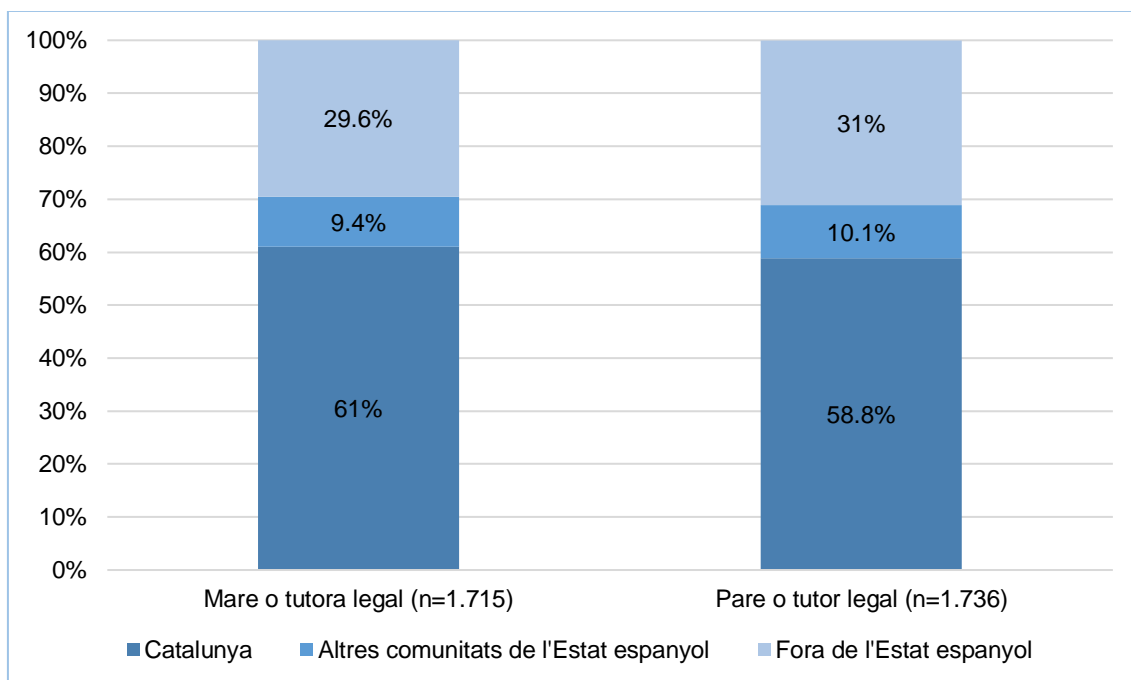
Més de la meitat de les mares i pares de l'alumnat participant a l'estudi del curs 2020-2021 va néixer a Catalunya (67,7% i 65,3%, respectivament). El nombre de mares (n=2.764) i pares (n=2.776) d'origen estranger supera el de procedents d'un altre lloc d'Espanya.

Gràfic 3.1. Lloc de naixement de la mare o tutora legal i del pare o tutor legal. Percentatges. Curs 2020-2021

Respecte al qüestionari aplicat l'any 2018-2019, s'observa un augment significatiu en el percentatge de mares i pares nascuts a Catalunya (+7,7 i +6,2 punts percentuals), una pauta d'estabilitat en els qui van néixer a altres parts d'Espanya (-0,9 i +0,9 punts) i una caiguda rellevant de les mares i pares nascuts a l'estranger (-5,8 i 8 punts).

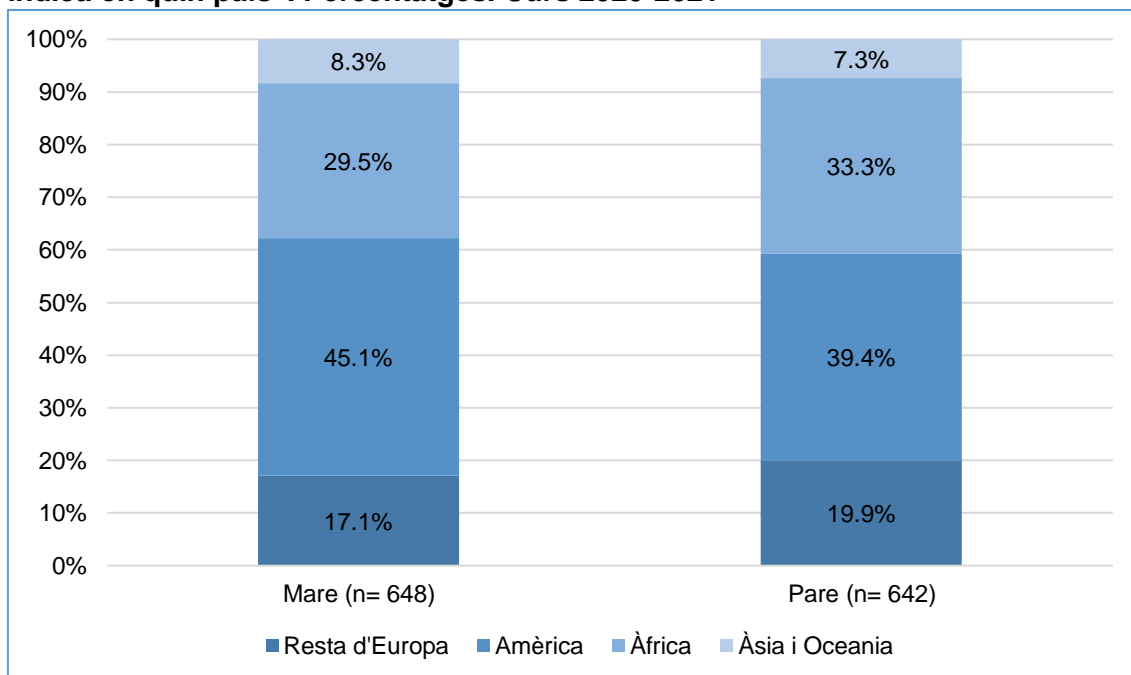
Gràfic 3.2. Lloc de naixement de la mare o tutora legal i del pare o tutor legal. Percentatges. Curs 2018-2019

3.2. Origen geogràfic de les mares i dels pares nascuts fora d'Espanya

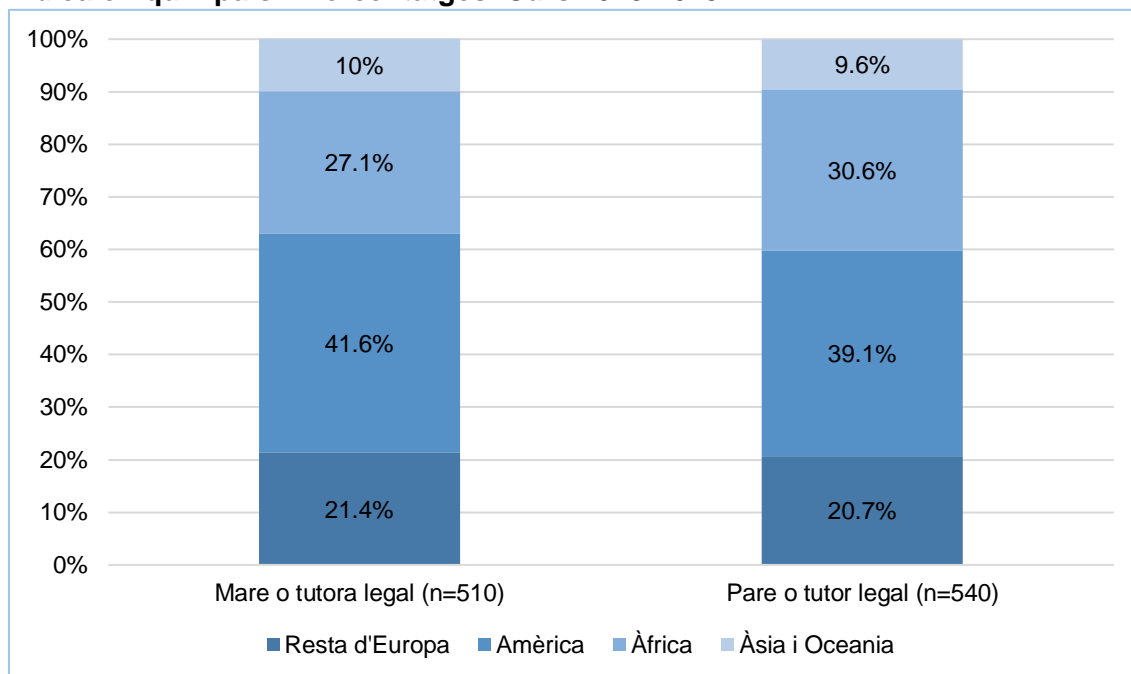
Les dades extretes durant el curs 2020-2021 ens mostren que la major part de les mares i pares nascuts a l'estranger provenen d'Amèrica, amb percentatges similars (45,1% i 39,4%). El segon grup més nombrós correspon a les mares i pares nascuts a Àfrica, també amb proporcions semblants (29,5% i 33,3%).

Gràfic 3.3. "Si els teus pares (o tutors legals) han nascut fora de l'Estat espanyol, indica en quin país". Percentatges. Curs 2020-2021

Si comparem aquestes dades amb les del curs 2018-2019, trobem un lleuger augment dels alumnes amb mares i pares procedents d'Amèrica (+3,5 i +0,3) i d'Àfrica (+2,4 i +2,7), i una lleugera disminució d'Àsia i Oceania (-1,7 i -2,3) i de la resta d'Europa (-4,3 i -0,8).

Gràfic 3.4. “Si els teus pares (o tutors legals) han nascut fora de l'Estat espanyol, indica en quin país.” Percentatges. Curs 2018-2019

3.3. Nivell màxim d'estudis acabats de les mares i dels pares

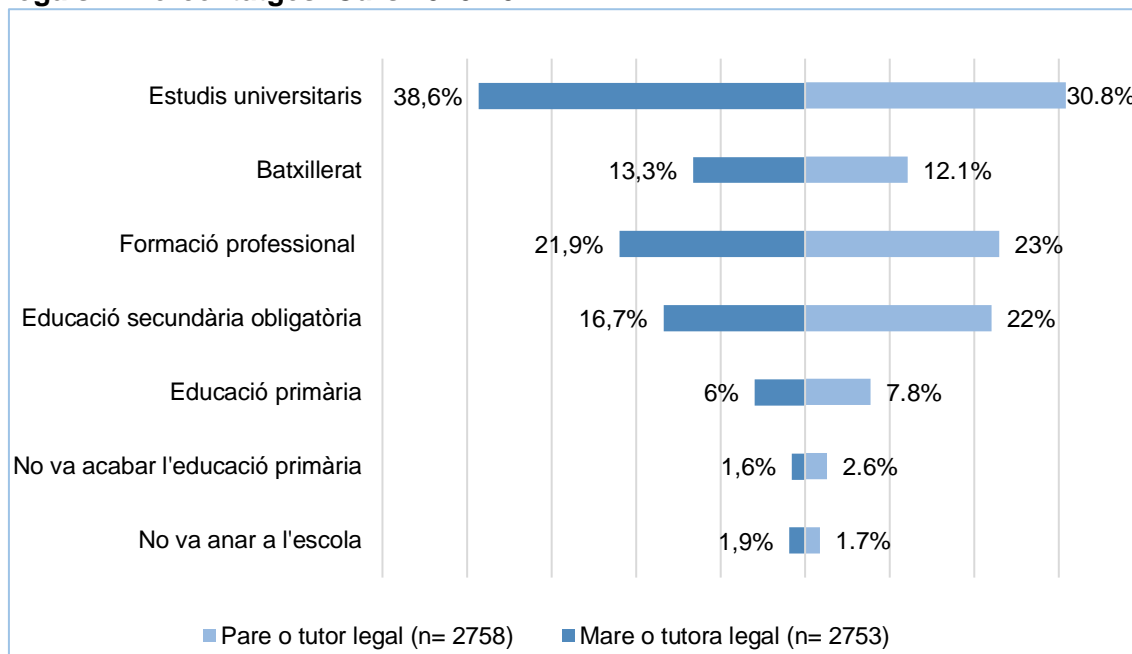
En altres recerques s'ha posat de manifest que l'alumnat acostuma a tenir dificultats per precisar el nivell màxim d'estudis acabats pels seus progenitors o tutors. Tanmateix, en aquest estudi només un 14,8% del total de la mostra enquestada no indica el nivell formatiu màxim de les mares i un 14,7% no ho fa amb el dels pares, fet que significa una baixada considerable de la “no-resposta” respecte a l'estudi de 2019 (+3,44 i +5,68 punts, respectivament).

Cal destacar que la davallada més alta en el nivell formatiu de mares i pares es troba en els estudis universitaris. En els resultats de les mares, el percentatge amb estudis universitaris acabats passa del 41,3% al 2019, al 38,6% actualment (-2,7 punts percentuals). En el cas dels pares, passa del 34,2% al 30,8% (-3,4 punts). També es pot apreciar com s'eixampla la distància formativa que les mares mantenen sobre dels pares en aquest darrer nivell, ja que passa d'una diferència de 7,1 punts a 7,8. Si es creua el nivell màxim d'estudis de les mares i els pares, s'obtenen diversos perfils:

- El 81% de l'alumnat té un dels pares o tutors amb estudis secundaris postobligatoris acabats, com a mínim. Aquesta dada suposa un augment de 3 punts respecte al 2019.
- El 12,4% d'alumnat té almenys un progenitor o tutor que ha arribat als estudis obligatoris com a nivell màxim acabat, valor que significa una baixada d'uns 4,3 punts respecte a les dades del 2019.
- El percentatge d'alumnat amb algun dels progenitors o tutors universitaris, és del 45,3%, valor que suposa una pujada de 4 punts respecte a l'estudi anterior.

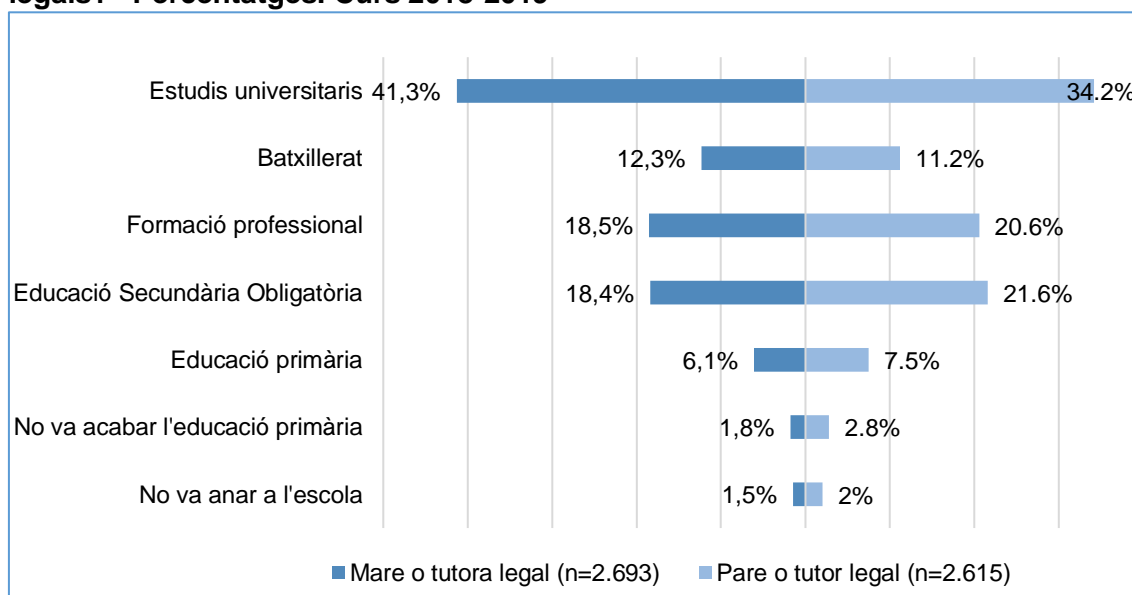
- El 20,5% d'alumnat té els dos progenitors o tutors amb estudis universitaris, dada que significa una baixada d'1,5 punts respecte al 2019.
- L'1,5% de l'alumnat té dos progenitors o tutors amb l'educació primària incompleta o que no van assistir a l'escola. Aquesta última dada suposa una baixada de 0,6 punts respecte a l'estudi del 2019.

Gràfic 3.5. “Quin és el nivell més alt d'estudis acabats pels teus pares o tutors legals?” Percentatges. Curs 2020-2021

D'acord amb les respostes de l'alumnat, els pares i mares que tenen, com a màxim, els estudis obligatoris acabats, augmenta considerablement en els pares i disminueix lleugerament en les mares respecte a l'estudi del 2019, amb valors de 34,1% i el 26,2%, respectivament.

Gràfic 3.6. “Quin és el nivell més alt d'estudis acabats pels teus pares o tutors legals?” Percentatges. Curs 2018-2019

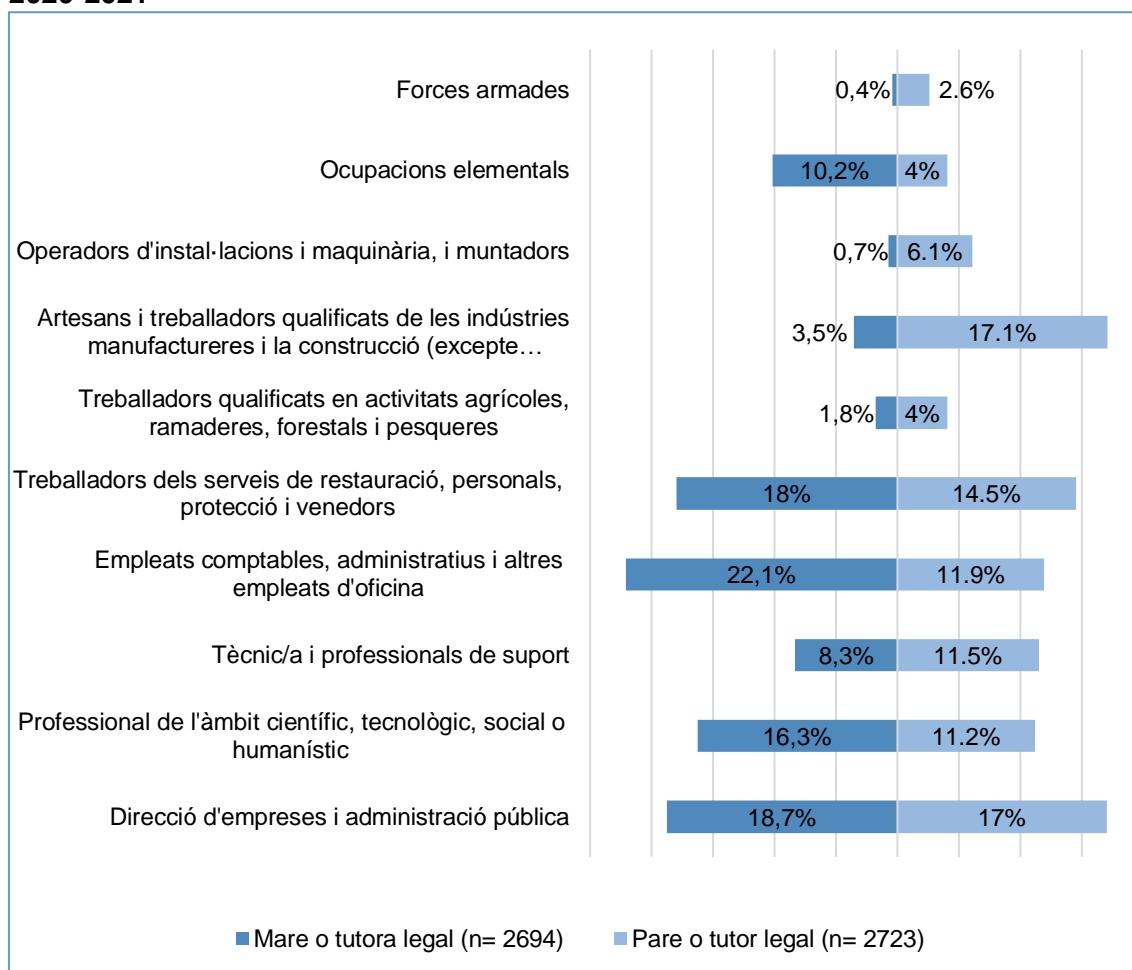
Pel que fa als estudis postobligatoris (formació professional, batxillerat i estudis universitaris), les dades mostren una continuïtat important respecte a l'estudi del 2019, amb una pujada d'1,7 punts en els resultats de les mares (del 72,1% al 2019 i del 73,8% al 2021) i una davallada de 0,1 punts en els resultats dels pares (del 66% al 65,9%).

3.4. Professi3 de les mares i els pares

El tipus de treballs que fan les mares i els pares de l'alumnat es distribueix de manera molt similar a l'any 2019 entre les diferents professions i tamb3 entre els g3neres, tot i que encara s'hi aprecien difer3ncies destacables.

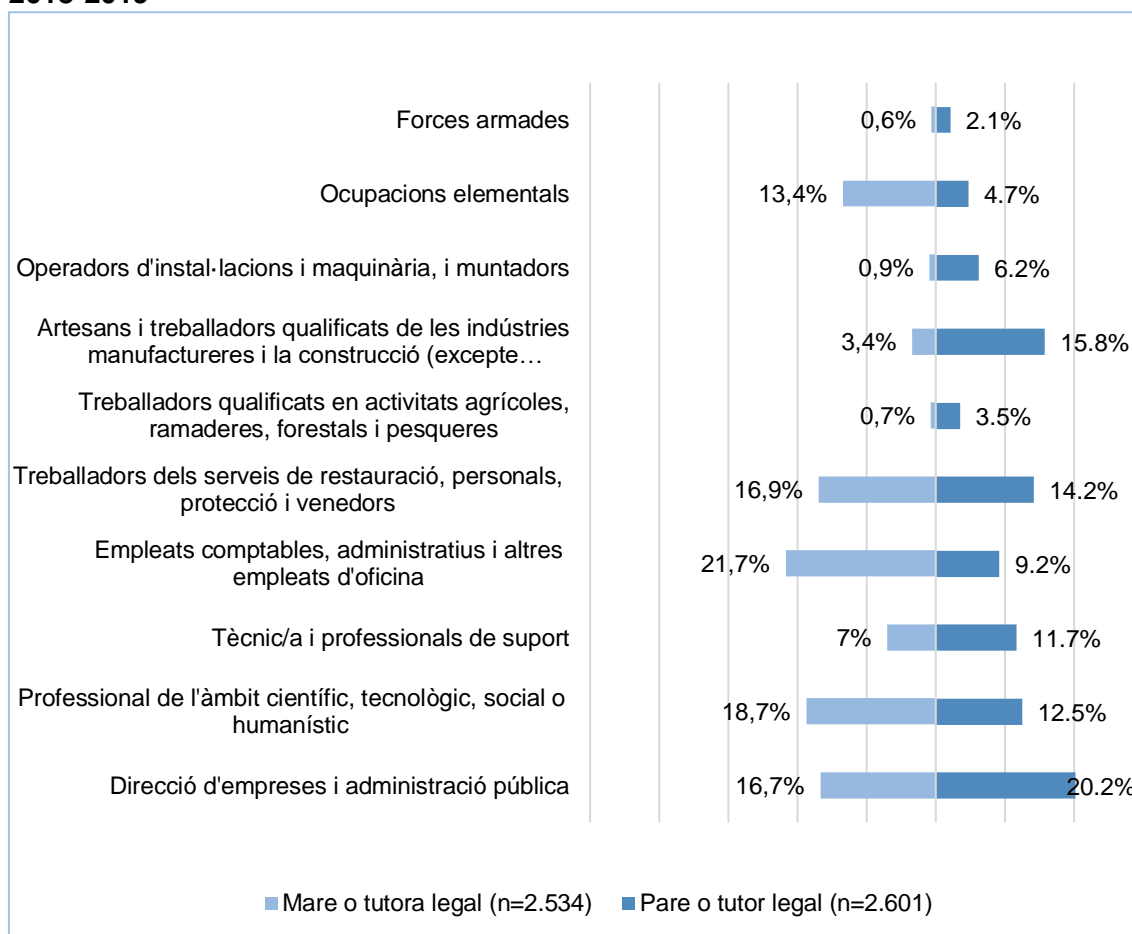
Les mares i els pares que es dediquen a la direcci3 d'empreses i l'administraci3 p3blica s3n un 18,7% i 17%, respectivament (+2 i -3,2), augment que va en la l3nia de l'avançament de les mares als pares en aquesta categoria. El 16,3% de les mares es dedica a activitats de caire m3s acad3mic, mentre que s'hi dedica l'11,2% dels pares. El seg3ent tipus professional a destacar per la seva distribuci3 diferencial entre g3neres 3s el grup d'empleats comptables, administratius i d'oficina, al qual es dediquen el 22,1% de les mares, per3 nom3s l'11,9% dels pares. El sector de la restauraci3 i la venda es troba un poc m3s equilibrat (18% i 14,5% per a mares i pares, respectivament). Al sector agr3cola i ramader, els homes suposen el doble de la proporci3 de dones (4% de pares enfront de l'1,8% de mares). M3s difer3ncies es poden trobar en el sector de la construcci3 i manufacturer, tradicionalment dominat pels homes, al qual es dediquen nom3s el 3,5% de les mares i el 17,1% dels pares, percentatge que gaireb3 quintuplica la proporci3 de dones. La darrera difer3ncia destacable correspon al grup de les ocupacions elementals, amb un percentatge del 10,2% de les mares, per3 nom3s el 4% dels pares.

Gràfic 3.7. “Quin tipus de feina fan els teus pares o tutors legals (o han fet, si en aquest moment no treballen) en la seva ocupació principal?” Percentatges. Curs 2020-2021

Respecte a l'estudi del 2019, es pot destacar com la desigualtat entre pares i mares a la categoria de direcció d'empreses i administració pública s'ha reduït: ha passat de 3,5 punts percentuals favorable als pares al 2019, a 1,7 punts percentuals favorable a les mares al 2021. Pel que fa a la resta de professions, s'hi mantenen més o menys les mateixes proporcions.

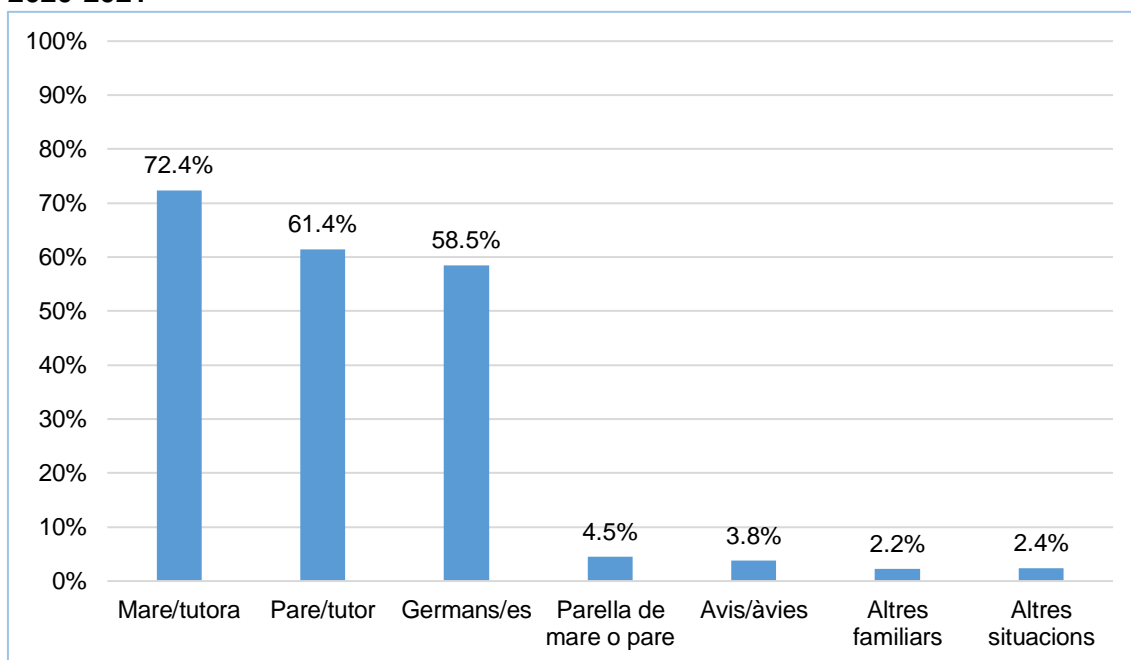
Gràfic 3.8. “Quin tipus de feina fan els teus pares o tutors legals (o han fet, si en aquest moment no treballen) en la seva ocupació principal?” Percentatges. Curs 2018-2019

3.5. Estructura familiar

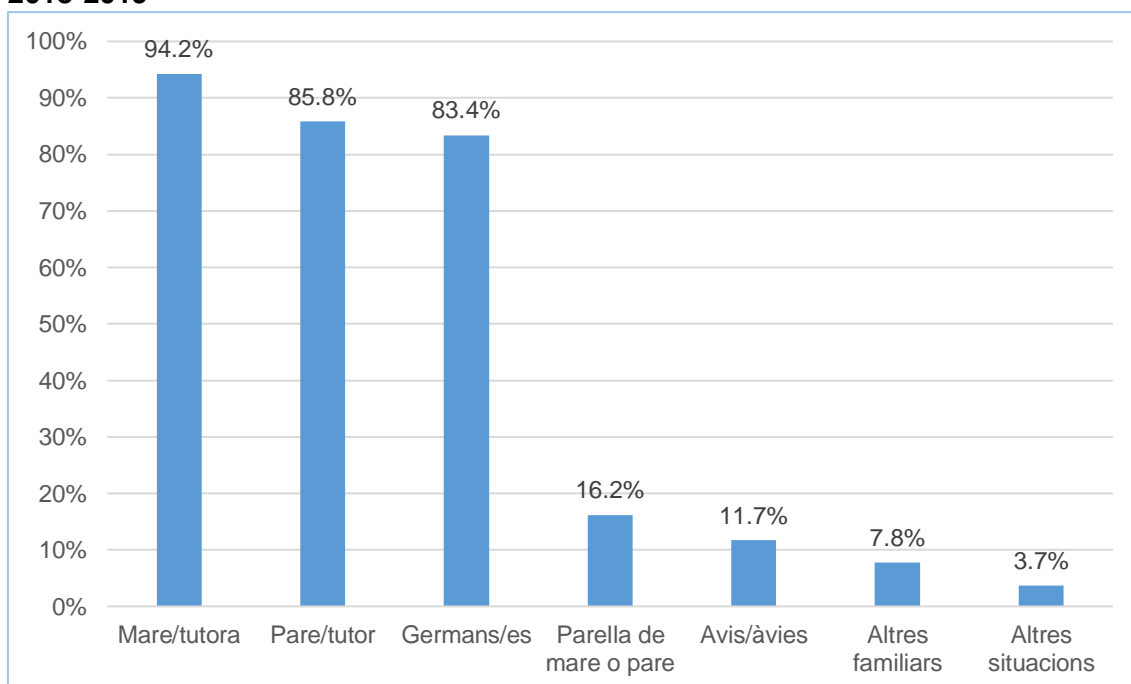
L'àmplia majoria de l'alumnat de quart d'ESO que ha respost el qüestionari (72,4%) viu, com a mínim, amb la mare o tutora. Prop del 61,4% viu almenys amb el pare o tutor i el 58,5% dels alumnes conviu també amb els germans o germanes. Unes altres combinacions són menys freqüents: el 4,5% viu també amb la parella d'algun dels progenitors o tutors, el 3,8% ho fa amb els avis i àvies, el 2,2% amb altres familiars i el 2,4% es troba en altres situacions.

Gràfic 3.9. “Qui viu amb tu a casa normalment?” (n= 3.233). Percentatges curs 2020-2021

Quan comparem aquestes dades amb les de 2019, es veu com, de forma generalitzada, baixen les freqüències de totes les respostes.

Gràfic 3.10. “Qui viu amb tu a casa normalment?” (n= 2.859). Percentatges. Curs 2018-2019

A partir de les diferents combinacions de convivència familiar, s’ha establert la categorització següent dels tipus d’estructures familiars:

- Família nuclear: aquells casos en què els alumnes cohabituen amb dues persones adultes (mares, pares o tutors/es) i els possibles germans o germanes.

- Família monoparental: aquells casos en què els alumnes només cohabitaven amb una mare, pare o tutor/a i els possibles germans o germanes.
- Família amb mares o pares separats: aquells casos en què els alumnes cohabitaven amb dues persones adultes (mares, pares, tutors/es) i els possibles germans o germanes en dues llars diferents.
- Altres situacions: qualsevol altra estructura familiar que no es contempli en les tres categories descrites.

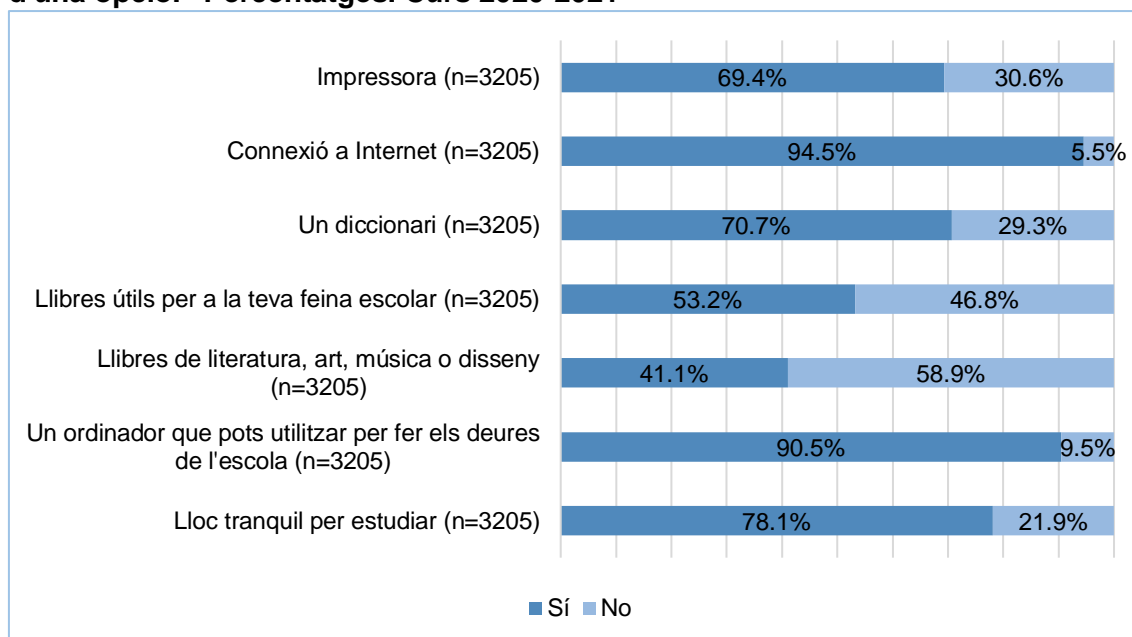
3.6. Dades socioeconòmiques familiars

3.6.1. Pertinències domèstiques

Aproximadament, dues terceres parts de l'alumnat afirma que disposa d'impresora i diccionari. El percentatge que diu que disposa de connexió a internet, d'un ordinador per fer els deures de l'escola i un lloc tranquil per estudiar, són del 94,5%, el 90,5% i el 78,1%, respectivament. Per contra, els percentatges més baixos es donen en l'alumnat que disposa de llibres per a la feina escolar (53,2%) i de llibres de literatura, art, música o disseny (41,1%).

Convé fixar-se bé en el 5,5% d'alumnat que no disposa de connexió a Internet, en el 9,5% que no té un ordinador per fer feina escolar i en el 21,9% d'alumnat que no disposa d'un lloc tranquil per estudiar.

Gràfic 3.11. “Quines de les coses següents hi ha a casa teva? Pots marcar més d'una opció.” Percentatges. Curs 2020-2021

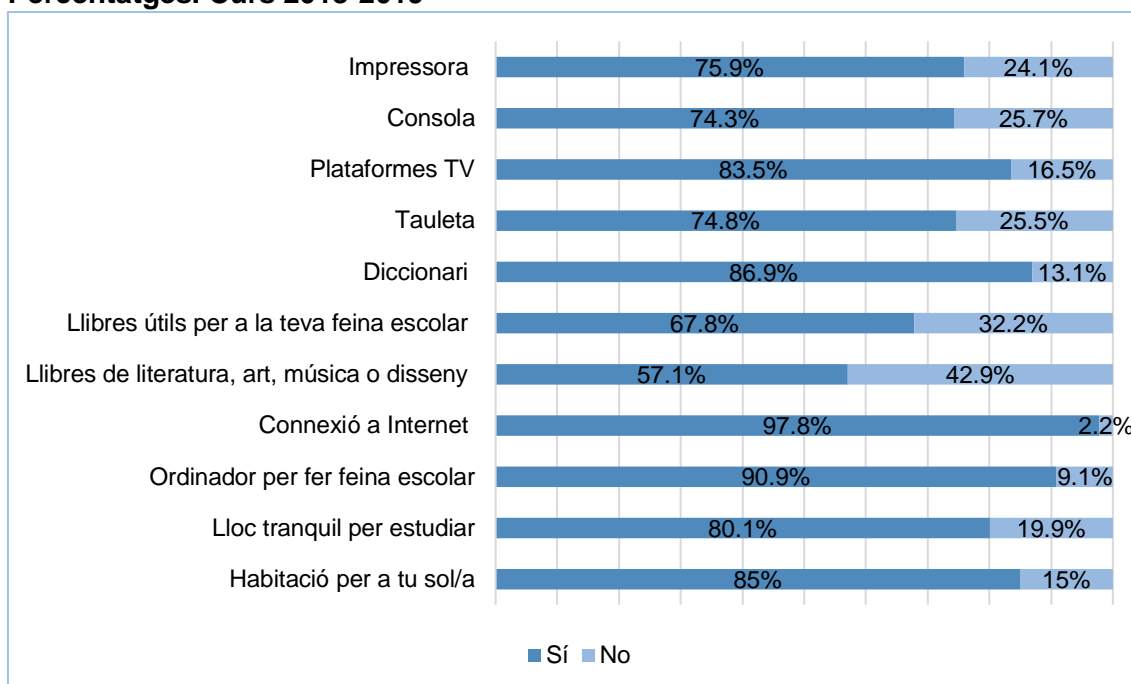

En relació amb l'estudi del 2019, es detecta una davallada del percentatge d'alumnes que declaren tenir impressora (-6,5), diccionari (-16,2), connexió a internet (-3,3), llibres per fer la feina escolar (-14,6), llibres de literatura, art, música o disseny (-16), ordinador per fer feina escolar (-0,4) i un lloc tranquil per estudiar (-2).

En concret, s'observa un índex més alt de resposta afirmativa que al curs 2018-2019 quan se'ls demanava si tenen impressora a casa (75,9%), diccionari (86,9%), llibres per la seva feina escolar (67,8%), llibres de literatura, art, música o disseny (57,1%) o un lloc tranquil per estudiar (80,1%). Un percentatge que més o menys es manté és el

d'alumnes que afirmen que tenen un ordinador per fer la feina escolar, al 2019 representaven un 90,9% i al 2021 són un 90,5%.

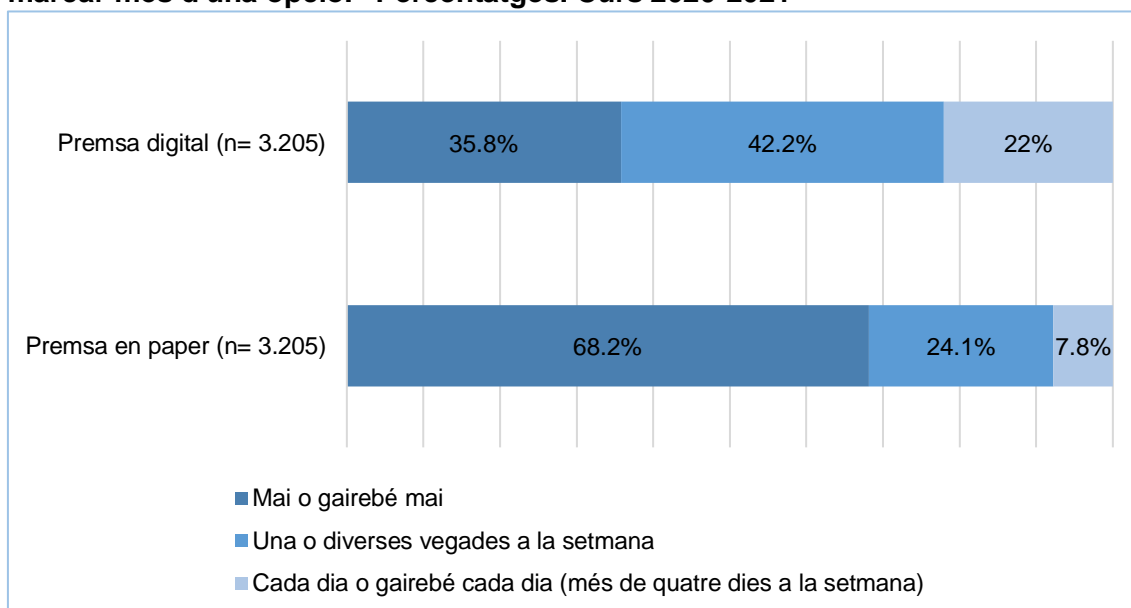
Gràfic 3.12. “Quines de les coses següents hi ha a casa teva?” (n= 2.805). Percentatges. Curs 2018-2019

3.6.2. Freqüència i hàbits de lectura dels progenitors i o tutors legals

Pel que fa a la lectura de premsa, un 22% de l'alumnat respon que els seus pares llegeixen la premsa digital cada dia o gairebé cada dia, mentre que un 7,8% dels alumnes respon que llegeix premsa en paper. Per contra, un 35,8% i un 68,2% de l'alumnat respon que els seus pares mai o gairebé mai llegeixen la premsa digital o en paper, respectivament.

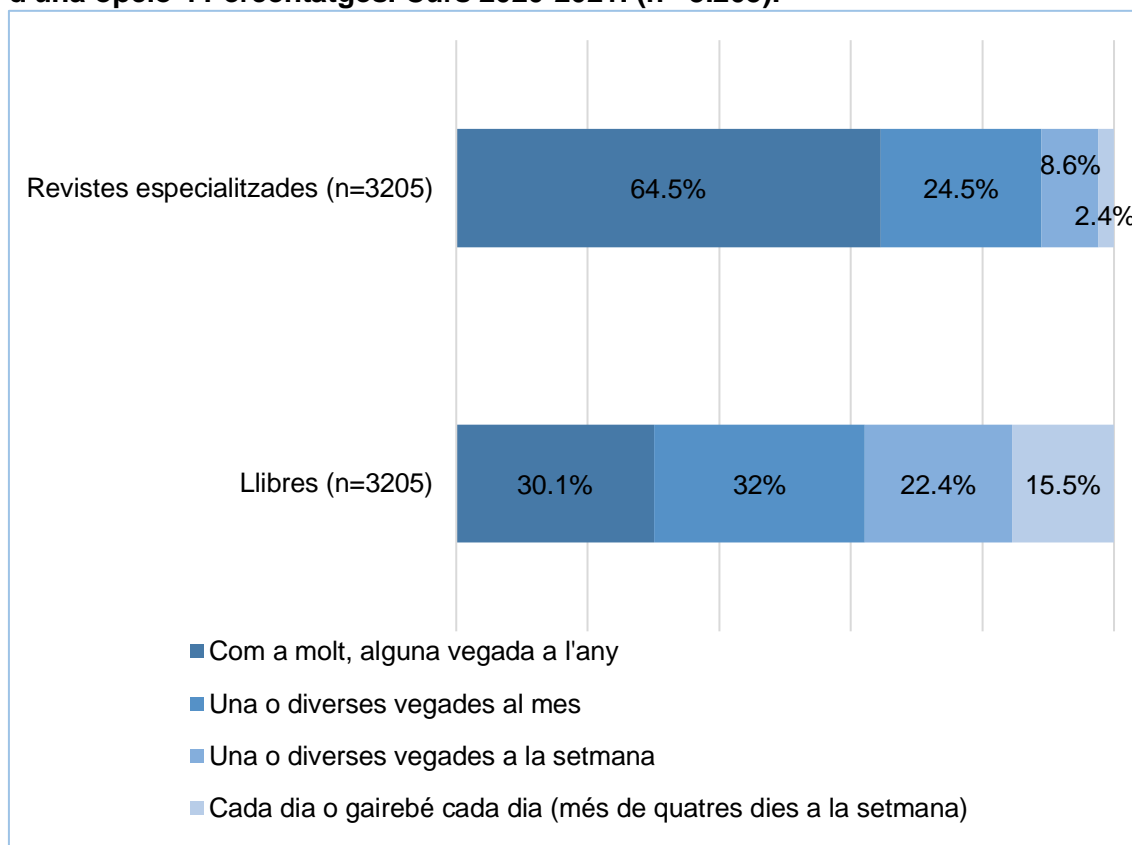
Gràfic 3.13. “A casa teva, amb quina freqüència es llegeix la premsa? Pots marcar més d'una opció.” Percentatges. Curs 2020-2021

Pel que fa a la lectura de revistes especialitzades, un 64,5% de l'alumnat diu que els seus pares o tutors legals en llegeixen, com a molt, alguna vegada a l'any. Mentre que només un 11% diu que a casa seva es llegeixen revistes especialitzades cada dia o diverses vegades a la setmana.

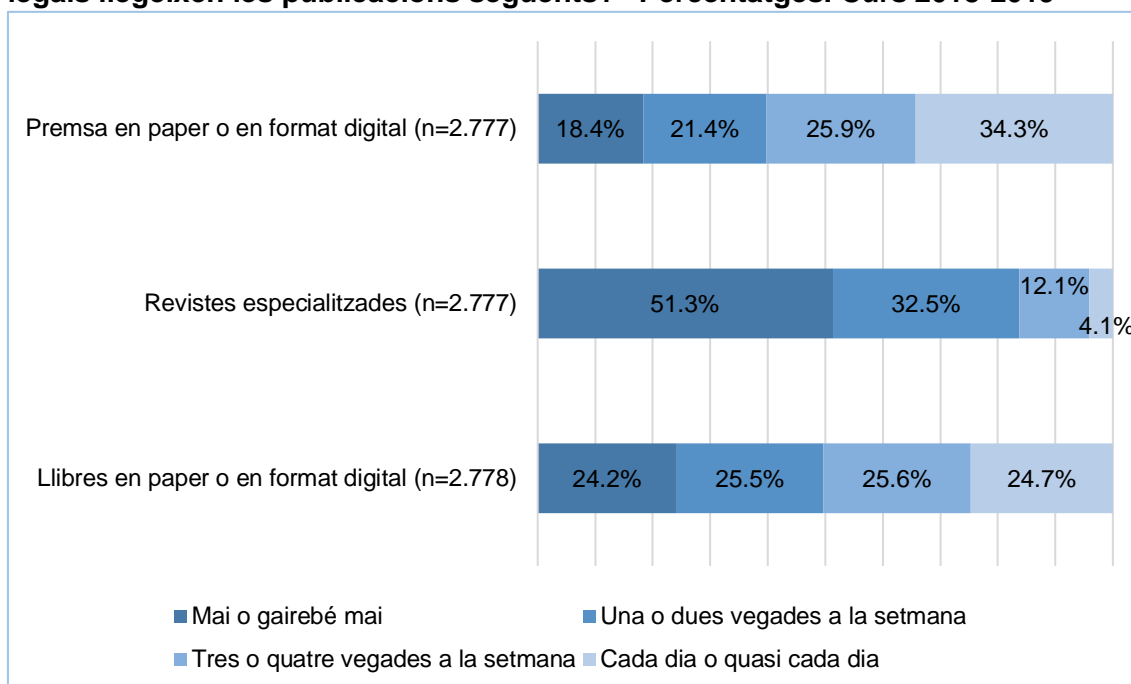
Un 15,5% de l'alumnat respon que cada dia o gairebé cada dia a casa seva es llegeixen llibres en paper o en format digital. Un 22,4% d'ells respon que en llegeix una o diverses vegades a la setmana. Mentre que un 30,1% d'alumnes respon que a casa seva es llegeix, com a molt, alguna vegada a l'any.

Gràfic 3.14. "A casa teva, amb quina freqüència es llegeix? Pots marcar més d'una opció". Percentatges. Curs 2020-2021. (n= 3.205).

En relació amb l'informe del 2019, s'observa una davallada en la lectura habitual (cada dia o una o dues vegades a la setmana) de revistes especialitzades (-5,2) i igual en els llibres en paper o en format digital (-12,4).

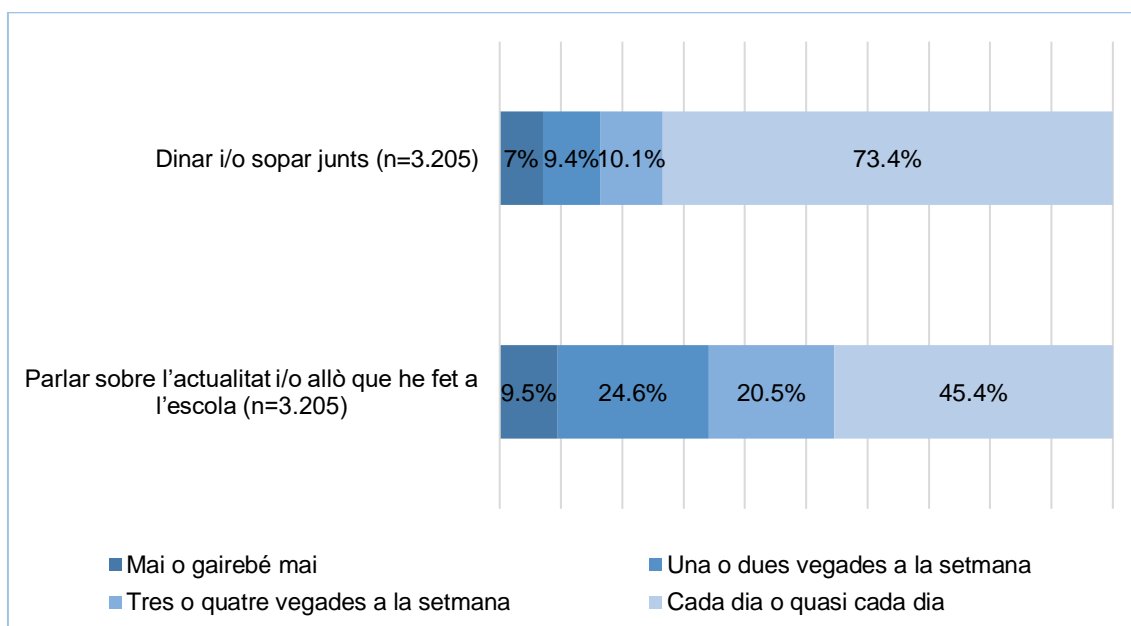
Gràfic 3.15. “A casa teva, amb quina freqüència els teus progenitors o tutors legals llegeixen les publicacions següents?” Percentatges. Curs 2018-2019

3.6.3. Freqüència de les activitats amb la família

Tal com es pot observar en el gràfic 3.7.3.1, la major part de l'alumnat (73,4%) dina i/o sopa cada dia o quasi cada dia amb la seva família. Un 45,4% afirma que parla sobre l'actualitat i/o allò que ha fet a escola de forma diària o quasi diària. Per contra, un 7% diu que no dina i/o sopa amb la seva família mai o gairebé mai, i un 9,5% diu que no parla mai o gairebé mai sobre l'actualitat i/o allò que ha fet a l'escola.

Gràfic 3.16. “En la darrera setmana, amb quina freqüència has fet alguna d'aquestes activitats amb la teva família?” Percentatges. Curs 2020-2021

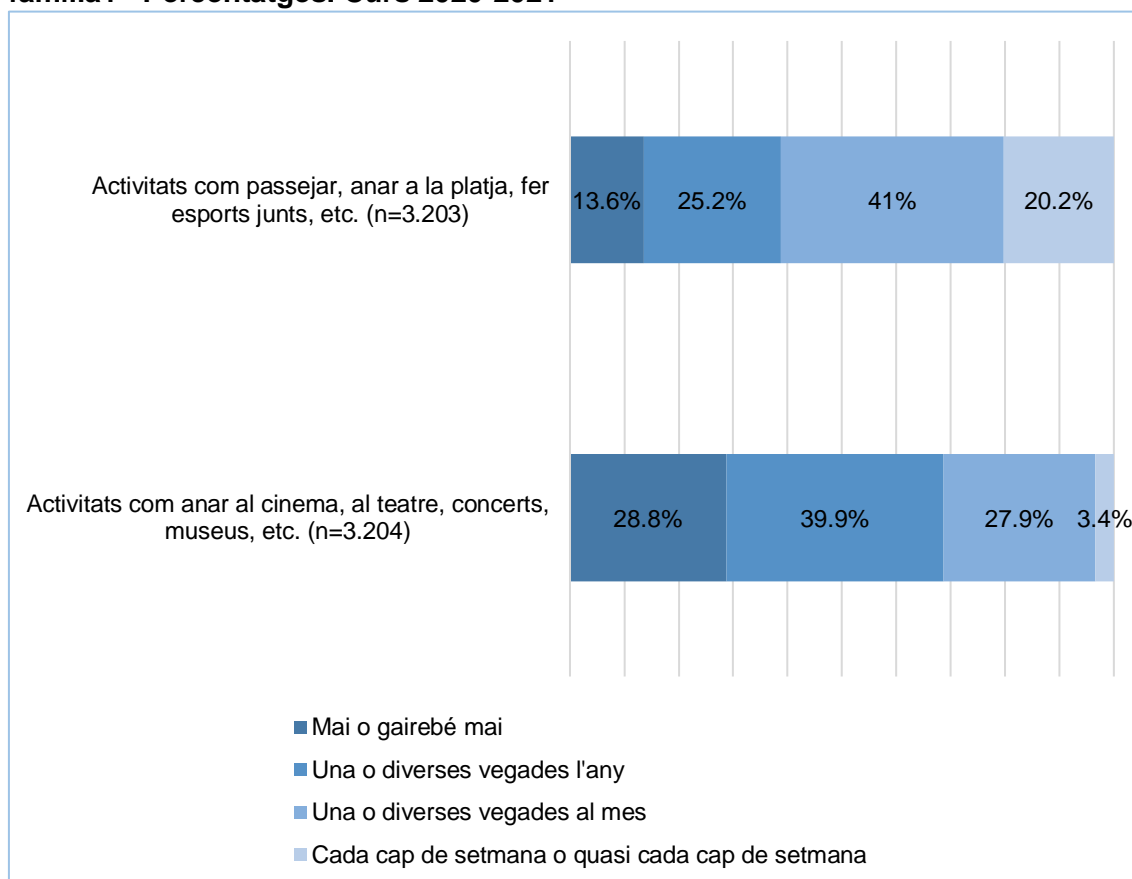

Tal com es pot observar, l'alumnat diu que fa més sovint activitats amb la seva família com passejar, anar a la platja, fer esports plegats (un 20,2% respon que cada o quasi

cada cap de setmana), que no pas activitats com anar al cinema, al teatre, als concerts o als museus (un 3,4% diu que hi va cada o quasi cada cap de setmana).

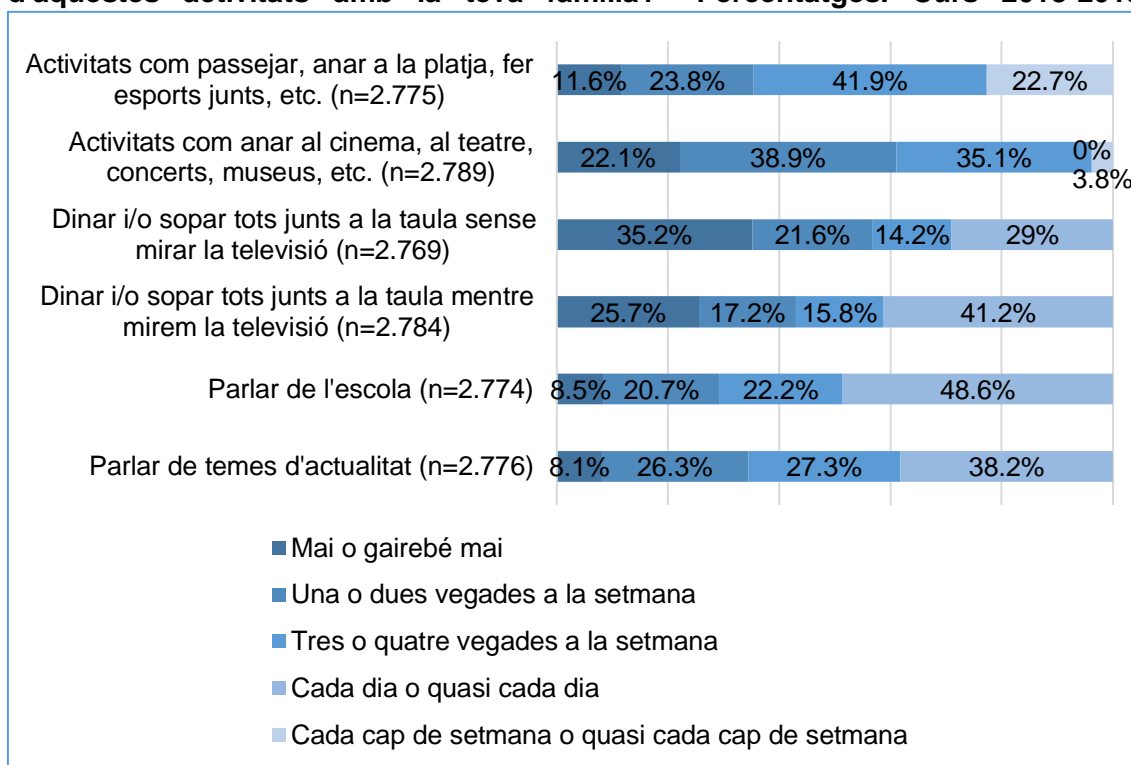
Per contra, un 13,6% de l'alumnat diu que no fa mai o gairebé mai activitats amb la seva família, com passejar, anar a la platja, fer esports, i el mateix amb un 28,8% de l'alumnat pel que fa a activitats com el cinema, el teatre, els concerts o els museus.

Gràfic 3.17. “Amb quina freqüència fas les activitats següents amb la teva família?” Percentatges. Curs 2020-2021

Si es comparen aquestes dades amb les del curs 2018-2019, s'observa com es mantenen més o menys estables les respostes “cada dia o quasi cada dia” quan es demana la freqüència amb la qual parlen de l'escola amb la seva família, fan activitats com passejar, anar a la platja i fer esports junts; i amb la quan fan activitats com anar al cinema, al teatre, als concerts o als museus.

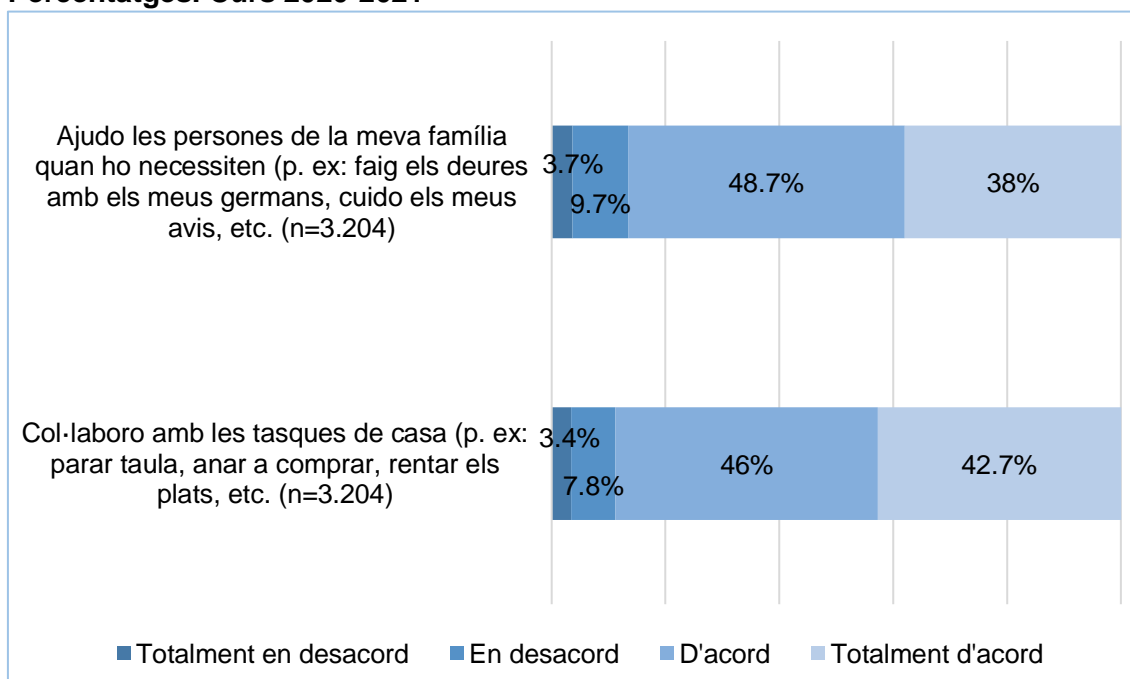
Gràfic 3.18. “En la darrera setmana, amb quina freqüència has fet alguna d'aquestes activitats amb la teva família?” Percentatges. Curs 2018-2019

3.6.4. Col·laboració i ajuda familiar

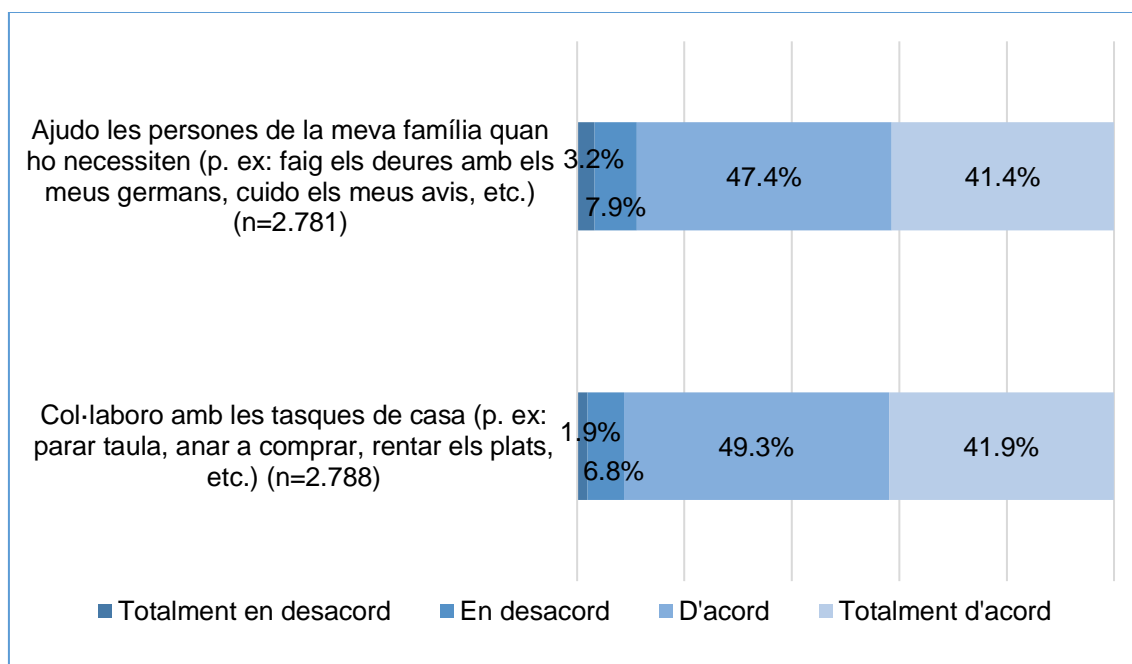
Com es pot observar en el gràfic 3.7.4.1 , pràcticament la totalitat de l'alumnat afirma que està d'acord o totalment d'acord quan se li pregunta si ajuda les persones de la seva família quan ho necessiten (86,7%) i si col·labora amb les tasques domèstiques (88,7%).

Gràfic 3.19. “Fins a quin punt estàs d'acord amb les afirmacions següents?” Percentatges. Curs 2020-2021

Respecte al curs 2018-2019, s'observa com hi ha hagut un percentatge inferior d'alumnat que ha respost "totalment d'acord" quan se li demanava si estaven d'acord d'ajudar les persones de la seva família quan ho necessiten (-3,4 punts percentuals). Inversament, hi ha hagut un lleuger augment en les respostes "totalment d'acord" quan se'ls demanava si estaven d'acord amb la col·laboració en les tasques de casa (+1,1 punts percentuals).

Gràfic 3.20. "Fins a quin punt estàs d'acord amb les afirmacions següents?"
Percentatges. Curs 2018-2019

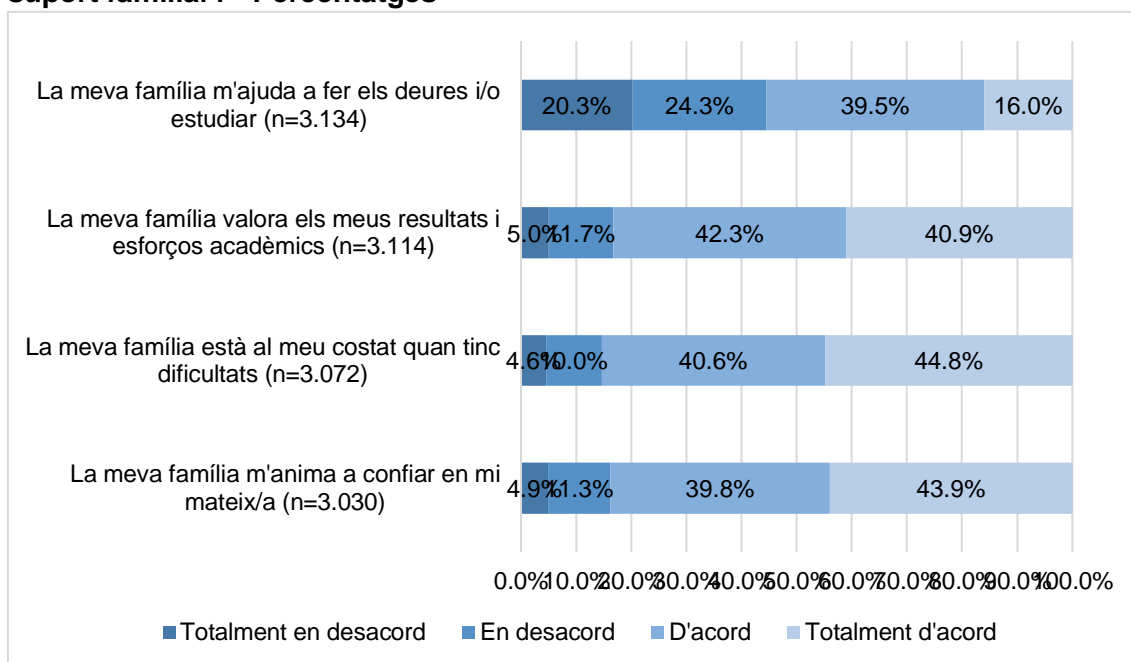

3.6.5. Suport familiar

En general, l'alumnat manifesta satisfacció pel suport familiar rebut.

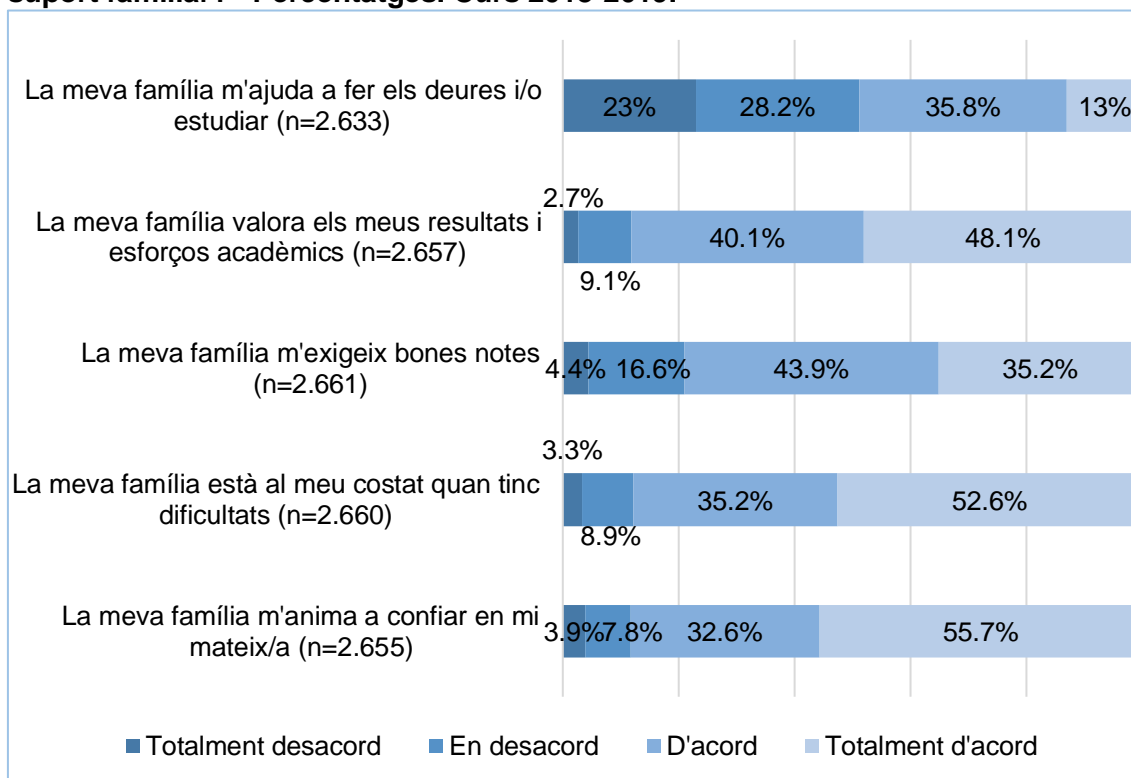
Així, quasi tres quartes parts de l'alumnat afirma que està d'acord o totalment d'acord amb la pregunta de si la família els anima a confiar en ells mateixos (83,7%), si la família és al seu costat en moments difícils (85,4%), i si la família valora els resultats i esforços acadèmics (83,2%). Per contra, supera el 50% l'alumnat que respon que està, com a mínim, d'acord quan se li pregunta per la col·laboració familiar a l'hora de fer els deures i/o estudiar (55,5%).

3.21. “Fins a quin punt estàs d’acord amb les afirmacions següents sobre el suport familiar?” Percentatges

Respecte a l'estudi de l'any 2018-2019, s'observa una davallada molt considerable de la resposta "totalment d'acord" a les primeres tres afirmacions, d'entre 7,2 a 11,8 punts percentuals. L'única on es constata un lleuger augment d'aquesta resposta és quan es demana si s'està d'acord amb l'ajuda de la família a l'hora de fer els deures i/o estudiar (+3 punts percentuals).

3.22. “Fins a quin punt estàs d’acord amb les afirmacions següents sobre el suport familiar?” Percentatges. Curs 2018-2019.

3.7. Síntesi

Dos terços de les mares i pares de l'alumnat participant a l'estudi van néixer a Catalunya. La major part dels nascuts a l'estranger provenen d'Amèrica, seguit pels d'origen africà. L'àmplia majoria de l'alumnat viu, com a mínim, amb la mare o tutora, dos terços amb el pare o tutor o amb els germans o germanes.

La davallada més gran en el nivell formatiu de mares i pares es troba en els estudis universitaris. El tipus de treballs que fan les mares i els pares de l'alumnat es distribueix, generalment, de manera diferenciada. En l'administració pública s'ha consumat l'avançament de les mares als pares en aquesta categoria. Al grup d'empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina es dediquen moltes més mares que pares. El sector de la restauració i la venda es troba un poc més equilibrat. En canvi, al sector agrícola i ramader, els homes suposen el doble de la proporció de dones. Més diferències es poden trobar en el sector de la construcció i manufacturer, tradicionalment dominat pels homes amb un percentatge que gairebé quintuplica la proporció de dones. La darrera diferència destacable correspon al grup de les ocupacions elementals, amb un percentatge doblat de les mares sobre els pares.

Si es presta atenció a les dades socioeconòmiques familiars, cal fixar-se bé en el 5,5% d'alumnat que no disposa de connexió a Internet, en el 9,5% que no té un ordinador per fer feina escolar i, finalment, en el 21,9% d'alumnat que no disposa d'un lloc tranquil per estudiar. Pel que fa a la lectura de la premsa i les revistes especialitzades, hi ha una diferència notable respecte a l'ús dels mitjans digitals per sobre del paper, tot i no ser més d'un quart els progenitors que consumeixen habitualment premsa. La lectura de llibres és més freqüent, encara que diferència amb una diferència molt lleugera. La major part de l'alumnat dina i/o sopa pràcticament cada dia amb la seva família. Quasi la meitat afirma que parla sobre l'actualitat i/o allò que ha fet a escola de forma diària o quasi diària.

L'alumnat respon que fa més sovint activitats amb la seva família com passejar, anar a la platja, fer esports plegats; que no pas activitats com anar al cinema, al teatre, als concerts o als museus. Pràcticament la totalitat de l'alumnat afirma que ajuda les persones de la seva família quan ho necessiten i col·labora amb les tasques domèstiques. En general, l'alumnat manifesta satisfacció pel suport familiar rebut. Així, l'àmplia majoria de l'alumnat considera que la família l'anima a confiar en ell mateix, és al seu costat en moments difícils i valora els resultats i esforços acadèmics.

4. Context escolar

4.1. Interès, esforç i importància de l'alumnat pels continguts de les matèries

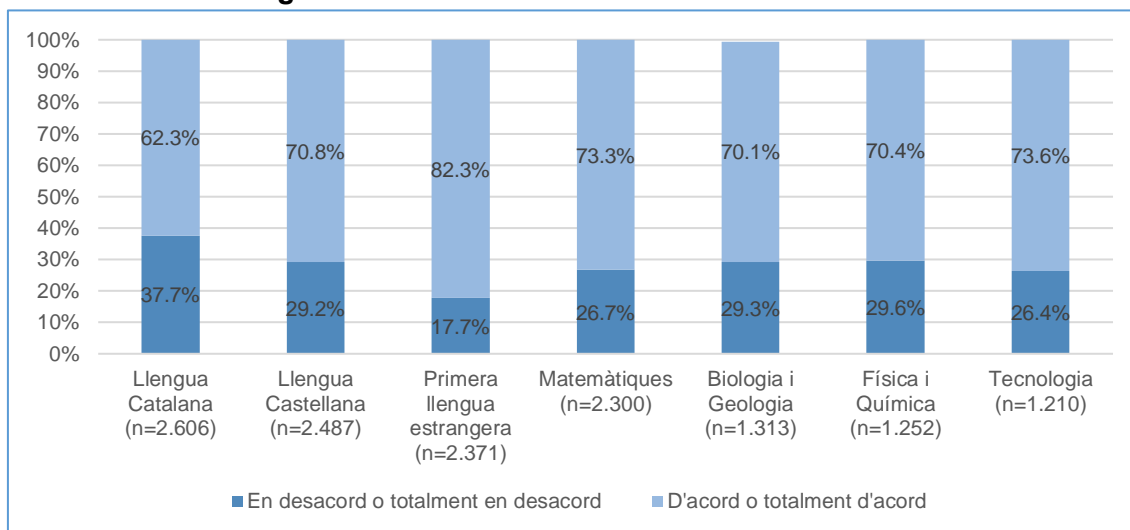
A continuació es mostra la representació gràfica de les dades descriptives sobre l'interès, l'esforç i la importància que l'alumnat sent, dedica i dona a les diferents matèries. Per tal de facilitar-ne l'anàlisi i la interpretació, les quatre categories inicials ("Totalment d'acord", "D'acord", "En desacord" i "Totalment en desacord") s'han agrupat en dues: "D'acord o totalment d'acord" i "En desacord o totalment en desacord". D'aquesta manera es pretén facilitar l'anàlisi davant d'una dicotomia on, tot i perdre especificitat de les respostes més fragmentades, es veu més clarament si es plantegen els resultats en polaritats dels qui, per les diferents matèries, estan més o menys interessats, l'esforç que li dediquen i la importància que li donen a cada matèria.

En l'interès, l'esforç i la importància pels continguts de les matèries, es pot observar que la majoria de l'alumnat (més del 60%) afirma que sent interès, s'esforça i considera importants totes les matèries. Destaca especialment la primera llengua estrangera, amb un 82,3% de l'alumnat d'acord o totalment d'acord en l'interès, l'esforç i la consideració d'importància en aquesta matèria, mentre en l'altre extrem hi ha la llengua catalana, amb el 62,3%.

Pel que fa a la resta de matèries, crida l'atenció l'estabilitat percentual que hi ha en les tres assignatures relacionades amb la competència científicotecnològica –biologia i geologia; física i química, i tecnologia–, juntament amb matemàtiques, perquè totes tenen un percentatge de l'alumnat que està interessat, s'esforça i les considera importants amb un nivell molt similar, d'entre el 70% i el 73%.

Cal tenir en compte també, que en les assignatures relacionades amb la competència científicotecnològica, només es tenen en consideració les respostes dels qui cursen les diferents matèries. Així el 61,5% de l'alumnat ha cursat biologia i geologia; el 62,6%, física i química i el 65%, tecnologia.

Gràfic 4.1. “Indica el teu grau d’acord amb les afirmacions següents: M’interessen, m’esforço i considero importants els continguts d’aquesta matèria.” Percentatges. Onada 2021

4.2. Clima escolar

4.2.1. Relació entre professorat i alumnat

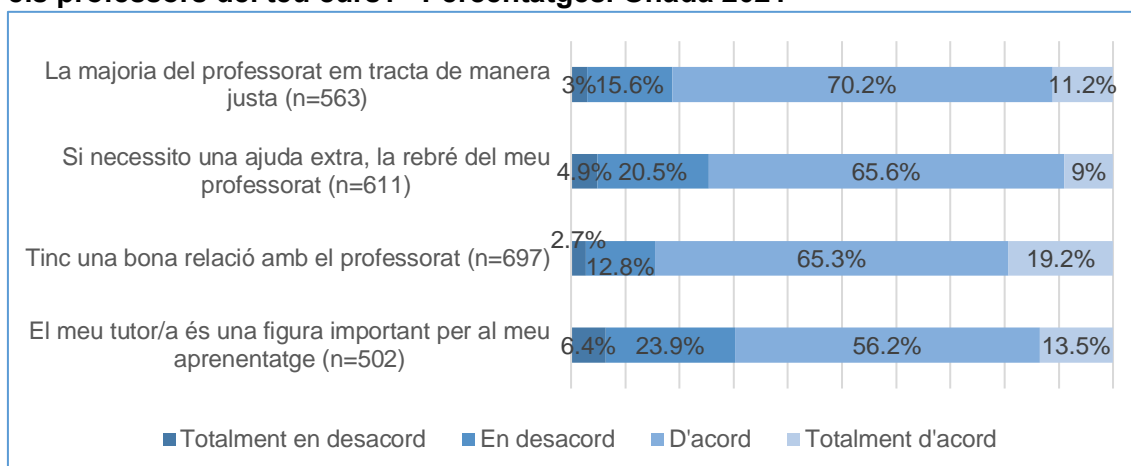
El 84,5% de l'alumnat enquestat afirma que té una bona relació amb el professorat.⁵

El 81,4% afirma que és tractat de manera justa per la majoria del professorat i el 74,6% rep ajuda extra del professorat si ho necessita.

Finalment, pel que fa a la figura del tutor/a, el 69,7% considera que el paper d'aquest és rellevant per aprendre.

⁵ En aquest apartat s'ha de tenir en compte que, atesa la llargària del qüestionari amb el qual es va recollir les respostes de l'alumnat de quart d'ESO, hi ha certes qüestions que han rebut un nombre de respostes molt inferior al necessari per poder fer la comparativa corresponent amb els resultats de l'anterior edició de l'informe de context (2019). És per això que en tots els apartats que hi ha un cert nivell de respostes es mostraran els resultats i l'anàlisi per al 2021, però no la comparativa amb les dades del 2019. Per tant, els resultats presents en aquest apartat s'han de prendre amb especial cura. En alguns casos tampoc es trobarà cap comparativa ja que les preguntes han canviat del qüestionari del 2019 al 2021 i no hi ha dades històriques al respecte o no són estrictament comparables.

Gràfic 4.2. “Fins a quin punt estàs d’acord amb les afirmacions següents sobre els professors del teu curs?” Percentatges. Onada 2021

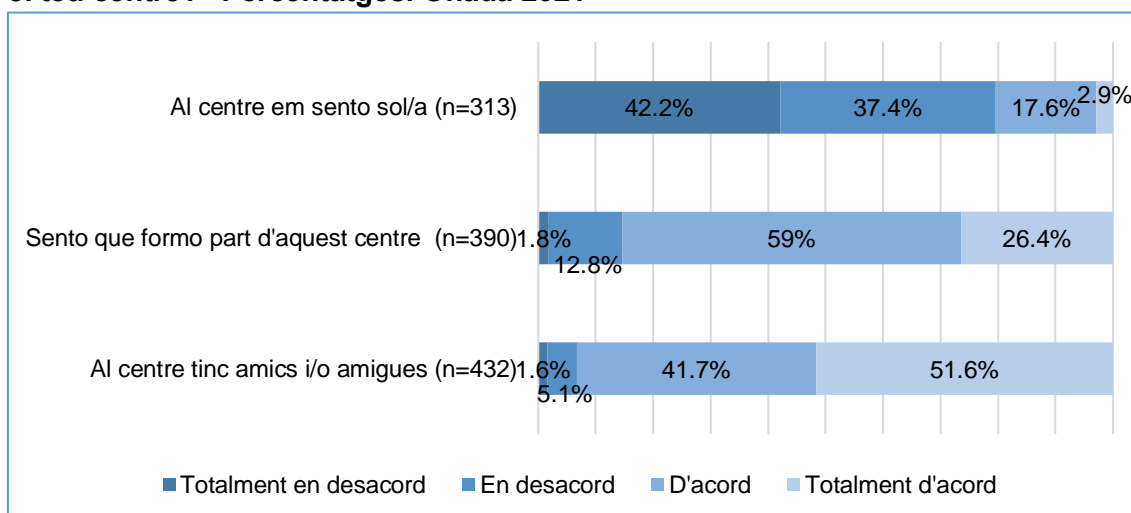
4.2.2. Sentit d'integració al centre

A l'hora de valorar el sentiment de solitud i el fet de tenir amistats en el centre, les percepcions de l'alumnat són positives. Gairebé un 80% de l'alumnat que ha respost l'enquesta (amb uns percentatges més baixos que els desitjables) afirma que està “En desacord” o “Totalment en desacord” amb l’afirmació: “Al centre em sento sol/a”.

Més del 93% de l'alumnat respon que té amics i/o amigues al centre.

Pel que fa al sentiment de pertinença al centre, el 85,4% de l'alumnat afirma que se'n sent part.

Gràfic 4.3. “Fins a quin punt estàs d’acord amb les afirmacions següents sobre el teu centre?” Percentatges. Onada 2021

4.2.3. Relació entre l'alumnat

Segons les dades declarades per l'alumnat (també per sota de les que serien desitjables), les relacions entre iguals són també positives.

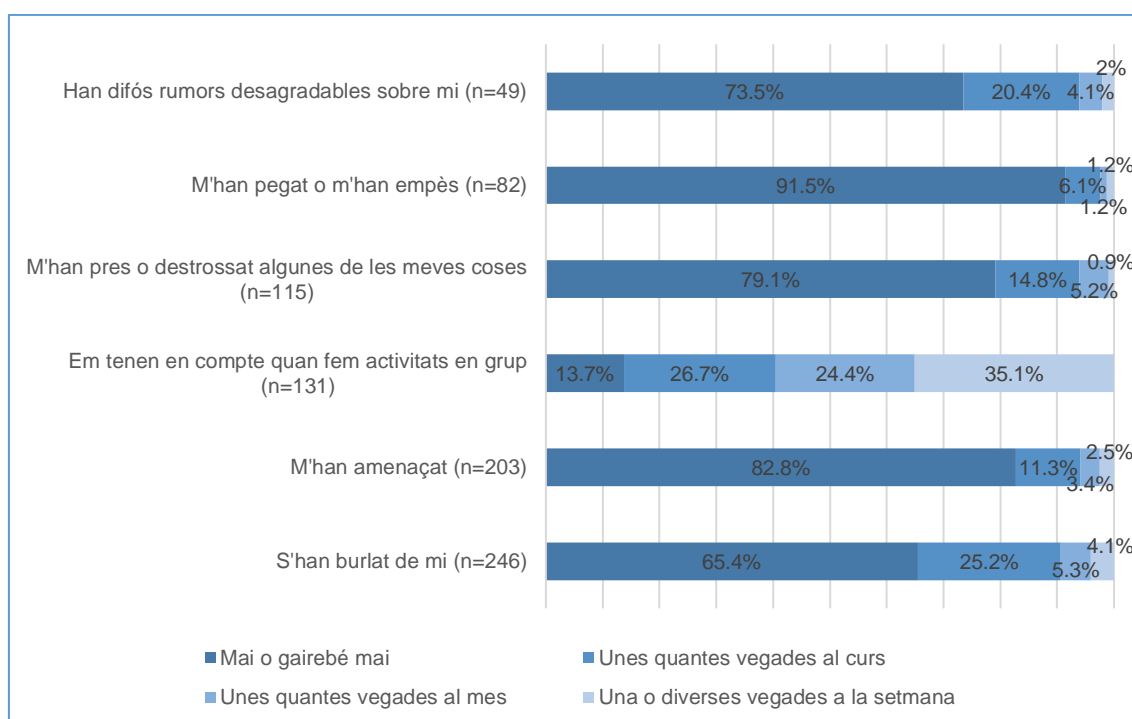
Una majoria de l'alumnat afirma que mai no ha estat objecte de burla (65,4%), mai no ha rebut amenaces (82,8%), mai no li han pres o destrossat les seves coses (79,1%) i

mai no han difós rumors desagradables sobre la seva persona (73,5%). A més, s'observa com aquest percentatge augmenta a mesura que també ho fa la gravetat de l'acció.

El percentatge de l'alumnat que se situa en cada una de les categories disminueix a mesura que sovintegen aquestes agressions i arriba a valors propers a l'1%, en la categoria "Una o diverses vegades a la setmana".

Un 35,1% de l'alumnat enquestat considera que sempre se'l té en compte a l'hora de fer activitats en grup i, novament, el percentatge més baix, del 13,7%, se situa en el d'alumnat que afirma que mai no se'l té en compte.

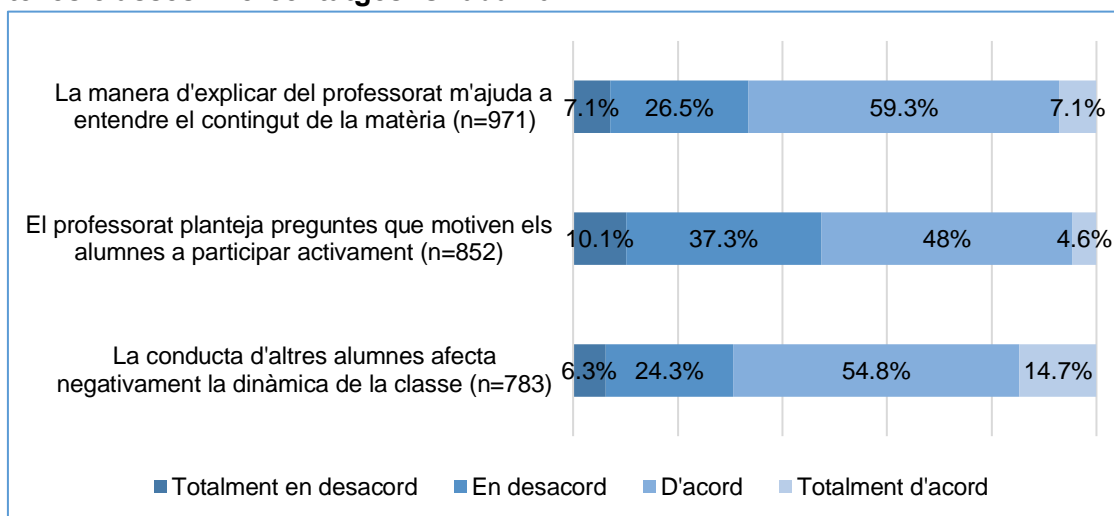
Gràfic 4.4. "Durant aquest curs, amb quina freqüència has viscut les situacions següents en relació amb alguns companys?" Percentatges. Onada 2021

4.2.4. Funcionament de l'aula

Dins de les dinàmiques que es donen a classe, el baix nombre d'alumnat que ha respost la pregunta afirma majoritàriament (69,5%) que el comportament de la resta de companys dificulta la dinàmica de la classe. Tot i això, més de la meitat considera rellevant el paper del professorat, especialment pel que fa a la manera d'explicar (només un de cada tres dels enquestats està "en desacord" o "totalment en desacord"). La capacitat del professorat de motivar és l'indicador que té un equilibri més gran, en tant que només hi ha una diferència al voltant del 5% entre els qui consideren que el professor dinamitza i els qui no.

Gràfic 4.5. “Indica el teu grau d’acord amb les afirmacions següents sobre les teves classes” Percentatges. Onada 2021

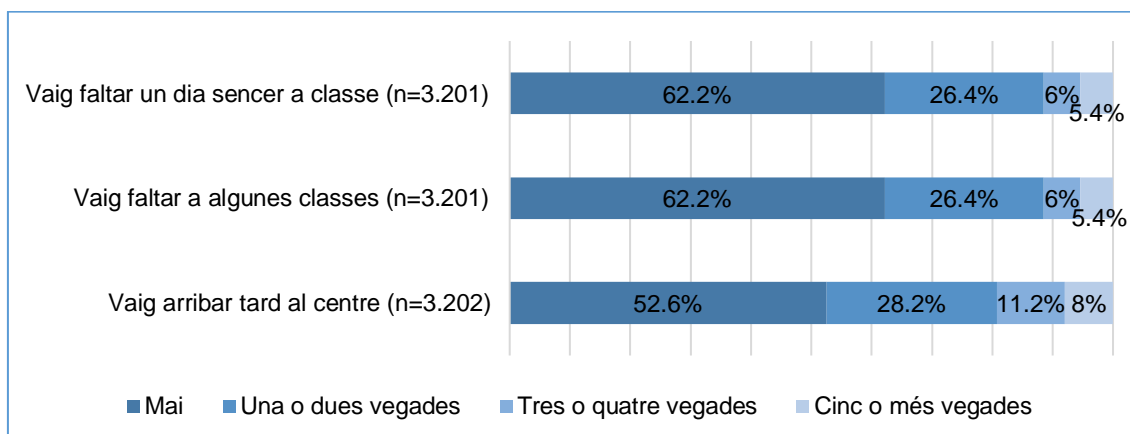
4.3. Actituds, hàbits i estratègies d'estudi

4.3.1. Absentisme i falta de puntualitat al centre

Gairebé dos de cada tres enquestats afirma que no ha faltat cap dia al centre (62,2%), ni a cap classe (62,2%) en les dues setmanes anteriors a les d'aplicació del qüestionari. Menys d'un 12% de l'alumnat diu que ha faltat més de tres vegades en el mateix període de temps. Aquestes dades suggereixen un baix nivell d'absentisme entre l'alumnat de Catalunya, perquè en aquest percentatge també s'inclou l'alumnat que va haver de faltar a classe per causes alienes a la seva voluntat, com podrien ser els casos de malaltia.

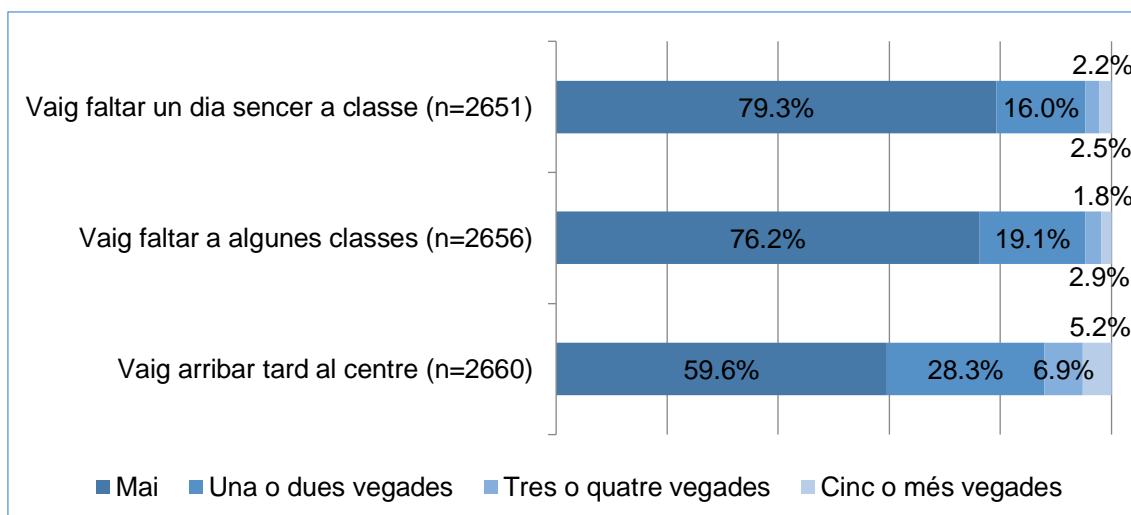
Pel que fa a la puntualitat, un 52,6% de l'alumnat diu que no ha arribat tard a cap classe en les dues darreres setmanes abans de respondre el qüestionari, mentre que el 47,4% restant afirma haver-ho fet, com a mínim, un cop.

Gràfic 4.6. “En les últimes dues setmanes senceres de classes, amb quina freqüència s’han donat les situacions següents sense cap motiu justificat?” Percentatges. Onada 2021

Si es comparen les dades del curs 2018-2019 amb les del curs 2020-2021, s'observa que hi ha un augment en les tres variables estudiades. S'ha de remarcar que, a més de la pujada de l'absentisme i la manca de puntualitat, augmenten totes les possibles variants (des d'una o dues vegades, fins a cinc vegades o més). El que més destaca és l'absentisme d'un dia sencer, que puja més de 17 punts. L'única variable que decreix és la puntualitat (7 punts).

Gràfic 4.7. “En les últimes dues setmanes senceres de classes, amb quina freqüència s’han donat les situacions següents sense cap motiu justificat?” Percentatges. Onada 2019

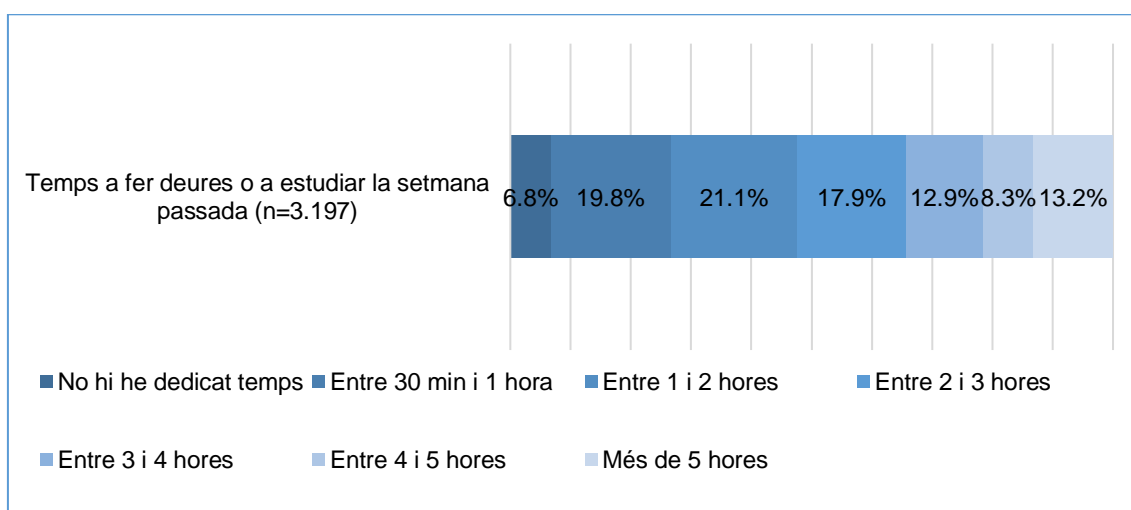

4.3.2. Temps dedicat a estudiar o a fer feines escolars a casa

Un 60% de l'alumnat afirma que dedica, de mitjana, entre 30 minuts i 3 hores a fer els deures o a estudiar fora de l'horari escolar.

Per contra, quasi un 7% de l'alumnat no hi dedica temps ni a estudiar ni a fer deures, mentre que més d'un terç de l'alumnat hi dedica 3 o més hores a aquestes tasques..

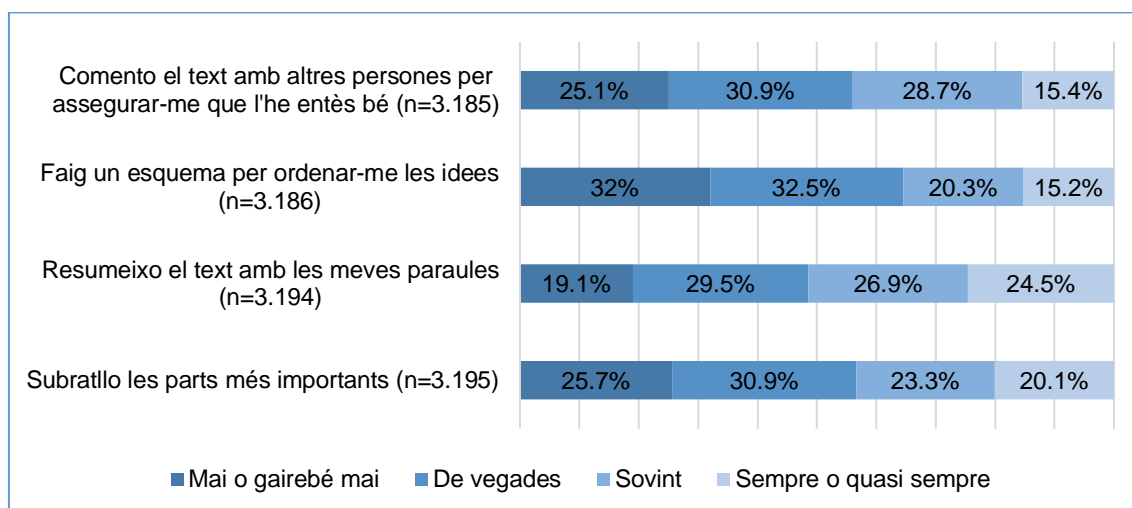
Gràfic 4.8. “Fora de l’horari escolar, quant de temps, de mitjana, vas dedicar a fer deures o a estudiar, la setmana passada?” Percentatges. Onada 2021

4.3.3. Tècniques i hàbits d'estudi

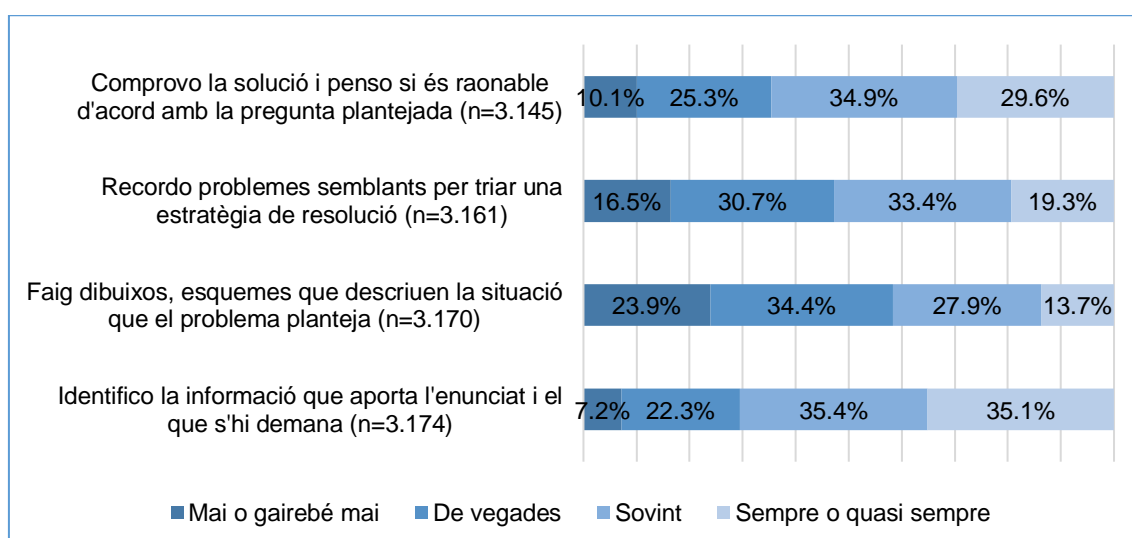
Pel que fa a l'estratègia de l'alumnat per preparar-se un examen, destaca especialment l'ús de resums propis (més del 80%, com a mínim, ho fa "de vegades"), seguit per subratllar el més rellevant (74,3%) i per comentar-ho amb altra gent (75%). En canvi, un de cada tres dels alumnes no fa "mai o gairebé mai" esquemes per ordenar les idees del text objecte d'estudi.

Gràfic 4.9. "Quan llegeixo un text per estudiar un examen..." Percentatges. Onada 2021

Respecte a la resolució de problemes amb càlculs, l'estratègia més emprada és la d'identificar la informació de l'enunciat i el que demana aquest, amb més del 90% de l'alumnat. En aquest sentit, més de la meitat de l'alumnat comprova "sovint" o "sempre o quasi sempre" la solució i pensa en si és raonable respecte al que es demana o bé recorda problemes similars que ha resolt. El que menys fa l'alumnat és, de nou, realitzar esquemes o dibuixos que descriguin l'enunciat del problema (quasi un de cada quatre no ho fa "mai o gairebé mai").

Gràfic 4.10. "Quan resolc un problema en què s'han de fer càlculs..." Percentatges. Onada 2021

4.4. Autoconcepte i expectatives acadèmiques

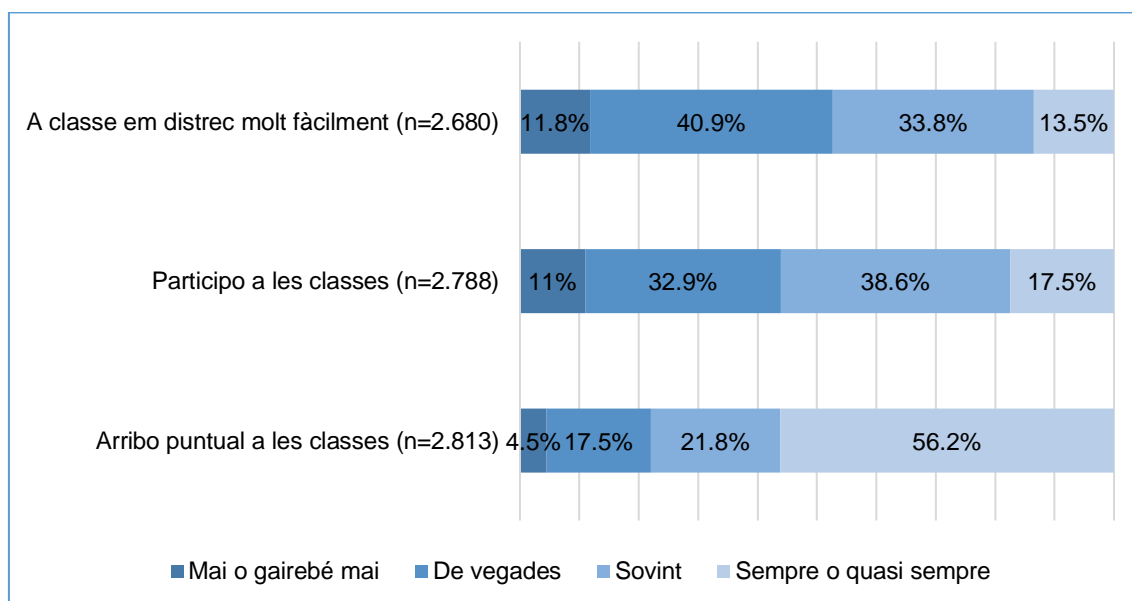
4.4.1. Actitud a l'aula

Un 13,5% de l'alumnat respon que es distreu fàcilment "sempre o quasi sempre", mentre que un 11,8% afirma fer-ho "Mai o gairebé mai". Així doncs, el gruix de l'alumnat se situa en els valors intermedis, perquè un 33,8% diu que es distreu "sovint" i un 40,9% afirma fer-ho "de vegades".

Una pauta similar es dona quan s'analitza la participació activa de l'alumnat en les activitats de classe: un 17,5% afirma que hi participa "sempre o quasi sempre" mentre que un 11% respon que no hi participa "mai o gairebé mai". Així, són novament les categories centrals les que agrupen la majoria de l'alumnat, atès que un 38,6% afirma participar-hi "sovint" i un 32,9% diu que ho fa "de vegades".

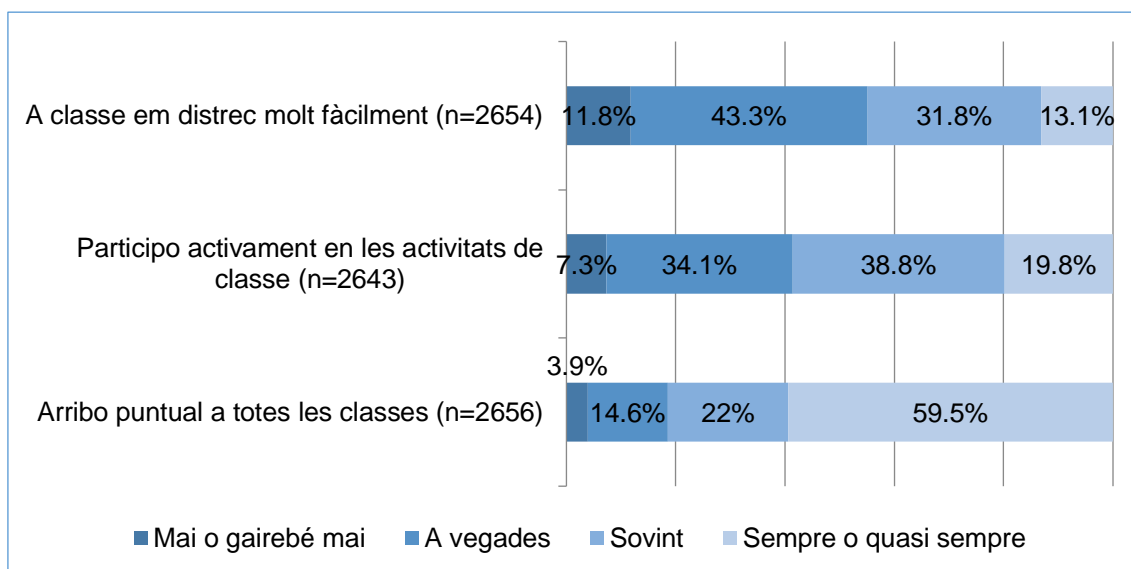
Respecte a la puntualitat a les classes, un 56,2% de l'alumnat respon que arriba "sempre o quasi sempre" puntual i un 21,8% respon que ho fa "sovint". A l'extrem oposat, només un 4,5% de l'alumnat afirma que "mai o gairebé mai" és puntual a les classes.

Gràfic 4.11. "Fins a quin punt estàs d'acord amb les afirmacions següents sobre les teves classes?" Percentatges. Onada 2021

En comparació amb les dades del curs 2018-2019 no es veuen variacions substancials en cap de les tres variables.

Gràfic 4.12. “Fins a quin punt estàs d’acord amb les afirmacions següents sobre les teves classes?” Percentatges. Onada 2019

4.4.2. Expectatives acadèmiques de l’alumnat

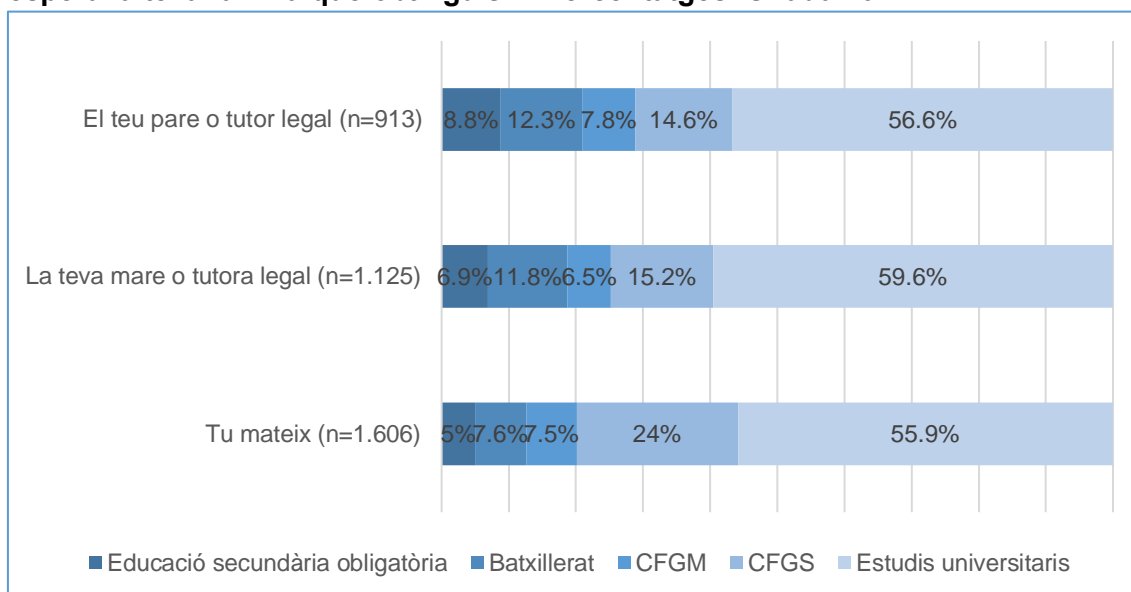
Les expectatives que l’alumnat té sobre el seu futur coincideixen, pràcticament, en la seva totalitat, amb les que tenen els seus pares o tutors legals i les seves mares o tutores legals.

Aproximadament, el 56% del miler d’alumnes que respon aquestes preguntes espera aconseguir titulacions universitàries, percentatge que és pràcticament el mateix que el que s’obté quan la pregunta es refereix a les expectatives declarades dels pares o tutors legals. Pel que fa a les mares o tutores legals, hi ha 3 punts més que esperen que obtinguin estudis universitaris.

La segona opció majoritària és la de cicles formatius de grau superior (CFGS), amb percentatges propers al 20%, tant en l’alumnat (24%), com en els seus pares o tutors legals (14,6%) i en les seves mares o tutores legals (15,2%). Pel que fa al batxillerat, hi ha una diferència de 5 punts entre les expectatives de l’alumnat i la dels progenitors o tutors, i són aquests últims els que més esperança tenen que arribin a cursar-lo. La resta d’opcions plantejades mai superen el 10%: educació secundària obligatòria i cicles formatius de grau mitjà.

Aquestes dades demostren, doncs, que la prioritat per a l’alumnat de Catalunya i per a les seves famílies és, de manera majoritària, l’assoliment d’estudis universitaris.

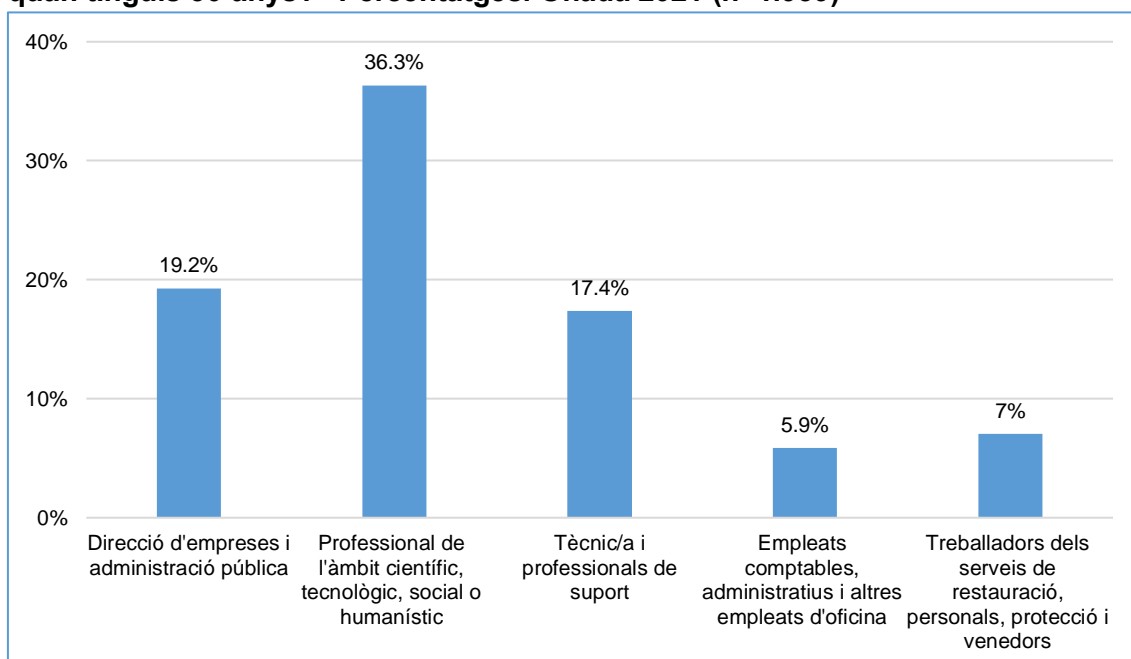
Gràfic 4.13. “Quin és el títol acadèmic més alt que esperes obtenir?” I “quina espera la teva família que obtinguis?” Percentatges. Onada 2021

4.4.3. Expectatives laborals de l'alumnat

Més d'un de cada tres dels alumnes vol ser “professional de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic”. Segueixen les preferències per llocs directius en empreses o en l'administració pública, així com de “tècnic/a i professionals de suport”. Les categories professionals menys desitjades per l'alumnat són les de “treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres”, “operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors” i les “ocupacions elementals”.

Gràfic 4.14. “En quina de les següents categories professionals esperes treballar quan tinguis 30 anys?” Percentatges. Onada 2021 (n=1.959)

Gràfic 4.15. “En quina de les següents categories professionals esperes treballar quan tinguis 30 anys?” Percentatges. Onada 2021 (n=1.959)

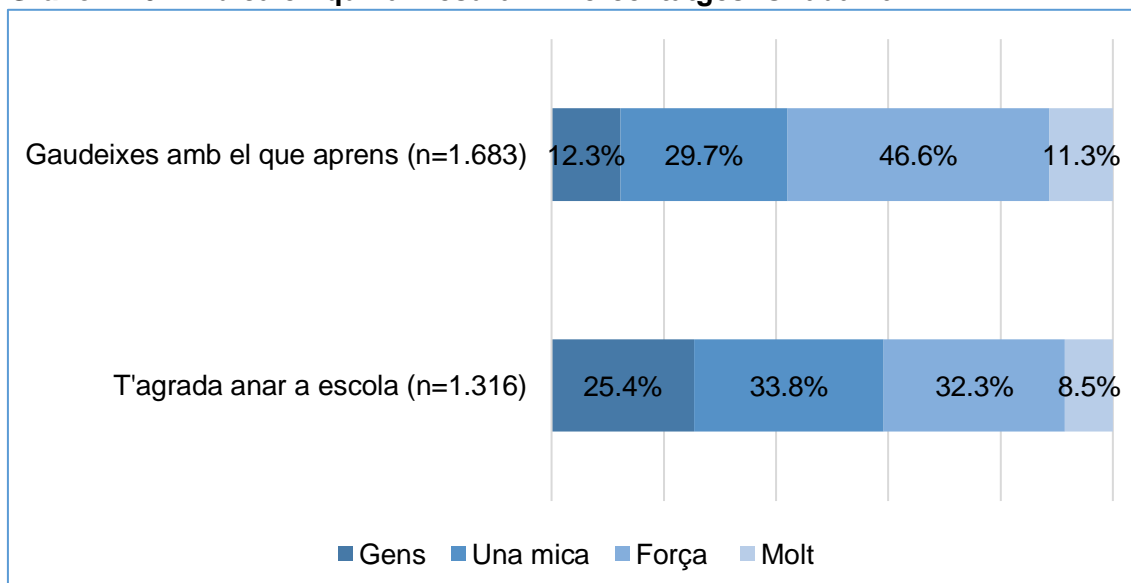

4.4.4. Satisfacció amb l'aprenentatge i el centre

Poc més de la meitat de l'alumnat ha respost la pregunta (un percentatge més baix del desitjat). Un 59,2 d'aquestes respostes afirmen als alumnes no els agrada “gens” o els agrada “una mica” anar a l'escola. Tot i això, la segona categoria amb més pes és la dels qui els agrada “força” (32,3%). Però el grup minoritari, amb diferència, és el dels qui els agrada “molt” d'anar-hi (8,5%).

En canvi, pel que fa al gaudi de l'aprenentatge, es veu com les categories “força” i “molt” aglutinen més de la meitat de les respostes (57,9% en total). Els qui no gaudeixen “gens” amb el que aprenen, tenen un percentatge més baix que els qui no els agrada “gens” anar a l'escola (13 punts percentuals de diferència).

Gràfic 4.16. “Indica en quina mesura...” Percentatges. Onada 2021

4.6. Síntesi

En l'interès, l'esforç i la importància pels continguts de les matèries, es pot observar que la majoria de l'alumnat afirma que sent interès, s'esforça i considera importants totes les matèries. Destaca la consideració que té la primera llengua estrangera, mentre que la llengua catalana és la matèria que menys es valora.

Bona part de l'alumnat respon que té una bona relació amb el professorat. A més, afirma, d'una banda, que la majoria del professorat el tracta de manera justa i, de l'altra, que, si ho necessita, el professorat li dona ajuda extra.

Les relacions entre alumnes també són positives. La majoria afirma que mai no ha estat objecte de burla, ni ha rebut amenaces, ni li han pres o destrossat les seves coses ni tampoc han difós rumors desagradables sobre la seva persona. A més, s'observa com aquest percentatge dels qui no han patit cap acció d'aquesta mena augmenta a mesura que també ho fa la gravetat de l'acció.

Les dades suggereixen un baix nivell d'absentisme entre l'alumnat de Catalunya. Quasi dos de cada tres alumnes afirmen que dediquen entre 30 minuts i 3 hores de temps a la setmana, fora de l'horari escolar, a fer els deures o a estudiar. Pel que fa a l'estratègia que l'alumnat segueix per preparar-se per a un examen, destaca l'ús de resums propis, seguit per subratllar el més rellevant i comentar-ho amb altra gent. Pel que fa a la resolució de problemes amb càlculs, l'estratègia més emprada és la d'identificar la informació de l'enunciat i el que hi demana. El que menys fa l'alumnat és realitzar esquemes o dibuixos.

Les expectatives que l'alumnat té sobre el seu futur habitualment coincideixen amb les que tenen els seus pares o tutors legals. La prioritat per a l'alumnat de Catalunya i per a les seves famílies és, de manera majoritària, l'assoliment d'estudis universitaris: més de la meitat de l'alumnat espera aconseguir titulacions universitàries. La segona opció majoritària és la de cicles formatius de grau superior (CFGS).

Més d'un terç dels alumnes vol ser professional de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic; seguit dels qui volen ocupar llocs de directius o de tècnics professionals. Les categories professionals menys desitjades són les relacionades amb el primer sector i professions manuals.

Finalment, més de la meitat de l'alumnat afirma que no li agrada anar a l'escola. En canvi, pel que fa al gaudi de l'aprenentatge, es veu com les categories "força" i "molt" aglutinen més de la meitat de les respostes. Els qui no gaudeixen "gens" amb el que aprenen són els qui baixen més respecte als qui no els agrada "gens" anar a l'escola (-13 punts percentuals).

5. La relació entre els índexs estadístics i l'avaluació de quart d'ESO del 2021

5.1. Càlcul dels índexs socioeconòmic i cultural (ISEC), d'hàbits familiars, i d'hàbits de lectura mitjançant l'anàlisi de components principals categòric

L'objectiu de l'anàlisi del context socioeconòmic i cultural familiar (ISEC) de l'alumnat és identificar fins a quin punt la realitat de partida de l'alumnat condiciona els resultats de l'avaluació de les competències bàsiques. Així mateix, l'anàlisi i l'índex d'hàbits familiars permetrà analitzar fins a quin punt la col·laboració en l'àmbit familiar condiciona els resultats de l'avaluació de quart d'ESO. Finalment, també s'hi inclou l'anàlisi sobre la influència dels hàbits lectors en el si de la família sobre els resultats d'aquesta mateixa avaluació.

A l'apartat del càlcul dels índexs estadístics dels [Informes d'avaluació número 22](#) es va decidir elaborar dos índexs: un de socioeconòmic i un de cultural. L'objectiu aleshores era englobar les variables associades als contextos familiars i d'entorn més vinculades a aspectes socials, econòmics i culturals de manera que es poguessin representar en un únic valor que, un cop normalitzat, pogués ser comparable entre els casos i en permetés una classificació acurada. A més, la separació dels índex socioeconòmic i sociocultural va permetre evidenciar que les variables que tenien una correlació més alta amb els resultats de l'avaluació de quart —i alhora aportaven més informació— eren les relacionades amb el capital cultural. Val a dir però, que les econòmiques també mostraven una alta correlació, si bé és cert que les variables com l'ocupació de progenitors, nombre de cotxes, ordinadors, etc. no eren tan explicatives com el nivell d'estudis.

Tal com es va recollir en l'informe 29, en el qüestionari sociodemogràfic, lingüístic i de context es van eliminar alguns ítems relacionats amb aspectes de capital econòmic. En conseqüència, en l'anàlisi de components principals, eren poques les variables que podien conformar un índex estadístic de capital econòmic. És per això que s'ha optat per elaborar un índex que agrupés les variables socioeconòmiques i socioculturals en un de sol.

Més enllà d'aquest últim índex esmentat, també s'han elaborat un índex estadístic sobre hàbits familiars i un altre sobre hàbits de lectura, tal com indicava l'anàlisi de components principals corresponent. Aquesta anàlisi es descriu unes línies més avall.

Per a l'obtenció dels índexs, s'ha aplicat el procediment estadístic de l'anàlisi factorial de components principals. Un dels objectius de les anàlisis factorials és reduir un nombre elevat de variables en un conjunt més baix de factors que conservin la informació essencial dels ítems originals. La idea principal que hi ha al darrere d'aquesta metodologia és que diverses variables aporten la mateixa informació —és a dir que, *de facto*, estarien mesurant el mateix fenomen— i que, per tant, la seva consideració aïllada podria suposar una redundància. Així, s'han analitzat tant els ítems indicadors de l'estatus socioeconòmic i cultural com alguns d'hàbits familiars. Així, aquesta anàlisi projecta les diferents variables en una recta i dona el valor de correlació de cada un dels punts generats per cada variable i la recta. D'aquesta

manera, les variables amb un pes més proper a 1 o a -1 covariaran més amb la recta generada i tindran més pes dins del component al qual pertanyen. Per altra banda, aquelles variables amb un pes proper a 0, en no correlacionar amb l'eix, pràcticament no ens aportaran informació rellevant del component i podran ser descartades. Cal garantir que, en projectar els punts sobre l'eix, no es perdi la informació continguda en les variables de partida: en definitiva, cal garantir la qualitat del procés. És per això que la seva execució va acompanyada de determinats paràmetres estadístics que n'indiquen el nivell de qualitat.

A partir d'una primera anàlisi de components principals exploratòria, s'hi han identificat les variables amb més pes estadístic (per sobre del 0,5) repartides en tres components per tal de conformar potencials índexs estadístics que agrupin aquestes variables. Aquests tres components, tal com mostra la Taula 5.1, representarien una variància⁶ total explicada de 42,28%.

Taula 5.1. Variància total explicada de l'anàlisi de components principal realitzada

Component	Autovalors inicials			Sumes de càrregues al quadrat de la rotació		
	Total	% de variància	% acumulat	Total	% de variància	% acumulat
1	2,725	18,170	18,170	2,362	15,749	15,749
2	1,950	13,002	31,172	2,198	14,655	30,404
3	1,667	11,111	42,282	1,782	11,878	42,282
4	1,069	7,125	49,407			
5	1,009	6,725	56,132			
6	,875	5,832	61,964			
7	,837	5,583	67,547			
8	,789	5,262	72,809			
9	,747	4,983	77,792			
10	,693	4,620	82,411			
11	,633	4,217	86,629			
12	,622	4,148	90,776			
13	,563	3,755	94,531			
14	,482	3,215	97,746			
15	,338	2,254	100,000			

Mètode d'extracció: anàlisi de components principals mitjançant Varimax

Un cop identificades aquestes variables, s'ha evidenciat que s'hi poden generar tres índexs: a) índex socioeconòmic i cultural; b) índex d'hàbits familiars; c) índex d'hàbits de lectura.

⁶ La variància és una mesura de dispersió que representa la variabilitat d'una sèrie de dades respecte a la seva mitjana.

Per a l'índex socioeconòmic i cultural s'han descartat les variables que presentaven massa correlació interna amb la resta i que, per tant, resultaven redundants per a l'índex, en la mesura que no hi aporten informació nova.

La taula 5.2 descriu el pes relatiu de les variables que s'hi han considerat per a la conformació dels índexs estadístics:

Taula 5.2. Matriu de components i variables incloses en l'elaboració dels índexs estadístics

Matriu de component rotat⁷

	Component		
	1	2	3
ISCED_MARE_TRA	,768	,126	,061
ISCED_PARE_TRA	,774	,075	,077
FEINA_MARE_TRA	,684	-,023	,017
FEINA_PARE_TRA	,650	,002	-,029
LECTURA_REVISTES	-,141	-,067	,577
LECTURA_LLIBRES	-,025	,102	,670
LLOC_TRANQUI	-,209	,485	,116
ORDI_DEURES	-,133	,426	,178
FREQ_LLIBRES	,268	,150	,677
FREQ_REVIS	,121	-,055	,647
FREQ_PARLAR	,132	,658	,117
FREQ_APAT_FAM	,083	,568	-,031
FREQ_LLEURE_EXT	,105	,530	,209
TASQUES_CASA	-,202	,573	,081
AJUT_FAMILIA	-,198	,595	,055

Mètode d'extracció: anàlisi de components principal.

Mètode de rotació: Varimax amb normalització Kaiser.

a. La rotació ha convergit en 4 iteracions.

Tal com s'ha comentat línies amunt, per tal de conformar els corresponents índexs s'han pres aquelles variables amb un pes superior a 0,4.

⁷ Tal com s'ha comentat, en la Taula 5.2 apareixen les variables de la mateixa manera com estan introduïdes en la base de dades. Tot i que els significats es poden intuir força bé, els posem a continuació: "ISCED_MARE_TRA"= nivell més alt d'estudis acabats per la mare; "ISCED_PARE_TRA"= nivell més alt d'estudis acabats pel pare; "FEINA_MARE_TRA"= tipologia de feina de la mare de famílies tradicionals; "FEINA_PARE_TRA"= tipologia de feina del pare de famílies tradicionals; "LECTURA_REVISTES"= freqüència de lectura revistes; "LECTURA_LLIBRES"= freqüència de lectura llibres; "LLOC_TRANQUI"= lloc tranquil per estudiar; "ORDI_DEURES"= un ordinador que pots utilitzar per fer els deures de l'escola; "FREQ_LLIBRES"= a casa teva, s'hi llegeixen llibres habitualment; "FREQ_REV"= a casa teva, s'hi llegeixen revistes especialitzades?; "FREQ_PARLAR"= freqüència de xerrada amb la família sobre l'actualitat i/o allò que he fet a l'escola; "FREQ_APAT_FAM"= freqüència dinar i/o sopar amb la família; "FREQ_LLEURE_EXT"= freqüència activitats en família com passejar, anar a la platja, fer esports junts etc.; "TASQUES_CASA"= col·laboro amb les tasques de casa; "AJUT_FAMILIA"= ajudar a les persones de la família que ho necessiten.

- **Variables que componen l'índex socioeconòmic i cultural:**
 - Nivell d'estudis màxim del pare
 - Nivell d'estudis màxim de la mare
 - Categoria professional del pare
 - Categoria professional de la mare

- **Variables que componen l'índex d'hàbits familiar:**
 - Tenir un lloc tranquil per estudiar
 - Tenir un ordinador per fer deures
 - Freqüència amb què es parla sobre l'actualitat i/o allò que he fet a l'escola
 - Freqüència amb què es dina i/o sopa junts
 - Freqüència d'activitats familiars com anar al cinema, al teatre, als concerts, als museus...
 - Col·laboració amb les tasques de casa
 - Ajudar les persones de la família quan ho necessiten

- **Variables que componen l'índex d'hàbits de lectura:**
 - Freqüència de lectura de revistes personal
 - Freqüència de lectura de llibres personal
 - Freqüència lectura de llibres a casa
 - Freqüència de lectura de revistes a casa

Un cop la informació de les variables originals ha quedat reduïda a tres índexs, s'utilitzen les puntuacions factorials (és a dir, els valors concrets de cada alumne en aquestes variables) i la importància relativa de cada factor per calcular numèricament el seu valor per a cada alumne.

Per tal de facilitar-ne la interpretació, els valors normalitzats d'aquest índex s'han transformat per crear una escala de nombres positius amb una mitjana fixada en 50 per al conjunt de Catalunya i una desviació típica de 10.⁸ Per exemple, donades aquestes puntuacions originals (P.O), les puntuacions transformades (P.T) quedarien de la manera següent:

Alumnat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Mitjana	Desviació
P.O.	1,03	-0,65	0,94	-1,04	-1,29	0,95	-0,88	0,48	-0,96	1,43	0	1
P.T.	60,3	43,5	59,4	39,6	37,1	59,5	41,2	54,8	40,4	64,3	50	10

És gràcies a aquesta transformació que es pot establir un ordre de l'alumnat segons la puntuació en una escala de fàcil interpretació. Continuant amb l'exemple anterior:

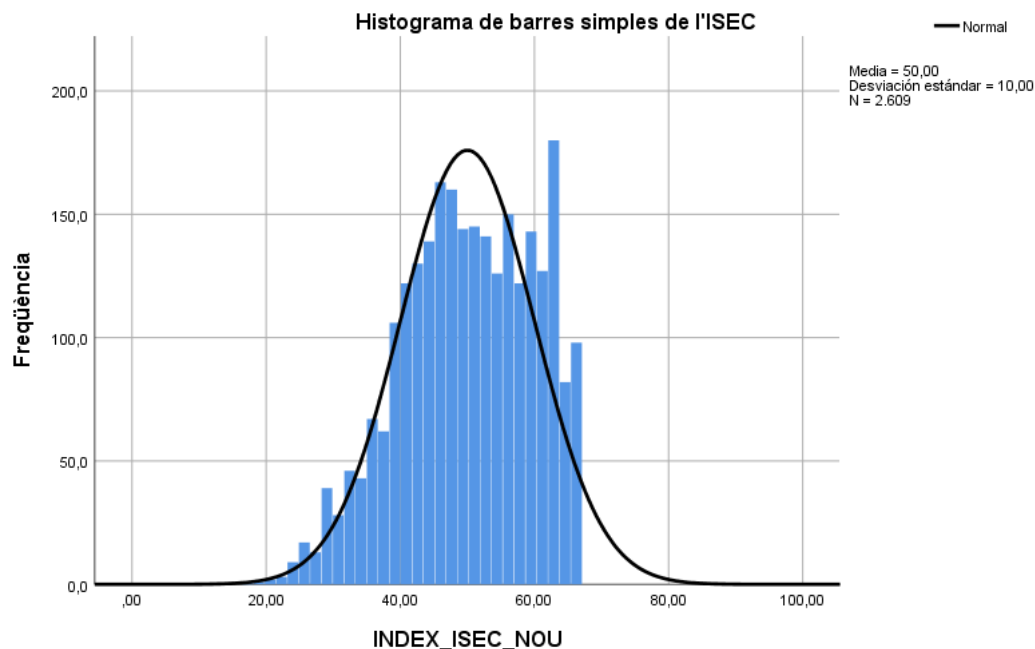
Alumnat	5	4	9	7	2	8	3	6	1	10	Mitjana	Desviació
P.T.	37,1	39,6	40,4	41,2	43,5	54,8	59,4	59,5	60,3	64,3	50	10

Els histogrames següents descriuen la realitat socioeconòmica i cultural de l'alumnat de la mostra, i analitzen la seva distribució segons l'índex socioeconòmic i de capital

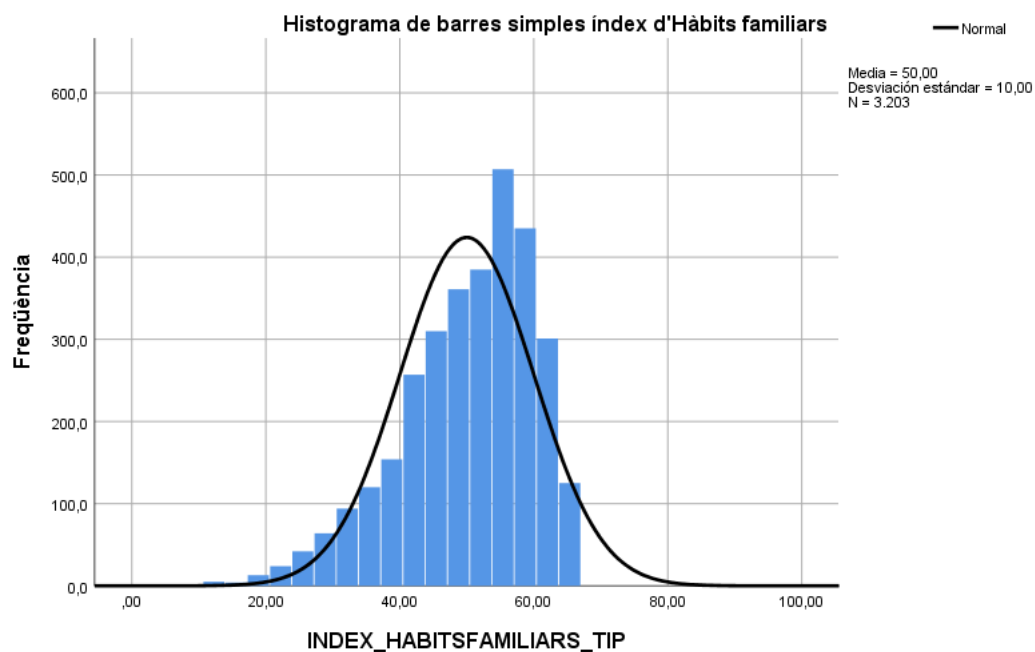
⁸ Per fer la tipificació primerament s'han estandarditzat els valors dels índexs, cosa que significa transformar les dades per aconseguir un conjunt de mitjana 0 i desviació típica d'1. Posteriorment, s'han multiplicat per 10 i se'ls ha sumat 50, valors que correspondran a la nova desviació típica i mitjana, respectivament.

cultural (ISEC); la distribució segons l'índex d'hàbits familiars i l'índex d'hàbits de lectura personal- familiar.

Gràfic 5.1. Representació en histogrames de la distribució de l'alumnat segons l'ISEC

Gràfic 5.2. Representació en histogrames de la distribució de l'alumnat segons l'índex d'hàbits familiars

Abans de presentar l'histograma de la distribució de l'alumnat segons l'índex d'hàbits lectors, es considera important introduir la Taula 5.3 per mostrar la distribució de l'índex d'hàbits lectors ponderat sobre 100 abans d'estandarditzar o normalitzar les

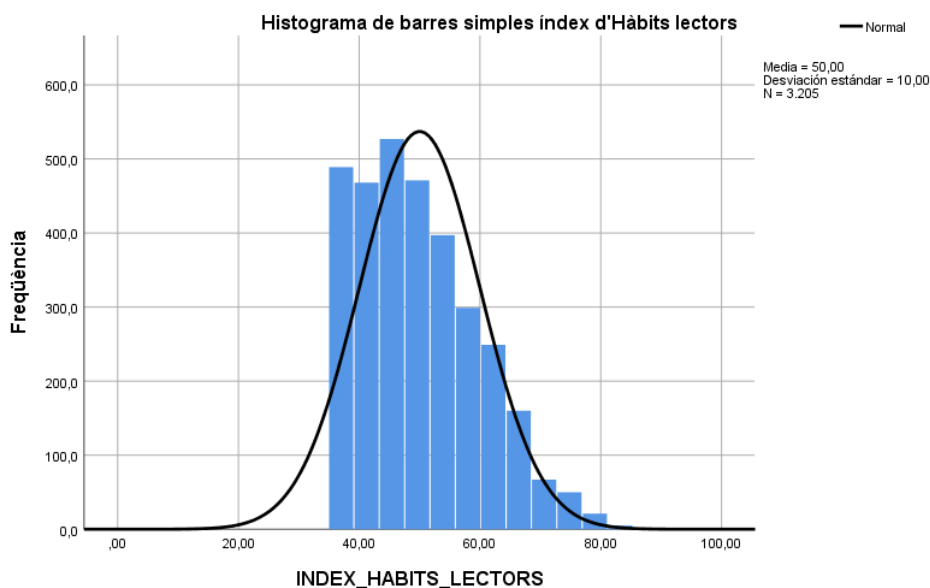
puntuacions, i de transformar aquestes per tal d'aconseguir el conjunt de mitjana de 50 i d'una desviació típica de 10.

La Taula 5.3 mostra la distribució de les puntuacions de l'índex. Aquesta evidència una freqüència molt gran en les puntuacions més baixes, havent-hi 1.955 subjectes que se situen entre 0 i 25, la qual cosa implica que els hàbits lectors personals i familiars de l'alumnat són escassos. De fet, abans del procés de normalització, la mitjana de l'índex d'hàbits lectors se situava en 25,8 de mitjana sobre 100 i una desviació típica de 19,8. Per tant, tampoc s'identifica una gran dispersió respecte de la mitjana en relació als hàbits lectors.

Taula 5.3. Taula de freqüències de les puntuacions de l'índex d'hàbits lectors

		ÍNDEX_HÀBITS_LECT_TIP			
		Freqüència	Percentatge	Percentatge vàlid	Percentatge acumulat
Vàlid	,00	489	15,1	15,3	15,3
	8,33	468	14,5	14,6	29,9
	16,67	527	16,3	16,4	46,3
	25,00	471	14,6	14,7	61,0
	33,33	397	12,3	12,4	73,4
	41,67	299	9,2	9,3	82,7
	50,00	249	7,7	7,8	90,5
	58,33	160	4,9	5,0	95,5
	66,67	67	2,1	2,1	97,6
	75,00	50	1,5	1,6	99,1
	83,33	21	,6	,7	99,8
	91,67	5	,2	,2	99,9
	100,00	2	,1	,1	100,0
	Total		3205	99,1	100,0
Perduts	Sistema	28	,9		
Total		3233	100,0		

Gràfic 5.3. Representació en histogrames de la distribució de l'alumnat segons l'índex d'hàbits lectors

Si bé hi ha significació entre els diferents índexs, s'observa un grau de correlació acceptable, tal com mostra la següent Taula. Dit això, d'una banda, es podria assenyalar que aquest grau de correlació entre l'índex d'hàbits familiars i els altres dos factors podria haver disminuït a conseqüència del sorgiment de nous estils parentals ambivalents, que fan més difícil correlacionar una tipologia d'estil parental amb una classe i un *habitus* social determinat i, d'altra banda, els valors baixos en l'índex d'hàbits lectors independentment de la complexitat social dels centres educatius indiquen que l'associació entre classe social i hàbit de lector és baixa. En altres paraules, tenir una família amb capital cultural elevat no implica una major freqüència de lectura en els seus fills/es.

Taula 5.4. Correlació entre els índexs de capital socioeconòmic cultural, índex d'hàbits familiars i índex d'hàbits lectors

Correlacions				
		Índex de capital socioeconòmic cultural (ISEC)	Índex d'hàbits familiars	Índex d'hàbits lectors
Índex de capital socioeconòmic cultural (ISEC)	Correlació de Pearson	1	,119**	0,124**
	Sig. (bilateral)		,000	,000
	N	2609	2607	2609
Índex d'hàbits familiars	Correlació de Pearson	,119**	1	,131**
	Sig. (bilateral)	,000		,000
	N	2607	3203	3203
Índex d'hàbits lectors	Correlació de Pearson	,124**	,131**	1
	Sig. (bilateral)	,000	,000	
	N	2609	3203	3205

Posteriorment, s'han establert 5 trams, tant en el nivell de capital socioeconòmic cultural (ISEC), d'hàbits familiars i d'hàbits lectors. El nivell 1 correspon als valors més baixos i el 5 als valors més alts. Per facilitar la comparació entre nivells, a cada grup se li ha assignat el mateix nombre d'alumnes. De no haver-ho fet així, hi hauria hagut el risc de comparar grups de grandàries molt diferents (ja que com més extrem és el valor, més baixa n'és la freqüència). L'opció final, doncs, ha estat la distribució en 5 nivells amb un 20% de l'alumnat de la mostra situat en cada un d'ells. La distribució de cada alumne per nivells s'ha fet de la manera següent:

Per a l'**índex de capital socioeconòmic cultural**:

- **Nivell 1:** L'alumnat amb una puntuació més baixa del punt de tall del 20%. Aquest primer punt de tall es troba en el valor d'índex de 40,9.
- **Nivell 2:** Alumnat amb valors entre el punt de tall del 20% i el del 40%, que correspon al valor 47,66.
- **Nivell 3:** Alumnat comprès entre els valors del 40% i del 60%, situat al valor de l'índex 52,74.
- **Nivell 4:** Alumnat comprès entre els punts de tall del 60% i el 80%, corresponent al valor d'índex 59,50.
- **Nivell 5:** S'hi situen els alumnes amb un valor d'índex superior al 59,50, és a dir, per sobre del 80%.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4	Nivell 5
20%	40%	60%	80%	
40,90	47,66	52,74	59,50	

Per a l'**índex d'hàbits familiars**:

- **Nivell 1:** L'alumnat amb una puntuació més baixa del punt de tall del 20%. Aquest primer punt de tall es troba en el valor d'índex de 42,13.
- **Nivell 2:** Alumnat amb valors entre el punt de tall del 20% i el del 40%, que correspon al valor 48,77.
- **Nivell 3:** Alumnat comprès entre els valors del 40% i del 60%, situat al valor de l'índex 55,4.
- **Nivell 4:** Alumnat comprès entre els punts de tall del 60% i el 80%, corresponent al valor d'índex 58,72.
- **Nivell 5:** S'hi situen els alumnes amb un valor d'índex superior al 58,72, és a dir, per sobre del 80%.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4	Nivell 5
20%	40%	60%	80%	
42,13	48,77	55,40	58,72	

Finalment, per a l'índex d'hàbits lectors:

- **Nivell 1:** L'alumnat amb una puntuació més baixa del punt de tall del 20%. Aquest primer punt de tall es troba en el valor d'índex de 41,22.
- **Nivell 2:** Alumnat amb valors entre el punt de tall del 20% i el del 40%, que correspon al valor 45,42.
- **Nivell 3:** Alumnat comprès entre els valors del 40% i del 60%, situat al valor de l'índex 49,62.
- **Nivell 4:** Alumnat comprès entre els punts de tall del 60% i el 80%, corresponent al valor d'índex 58,02.
- **Nivell 5:** Alumnat amb un valor d'índex superior al 58,02, és a dir, per sobre del 80%.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4	Nivell 5
20%	40%	60%	80%	
41,22	45,42	49,62	58,02	

A continuació, s'analitza la influència d'aquests tres índexs en resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2021.

5.2. La relació dels índexs estadístics de capital socioeconòmic cultural, d'hàbits familiars i d'hàbits lectors amb els resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2021

En aquest bloc es descriuen aquells índexs estadístics sensibles a l'associació amb els resultats de l'avaluació de quart d'ESO del curs 2020-2021. Els gràfics mostren les qualificacions mitjanes obtingudes en cada una de les competències avaluades. La puntuació màxima és de 100.

Abans de comentar els gràfics resultants de l'encreuament dels quintils dels diferents índexs descrits anteriorment amb les puntuacions de l'avaluació de quart d'ESO, cal subratllar que tots els índexs són estadísticament significatius creuats amb totes cinc competències bàsiques (llengua catalana, llengua castellana, llengua anglesa, matemàtiques i en la científicotecnològica)⁹.

En la Taula 5.5 queda patent el que s'avançava anteriorment: els tres índexs estadístics— de capital socioeconòmic i cultural, d'hàbits familiars i d'hàbits lectors— correlacionen positivament amb les puntuacions de l'avaluació de l'alumnat de quart d'ESO, la qual cosa significa que s'associa una relació positiva entre una puntuació més elevada en l'índex estadístic i uns resultats més alts en l'avaluació de quart d'ESO bàsiques de l'alumnat de quart. Tal com s'ha comentat a l'inici de l'informe, la mostra de la qual s'han extret les dades que comentem és representativa i, per tant, els resultats es poden extrapolar a tota la població de quart d'ESO de Catalunya.

⁹ En les investigacions sociològiques es diu que una sèrie de dades és estadísticament significativa si el seu valor p és inferior o igual a 0,05, és a dir, que la probabilitat que la relació entre les dades analitzades sigui casual és inferior o igual al 5%. Així, un valor de p de 0,01 expressa la significació estadística més alta.

Taula 5.5. Correlacions entre els índexs estadístics i els resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2021

Correlacions										
			ISEC_QUI NTILS_NO US	QUINTILS _HABITSF AMILIARS	QUINTILS _HABITS_ LECTORS	A4S21_GL OBALCAT 100	A4S21_GL OBALCAS T100	A4S21_GL OBALANG 100	A4S21_MA TGLOBAL 100	A4S21_GL OBAL_CIE NCIES100
Rho de Spearman	QUINTILS _ISEC	Coeficient de correlació	1,000	,118**	,139**	,197**	,158**	,315**	,251**	,181**
		Sig. (bilateral)		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
		N	2609	2607	2609	2328	2359	2361	2360	2005
	QUINTILS _HABITSF AMILIARS	Coeficient de correlació	,118**	1,000	,151**	,182**	,163**	,154**	,104**	,090**
		Sig. (bilateral)	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
		N	2607	3203	3203	2808	2850	2852	2851	2429
	QUINTILS _HABITS_ LECTORS	Coeficient de correlació	,139**	,151**	1,000	,132**	,155**	,155**	,058**	,083**
		Sig. (bilateral)	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,002	0,000
		N	2609	3203	3205	2809	2851	2853	2853	2430
**. La correlació és significativa en el nivell 0,01 (bilateral).										

5.2.1. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital socioeconòmic i cultural (ISEC). Comparació del curs 2018-2019 i del curs 2020-2021

Tal com es va recollir al [número 28](#) dels *Informes d'avaluació* sobre l'impacte del confinament en els resultats de l'avaluació de quart d'ESO, el curs 2019-2020 no es va poder passar el qüestionari de context a causa del confinament i del tancament dels centres educatius. No obstant això, en l'informe mencionat es comparen els resultats dels cursos 2018-2019 i 2020-2021 creuant-los amb les variables del qüestionari de context que sí que es va passar el curs 2018-2019— com a grup de control— i amb el qüestionari sobre els efectes del confinament en l'alumnat de 4t d'ESO durant el desembre de 2020.

Ara, en el present informe es comparen les dades de l'avaluació i del qüestionari de context de quart d'ESO del curs 2018-2019 amb els resultats de l'avaluació del qüestionari sociodemogràfic i de context del curs 2020-2021, passat el març de 2021 (3 mesos després del qüestionari de confinament).

Els resultats que s'han obtingut són molt similars als que s'explicitaven en l'informe sobre l'impacte del confinament i, per tant, reforcen els resultats i evidències indicats en el seu moment. No obstant això, és important fer-hi un parell d'apunts. El primer, s'ha de dir que si es creuen els respectius índexs socioeconòmics i cultural dels cursos 2018-2019 i del 2020-2021, l'impacte del confinament seria menor que no pas si es fes amb l'índex sociocultural dels mateixos cursos. Això vol dir que si es té en compte l'índex sociocultural i econòmic, la bretxa d'aprenentatge entre quintils seria més petita que no pas en els quintils del sociocultural (vegeu el número 28 dels *Informes d'avaluació*). Una de les raons que donaria compte d'aquest fenomen seria que l'índex sociocultural per si sol seria més explicatiu, ja que variables com el nivell d'instrucció de pares i mares així com les hores d'estudi tindrien més relació amb els resultats de

l'avaluació de quart que no pas el nivell d'estudis combinat amb el nivell d'ocupació (professió) de pares i mares. Tal com ja es va apuntar en l'informe número 22, les professions cada vegada més esdevenen variables discrecionals, i les professions que requereixen de més qualificació no necessàriament tenen més remuneració econòmica, ja que la precarització ocupacional també ha afectat nivells ocupacionals tradicionalment associats amb nivells d'estudis més alts. És per aquest motiu que aquest últim índex sociocultural i econòmic mostra puntuacions menys desiguals entre quintils que no pas l'índex sociocultural per si sol.

El segon apunt seria que aquestes diferències de resultats entre els que s'apuntaven en el número 28 dels Informes d'avaluació amb els d'aquest número 30, no es produïrien a l'atzar, atès que la Taula 5.6 evidencia que si es comparen els mateixos quintils dels dos qüestionaris (per exemple, l'1 amb l'1 o el 2 amb el 2) la coincidència sempre és superior al 20% dels subjectes.

Taula 5.6. Percentatge de coincidència dels subjectes situats als quintils de l'índex sociocultural del qüestionari de confinament amb els subjectes situats als quintils de l'índex sociocultural i econòmic del qüestionari sociodemogràfic i lingüístic i de context

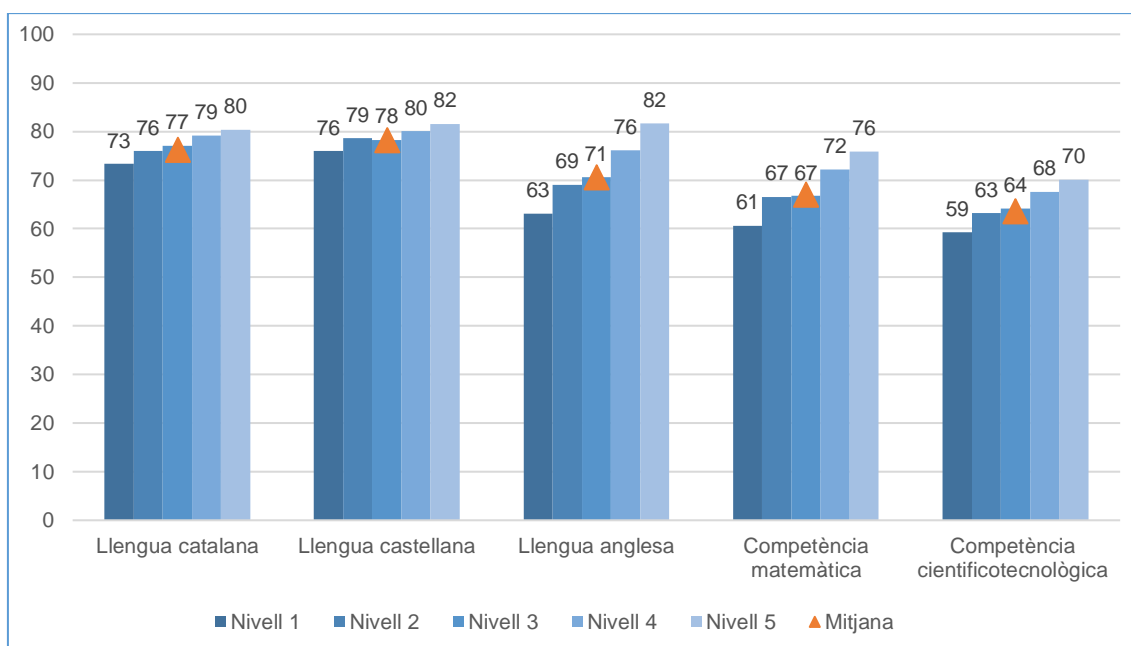
Quintils q. Sociodemogràfic-índex sociocultural i econòmic	Quintils del qüestionari de confinament				
	1	2	3	4	5
1	34,6%	29,1%	20,1%	13,8%	2,4%
2	20,8%	26,8%	20,8%	22,0%	9,6%
3	13,3%	22,3%	20,4%	30,7%	12,6%
4	12,7%	14,8%	17,7%	33,2%	21,6%
5	6,3%	15,5%	17,7%	33,4%	27,1%

Al Gràfic 5.4, sobre els resultats de l'avaluació de quart d'ESO de la cohort 2020-2021, s'aprecia que l'efecte esglaonat o escala —augment de la puntuació a mesura que creix l'estatus socioeconòmic i cultural— es manté, si es compara amb el Gràfic 5.5. Malgrat això, sí que és fonamental posar de manifest que els quintils¹⁰ o nivells que minven més els seus resultats són els superiors. En canvi, els quintils inferiors sembla ser que milloren resultats respecte a l'onada de 2018-2019. D'aquest fenomen és important destacar-ne dues idees: la primera, que les puntuacions dels quintils més baixos dels resultats globals (vegeu el Gràfic 5.5) són més altes que no pas les puntuacions que es van obtenir de l'anàlisi del qüestionari dels efectes del confinament (vegeu l' [Informe d'avaluació número 28](#), pàgina 21). Una hipòtesi que podria explicar aquesta diferència de resultats en els quintils més baixos—nivell 1 i 2— seria atribuïble al fet que l'elaboració de l'anàlisi factorial realitzat en el qüestionari de context del 2021 a l'hora d'elaborar l'índex estadístic sociocultural i econòmic, indica com a preponderants unes variables lleugerament diferents a les del mateix índex de confinament (en el qüestionari de context no es tenien en compte les hores dedicades a tasques escolars, per exemple). A més, si els pares/mares de l'alumnat pertanyent als quintils més baixos han millorat el seu estatus ocupacional (factor que es considera en els índexs estadístics) pot haver causat que els valors d'un i altre quintil no

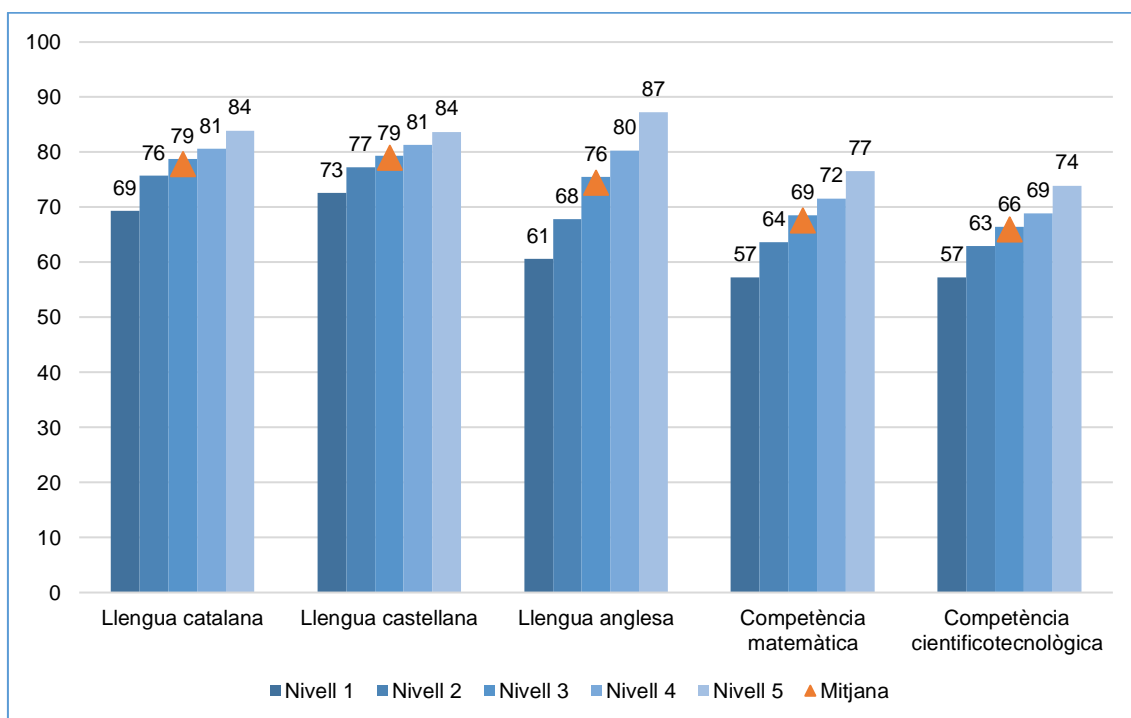
¹⁰ Un quintil representa el 20% (o una cinquena part) del nombre total d'individus d'una població determinada. Per tant, sempre n'hi ha 5. Sovint es fan servir per representar nivells de diferents índexs estadístics.

estiguessin tan allunyats i que, per tant, la distribució poblacional fos lleugerament diferent a la vista en el qüestionari de confinament. La segona idea a destacar seria que, tenint en compte aquests aspectes senyalats, la bretxa d'aprenentatge seria menor del que s'havia afirmat en l'informe mencionat anteriorment. No obstant això, és primordial destacar que, malgrat aquesta reducció de la bretxa, es manté la tendència de més puntuació a mesura que els quintils augmenten.

Gràfic 5.4. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural. Curs 2020-2021

Gràfic 5.5. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural. Curs 2018-2019

És evident que una explicació plausible d'aquest fenomen és que la interrupció del funcionament presencial dels centres educatius ha tingut el seu impacte en l'aprenentatge i ha dificultat la recuperació total dels aprenentatges a partir del setembre de tot allò que no es va poder integrar en el període lectiu telemàtic del tercer trimestre del curs 2019-2020. Apareix la llengua anglesa com la competència més perjudicada globalment (sense segregar per complexitats), tant pel que fa als quintils més alts —aquell alumnat amb més estatus cultural—, així com també l'alumnat dels quintils més baixos —aquell alumnat amb menys estatus cultural—, perquè en relació amb les altres competències és la que més decau en proporció d'un curs respecte a l'altre. No obstant això, competències com la científicotecnològica o la matemàtica també pateixen un lleu descens en els quintils més baixos, tot i que també és cert que les diferències entre el quintil més alt i el més baix del curs 2020-2021 són gairebé idèntiques respecte al curs 2018-2019.

En les pàgines següents s'aprofundeix en aquest últim fenomen i s'emfatitza en les diferències en l'aprenentatge de la llengua anglesa tenint en consideració la complexitat per analitzar les particularitats i les causes que diferencien l'assoliment dels aprenentatges d'acord amb el capital cultural.

5.2.1.1. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital socioeconòmic i cultural (ISEC) segons complexitat. Comparació Curs 2018-2019 i Curs 2020-2021

Abans de presentar els resultats, segons la complexitat del centre on l'alumnat de quart d'ESO està escolaritzat, és important apuntar alguns aspectes cabdals sobre la complexitat, com ara els principis en els quals es basa, quines característiques o variables té en consideració a l'hora de classificar-ne els centres.

L'administració educativa té el compromís i el repte d'oferir una educació de qualitat i sense exclusions per a la ciutadania de Catalunya, des de l'educació infantil fins als ensenyaments postobligatoris i, alhora, facilitar que els alumnes puguin aprendre i conviure junts en uns entorns que permetin desenvolupar al màxim el talent i les intel·ligències múltiples, com a condició que possibiliti l'exercici de les llibertats individuals en la mesura que les persones treguin partit de les seves capacitats per forjar un projecte de vida singular.

La necessitat del disseny d'actuacions de polítiques compensatòries prové de la voluntat de garantir l'acompliment dels principis següents, establerts en la Llei 12/2009 d'educació, del 10 de juliol:

- **El principi d'equitat** com a garantia de la igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius, basada en la corresponsabilització de tots els centres sostinguts amb fons públics. (art. 2.1.c de la Llei d'Educació de Catalunya).
- **El principi de cohesió social i d'educació inclusiva** com a base d'una escola per a tothom, que ha de ser la palanca que faci possible la superació dels condicionants personals, socials, econòmics i culturals. Aquesta serà la clau per superar les desigualtats d'origen i per descobrir i aprofitar tots els talents de les persones amb una aportació positiva a la societat.

L'equitat i l'eficiència en la gestió del sistema educatiu comporten una correcta assignació i gestió de recursos, els quals es dedueixen del bon coneixement de les necessitats de tots i cadascun dels centres escolars (Consell Superior d'Avaluació, 2017, p.4).

Mitjançant l'anàlisi de la complexitat es pretén obtenir un *paràmetre de complexitat* per a cada centre, una mesura que sintetitzi el concepte abstracte i intangible de la seva complexitat. Els criteris que es tenen en consideració des que se'n va iniciar el càlcul són: a) el nivell d'estudis dels progenitors (o tutors legals), b) el tipus d'ocupacions dels progenitors, c) el percentatge d'alumnat de fora d'Espanya, i d) el percentatge d'alumnat procedent de països en vies de desenvolupament.

5.2.1.2. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital socioeconòmic i cultural (ISEC) en centres de complexitat ALTA. Comparació Curs 2018-2019 i Curs 2020-2021

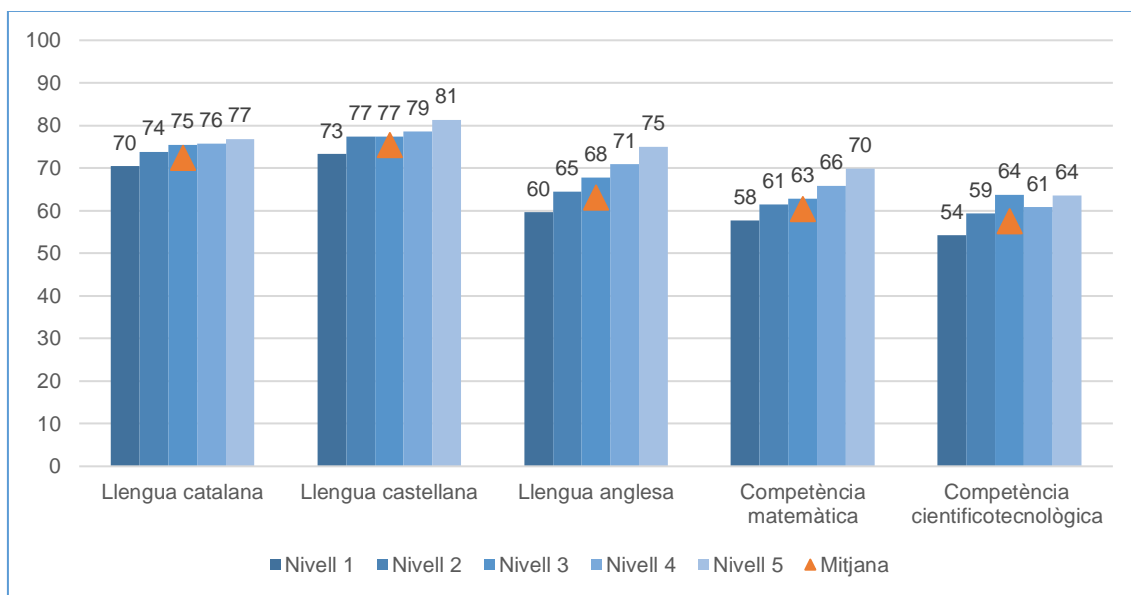
Anteriorment, s'han comentat els resultats globals de l'avaluació de quart d'ESO dividint-los pels quintils de l'índex de capital cultural. En aquest apartat es considera només l'alumnat de centres de complexitat alta.

Si bé és cert que als **gràfics 5.4 i 5.5 sobre els resultats de l'alumnat de quart d'ESO** es pot apreciar una tendència general a augmentar els resultats a mesura que augmenta l'estatus del capital socioeconòmic i cultural, també cal especificar que els valors de la majoria dels quintils pertanyents als gràfics 5.6 i 5.7 són inferiors als valors dels gràfics 5.4 o 5.5., la qual cosa indica que **l'alumnat dels centres de complexitat alta tendeix a puntuar per sota de la mitjana** de l'alumnat dels mateixos quintils de la mostra.

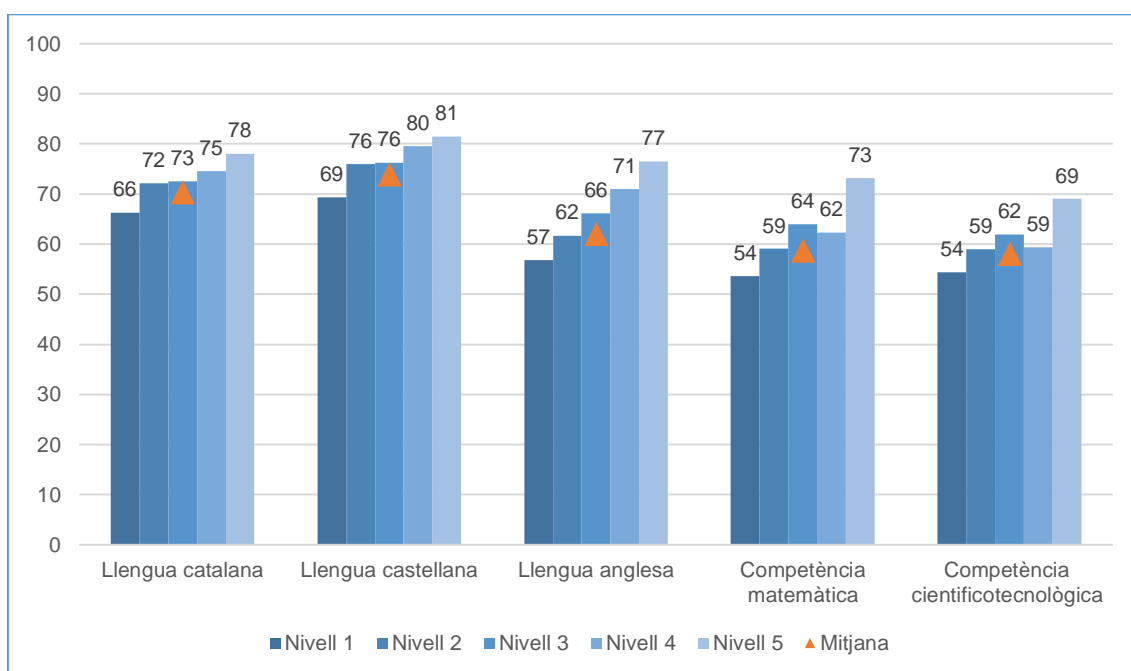
Com s'ha comentat al paràgraf anterior, a més estatus sociocultural, millors resultats. No obstant això, al Gràfic 5.6 aquesta relació no acaba de dibuixar una escala perfecta, és a dir, **que el quintil superior no sempre obté un resultat més alt que l'anterior**. En canvi, **el quintil més baix és el que sempre té la puntuació més baixa**.

En observar el **Gràfic 5.6**, el qual recull els resultats de l'any 2020-2021, s'evidencia que aquesta relació entre l'estatus sociocultural i els resultats és totalment progressiva (excepte en la competència científicotecnològica), per tant, dibuixa una escala. Malgrat la **interrupció de l'activitat presencial lectiva dels centres escolars, l'alumnat pertanyent a centres de complexitat alta situat en els quintils més alts empitjora lleument els seus resultats en quatre de les cinc competències—excepte llengua castellana— respecte a la cohort del curs 2018-2019**. En canvi, **l'alumnat pertanyent al quintil més baix millora resultats en la competència en llengua catalana, llengua castellana, llengua anglesa i en la competència matemàtica respecte al curs 2018-2019**.

Gràfic 5.6. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat ALTA. Curs 2020-2021

Gràfic 5.7. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat ALTA. Curs 2018-2019

Una possible explicació de la millora de resultats en els quintils inferiors respecte al 2018-2019, és que davant el **baix capital cultural de l'alumnat i del seu entorn** durant el confinament i la represa de l'activitat lectiva presencial, l'alumnat més desafavorit és el que ha après i ha recuperat més l'aprenentatge. A partir d'aquí, es poden apuntar dues reflexions. La primera, que els resultats són diferents als del número 29, atès que l'índex socioeconòmic i cultural és lleugerament diferent, el qual fa modificar la composició de les variables de l'índex segons el pes relatiu de l'anàlisi factorial corresponent. Ara bé, també és cert que, a la vegada, els resultats no són tan diferents, ja que el denominat efecte escala es manté, denominació emprada per

referir-se al fet que a mesura que l'estatus socioeconòmic i sociocultural de l'alumnat augmenta, el resultat en les cinc competències també millora. No obstant això, en aquesta última versió la bretxa d'aprenentatge sembla ser més petita. A tall d'exemple, mentre el diferencial entre el quintil més baix i el més alt era de 27 punts en la competència de llengua anglesa en la versió de l'informe sobre l'impacte del confinament de 2020-2021, ara aquest diferencial és de 20 punts. Molt probablement, la realitat s'ubiqui entre aquestes dues dades; i de fet, els dos càlculs són compatibles, atès que la composició de l'anàlisi factorial és lleugerament diferent, tal com s'ha indicat anteriorment.

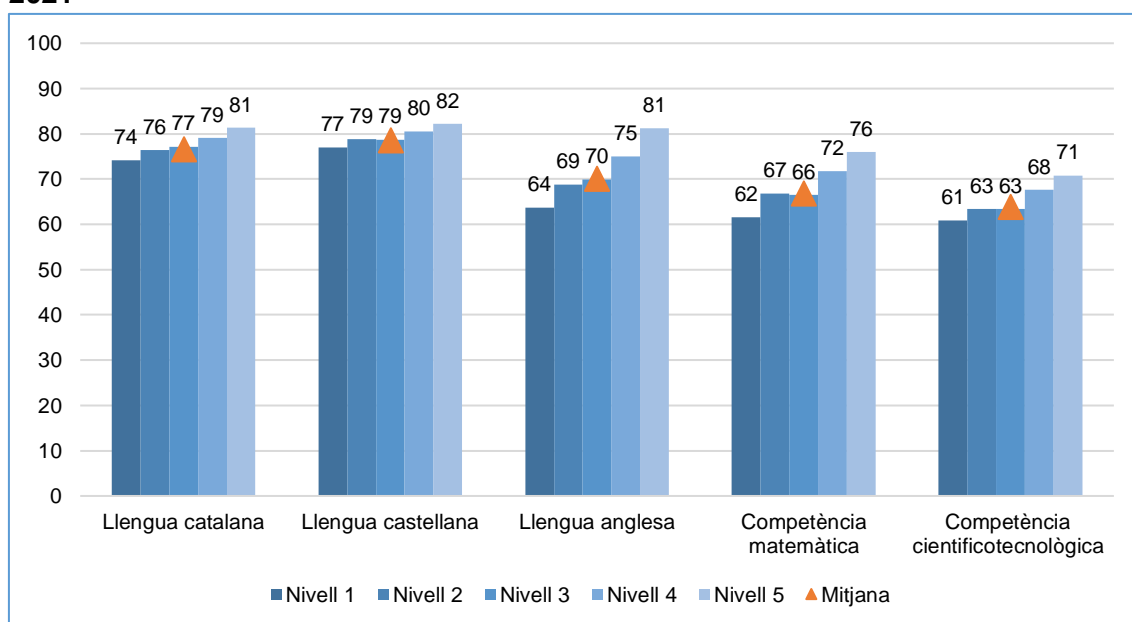
5.2.1.3. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital socioeconòmic i cultural (ISEC) en centres de complexitat MITJANA. Comparació Curs 2018-2019 i Curs 2020-2021

En relació amb els resultats segregats segons l'alumnat matriculat en centres de complexitat mitjana, s'hi poden apuntar diverses idees. Tant al **Gràfic 5.8** com al **Gràfic 5.9** s'evidencia l'efecte escala.

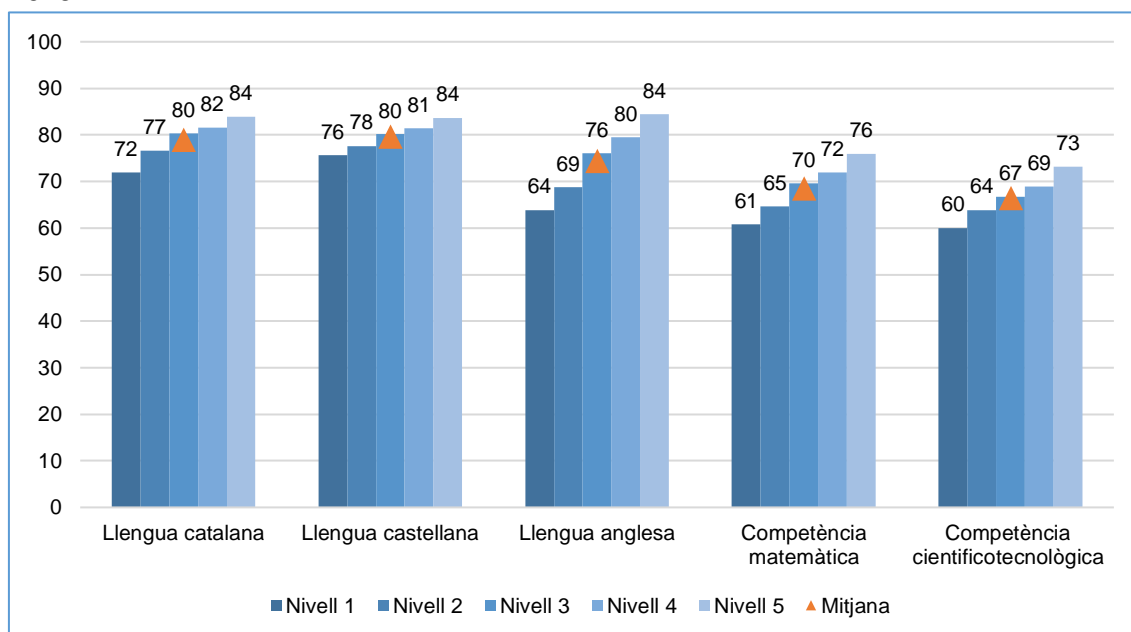
Si es comparen les avaluacions del curs 2018-2019 amb les de 2020-2021, s'observen diversos fenòmens que diferencien els resultats de la complexitat mitjana dels de l'alta. D'una banda, **s'aprecia un descens de les puntuacions (molt lleu) en les competències en llengua catalana (excepte en el quintil més baix), en llengua castellana (excepte en els dos quintils més baixos) i en la majoria de quintils de la competència científicotecnològica.**

Respecte a la competència en llengua anglesa, ha estat la que més ha disminuït les seves puntuacions respecte a l'avaluació de l'alumnat dels centres de complexitat mitjana del curs 2018-2019. Tanmateix, mentre els dos quintils més alts (nivell 5 i 4) d'aquesta competència han baixat 3 i 5 punts; el nivell 3, en minva 6, i el nivell 2 i 1 es queden igual.

Gràfic 5.8. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat MITJANA. Curs 2020-2021

Gràfic 5.9. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat MITJANA. Curs 2018-2019

S'observa que els nivells més baixos de l'alumnat dels centres de complexitat mitjana obtenen puntuacions més altes que els mateixos quintils de l'alumnat dels centres de complexitat alta. Una de les raons que podria explicar aquest fenomen és l'anomenat **efecte company**. És a dir, que la diversitat en els centres de complexitat mitjana, on alternen alumnes amb un capital cultural i un capital socioeconòmic divers, afavoreix i influeix de manera positiva en els resultats acadèmics de l'alumnat més vulnerable. Aquests resultats reforçarien la idea que l'*efecte company* contribuiria a recuperar més ràpidament els aprenentatges perduts durant la pandèmia de l'alumnat més vulnerable socialment. Complementàriament, un altre aspecte que podria explicar aquests resultats seria atribuïble a la sistematització del treball virtual. Tal com s'observava en el número 27 dels Informes d'avaluació: a mesura que la complexitat disminueix, l'alumnat té més recursos materials i els ha de compartir menys. De tal manera que la menor complexitat del centre escolar pot haver afavorit la implementació del treball telemàtic.

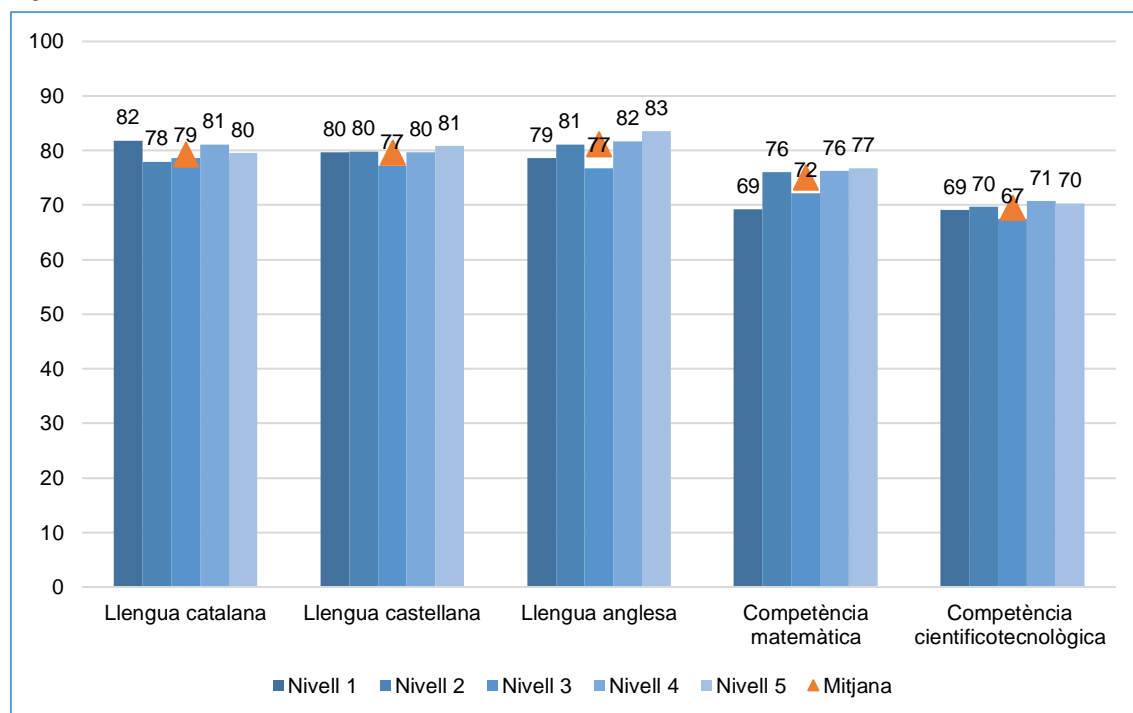
5.2.1.4. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital socioeconòmic i cultural (ISEC) en centres de complexitat BAIXA. Comparació Curs 2018-2019 i Curs 2020-2021

Finalment, els últims resultats a comentar són els de l'alumnat matriculat en centres de complexitat baixa.

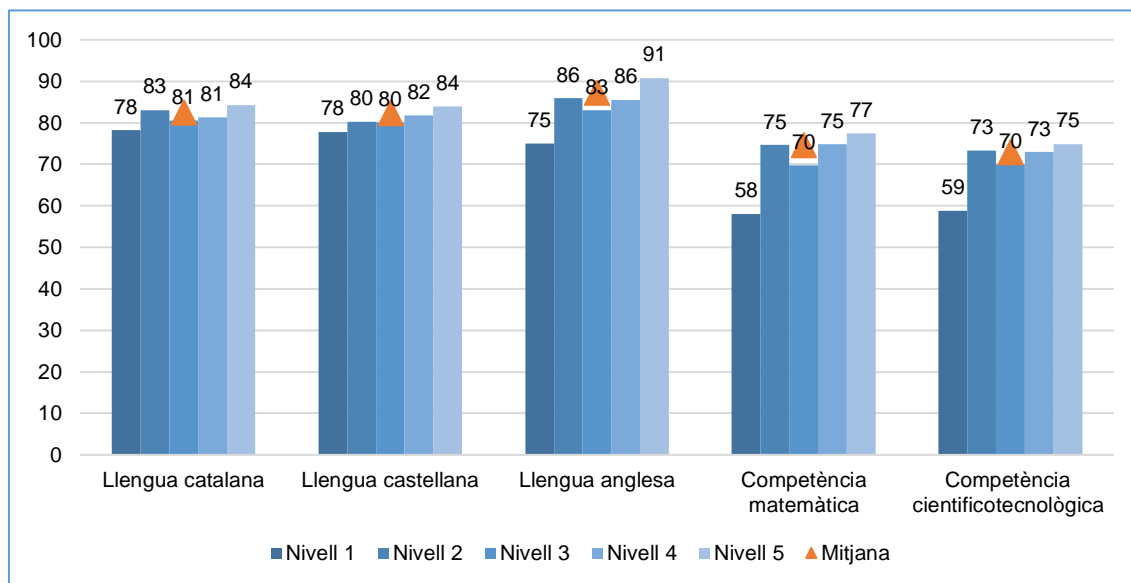
És destacable que en **comparar l'avaluació del curs 2018-2019 amb la del 2020-2021**, l'alumnat situat en el nivell sociocultural i econòmic més baix (nivell 1) **no hauria patit pèrdues d'aprenentatge** en cap de les competències avaluades. No obstant això, sí que s'identifica que el segon quintil més baix **ha patit unes pèrdues d'aprenentatge** en les diferents competències, atès que ha baixat 5 punts en llengua catalana respecte a l'any 2019, han tret els mateixos punts en llengua castellana, han descendit 5 punts en llengua anglesa, 3 punts en la competència científicotecnològica

i n'han incrementat 1 en els resultats de matemàtiques. **El nivell 5 gairebé també ha patit retrocessos en els resultats si es compara la cohort 2020-2021 amb la de 2018-2019.** Concretament, el retrocés ha estat de 4 punts en llengua catalana, de 3 punts en llengua castellana, de 8 punts en llengua anglesa i de 5 punts en la competència científicotecnològica. Com s'ha apuntat en el subapartat anterior, aquests resultats són en part **atribuïbles al capital cultural de l'alumnat i de les seves famílies**, les quals **tenen més recursos** per fer front a aquesta situació excepcional. Tanmateix, és interessant posar de manifest que si es compara el nivell 5 de llengua anglesa de la complexitat baixa amb el nivell 5 de la complexitat mitjana, el que s'aprecia és que mentre a la complexitat mitjana ha descendit 3 punts respecte al curs 2018-2019, l'alumnat dels centres de complexitat baixa, n'ha descendit 8. És evident que tenir un nivell cultural més alt i el fet de gaudir de més de recursos com **activitats de reforç escolar o d'extraescolars d'anglès durant el confinament no ha evitat que els resultats disminuïssin**, però sí que sembla que **poden haver contribuït a reduir o esmorteir aquesta davallada**. Aquest fenomen no tan sols es podria explicar a través de l'efecte company, sinó que també hi hauria altres factors implícits del capital cultural, com ara la freqüència de contacte amb els companys. Al número 27 dels Informes d'avaluació, que tracta dels efectes del confinament en l'alumnat, es pot llegir que l'alumnat matriculat en centres de complexitat baixa respon que manté una freqüència de contacte alta (cada dia o gairebé cada dia) amb els/les companys/es de classe, mentre que l'alumnat de centres de complexitat alta i mitjana ha estat en contacte amb els i les companys/es no tan assíduament. Per tant, la freqüència de relació també podria contribuir a explicar les diferències de resultats en les diferents complexitats.

Gràfic 5.10. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat BAIXA. Curs 2020-2021

Gràfic 5.11. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic i cultural en centres de complexitat BAIXA. Curs 2018-2019

El quintil més alt del capital cultural és un dels grups als quals ha afectat menys la interrupció de l'escolarització presencial en termes d'aprenentatge (“outputs”): és el que manté les puntuacions més altes perquè ha sabut compensar-la de manera autònoma o a través d'activitats extraescolars en línia.

Tal com s'avançava a l'apartat anterior, els resultats dels gràfics 5.10 i 5.11 abonarien la idea que **l'efecte company** contribuiria a recuperar més ràpidament els aprenentatges no assimilats durant la pandèmia i, alhora, en minimitzaria l'impacte negatiu.

La interacció de l'alumnat més vulnerable amb el més afavorit socioculturalment permet empètir la bretxa d'aprenentatge entre col·lectius, tot reduint-ne l'impacte de la no escolarització presencial del tercer trimestre i les vacances d'estiu. Per tant, l'heterogeneïtat de la composició social dels centres escolars podria ser efectiva per promoure l'equitat acadèmica de l'alumnat i del sistema educatiu.

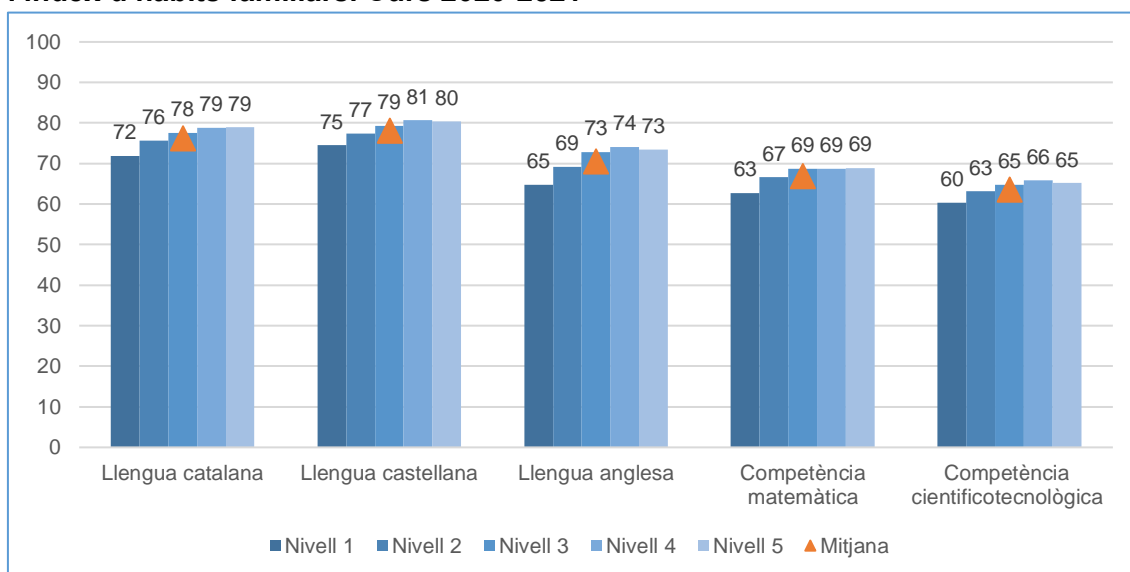
5.2.2. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits familiars. Curs 2020-2021

Com s'ha apuntat en apartats anteriors, com a novetat en aquesta edició dels qüestionaris de context del 2020-2021, s'ha introduït un índex estadístic sobre hàbits familiars i un altre índex d'hàbits lectors. A continuació es mostra el creuament de l'índex d'hàbits familiars amb els resultats de quart d'ESO.

Del Gràfic 5.12 es desprèn que a mesura que augmenta el nivell d'hàbits familiars, també augmenten les puntuacions en les diferents competències. A partir d'aquesta afirmació es poden apuntar dues idees. D'una banda, s'observa un **augment progressiu dels resultats de les competències fins al quart quintil**, a partir d'aquest, els resultats s'estabilitzen i gairebé no s'identifiquen diferències entre el cinquè i quart quintil. D'altra banda, el Gràfic 5.12 fa patent que **les diferències de puntuació més grans entre quintils es troben entre els nivells 1 i 2** de les

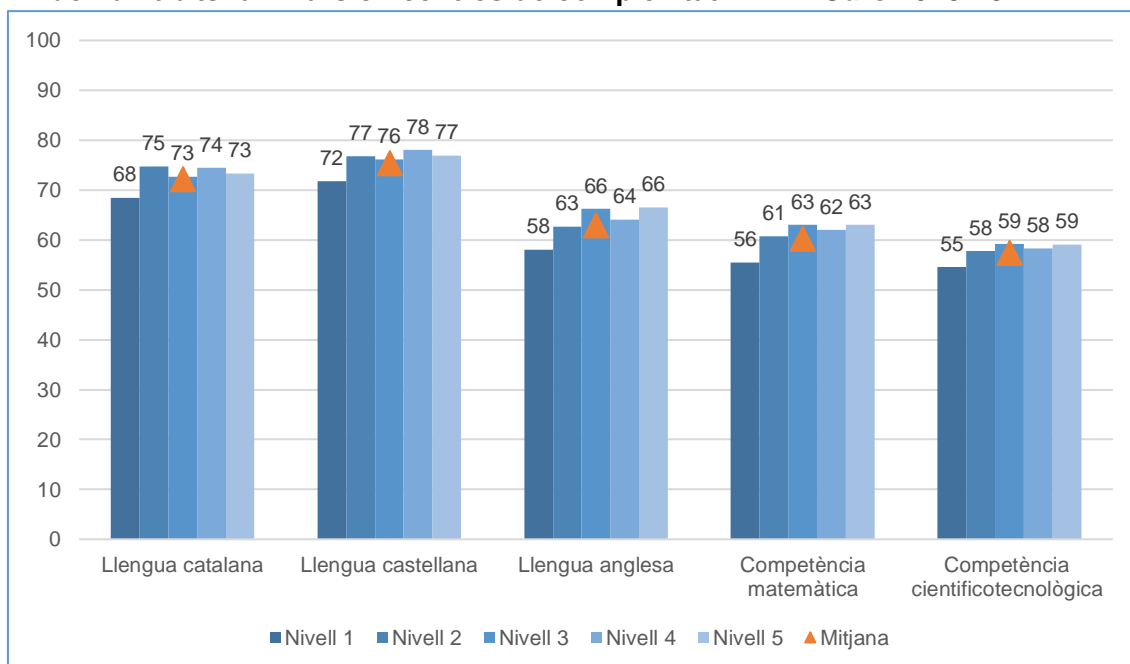
competències de llengua catalana i llengua anglesa (4 punts en ambdues competències).

Gràfic 5.12. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits familiars. Curs 2020-2021

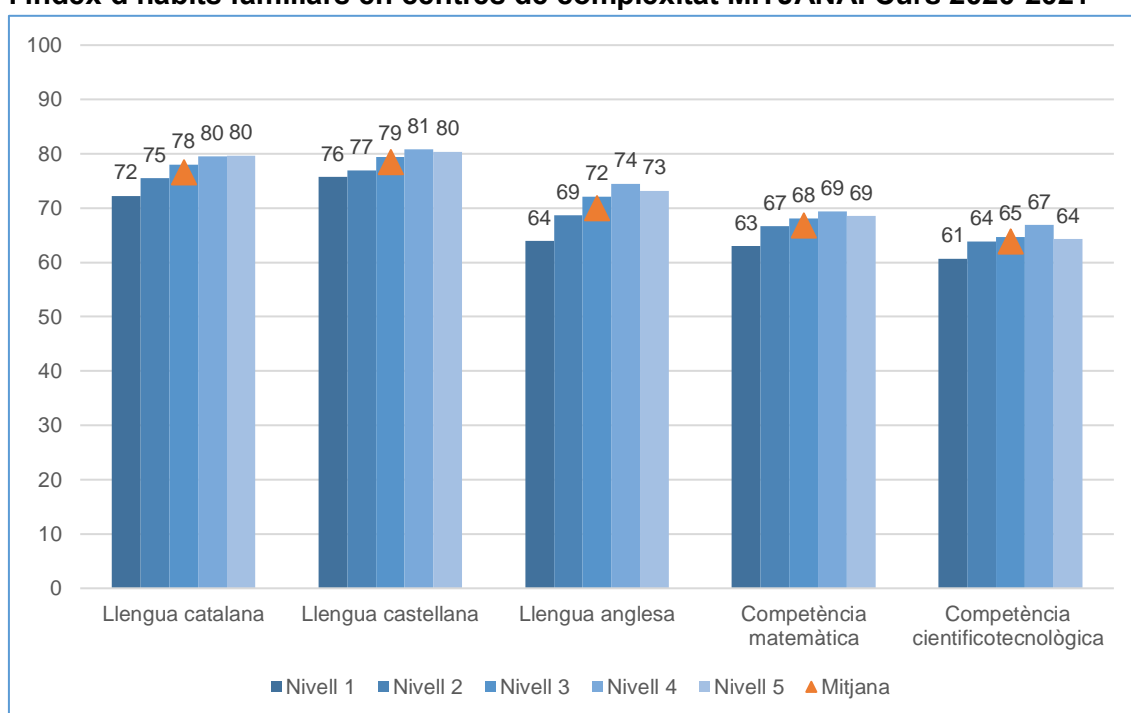
Un dels aspectes més destacables que s'evidencia del creuament de l'índex d'hàbits familiars amb els resultats de l'alumnat de centres de complexitat alta, és que l'alumnat que se situa en el quintil més baix pel que fa a hàbits familiars és el que puntua més baix en totes les competències, amb un diferencial de 7 punts en llengua catalana, de 5 punts en llengua castellana i anglesa, de 5 punts en la competència matemàtica i de 3 punts en la científicotecnològica. En la complexitat alta, s'observa com s'estabilitzen a partir del segon quintil.

Gràfic 5.13. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits familiars en centres de complexitat ALTA. Curs 2020-2021

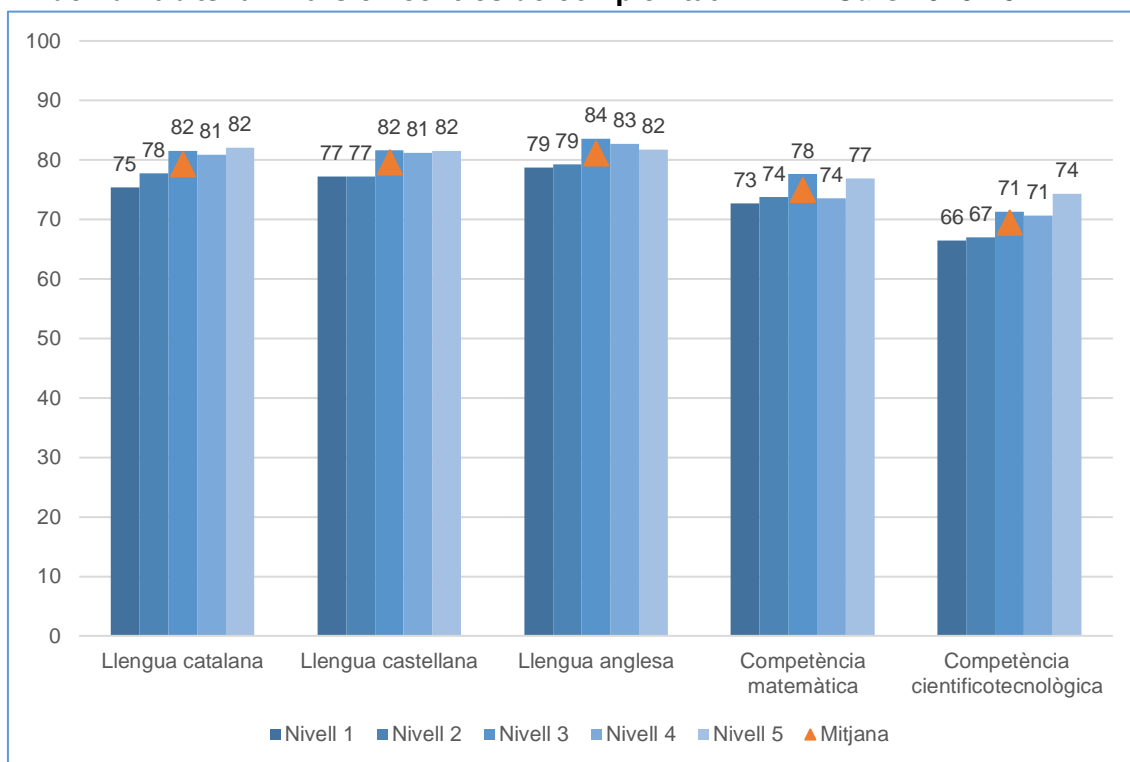
Pel que fa a la complexitat mitjana, els resultats del Gràfic 5.14 mostren un comportament molt similar al de les puntuacions mitjanes globals (Gràfic 5.12). D'una banda, s'evidencia un augment de les puntuacions a mesura que el quintil de l'índex d'hàbits familiar augmenta. D'altra banda, també s'observa que si es comparen els primers nivells de la complexitat mitjana amb els mateixos quintils d'alumnat de la complexitat alta, s'observa que l'alumnat provinent de centres de complexitat mitjana obté puntuacions més altes que no pas el de complexitat alta tot i tenir el mateix estatus d'hàbits familiars. Aquest fet reforça una vegada més, **la idea que la composició social diversa del centre educatiu té un efecte compensatori d'aquelles mancances derivades de situacions socioeconòmiques i/o socioculturals de l'alumnat.**

Gràfic 5.14. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits familiars en centres de complexitat MITJANA. Curs 2020-2021

Finalment, en relació a les puntuacions de la complexitat baixa, es pot afirmar novament que els dos quintils inferiors són els que mostren una puntuació més baixa. No obstant això, a diferència dels altres gràfics, **en la complexitat baixa no s'observa el mateix efecte escala**, atès que a partir del tercer nivell gairebé en totes les competències, les puntuacions s'estabilitzen. Com s'ha apuntat anteriorment, **les puntuacions dels quintils més baixos de la complexitat baixa són superiors si es comparen els mateixos quintils de l'alumnat de la complexitat alta i mitjana.** Per tant, com s'ha apuntat, **la composició social del centre educatiu sembla ser cabdal per compensar la falta d'hàbits familiars.**

Gràfic 5.15. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits familiars en centres de complexitat BAIXA. Curs 2020-2021

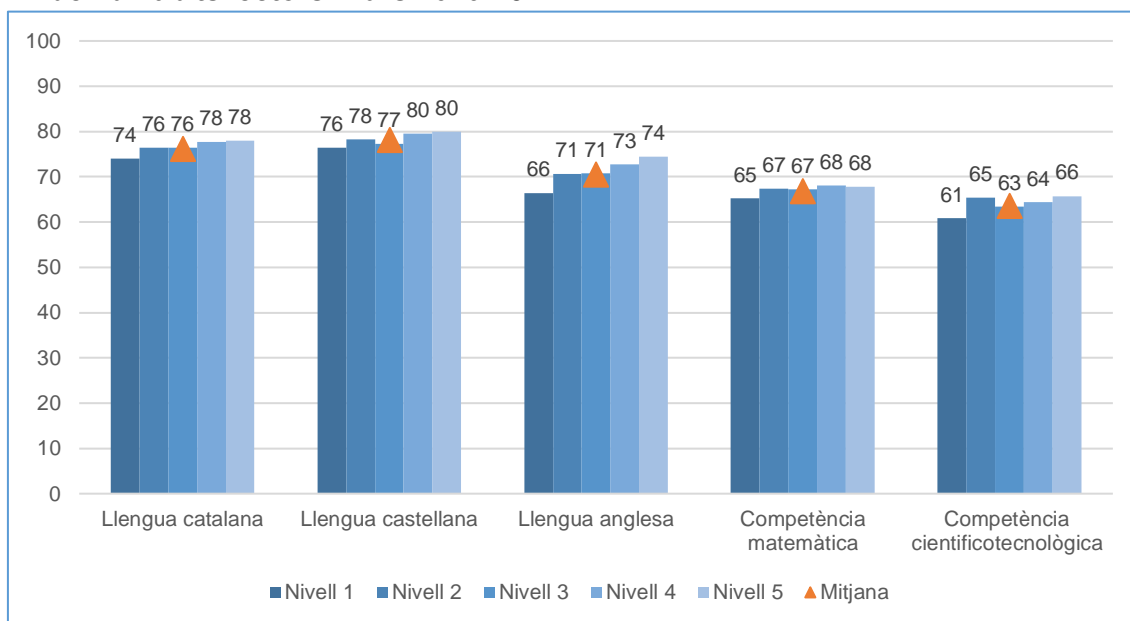

5.2.3. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors. Curs 2020-2021

Per últim, en les properes pàgines s'analitzen les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors. Com a recordatori, tal com s'ha apuntat a l'inici de l'apartat 5 , la relació entre els índexs estadístics i l'avaluació de quart d'ESO de 2021 se situava en 25,8 de mitjana sobre 100 i una desviació típica de 19,8, la qual cosa indica que els hàbits lectors familiars i de l'alumnat són més aviat baixos.

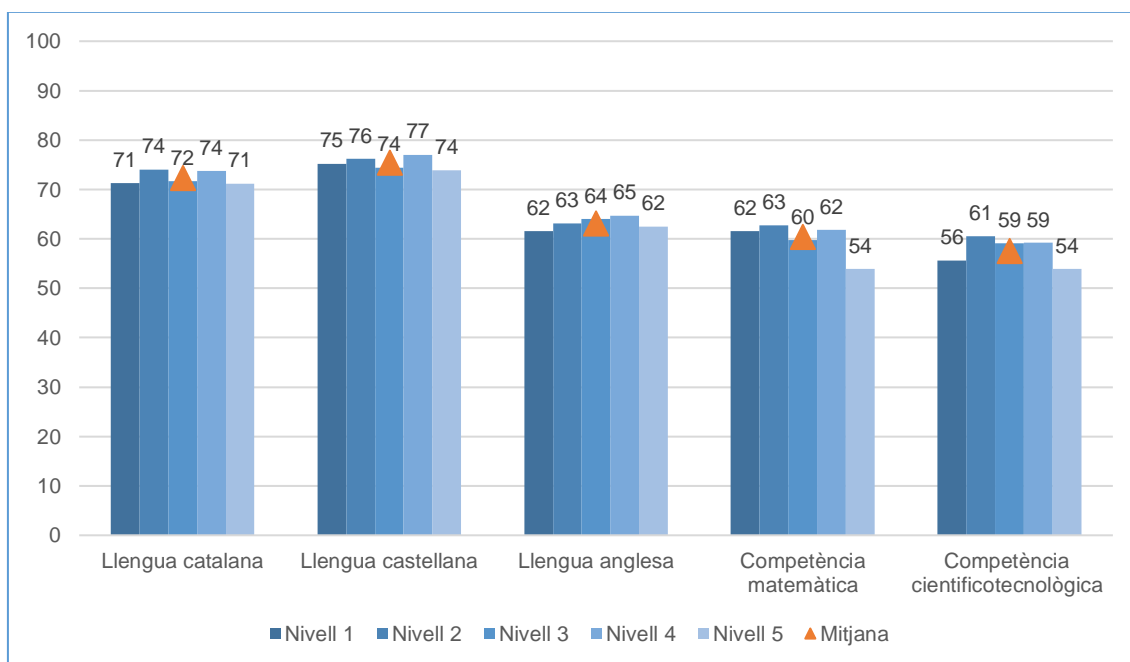
En el Gràfic 5.16, s'observa una **lleu tendència a millorar les qualificacions de les proves de l'avaluació de quart d'ESO a mesura que augmenta el nivell dels hàbits lectors**. Tanmateix, també es fa patent que les diferències de puntuació entre quintils són molt lleus, i només s'aprecien unes diferències més grans (8 punts) entre el quintil 1 i el 5 en la competència en llengua anglesa.

Gràfic 5.16. Puntuacions mitjanes globals en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors. Curs 2020-2021

A diferència del gràfic anterior, en el Gràfic 5.17 sobre les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors de l'alumnat de centres de complexitat alta, no s'observa l'efecte escala ni tampoc una tendència clara. El que sí que és evident és que els hàbits lectors poden tenir una certa influència en les competències lingüístiques, però no en la resta.

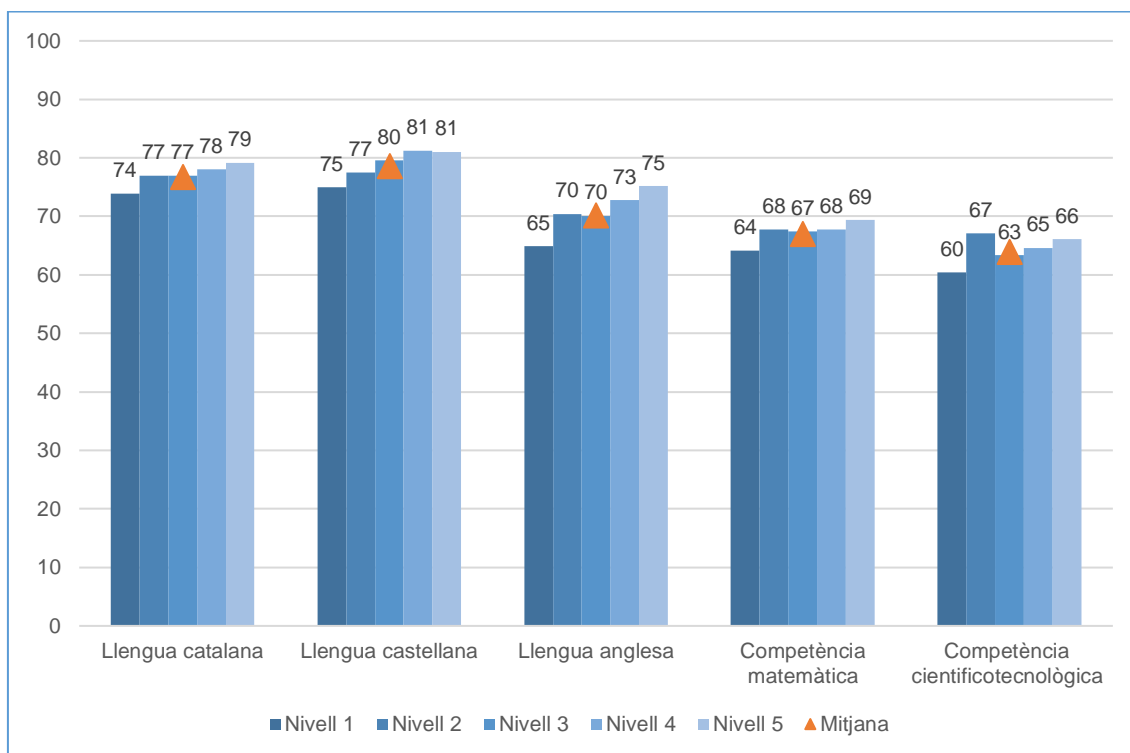
Gràfic 5.17. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors en centres de complexitat ALTA. Curs 2020-2021

En canvi, en la complexitat mitjana (Gràfic 5.18) sí que s'observa aquest **efecte escala**, la qual cosa indica que, a mesura que augmenta el quintil d'hàbit lector, creix la puntuació obtinguda en les respectives competències avaluades. Hi torna a haver,

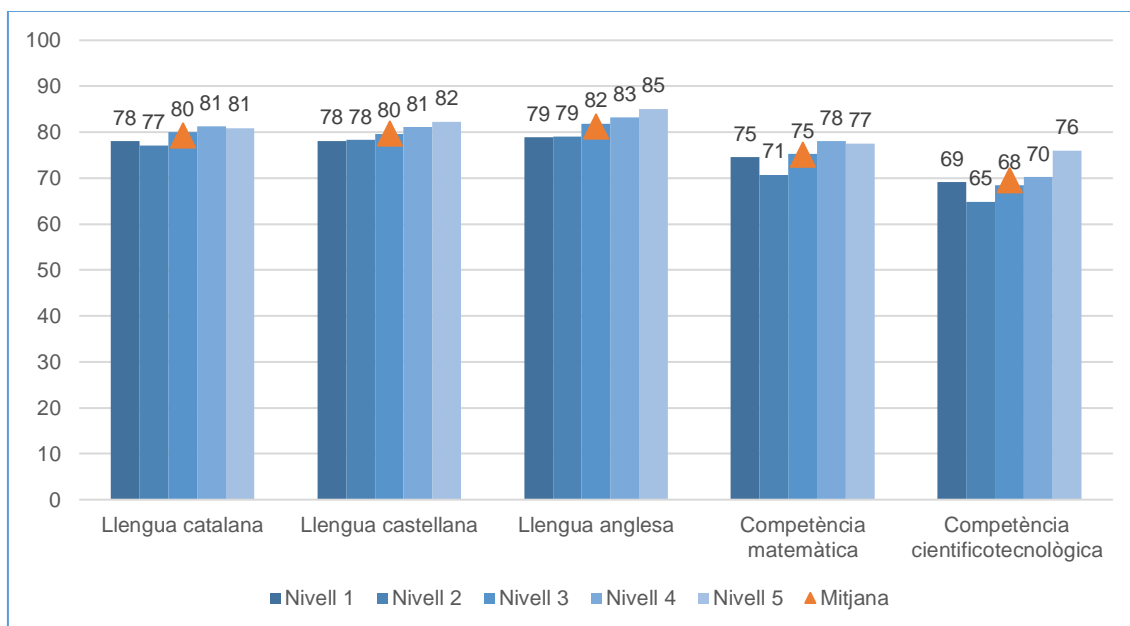
doncs, una bretxa més gran entre els resultats del quintil més baix i el del més alt en les competències relacionades amb l'àmbit lingüístic (5 punts en llengua catalana, 6 punts en llengua castellana i 10 punts en llengua anglesa). Ara bé, els **quintils més baixos puntuen més si es comparen amb els de la complexitat alta**.

Gràfic 5.18. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors en centres de complexitat MITJANA. Curs 2020-2021

Finalment, en relació a les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors de l'alumnat de centres de complexitat baixa, es pot dir que a diferència de la gràfica anterior, **no s'observa tan clarament el ja mencionat "efecte escala"**, excepte en la competència en llengua anglesa. Així, doncs, aquest fet significa que no sempre un quintil superior obté una puntuació més alta que el quintil immediatament inferior

Gràfic 5.19. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex d'hàbits lectors en centres de complexitat BAIXA. Curs 2020-2021

La bretxa de resultats entre el nivell més baix i el quintil més alt és menor en comparació amb les puntuacions de centres de complexitat alta i mitjana. Un altre cop, l'alumnat situat en els quintils més baixos de l'índex d'hàbits lectors torna a obtenir puntuacions més elevades si es comparen amb altres alumnes dels mateixos quintils de la complexitat alta o mitjana. Per tant, aquest fenomen acaba d'apuntalar la idea que la composició diversa dels **centres educatius** permetria **compensar les mancances socioculturals i econòmiques familiars de l'alumnat amb més dificultats**

5.3. Síntesi

L'apartat 5 "La relació entre els índexs estadístics i l'avaluació de quart d'ESO del 2021" presenta una síntesi de les idees clau que s'han anat assenyalant en aquesta secció.

Sobre els resultats de l'avaluació de quart d'ESO de la cohort 2020-2021, s'aprecia que l'efecte d'escala —augment de la puntuació a mesura que creix l'estatus socioeconòmic i cultural de l'alumnat— es manté si es comparen els resultats del qüestionari de context del curs 2018-2019. També és cert que, si es creuen els respectius índexs socioeconòmics i culturals dels cursos 2018-2019 i del 2020-2021, l'impacte del confinament seria menor que no pas si es fes únicament amb l'índex sociocultural dels mateixos cursos. Això vol dir que si es té en compte l'índex sociocultural i econòmic, la bretxa d'aprenentatge entre quintils seria més petita que no pas amb els quintils del sociocultural. **La interacció de l'alumnat més vulnerable amb el més afavorit socioculturalment permet empètir la bretxa d'aprenentatge entre col·lectius**, tot reduint l'impacte de la no escolarització presencial del tercer trimestre i les vacances d'estiu. Per tant, l'heterogeneïtat de la composició social dels centres escolars podria ser efectiva per promoure l'equitat acadèmica de l'alumnat i del sistema educatiu.

Del creuament dels quintils de l'índex d'hàbits familiars amb les qualificacions de les competències bàsiques es desprèn, que a mesura que augmenta el nivell d'hàbits familiars, augmenten les puntuacions en les diferents competències. A partir d'aquesta afirmació s'hi poden apuntar dues idees. En primer lloc, s'observa un **augment progressiu dels resultats de les competències fins al quart quintil**, a partir d'aquest nivell, els resultats s'estabilitzen i gairebé no hi ha diferències entre el cinquè i el quart quintil. En segon lloc, es fa patent que **les diferències de puntuació més grans entre quintils es troben entre els nivells 1 i 2** de les competències en llengua catalana i llengua anglesa.

També, s'observa una **lleu tendència a millorar les qualificacions de les proves de l'avaluació de quart d'ESO a mesura que augmenta el nivell dels hàbits lectors**. Tanmateix, també es fa patent que les diferències de puntuació entre quintils són molt lleus i només s'aprecien unes diferències més grans entre el quintil 1 i el 5 en la competència en llengua anglesa.

Per últim, tant en els quintils dels hàbits familiars com el dels hàbits lectors s'aprecia que, a mesura que la complexitat escolar disminueix, la diferència de puntuació entre els quintils també ho fa. Això demostra el paper de la **composició social del centre educatiu com a aspecte cabdal per compensar les desigualtats socioeconòmiques i sociofamiliars**.

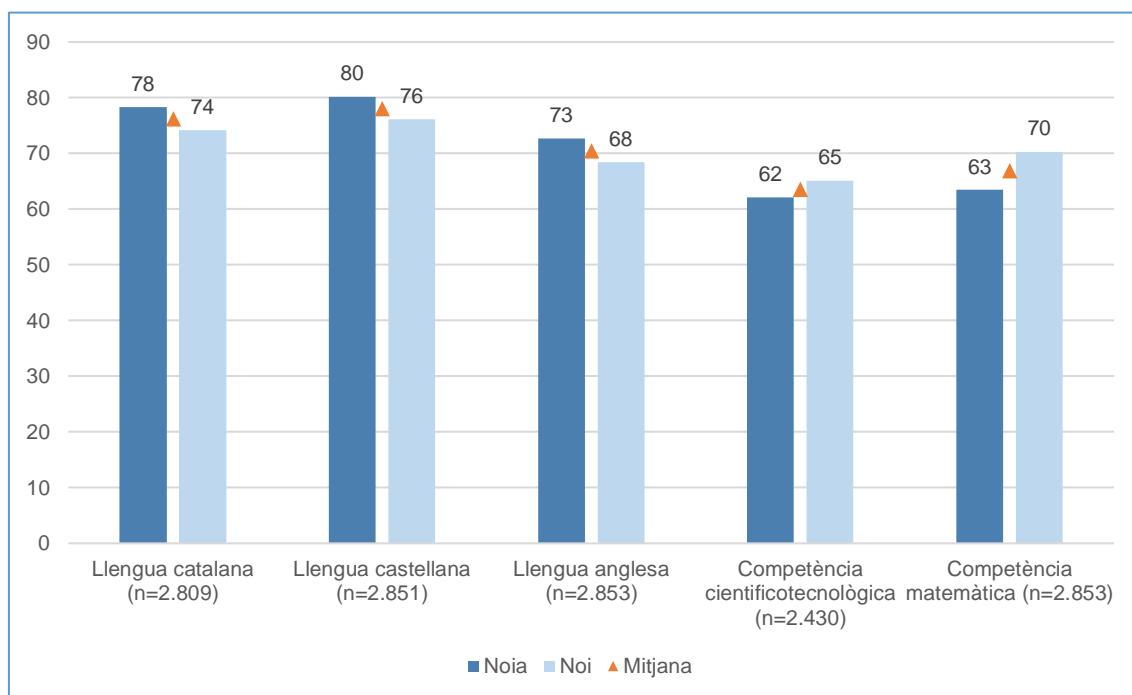
6. Anàlisi de les puntuacions obtingudes en l'avaluació de quart d'ESO

En aquest bloc es descriuen les associacions entre els resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2020-2021 amb algunes de les variables sensibles que s'han presentat anteriorment. Els gràfics mostren aquestes variables encreuades amb les qualificacions mitjanes obtingudes en cada una de les competències avaluades (amb la puntuació màxima de 100). En cada apartat es presentaran les puntuacions mitjanes segons la variable que escaigui, l'evolució de les mitjanes respecte a les obtingudes el curs 2018-2019 i els resultats per complexitat.

6.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere

La diferència de resultats de l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat és estadísticament significativa en les tres llengües, en la competència científicotecnològica i en la matemàtica, amb un valor de $p < 0,01$ ¹¹. Assumint que hi ha una homogeneïtat de variància en calcular l'anàlisi de la variància (ANOVA), es constata que hi ha una diferència significativa en les mitjanes de totes les competències.

Gràfic 6.1. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat. Curs 2020-2021

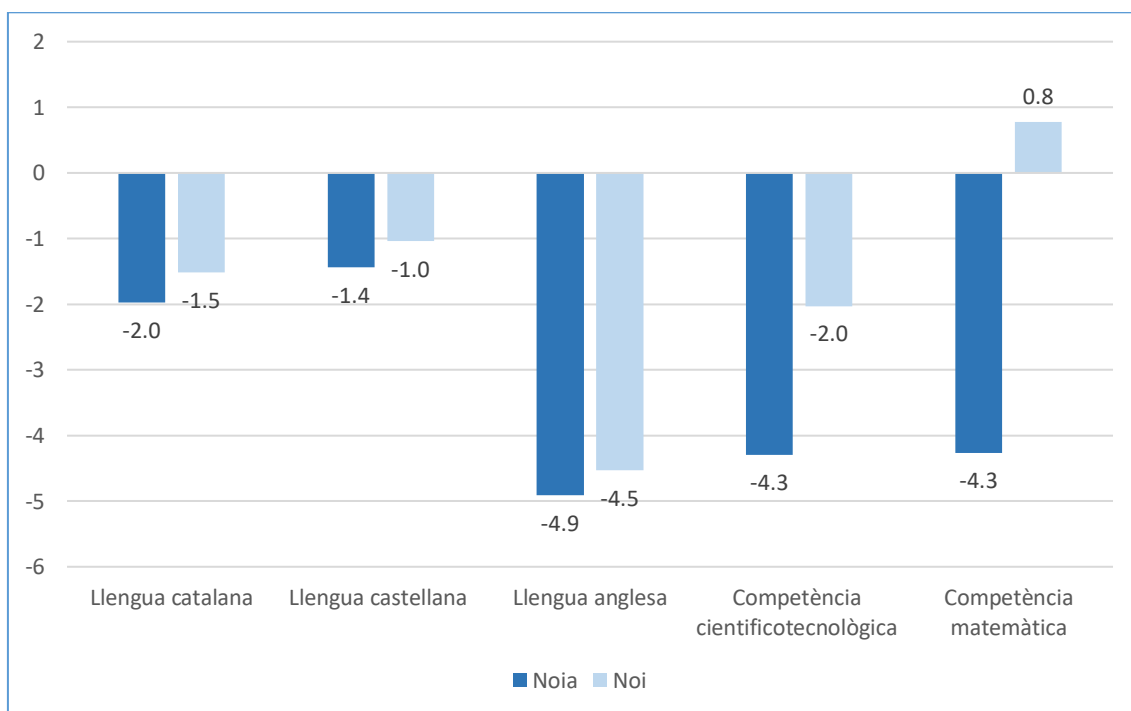

¹¹ En les investigacions sociològiques es diu que una sèrie de dades és *estadísticament significativa* si el seu valor p és menor o igual a 0,05, és a dir, que la probabilitat que la relació entre les dades analitzades sigui casual és menor o igual al 5%. Així, un valor de p de 0,01 expressa la significació estadística més alta.

6.1.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere (2019-2021)

El Gràfic 6.2. mostra que l'evolució general és d'una disminució en les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO. Pel que fa a les diferències per gènere, la competència matemàtica té la variació més gran del resultats. Els nois són els únics que hi milloren i les noies hi perden més de 4 punts (una diferència total de 5,1 punts). Seguidament, la competència científicotecnològica, tot i disminuir la puntuació tant en els nois com en les noies, les noies hi perden 2,3 punts més. En les competències lingüístiques, encara que les noies són les que perden més punts en 2 anys, la diferència no és superior als 0,5 punts.

Gràfic 6.2. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat. 2019-2021

6.1.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el gènere

Pel que fa a la diferència per complexitat, es troba una diferència més gran en els resultats de les noies que en els dels nois. Les diferències entre els resultats en les tres llengües de nois i noies són molt més altes a les complexitats mitjanes i baixes. Mentre que en la competència científicotecnològica, a mesura que disminueix la complexitat els resultats, tendeixen a equiparar-se.

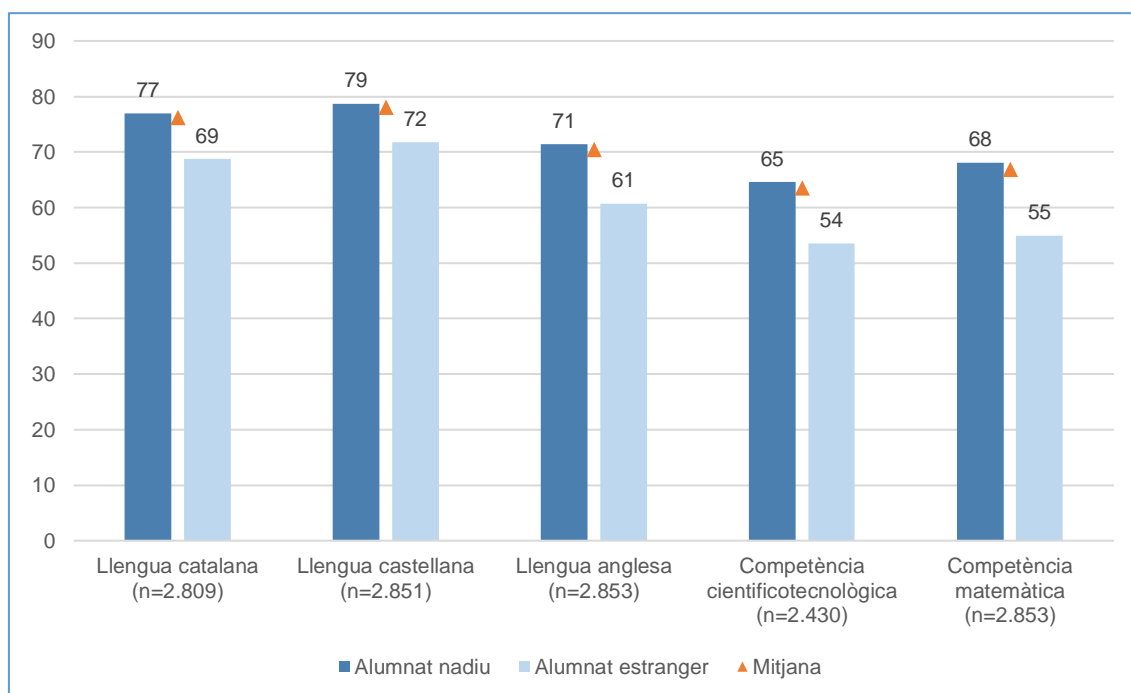
Taula 6.1. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el gènere de l'alumnat. Curs 2020-2021

Complexitat	Gènere	Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
		Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Dona	74	77	64	56	58
	Home	71	74	62	60	63
Mitjana	Dona	79	81	73	63	64
	Home	74	76	67	65	70
Baixa	Dona	82	83	85	69	72
	Home	77	78	79	70	77

6.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat

Les diferències en els resultats entre l'alumnat que ha nascut a Catalunya i l'alumnat estranger són estadísticament significatives ($p < 0,01$). Els resultats de l'alumnat nadiu són superiors al de l'alumnat estranger en les cinc competències avaluades: la diferència és de 8 punts en llengua catalana, de 7 en llengua castellana, de 10 punts en llengua anglesa, d'11 punts en la competència científicotecnològica i de 13 punts en la competència matemàtica.

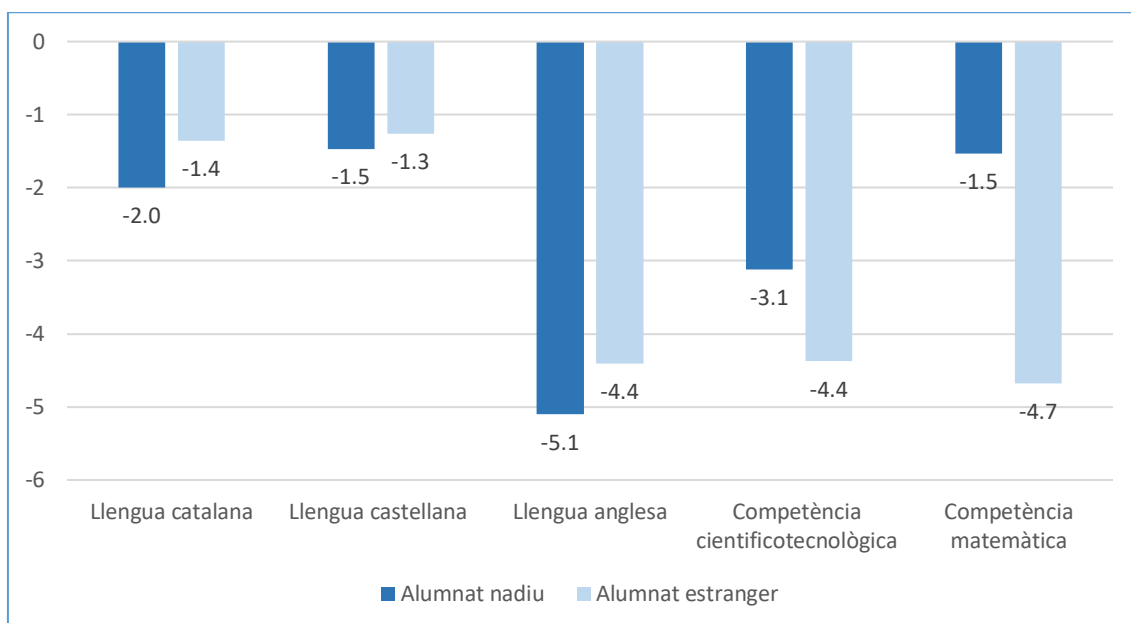
Gràfic 6.2. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat. Curs 2020-2021

6.2.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat (2019-2021)

Pel que fa a la variació dels resultats per l'origen de l'alumnat, la diferència més alta es dona en la competència matemàtica, en què es perden més del triple de punts en l'alumnat estranger (-4,7) que no pas en l'alumnat nadiu (-1,5). En la competència científicotecnològica es mantenen les posicions, però la diferència és només d'1,3 punts, però en les competències lingüístiques les posicions es capgiren, essent els nadius els qui més en perden, però amb menys diferència respecte a l'alumnat estranger.

Gràfic 6.3. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat. 2019-2021

6.2.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'origen geogràfic de l'alumnat

A mesura que disminueix la complexitat, els resultats que més milloren en les llengües castellana i catalana són els dels nadius, mentre que en anglès milloren més els estrangers. En les competències científicotecnològica i matemàtica sempre són millors les notes dels nadius, però el creixement per complexitats és el mateix sigui quin sigui l'origen de l'alumnat.

Taula 6.2. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'origen geogràfic de l'alumnat. Curs 2020-2021

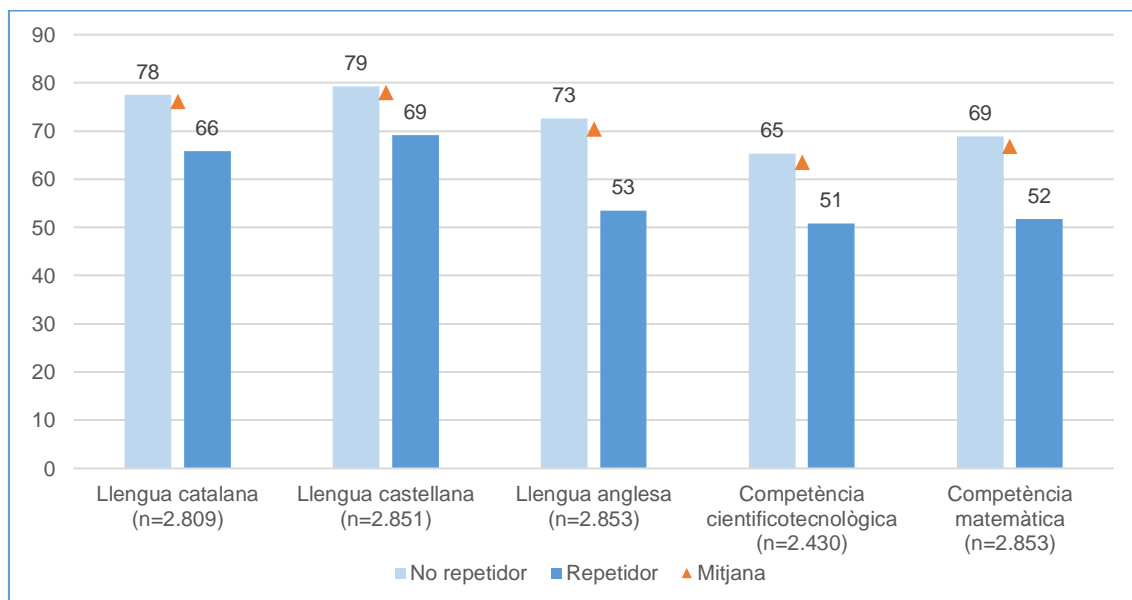
Complexitat	Origen alumnat	Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
		Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Nadiu	73	76	65	60	63
	Estranger	68	72	55	50	51
Mitjana	Nadiu	77	79	71	64	68
	Estranger	69	71	63	57	56
Baixa	Nadiu	80	80	81	70	76
	Estranger	72	73	77	60	65

6.3. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició de curs

Amb la significació estadística queda clar el fort impacte que la repetició, d'almenys un curs, té en els resultats de les competències. Els resultats de l'alumnat repetidor són inferiors als de l'alumnat que no ha repetit mai en totes les competències.

Novament, i seguint el patró prèviament observat, les diferències són més notòries en la competència lingüística en llengua anglesa (20 punts) i és menys pronunciada en les competències lingüístiques en llengua catalana i llengua castellana (amb diferències que van dels 10 als 12 punts).

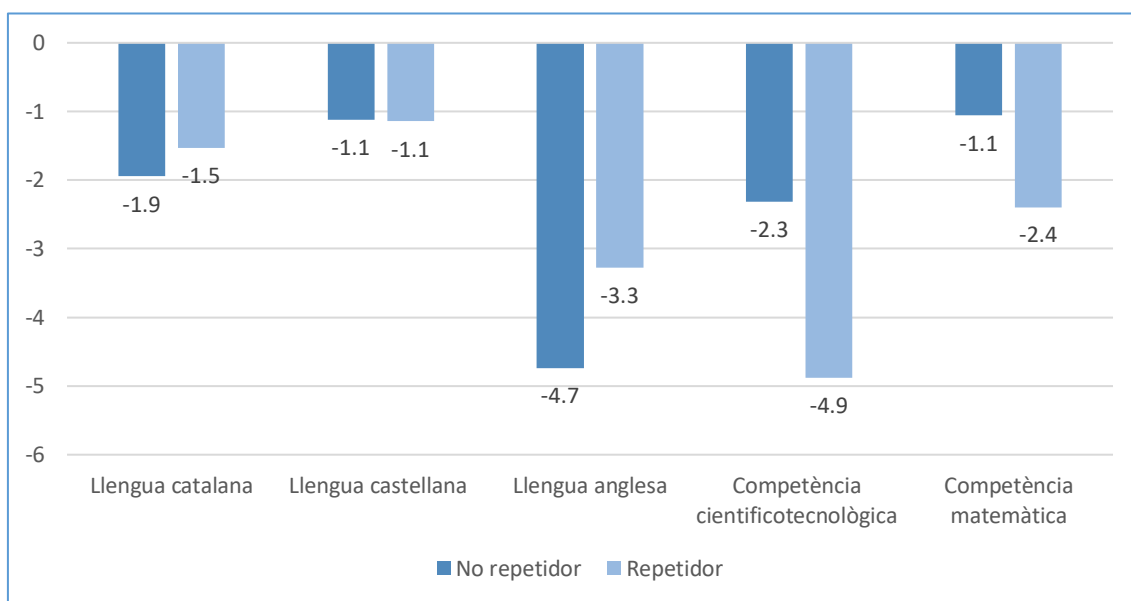
Gràfic 6.4. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició d'algun curs a l'educació primària o a l'ESO. Curs 2020-2021

6.3.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició de curs (2019-2021)

El col·lectiu que més empitjora, a més de generar la diferència més alta en una competència, són els repetidors en la competència científicotecnològica que perden gairebé -5 punts, més del doble del que perden els no repetidors en la mateixa prova. En la competència matemàtica es mantenen les posicions, però les diferències són de poc més d'1 punt. En canvi, en la competència en llengua anglesa són els no repetidors els qui perden fins a -4,7 punts, mentre que els repetidors en perden -3,3 .

Gràfic 6.5. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició d'algun curs a l'educació primària o a l'ESO. 2019-2021

6.3.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons la repetició de curs

S'observa que, en general, les diferències entre els resultats de repetidors i no repetidors tendeixen a mantenir-se igual en les complexitats alta i baixa. Pel que fa a llengua catalana i castellana, es veu una millora dels resultats superior en els repetidors que no pas en els no repetidors.

Taula 6.3. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons la repetició d'algun curs a l'educació primària o a l'ESO. Curs 2020-2021

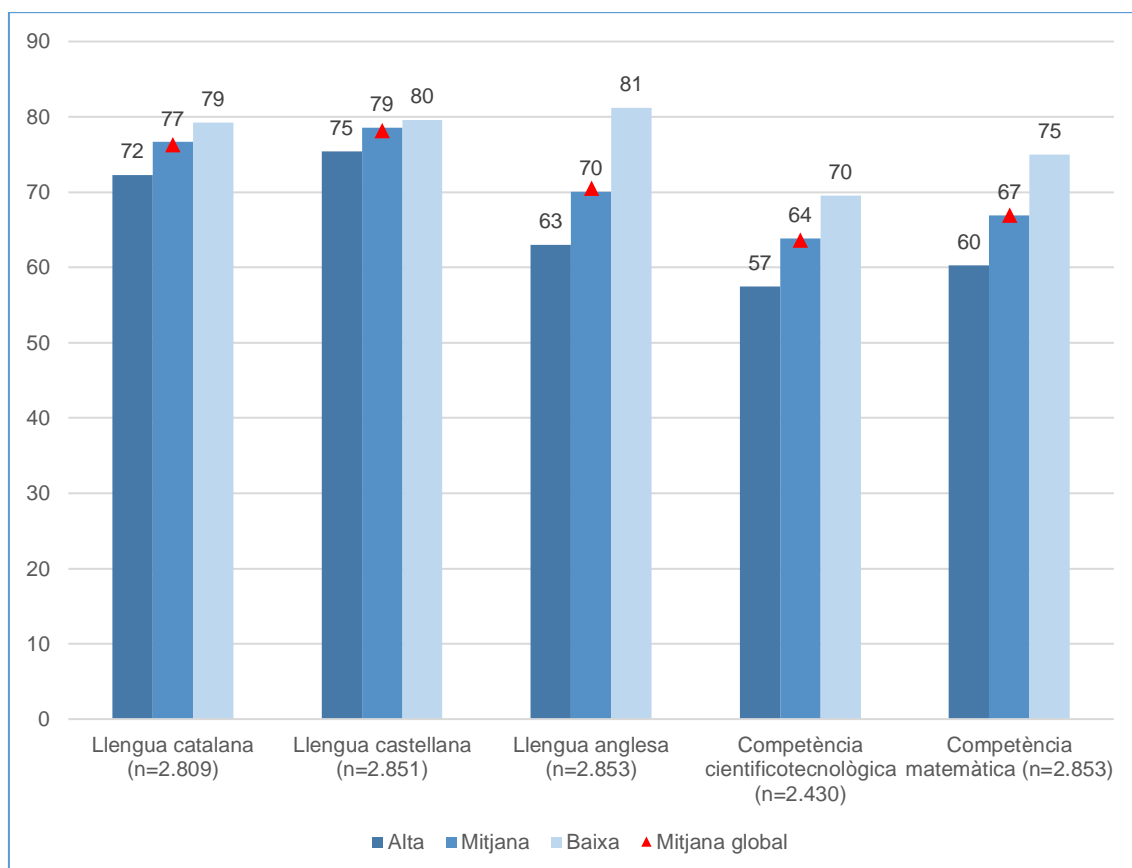
Complexitat	Repetició	Llengua catalana Mitjana	Llengua castellana Mitjana	Llengua anglesa Mitjana	Competència científicotecnològica Mitjana	Competència matemàtica Mitjana
Alta	No repetidor	75	77	66	60	63
	Repetidor	60	66	48	46	46
Mitjana	No repetidor	80	80	82	70	76
	Repetidor	72	72	70	61	63
Baixa	No repetidor	78	80	72	65	69
	Repetidor	67	70	53	51	52

6.4. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre

Si s'analitzen els resultats segons el nivell de complexitat del centre, s'observa que els centres de complexitat alta obtenen pitjors resultats que els centres de complexitat mitjana o baixa. Aquestes relacions tenen la significació estadística més alta ($p < 0.01$).

Es detecta un patró gairebé idèntic en les cinc competències: és l'alumnat que pertany als centres de complexitat baixa qui obté millors resultats, seguit per l'alumnat dels centres de complexitat mitjana i l'alumnat dels centres de complexitat alta, que és el que obté pitjors resultats. Aquesta gradació s'accentua en la competència lingüística en llengua anglesa, en què la diferència entre els resultats de l'alumnat de centres de complexitat alta i el de complexitat baixa és d'uns 18 punts. Les diferències menys notòries es troben en les competències lingüístiques en llengua catalana (7 punts) i en llengua castellana (5 punts), mentre que aquestes diferències es tornen a accentuar – sense arribar als nivells de la llengua anglesa– en les competències científicotecnològica i matemàtica. En aquestes darreres, les diferències entre els resultats de l'alumnat de centres de complexitat alta i el de complexitat baixa és de 13 i 15 punts, respectivament.

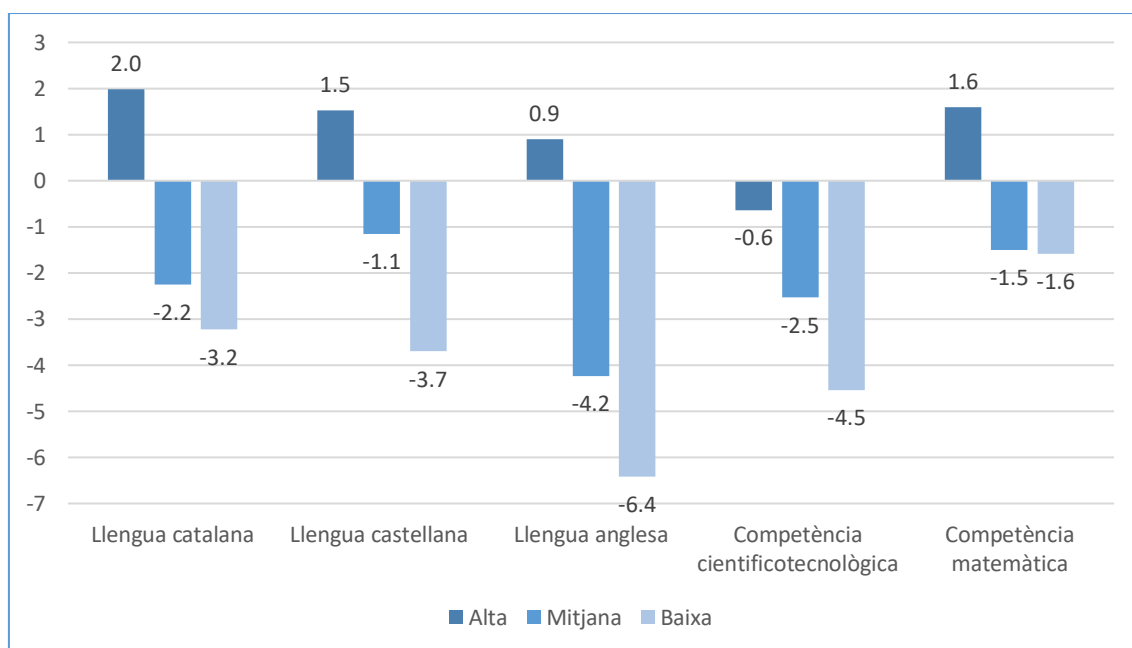
Gràfic 6.6. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre. Curs 2020-2021

6.4.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre (2019-2021)

En l'evolució dels resultats per complexitats es veu una tendència: els centres que milloren en general són els de complexitat alta i empitjoren els de complexitat mitjana i baixa, aquests darrers amb una diferència en general més elevada. Les diferències més grans se situen en les llengües, hi destaca la llengua anglesa, respecte a la qual entre els centres de complexitat alta (+0,9 punts) i els de baixa (-6,4 punts) hi ha 7,3 punts de diferència. La competència matemàtica té menys diferències entre els extrems de la complexitat (3,2 punts de diferència), seguida de la competència científicotecnològica (3,9 punts). En aquesta darrera, en els centres de complexitat alta és en l'única competència en què empitjoren els resultats respecte al 2019.

Gràfic 6.7. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre. 2019-2021

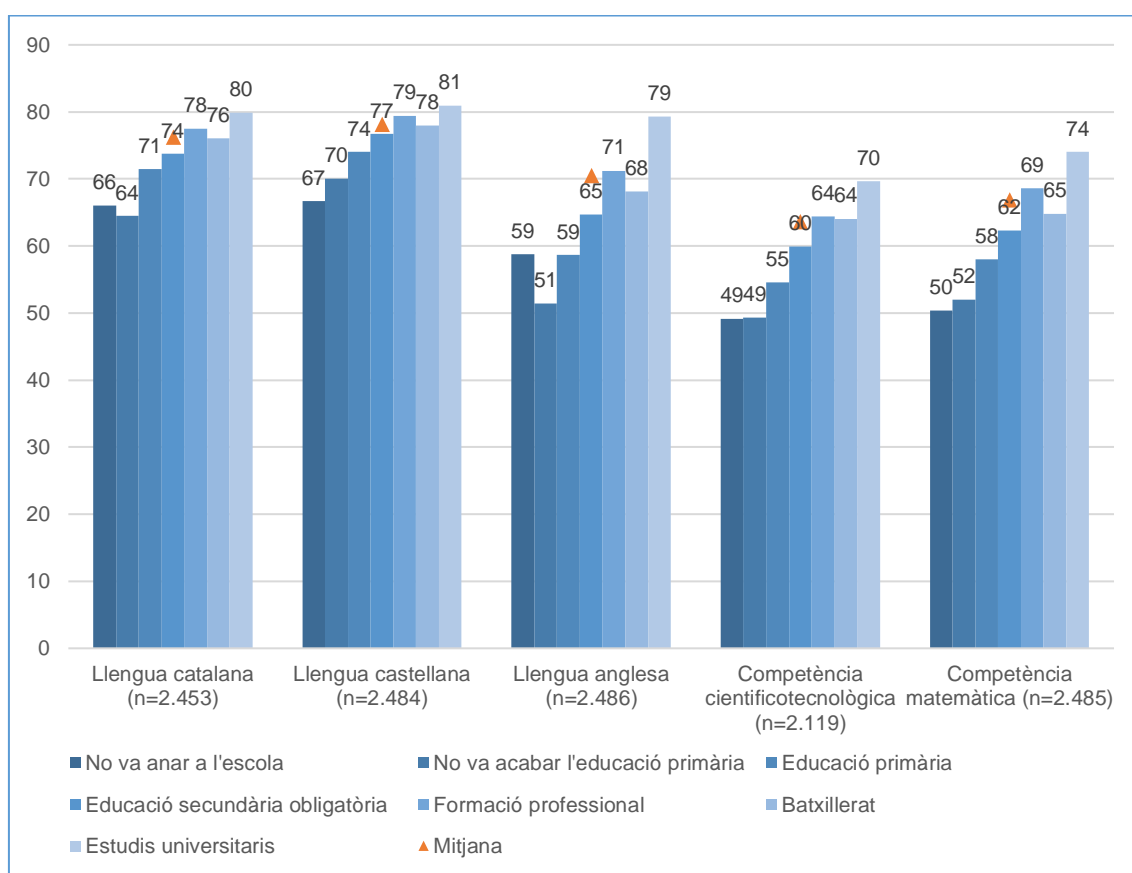
6.5. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu dels progenitors o tutors

La relació entre els resultats de les proves de l'avaluació de quart d'ESO i el nivell màxim d'estudis acabats per les mares té significació estadística en totes les competències. La covariància entre els resultats de les proves i el nivell màxim d'estudis acabats pels pares també té la significació estadística més alta en totes les competències.

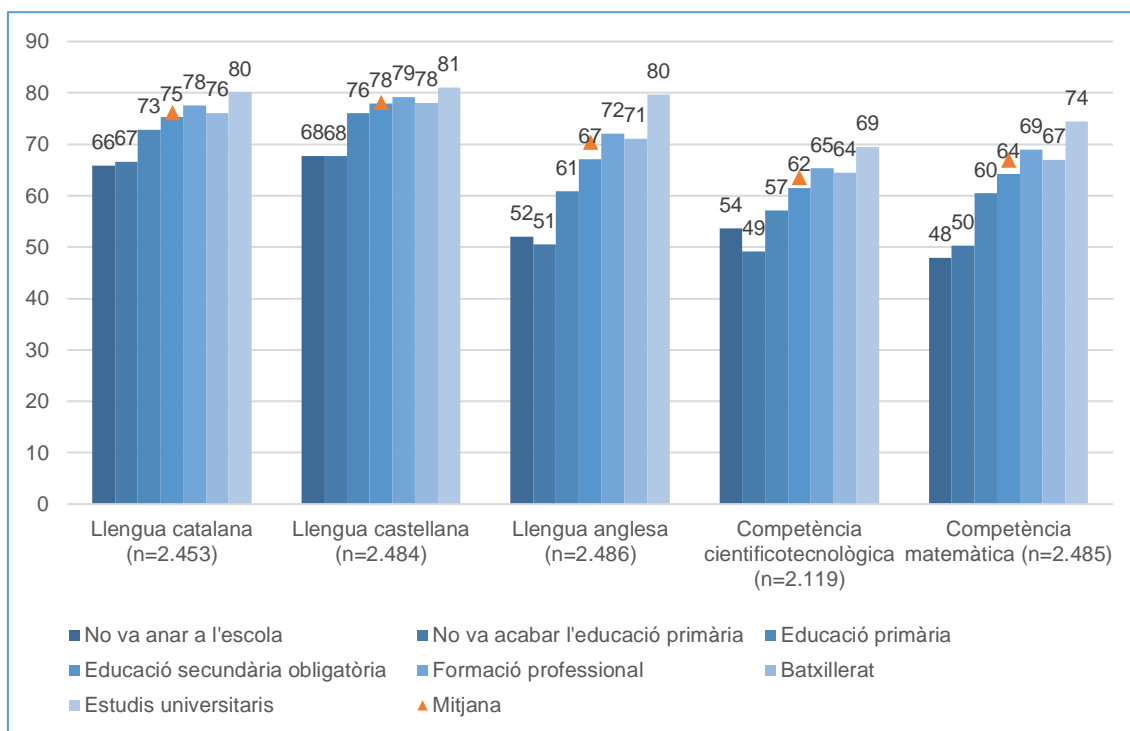
El nivell màxim d'estudis acabats pels progenitors s'associa fortament amb la puntuació mitjana dels alumnes en les competències avaluades: com més alt és el nivell instructiu de les mares, els pares o els tutors, més favorables són els resultats, sense que hi hagi grans diferències segons si es considera la formació de la mare o la del pare. Els alumnes, els progenitors dels quals tenen estudis secundaris postobligatoris i/o universitaris assoleixen resultats superiors al conjunt de la mostra en totes les competències avaluades, mentre que els fills de progenitors amb estudis primaris, obligatoris o inferiors obtenen puntuacions més baixes que la mitjana.

Si s'analitzen les dades de cada competència, s'observa que els resultats en llengua anglesa i en competència matemàtica són els que més varien segons el nivell instructiu dels progenitors. Pel que fa a la llengua anglesa, entre els alumnes amb mares i pares universitaris i els alumnes amb mares i pares de nivell formatiu més baix hi ha una diferència de 20 i 28 punts, respectivament. Mentre que en la competència matemàtica és de 24 i 26 punts, respectivament. El resultat en llengua catalana i llengua castellana no s'associa tan fortament amb aquesta variable (amb diferències que van entre els 13 i els 14 punts). Per últim, la competència científicotecnològica és a mig camí entre les competències lingüístiques i la competència matemàtica, perquè les diferències entre els alumnes amb mares i pares universitaris i els alumnes amb mares i pares de nivell formatiu més baix són d'entre els 21 i els 15 punts, respectivament.

Gràfic 6.8. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu de la mare o tutora legal de l'alumnat. Curs 2020-2021

Gràfic 6.9. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu del pare o tutor legal de l'alumnat. Curs 2020-2021

En l'anàlisi de les dades per col·lectius, s'observa que els alumnes, els progenitors dels quals tenen estudis primaris o que no van assistir a l'escola obtenen una puntuació mitjana entre els 49 i els 67 punts, això és, hi ha una diferència d'uns 18 punts entre les competències amb resultats més polaritzats. El rendiment d'aquest grup és poc equilibrat, ja que hi ha oscil·lacions notables entre les diverses competències avaluades. La llengua castellana i la llengua catalana són les competències amb millor puntuació, mentre que els resultats són més modestos en la competència matemàtica, en la científicotecnològica i en la de llengua anglesa.

L'alumnat amb progenitors que, com a màxim, tenen estudis obligatoris, obté una puntuació mitjana que es mou en una forquilla entre els 56 i els 74 punts, que dona lloc a una diferència de 18 punts entre les competències més polaritzades. Els resultats d'aquest grup encara són poc equilibrats, ja que el rendiment en les competències en llengua catalana i llengua castellana és considerablement més alt que en la resta de competències.

El rendiment dels alumnes, els progenitors dels quals tenen estudis secundaris postobligatoris, oscil·la entre els 80 punts i els 68 punts de mitjana, és a dir, hi ha una forquilla de 12 punts.

Finalment, en considerar els resultats dels fills amb pares i mares universitaris, s'observa que les puntuacions varien entre els 70 i els 81 punts de mitjana. Aquest col·lectiu és el que assolix un rendiment més semblant en les cinc competències i destaca clarament respecte a la resta de nivells d'estudis. Es constata, per tant, que a mesura que el nivell formatiu dels pares i mares és més alt, s'incrementa la probabilitat que l'alumnat obtingui un bon rendiment en totes les competències avaluades, especialment en llengua anglesa (amb una diferència de fins a 5 punts respecte a l'alumnat, els progenitors del qual tenen formació postobligatòria).

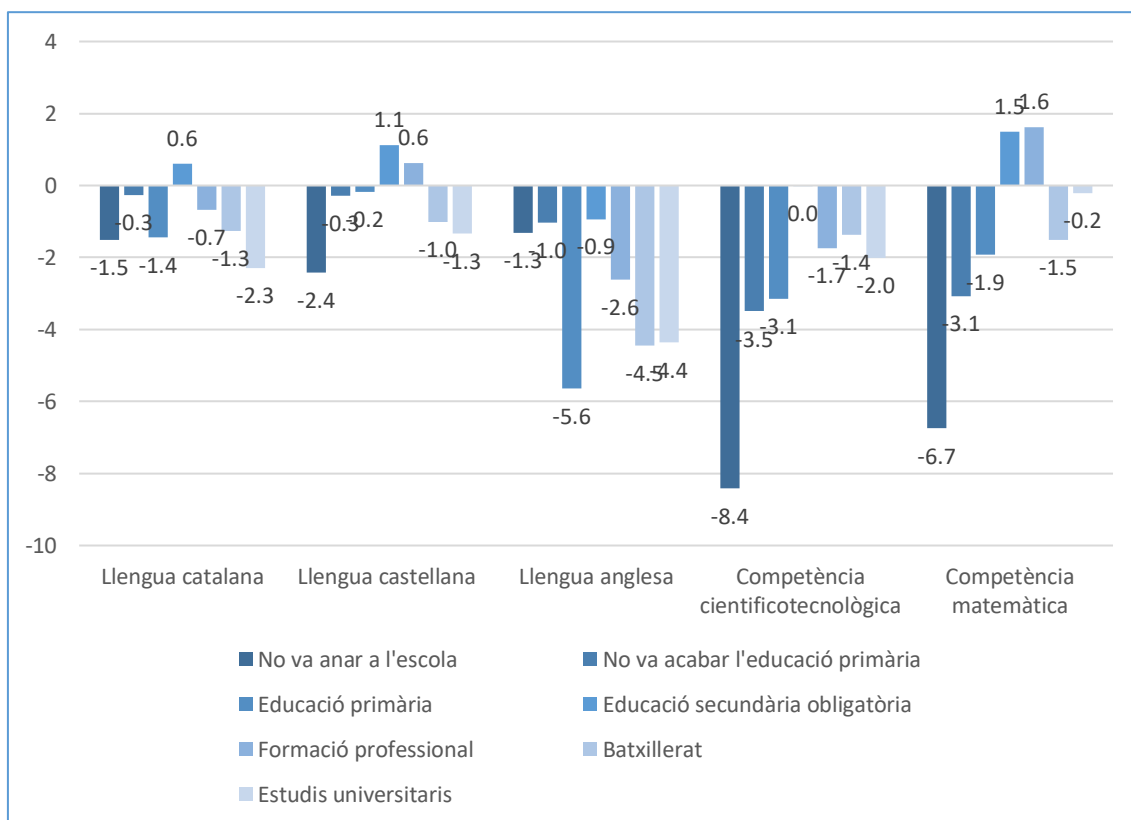
6.5.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu dels progenitors o tutors (2019-2021)

En general, on es veu una magnitud més petita en les variacions dels resultats és en els nivells educatius intermedis ("educació secundària" i "formació professional"), on es mouen en un rang dels +1,6 punts als -2 punts de diferència com a extrems. Els descendents dels progenitors o tutors amb "estudis universitaris" o "batxillerat" gairebé sempre empitjoren.

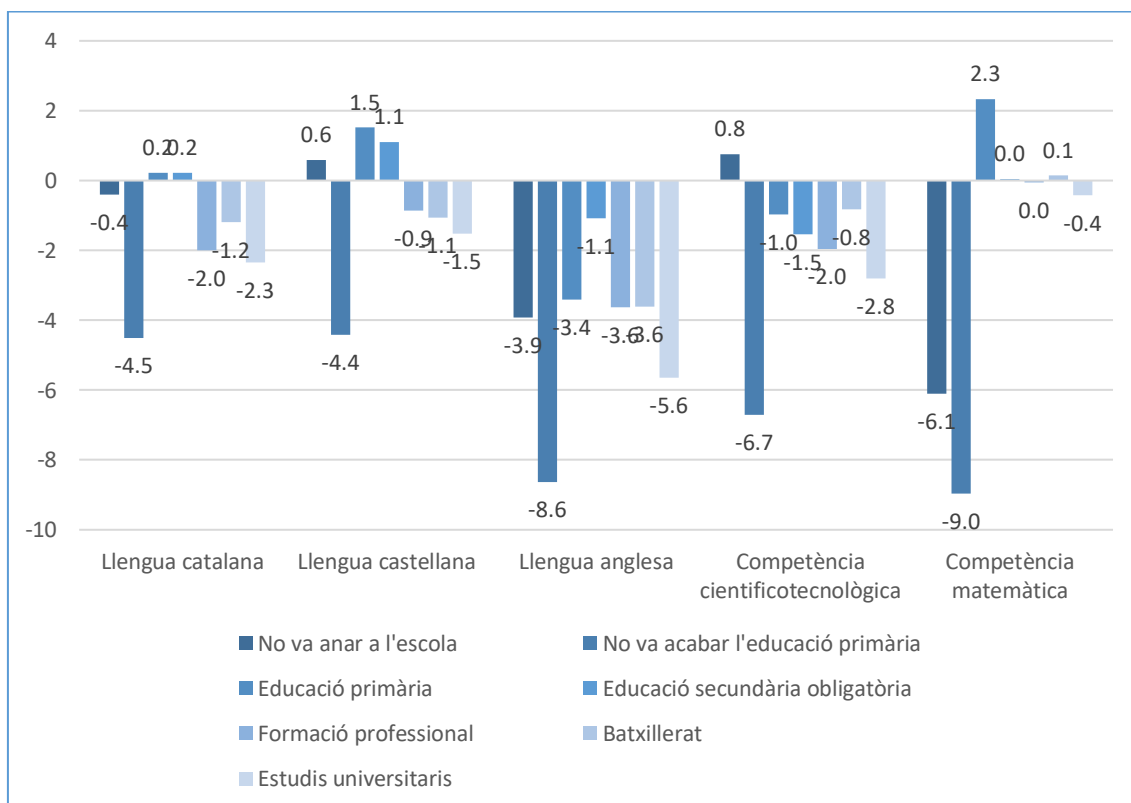
Per una banda, respecte a les mares o tutores, generalment l'alumnat que ha disminuït més la puntuació són els fills de mares que "no van anar a l'escola". En canvi, pel que fa als pares o tutors, són els fills dels qui "no han acabat l'educació primària" els qui empitjoren més (seguits dels qui "no van anar a l'escola"). Per l'altra banda, les puntuacions que més pugen són les de l'alumnat amb mares amb "educació primària" i "formació professional", i amb pares amb "educació primària".

Finalment, cal destacar que és en la competència en llengua anglesa en què, sigui quin sigui el progenitor o tutor, es disminueix en totes les categories de nivell d'estudis. Tot i així, on es donen les diferències més grans entre nivells educatius és en les competències matemàtica i científicotecnològica: les mares o tutores que "no van anar a l'escola" perden més punts que les que "no van acabar l'educació primària". Pel que fa als pares o tutors, destaca que els alumnes els pares o tutors dels quals "no van anar a l'escola" han millorat en la competència científicotecnològica).

Gràfic 6.10. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu de la mare o tutora. 2019-2021

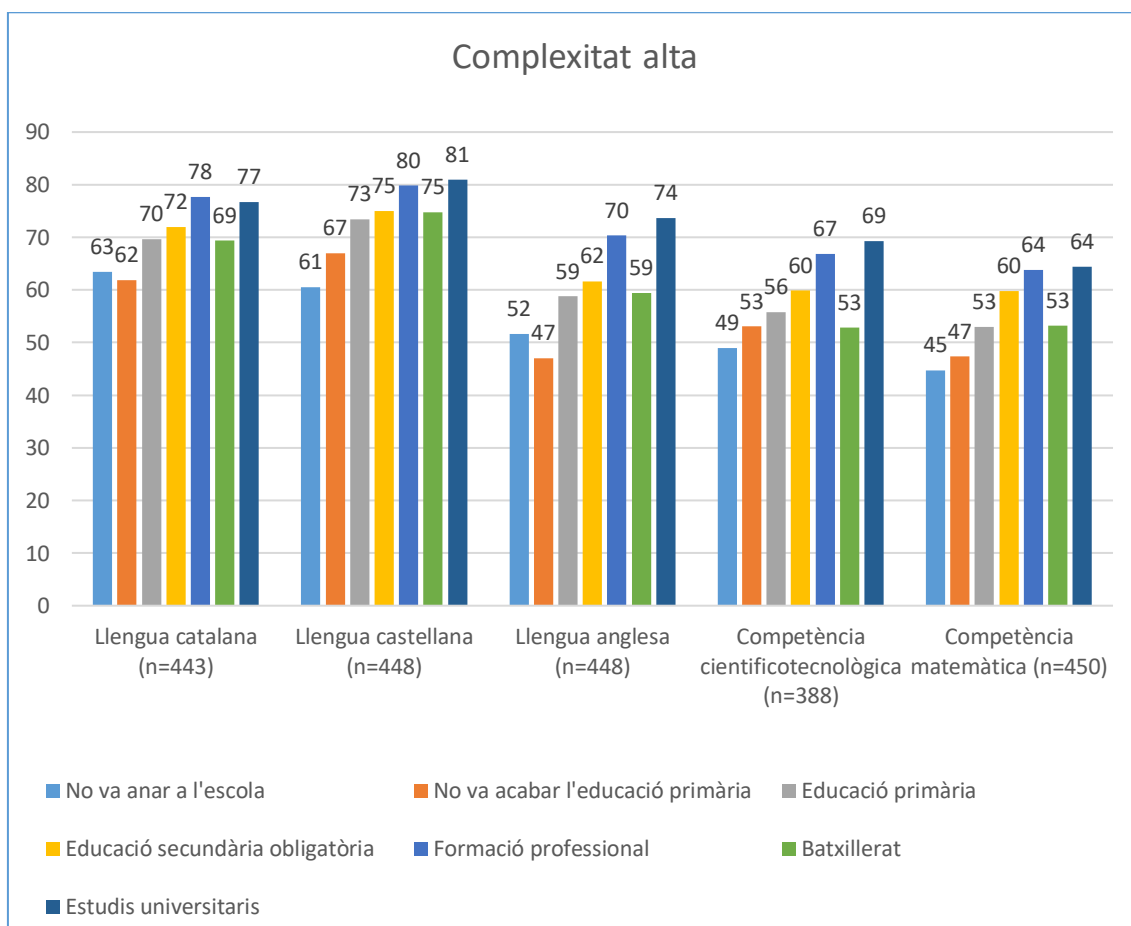
Gràfic 6.11. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell educatiu del pare o tutor. 2019-2021

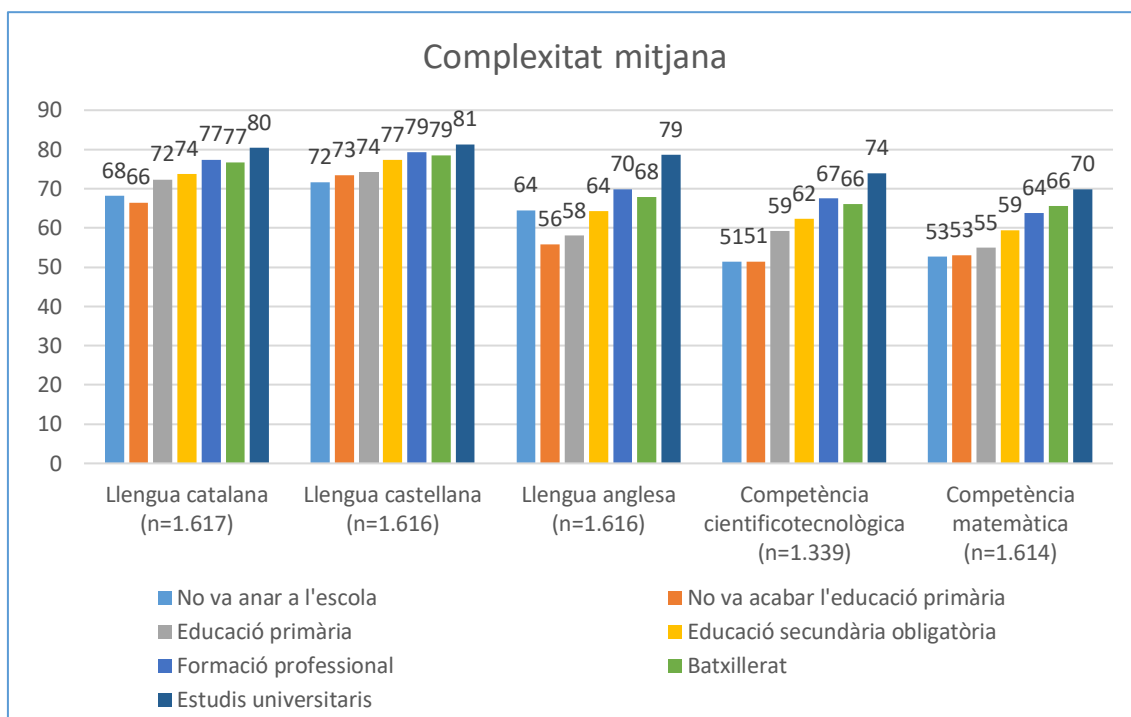
6.5.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el nivell educatiu dels progenitors o tutors

Una complexitat més alta del centre accentua les diferències de resultats en funció de la formació dels pares i de les mares. S'observa com en la complexitat baixa la variabilitat dels resultats en funció de la formació dels progenitors és menor, encara que se segueixen observant les diferències, sobretot en els resultats de les competències matemàtica i científicotecnològica. En algunes complexitats hi ha un nombre molt baix de respostes d'alumnes amb pares o mares amb cert nivell educatiu, la qual cosa dificulta una comparació amb altres nivells educatius que sí que tenen més representació. Per tant, els resultats d'aquest apartat s'han de prendre amb especial cura perquè algunes categories estan poc poblades: és el cas dels que no han anat a l'escola o no han acabat l'educació primària per qualsevol complexitat i gènere del progenitor o tutor, així com els progenitors o tutors que tenen com a màxim l'educació primària en el cas dels centres de complexitat baixa.

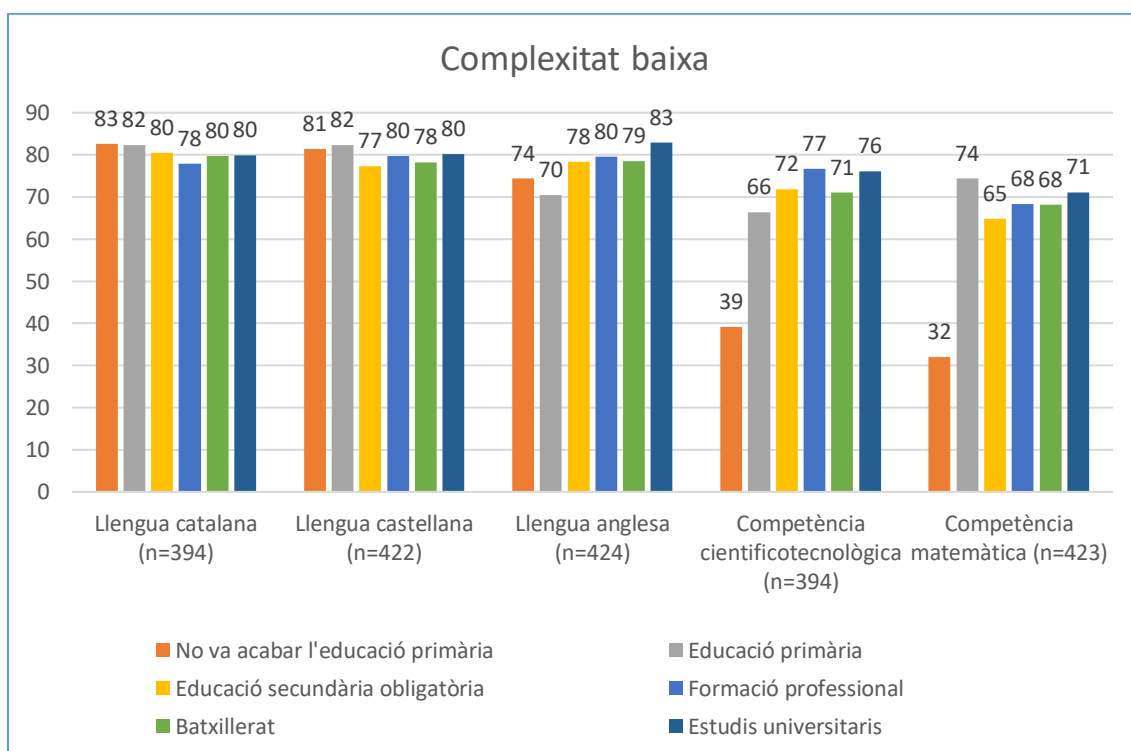
Gràfic 6.11. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat ALTA segons el nivell educatiu de la mare. Curs 2020-2021

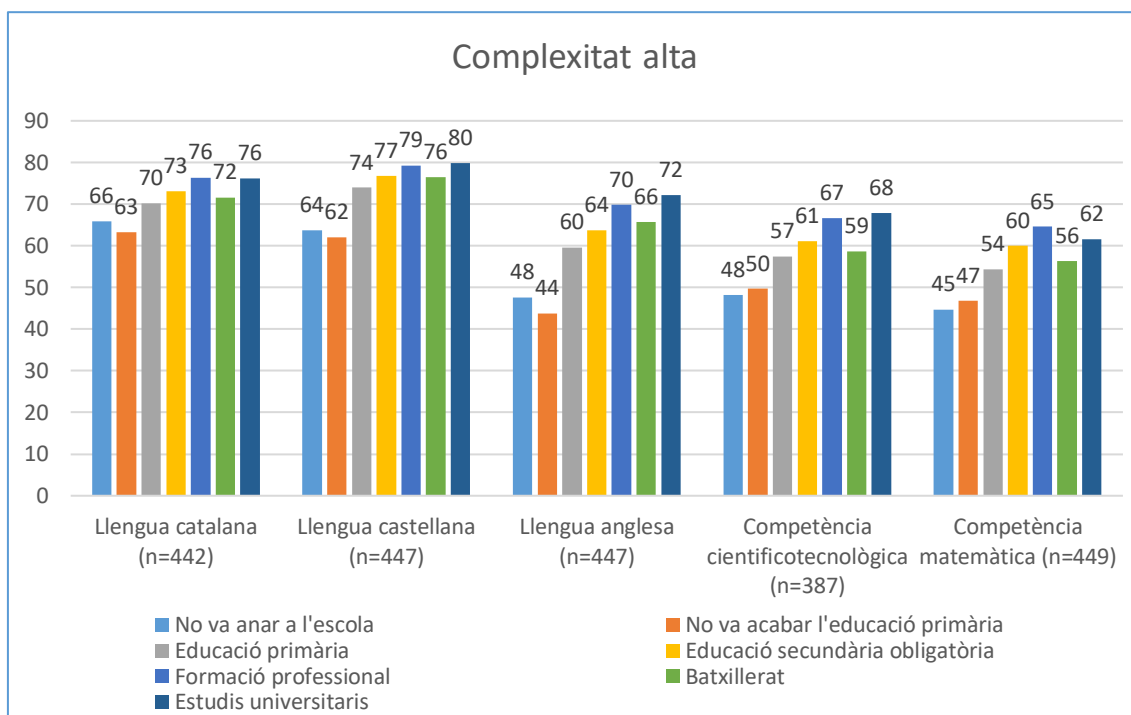
Gràfic 6.12. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat mitjana segons el nivell educatiu de la mare. Curs 2020-2021

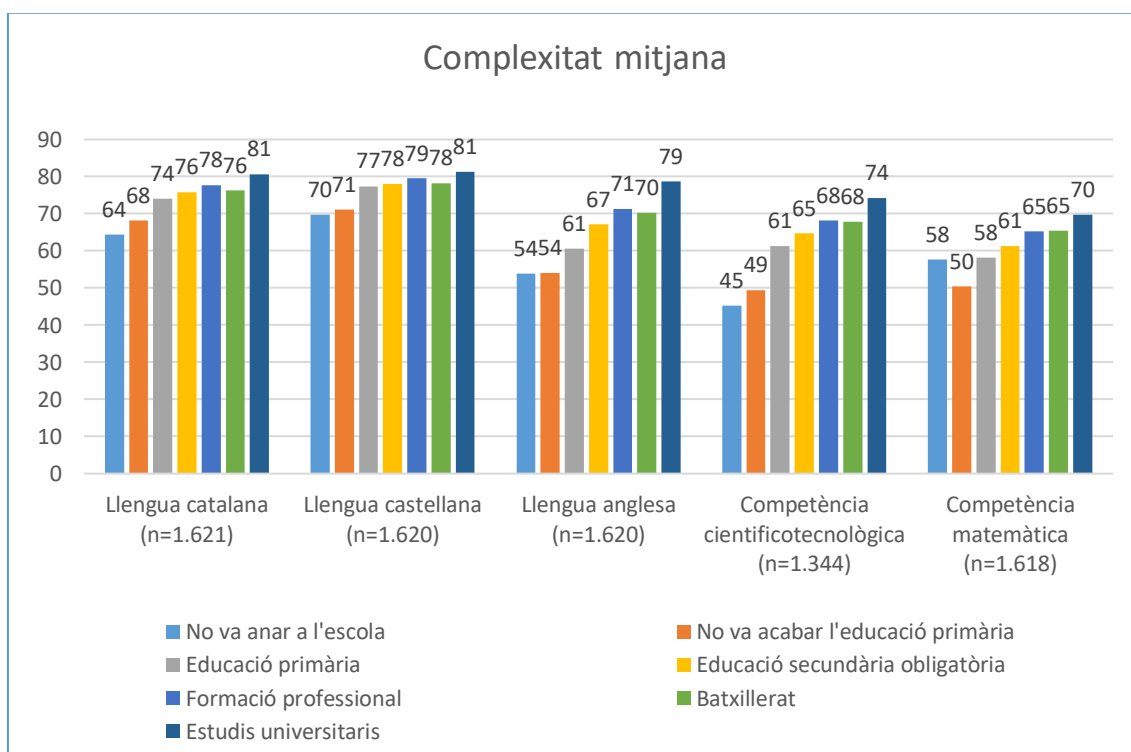
Gràfic 6.13. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat BAIXA segons el nivell educatiu de la mare. Curs 2020-2021

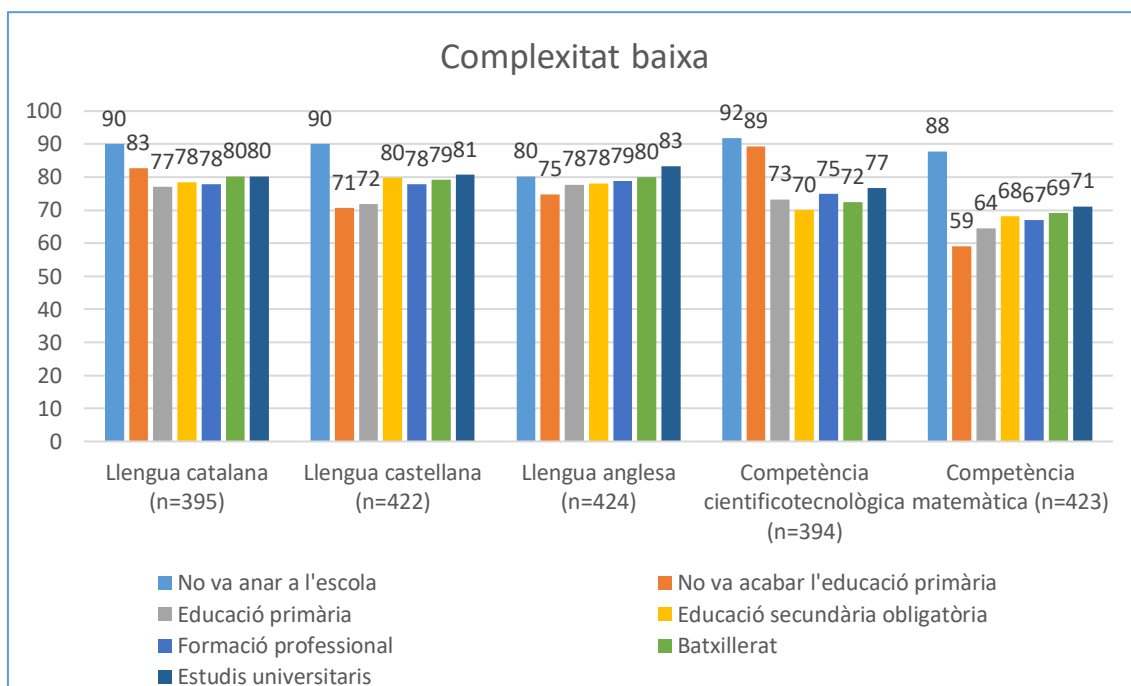
Gràfic 6.14. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat ALTA segons el nivell educatiu del pare. Curs 2020-2021

Gràfic 6.15. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat MITJANA segons el nivell educatiu del pare. Curs 2020-2021

Gràfic 6.16. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat BAIXA segons el nivell educatiu del pare. Curs 2020-2021

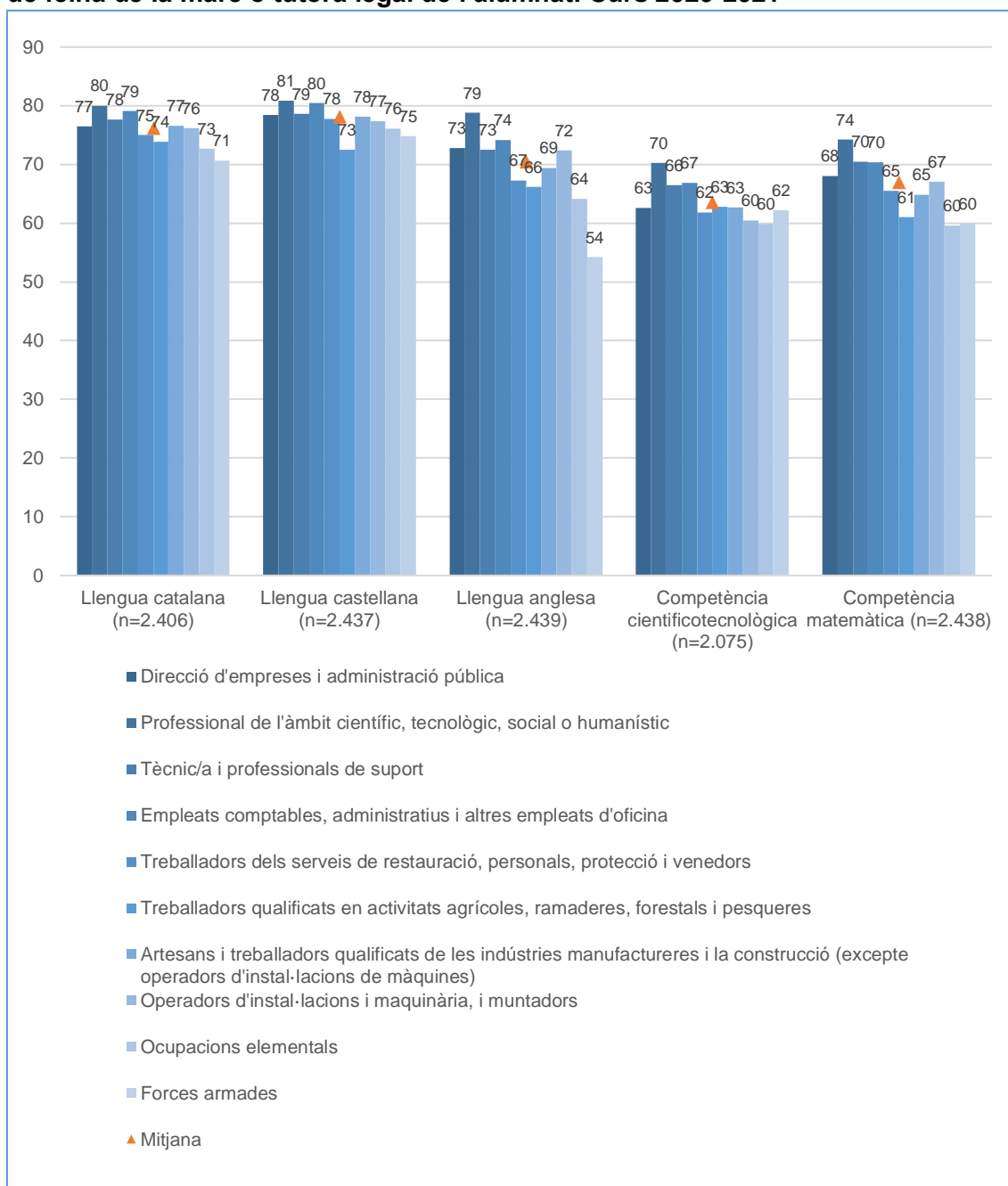
6.7. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina dels progenitors

En la línia de l'efecte dels estudis dels progenitors, és possible afirmar que l'ocupació del pare o de la mare està relacionada amb el rendiment de l'alumnat en l'avaluació de les cinc competències bàsiques (especialment en les de llengua anglesa i de matemàtiques). De fet, la tendència general és que els alumnes que obtenen millors resultats són els fills de professionals de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic, aquesta relació té la mesura d'associació més alta.

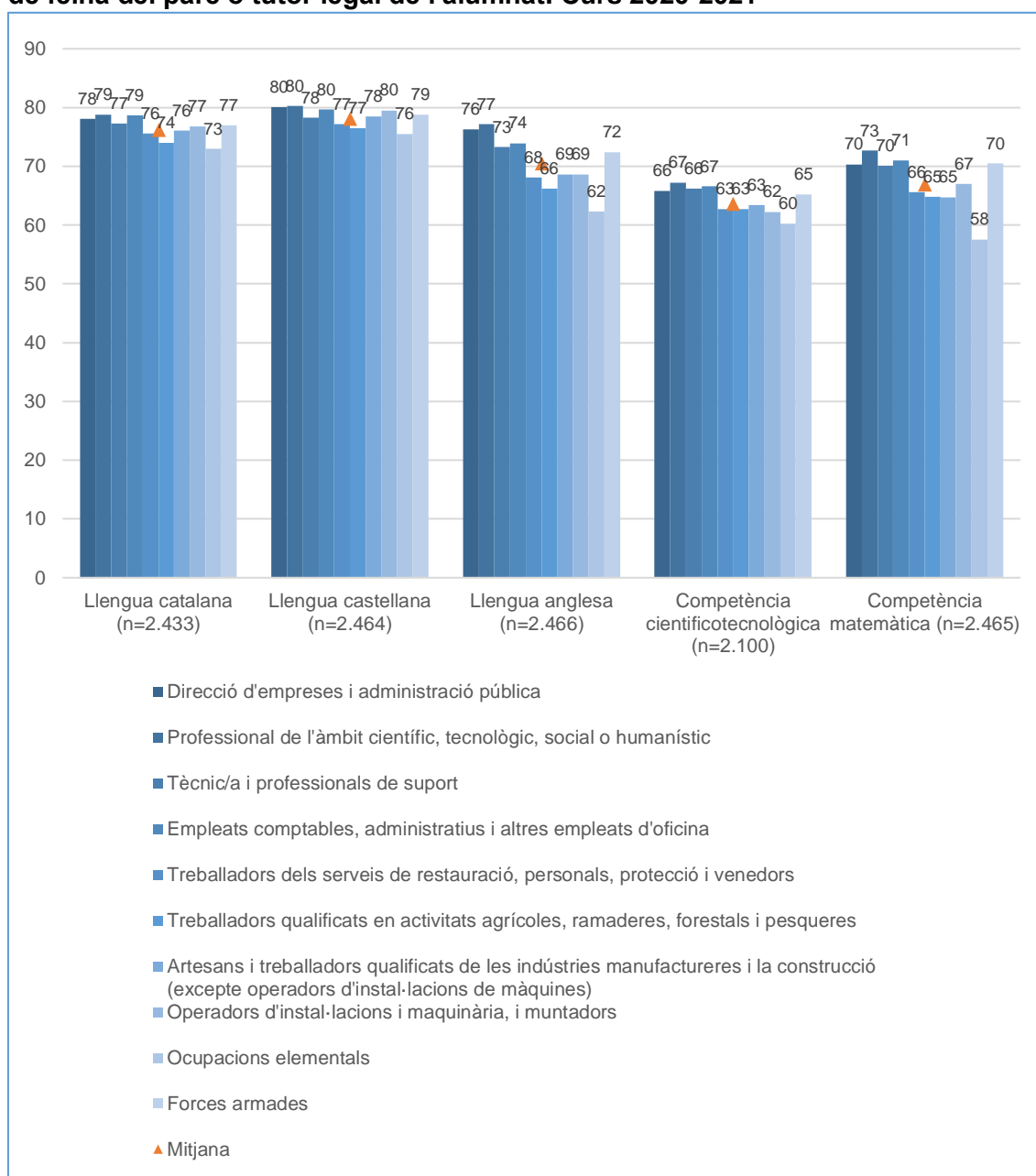
Els resultats de les competències en llengua catalana i en llengua castellana són molt similars, amb independència de la professió dels progenitors. És, sobretot, en les competències en llengua anglesa, matemàtica i, en menor mesura, científicotecnològica, en què es pot observar un patró més clar respecte a les professions: l'alumnat amb progenitors amb una ocupació, teòricament, més ben remunerada obtenen millors resultats. Hi destaca, novament, la categoria de professionals de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic.

Es torna a constatar, doncs, el comportament diferent de les competències lingüístiques en llengua catalana i llengua castellana respecte a les altres tres, així com l'impacte que el capital socioeconòmic té en els resultats acadèmics de l'alumnat (vegeu l'apartat 6.5).

Gràfic 6.17. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina de la mare o tutora legal de l'alumnat. Curs 2020-2021

Gràfic 6.18. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina del pare o tutor legal de l'alumnat. Curs 2020-2021

6.7.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina dels progenitors (2019-2021)

Si es compara amb el nivell d'estudis dels pares, hi ha una disparitat més gran en els resultats segons les categories professionals dels progenitors. Aquesta dispersió segurament és causada per l'alta segmentació d'alguns grups (7 grups per nivell d'estudis i 10 per tipus de feina). Aquesta combinació fa que hi hagi categories poc poblades. De tota manera, es poden assenyalar certes regularitats en els resultats acadèmics i la professió dels progenitors en algunes competències.

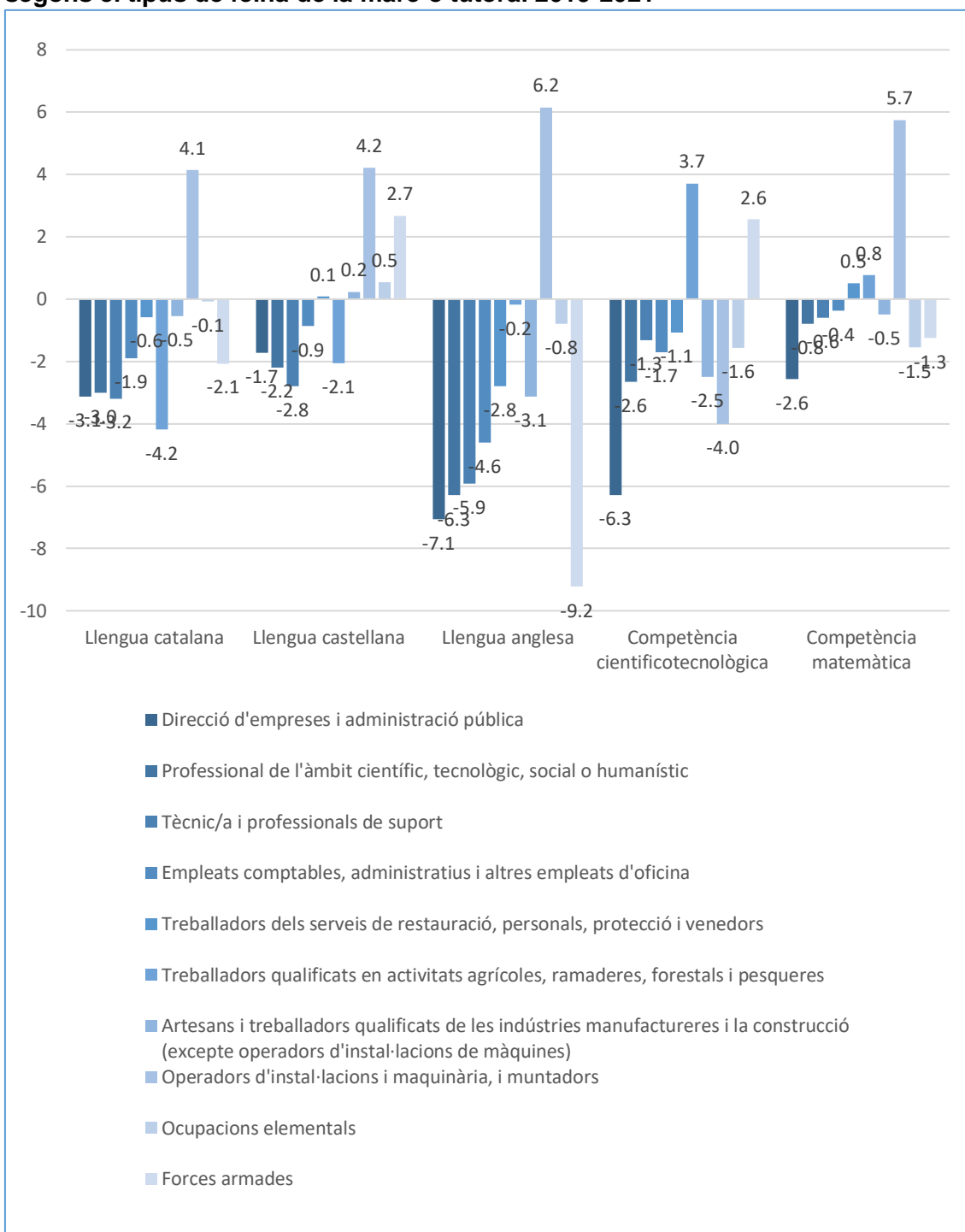
Per una banda, respecte a la professió de les mares, generalment l'alumnat que ha disminuït més la puntuació són els fills de mares que són "directores d'empreses i l'administració pública", encara que el descens més important és el dels fills de

treballadores en les “forces armades” en la competència en llengua anglesa (-9,2 punts del 2019 al 2021). En canvi, respecte a la professió dels pares, són els fills dels qui treballen com a “professionals de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic” els qui empitjoren més (amb -9 punts també en la competència en llengua anglesa). Per l'altra banda, les puntuacions que més pugen són les de l'alumnat amb mares que treballen “d'operadores d'instal·lacions i maquinària, i muntadores”, i amb pares que treballen a les “forces armades”.

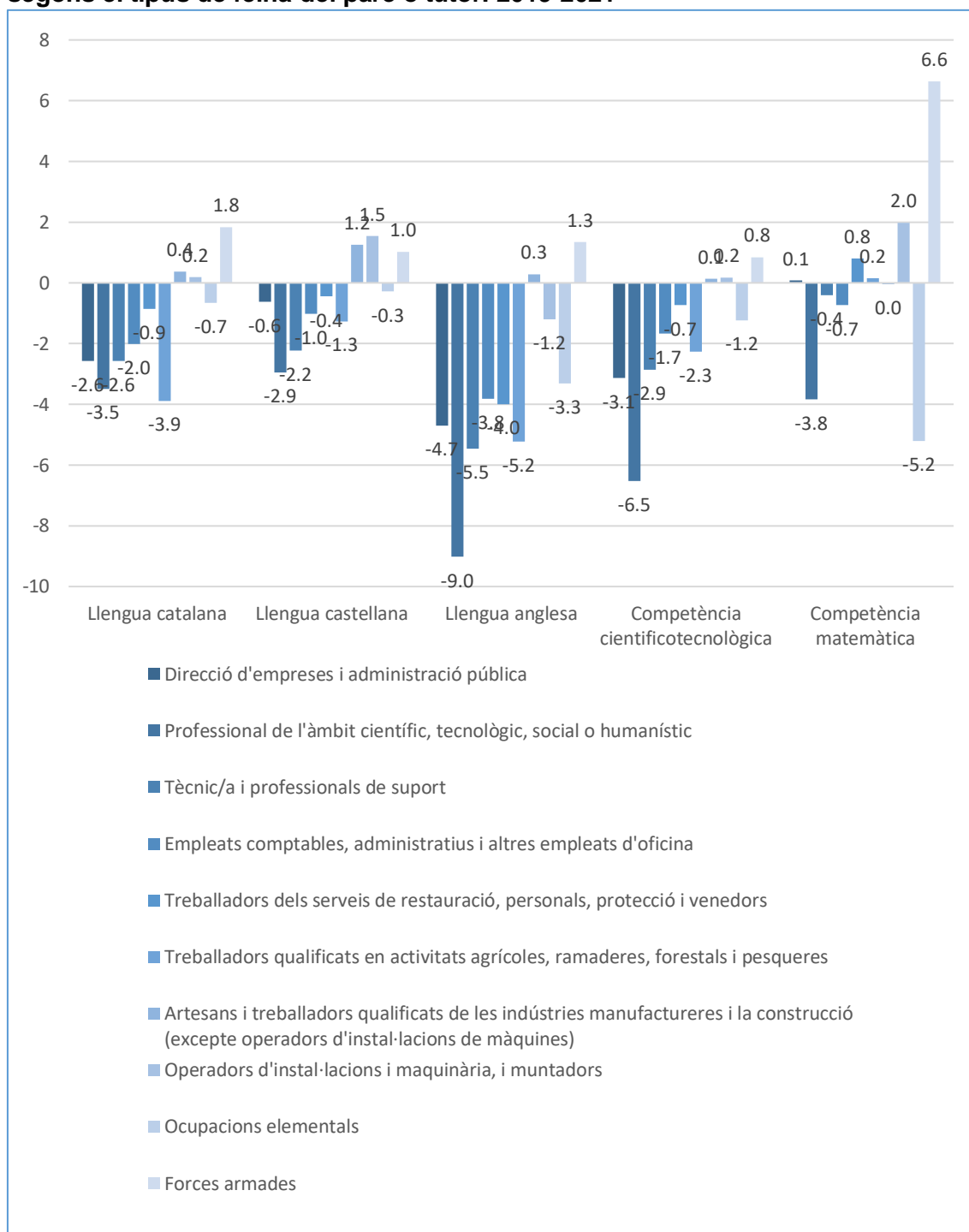
Finalment, cal destacar que és també en la competència en llengua anglesa en què, sigui quin sigui el progenitor, es disminueix en gairebé en totes les categories professionals i amb una intensitat similar. En la professió de les mares on es dona la diferència més gran entre l'alumnat fill de mares que treballen “d'operadores d'instal·lacions i maquinària, i muntadores” (+6,2 punts) i les que treballen a les “forces armades” (-9,2 punts), que arriba a una diferència màxima de 15,4 punts.

Les diferències més grans entre els resultats acadèmics segons el tipus de feina dels pares és en la competència matemàtica entre l'alumnat amb pares amb “ocupacions elementals” (-5,2 punts) i treballadors de les “forces armades” (+6,6 punts) amb una diferència de gairebé 12 punts. Destaca que els descendents de pares amb “professionals de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic” també disminueixen en les competències científicotecnològica i matemàtica. Finalment, en les competències tant de llengua catalana com de llengua castellana són en les que hi ha menys variació entre grups professionals.

Gràfic 6.19. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina de la mare o tutora. 2019-2021

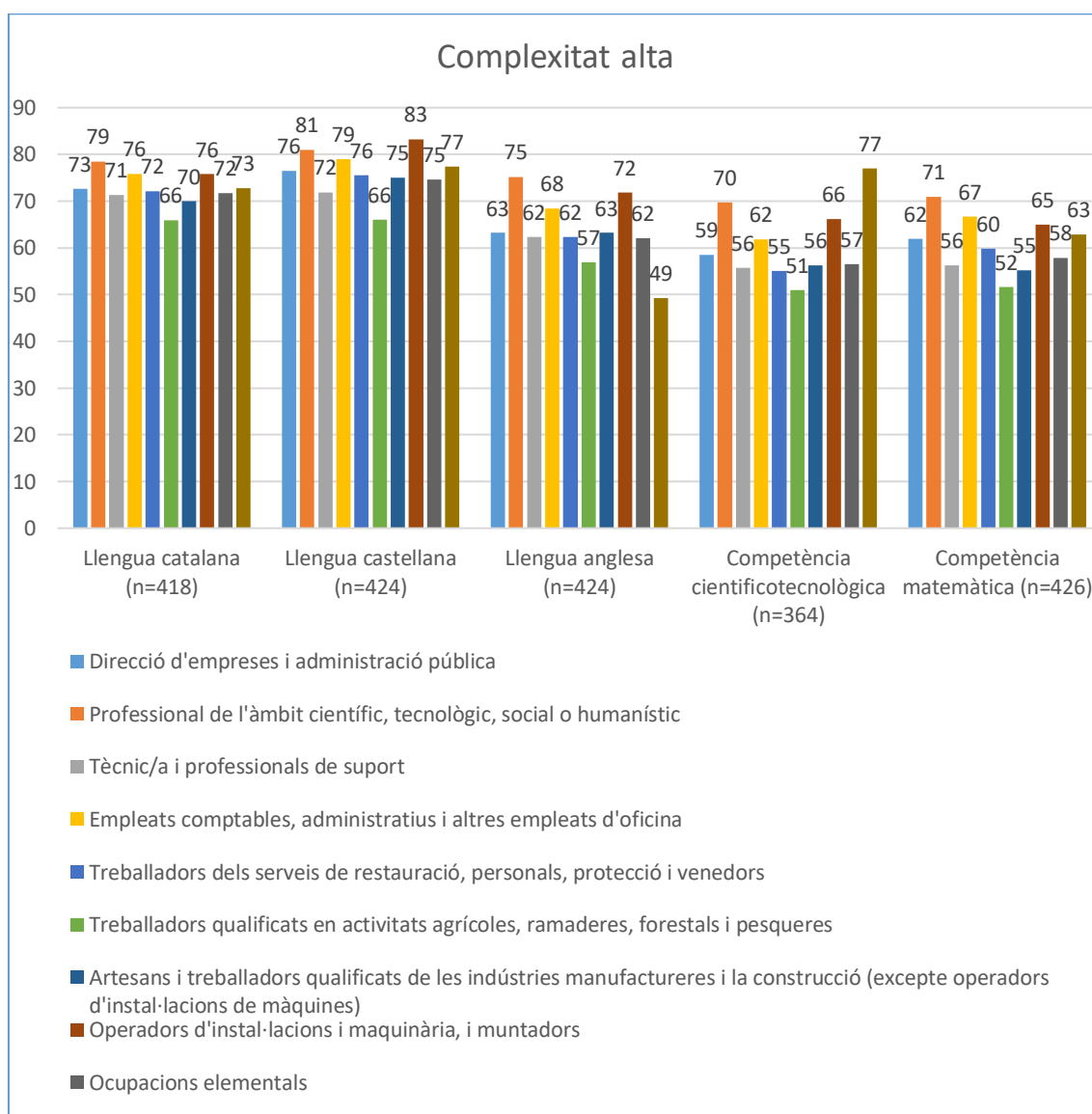
Gràfic 6.20. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el tipus de feina del pare o tutor. 2019-2021

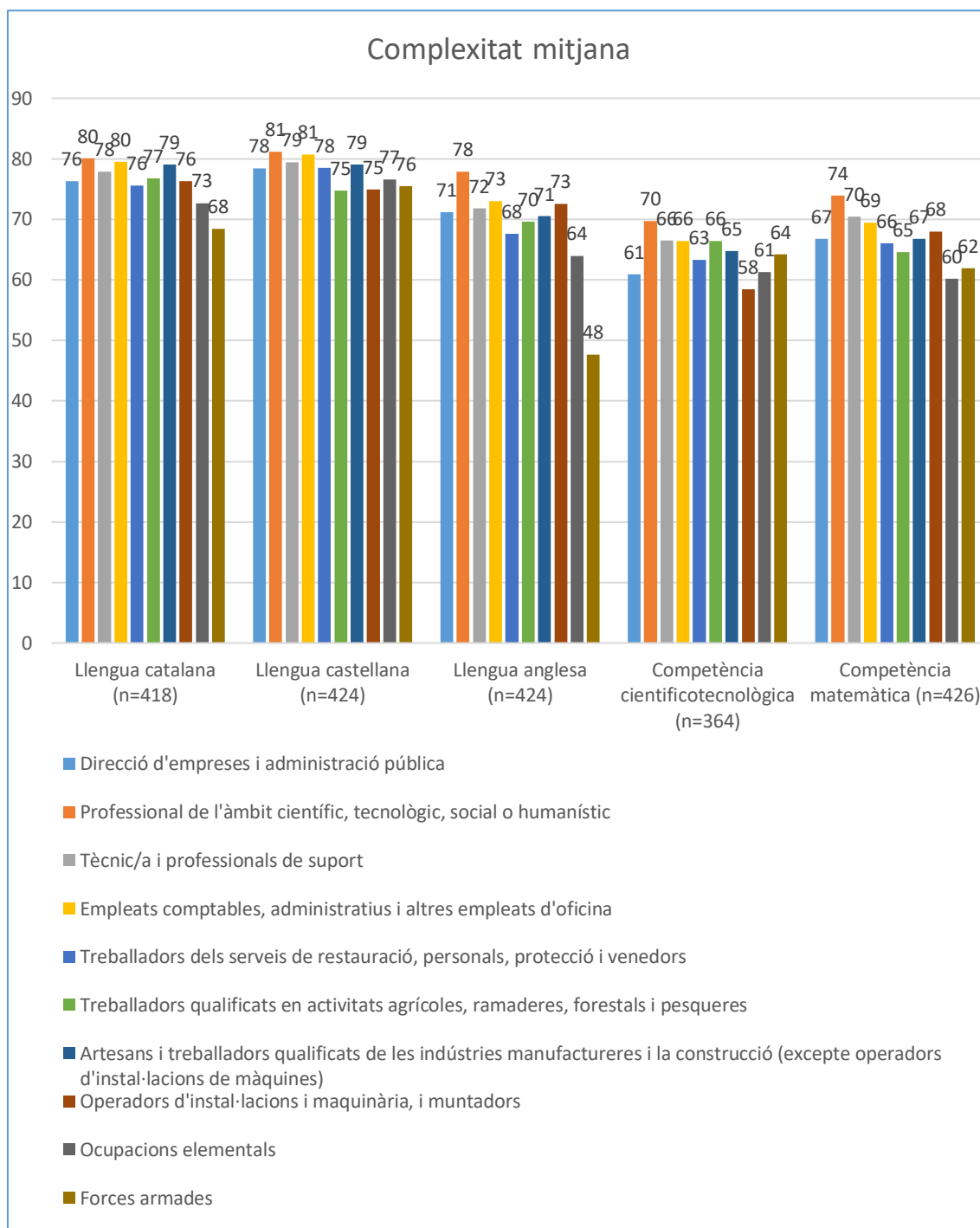
6.7.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el tipus de feina dels progenitors

De la mateixa forma que quan es relacionaven els resultats acadèmics amb la formació dels pares per complexitats, ara, respecte a l'ocupació, es produeix el mateix fenomen: a mesura que disminueix la complexitat s'observa una disminució de les diferències mitjanes de resultats de les competències avaluades segons la professió dels progenitors. Generalment, els resultats en la competència científicotecnològica i en la matemàtica són els més baixos en tots els alumnes, independentment de les feines dels seus pares i mares, mentre que els de les competències en llengua catalana i llengua castellana són les més altes. Les mares d'alumnes amb més bons resultats són les "professionals de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic", sobretot pel que fa als resultats en competència científicotecnològica i matemàtica. Pel que fa als pares, aquest grup laboral també té fills amb més bons resultats, juntament amb els "empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina".

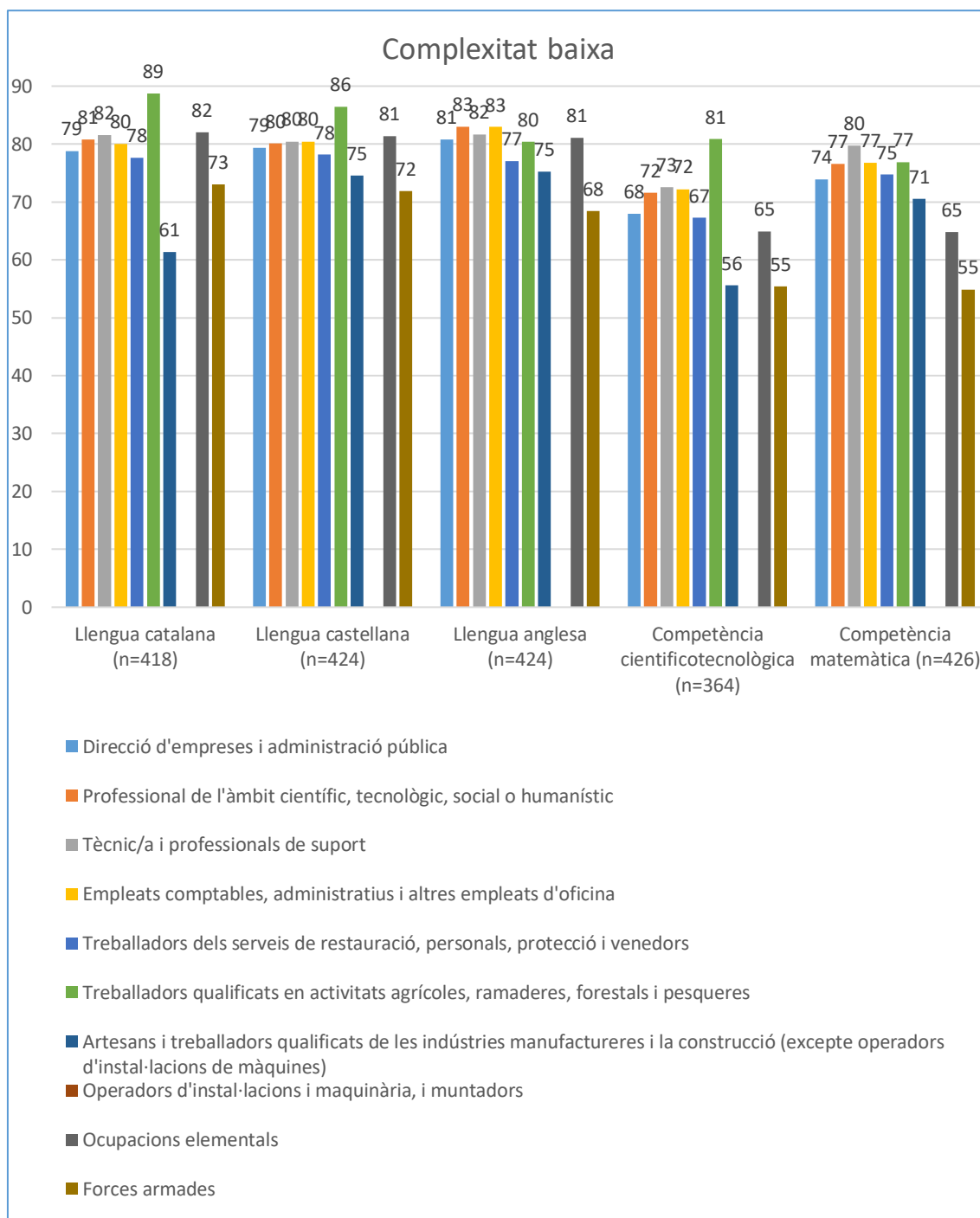
Gràfic 6.21. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat ALTA segons la feina de la mare. Curs 2020-2021

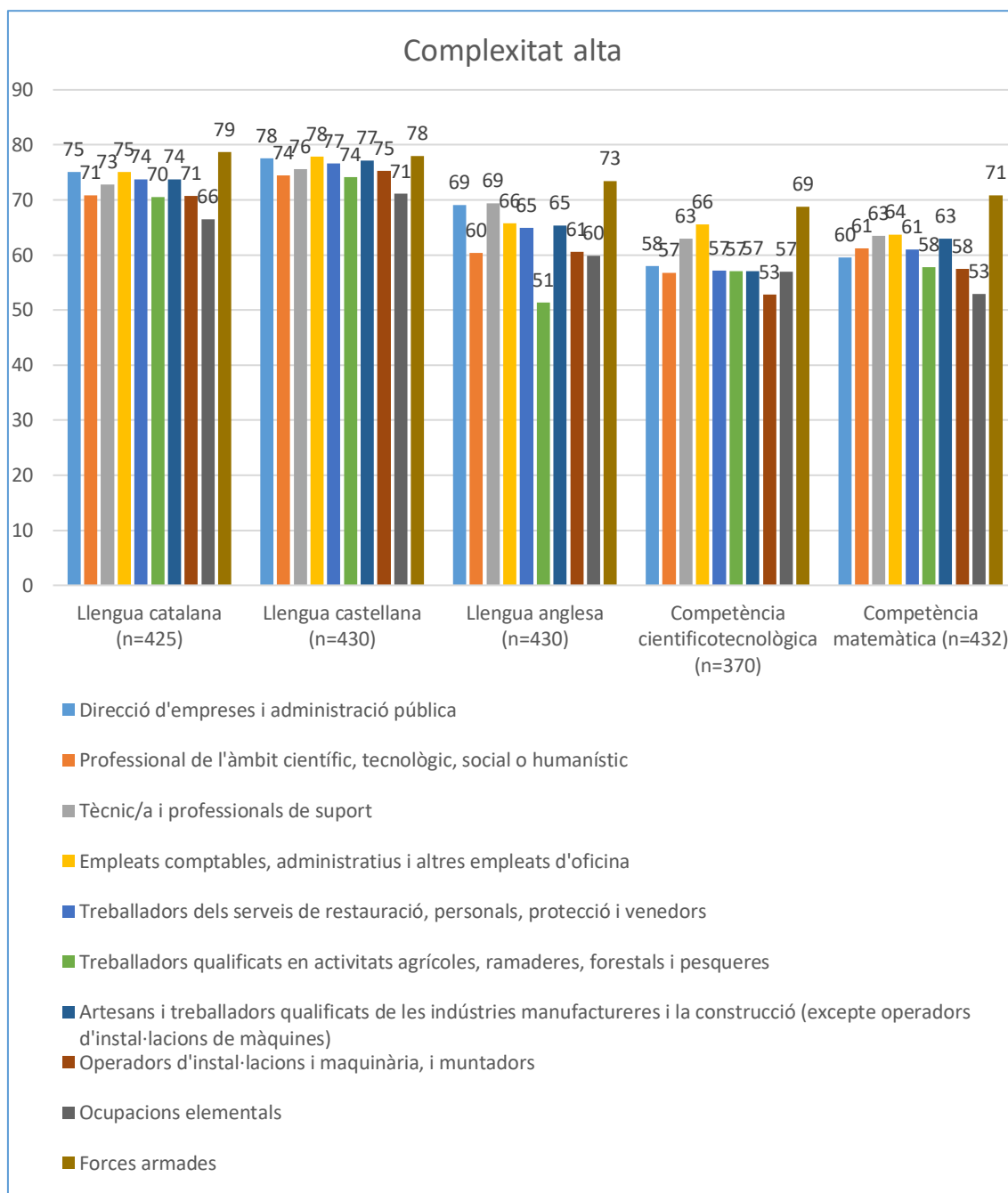
Gràfic 6.22. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat MITJANA segons la feina de la mare. Curs 2020-2021

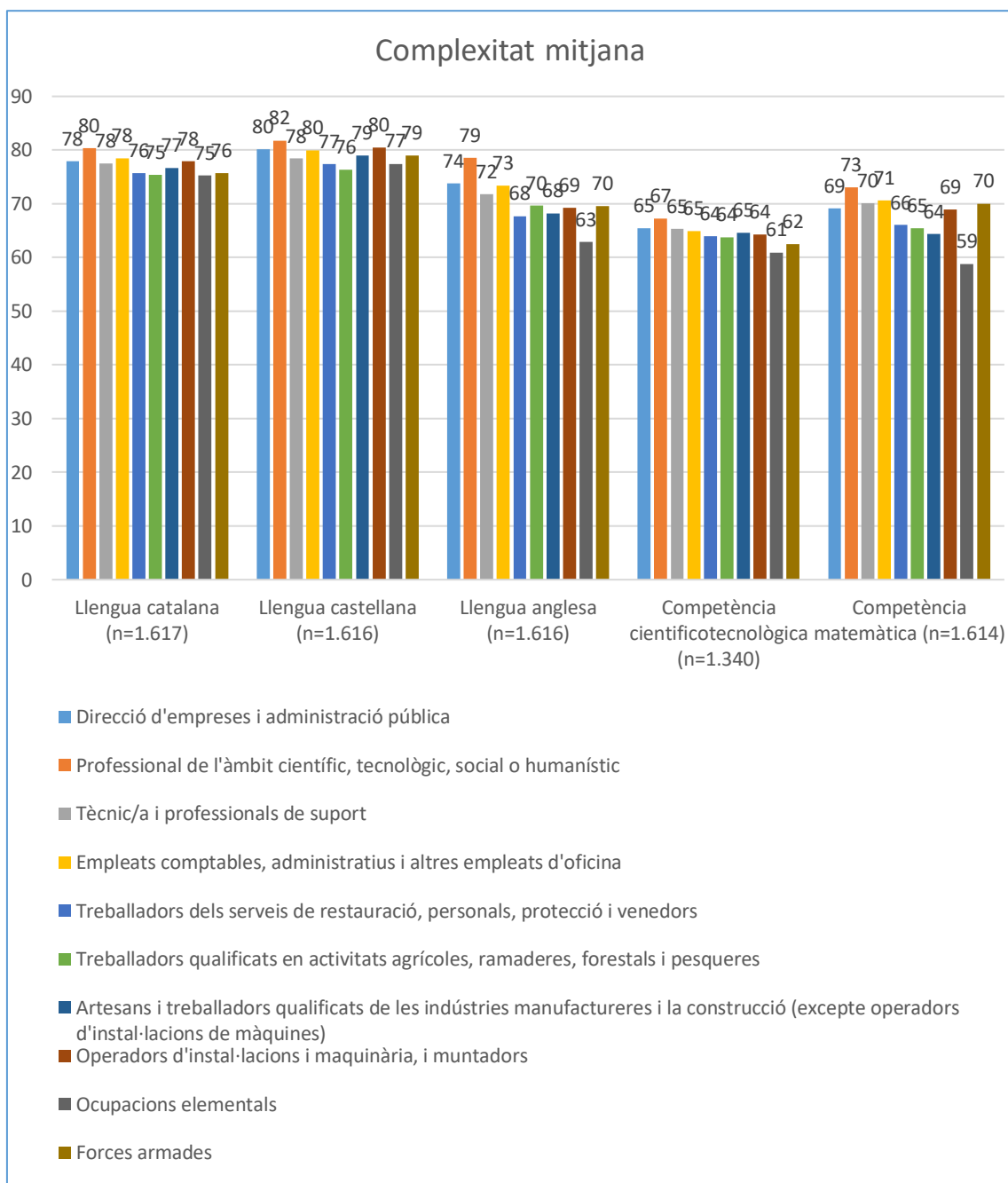
Gràfic 6.23. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat BAIXA segons la feina de la mare. Curs 2020-2021

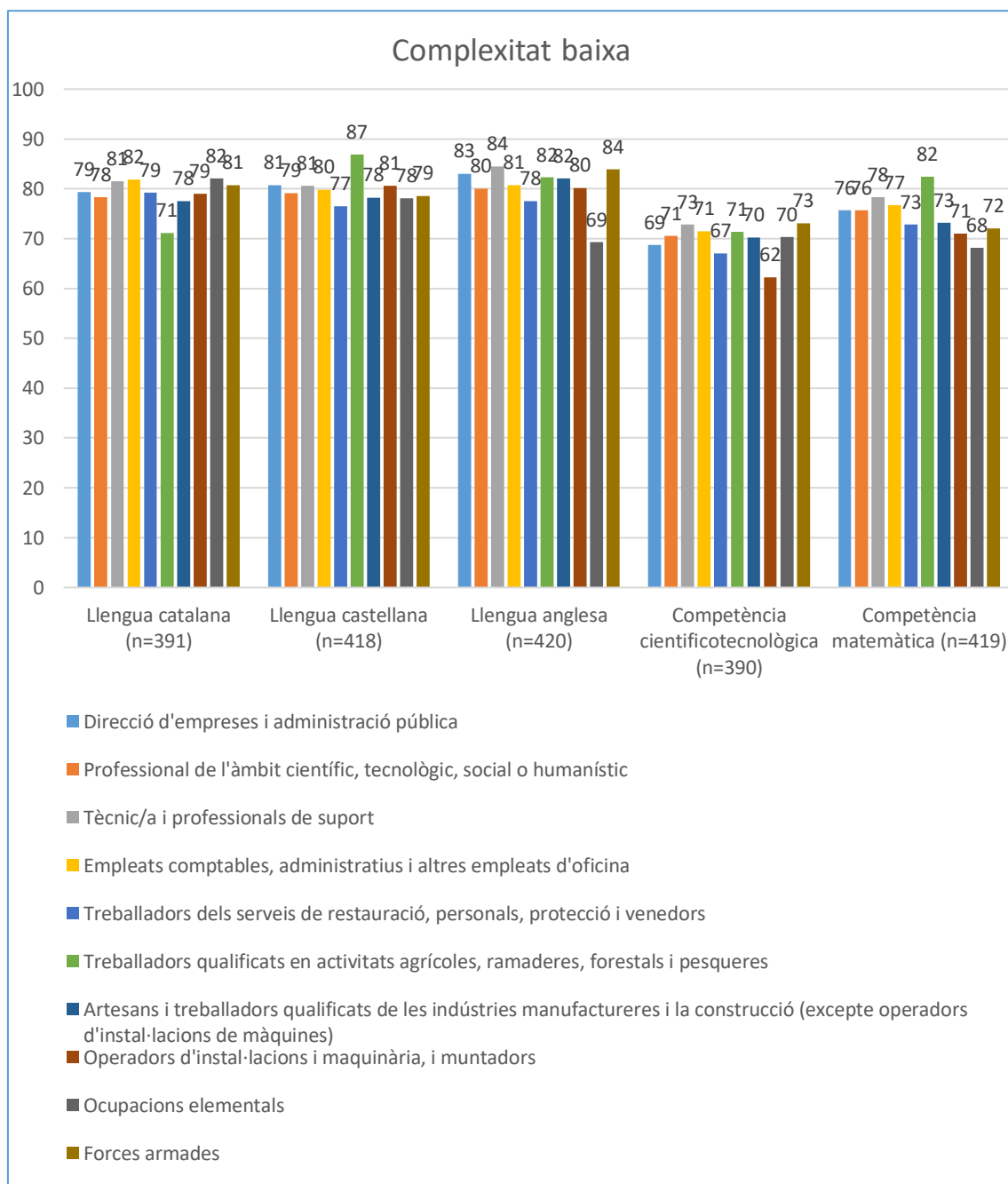
Gràfic 6.24. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat ALTA segons la feina del pare. Curs 2020-2021

Gràfic 6.25. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat MITJANA segons la feina del pare. Curs 2020-2021

Gràfic 6.26. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat BAIXA segons la feina del pare. Curs 2020-2021

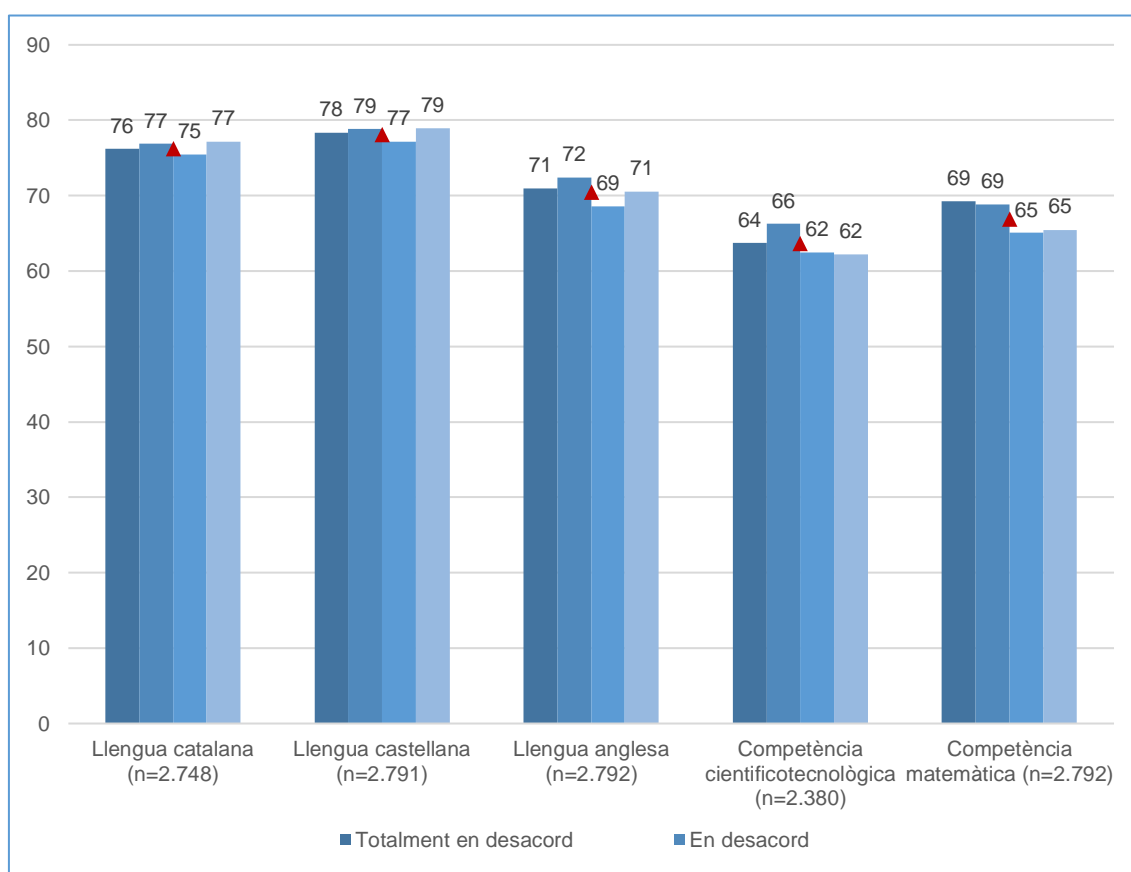

6.8. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el suport dels progenitors en l'aprenentatge

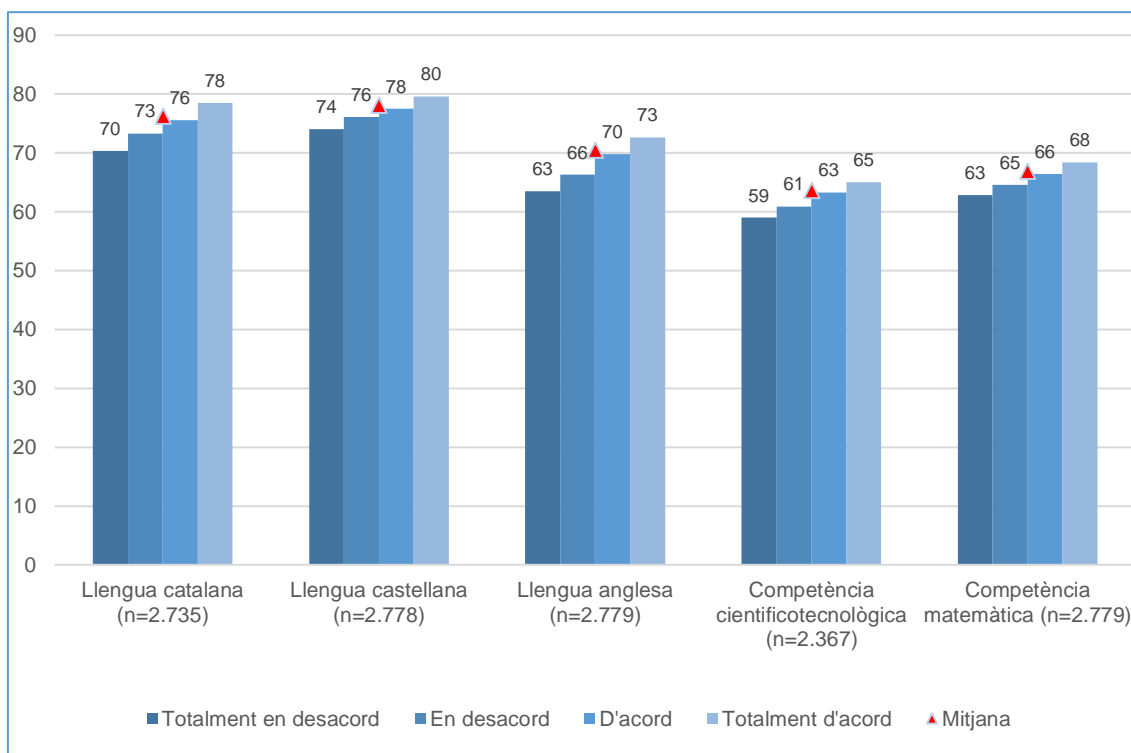
Una sèrie de preguntes del qüestionari de context tenen l'objectiu de conèixer aspectes relacionats amb la implicació familiar en el procés d'aprenentatge de l'alumnat. Les situacions que s'hi plantegen pretenen obtenir informació, d'una banda, sobre la importància que els estudis tenen per a les famílies i, de l'altra, sobre el suport que les famílies donen a l'alumnat en les tasques acadèmiques. Finalment, es pretén comprovar si aquests dos factors poden influir en les puntuacions de l'alumnat.

Les diferències en els resultats de l'avaluació de quart d'ESO són estadísticament significatives en les afirmacions següents: "La meua família valora els meus resultats i esforços acadèmics" ($p < 0,01$), "La meua família està al meu costat quan tinc dificultats" ($p < 0,05$). L'alumnat que afirma que està d'acord o totalment d'acord amb aquestes frases obté millors resultats que no pas el qui no hi està. En canvi, per a les afirmacions "La meua família m'anima a confiar en mi mateix/a" hi ha significació en els resultats de totes les competències ($p < 0,01$), excepte en la científicotècnica. A "La meua família m'ajuda a fer els deures i/o estudiar" hi ha significació en els resultats de totes les competències ($p < 0,01$) excepte en la de llengua catalana.

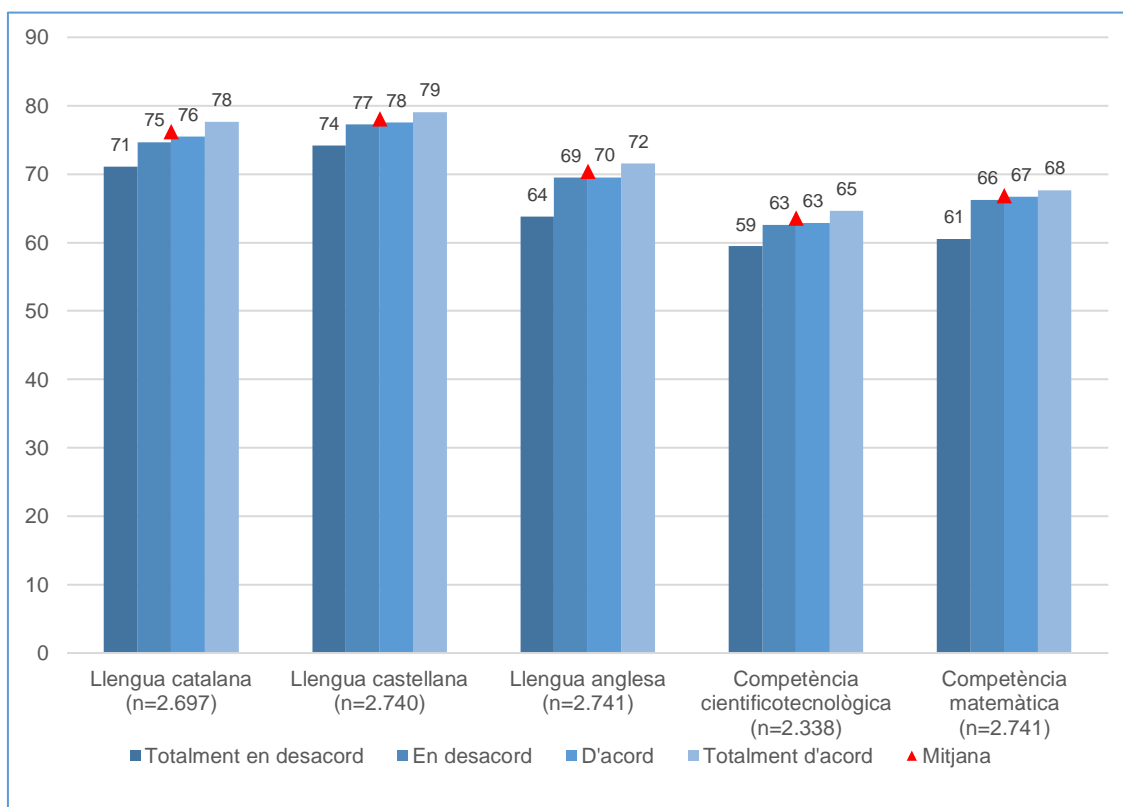
Gràfic 6.27. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el suport familiar a l'hora de fer els deures. Curs 2020-2021

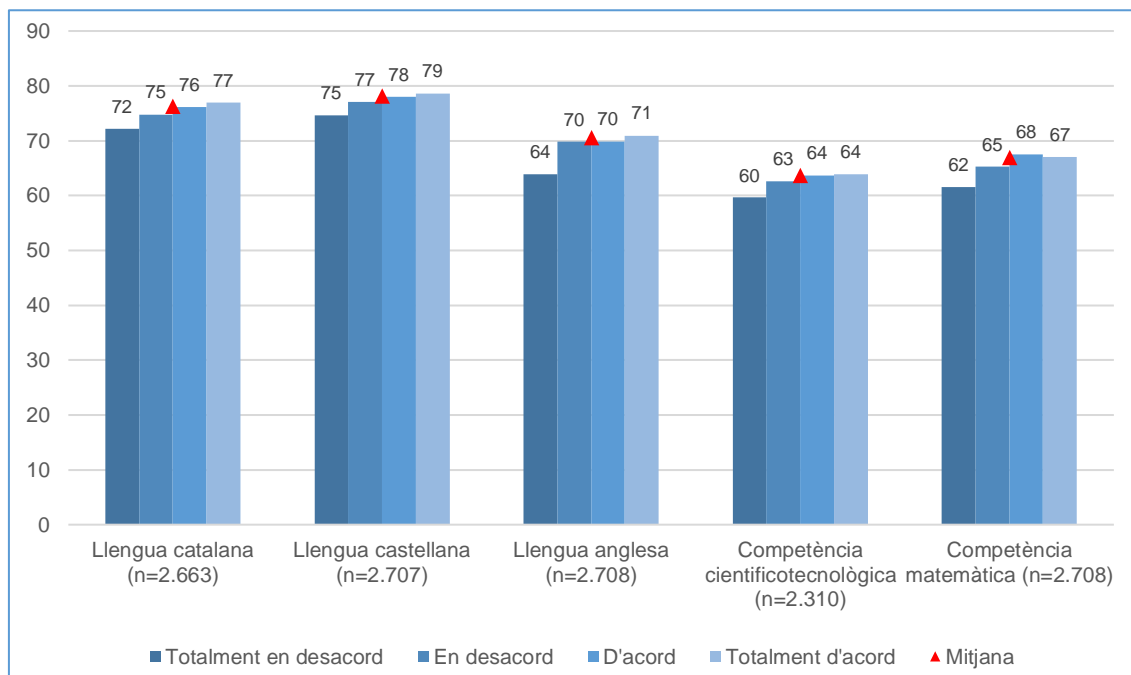
Gràfic 6.28. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si la família valora els resultats i esforços acadèmics de l'alumnat. Curs 2020-2021

Gràfic 6.29. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que la seva família està al seu costat quan ho necessita. Curs 2020-2021

Gràfic 6.30. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que la seva família l'ajuda a confiar en ell/a mateix/a. Curs 2020-2021

6.8.1. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el suport dels progenitors en l'aprenentatge (2019-2021)

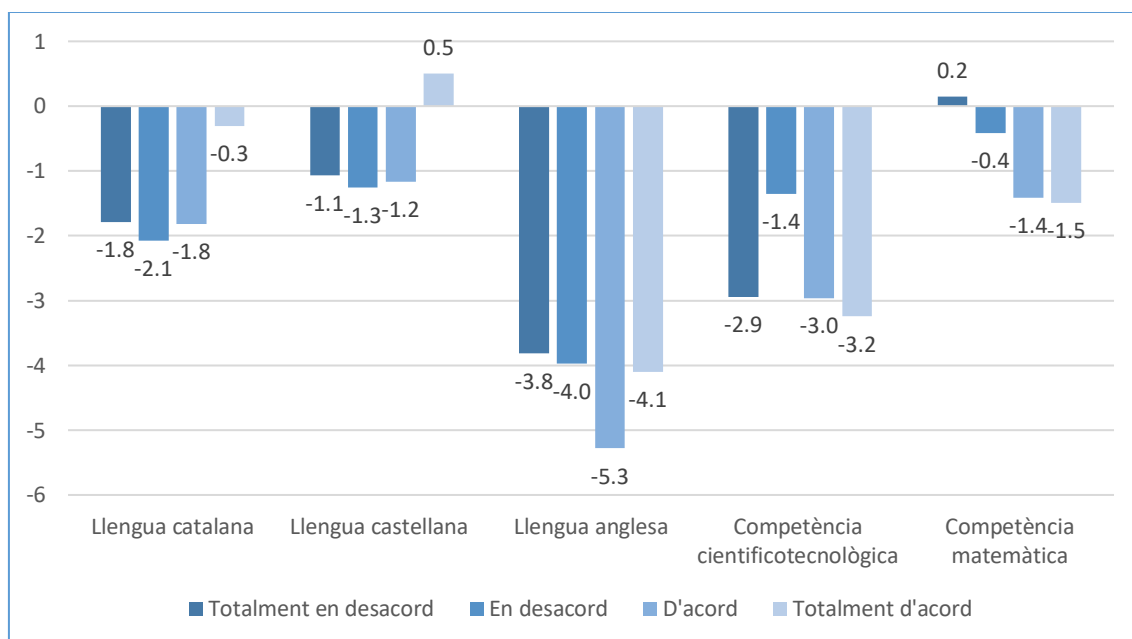
En general, els resultats acadèmics segons el suport dels pares en l'aprenentatge tenen una relació directament proporcional en les competències en les llengües catalana i castellana: els alumnes que reben més suport pateixen menys caiguda de resultats respecte als dos últims anys. Mentre que en la resta de competències l'efecte és l'invers.

Pel que fa a les diferències segons el suport a l'hora de fer els deures i/o estudiar, hi ha un lleu tendència que els alumnes que hi estiguin més d'acord tindran una caiguda inferior dels resultats en les competències en llengua catalana i llengua castellana. En les altres competències s'observa el patró contrari: a més d'acord amb la pregunta, més caiguda en els resultats; sobretot en la competència matemàtica (-1,7 punts de diferència dels extrems). De la mateixa manera, si la família valora els resultats i esforços acadèmics de l'alumne es detecta un cert efecte positiu del suport en els resultats en les competències en llengua catalana (+4 punts de diferència dels extrems) i llengua castellana. Per contra, en la competència matemàtica s'observa una correlació negativa: com més d'acord s'està, més caiguda hi ha dels resultats (-2 punts de diferència).

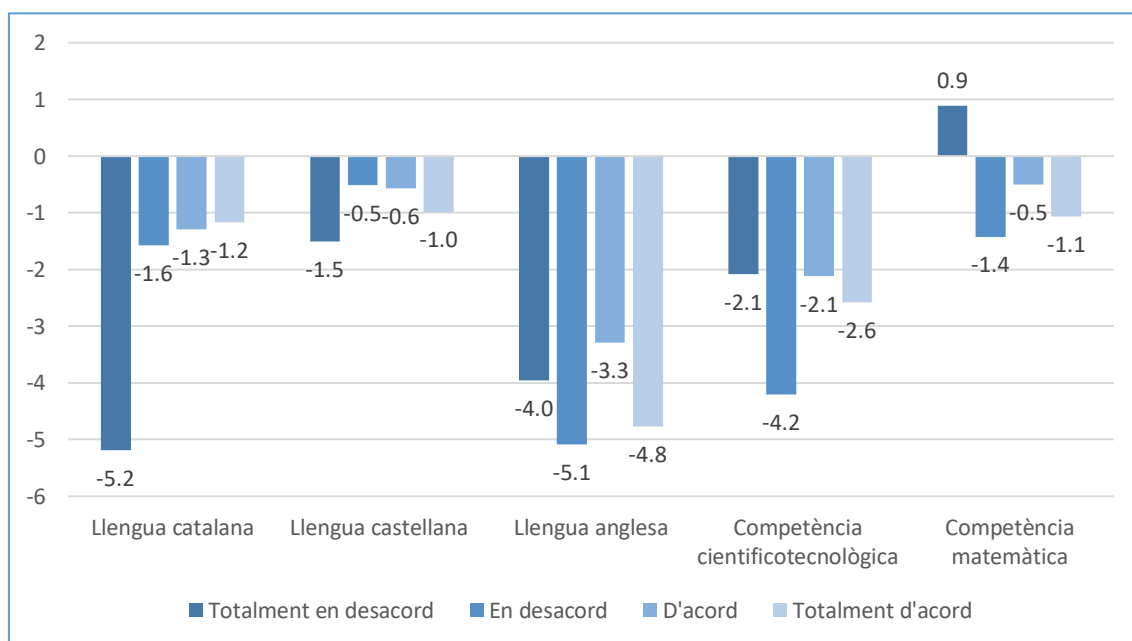
Quan es demana si la família és al seu costat quan ho necessita, les diferències de resultats per competències tenen una tendència similar a la de la pregunta anterior. En les competències en llengua catalana i llengua castellana com més d'acord amb la pregunta, menys caiguda en els resultats: +1,9 i +2 punts de diferència, respectivament, entre els extrems. Mentre que en les competències en llengua anglesa, científicotecnològica i matemàtica, com més d'acord, més caiguda en la diferència de resultats.

En la pregunta sobre si l'alumnat considera que la seva família l'ajuda a confiar en ell/a mateix/a, la correlació és més feble, però amb la mateixa estructura. Així, en les competències en llengua catalana i llengua castellana hi ha una lleugera tendència a caure menys en els resultats dels qui hi estan més d'acord. En la resta de competències hi ha una correlació més clara entre estar més d'acord i l'empitjorament dels resultats.

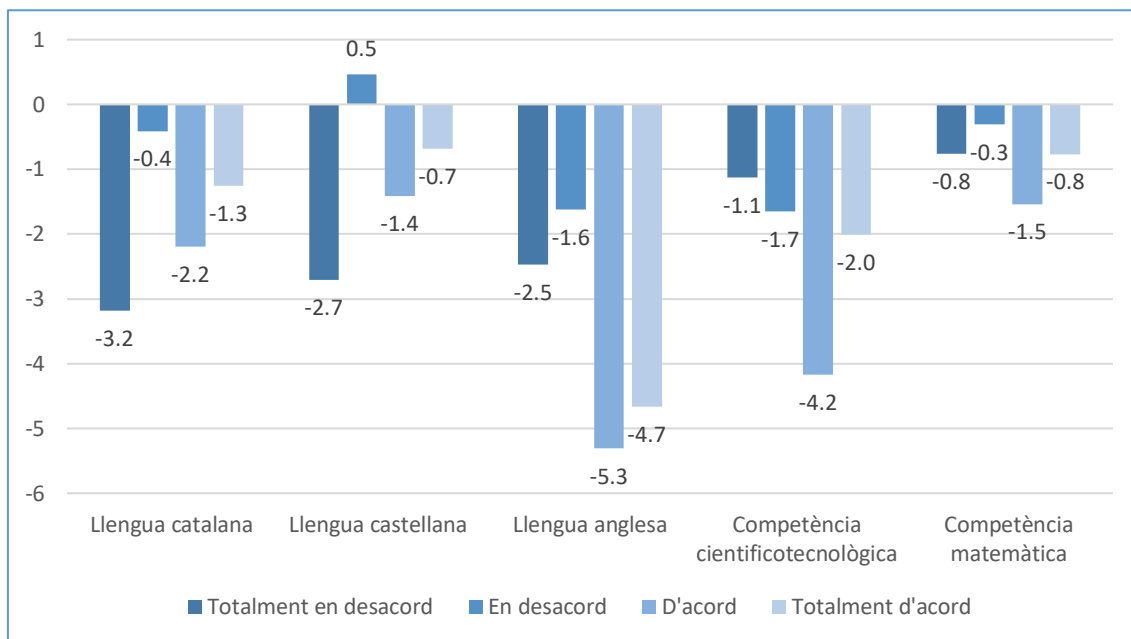
Gràfic 6.31. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el suport familiar a l'hora de fer els deures. 2019-2021

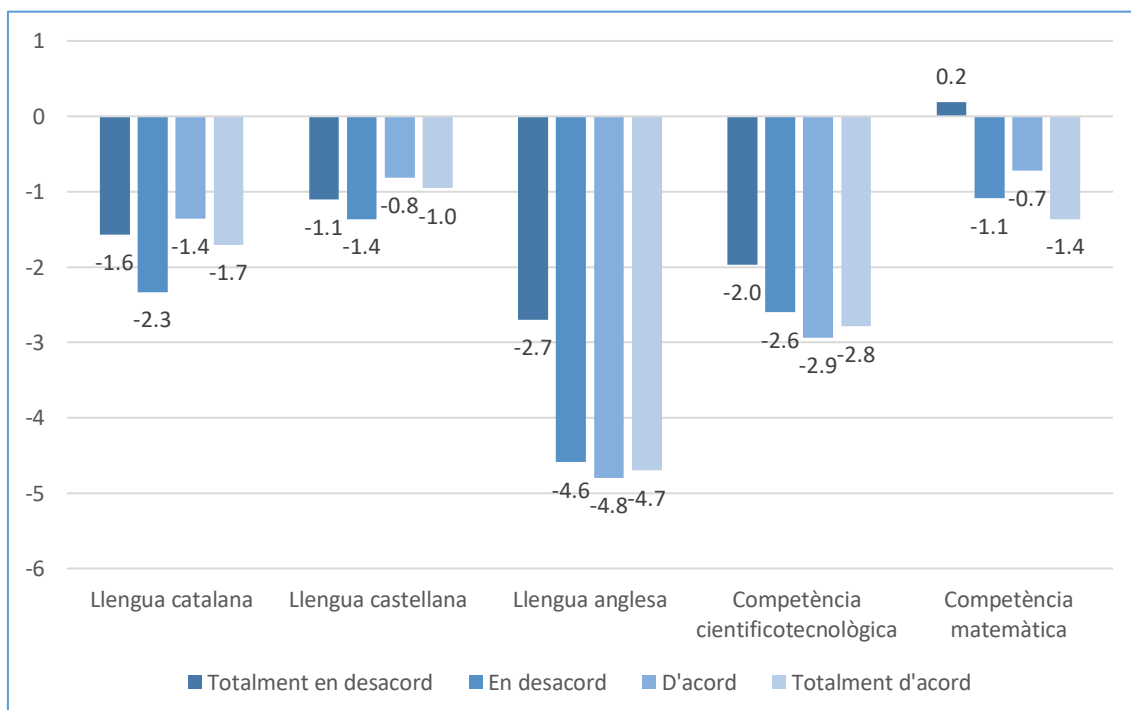
Gràfic 6.32. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si la família valora els resultats i esforços acadèmics de l'alumnat. 2019-2021

Gràfic 6.33. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que la seva família està al seu costat quan ho necessita. 2019-2021

Gràfic 6.34. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que la seva família l'ajuda a confiar en ell/a mateix/a. 2019-2021

6.8.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el suport dels progenitors en l'aprenentatge

El suport familiar a l'hora de fer els deures no mostra diferències rellevants en els resultats de les diferents competències si s'analitzen segons la complexitat del centre. Pel que fa a les diferències entre el valor que la família dona al resultat i als esforços, s'observen diferències rellevants en les mitjanes dels resultats de les diferents competències en les complexitats baixa i alta, en què la valoració més gran per la família està correlacionat amb millors resultats.

Respecte al suport de la família per complexitats, es percep una diferència en els resultats en la competència en llengua anglesa: en les complexitats baixa i mitjana té un impacte més important que en la complexitat alta.

Pel que fa a la confiança de la família, s'observa una correlació més gran en els resultats en la complexitat baixa: una confiança més gran suposa una diferència entre els qui la reben i els qui no, superior a la de la complexitat mitjana i alta.

Taula 6.4. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'ajuda de la família amb els deures. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Ajuda família amb els deures	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Totalment en desacord	72	76	62	59	62
	En desacord	76	79	69	62	65
	D'acord	70	73	60	55	58
	Totalment d'acord	72	75	59	54	58
Mitjana	Totalment en desacord	77	79	71	64	70
	En desacord	77	79	71	66	68
	D'acord	76	78	68	63	65
	Totalment d'acord	78	80	72	63	66
Baixa	Totalment en desacord	79	79	83	68	77
	En desacord	79	80	82	72	76
	D'acord	80	79	80	69	74
	Totalment d'acord	79	80	79	68	71

Taula 6.5. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el valor que la família dona als resultats. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Valor resultats i esforç família	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Totalment en desacord	64	70	55	54	59
	En desacord	69	74	58	56	57
	D'acord	72	75	64	57	60
	Totalment d'acord	75	77	65	59	63
Mitjana	Totalment en desacord	80	79	85	69	81
	En desacord	76	78	77	67	74
	D'acord	79	79	80	69	75
	Totalment d'acord	81	81	83	71	75
Baixa	Totalment en desacord	70	74	61	58	60
	En desacord	74	76	67	61	65
	D'acord	76	78	69	64	66
	Totalment d'acord	79	80	72	65	68

Taula 6.6. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el suport de la família. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Gènere	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Totalment en desacord	69	72	54	57	53
	En desacord	73	76	62	58	62
	D'acord	71	75	62	56	60
	Totalment d'acord	74	76	65	60	62
Mitjana	Totalment en desacord	72	75	64	59	61
	En desacord	74	77	69	62	65
	D'acord	76	78	69	64	67
	Totalment d'acord	78	79	71	64	68
Baixa	Totalment en desacord	71	77	83	66	76
	En desacord	81	80	84	71	77
	D'acord	78	78	80	69	75
	Totalment d'acord	80	81	81	70	74

Taula 6.7. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons la confiança de la família. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Confiança	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Totalment en desacord	67	70	52	54	54
	En desacord	71	75	61	57	57
	D'acord	74	77	65	60	64
	Totalment d'acord	72	76	63	57	59
Mitjana	Totalment en desacord	76	76	83	69	76
	En desacord	80	81	86	71	75
	D'acord	79	78	80	69	75
	Totalment d'acord	80	80	81	70	75
Baixa	Totalment en desacord	74	77	65	60	62
	En desacord	75	77	69	63	66
	D'acord	76	78	69	64	67
	Totalment d'acord	78	79	70	64	67

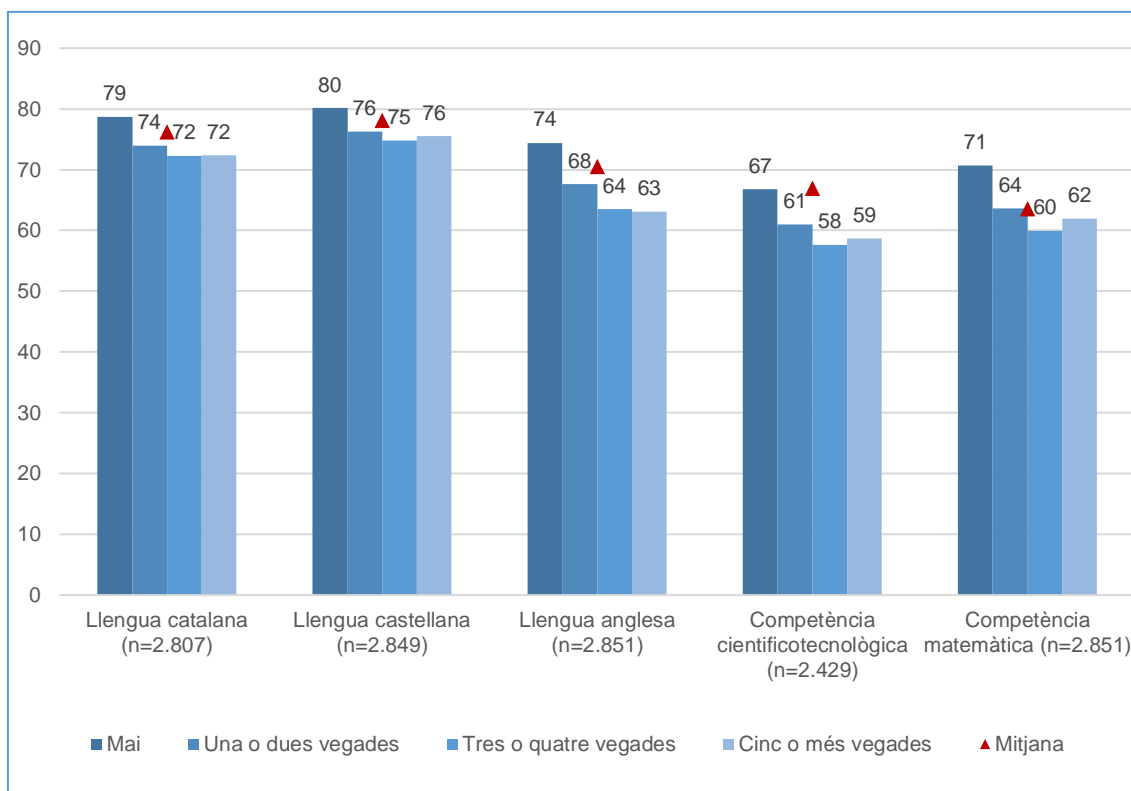
6.9. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons les actituds, els hàbits i les estratègies d'estudi

En aquest apartat, les qüestions plantejades a l'alumnat tenen relació amb la puntualitat i l'absentisme al centre, amb els hàbits i la constància de treball durant el curs escolar i amb el mètode emprat a l'hora de resoldre problemes de càlcul i activitats que requereixen de la lectura prèvia d'un text.

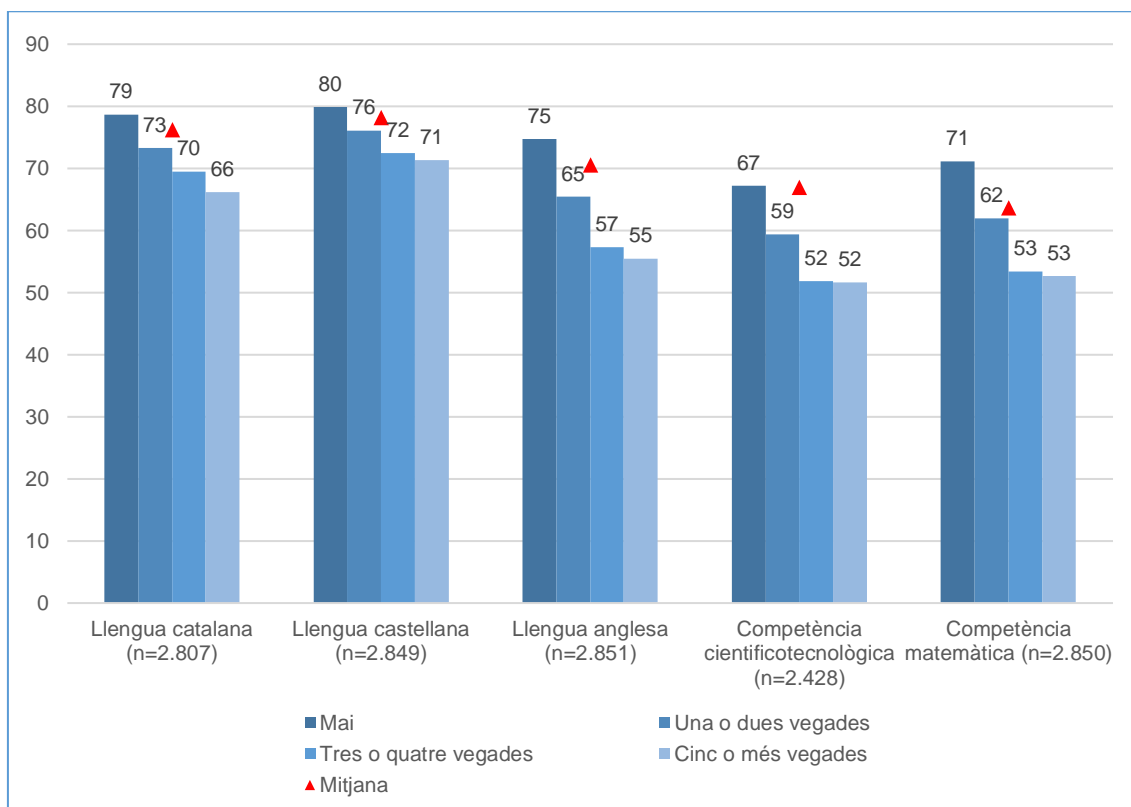
6.9.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme i la manca de puntualitat de l'alumnat al centre

La falta de puntualitat i, sobretot, l'absentisme escolar tenen impacte en el rendiment acadèmic de l'alumnat: el que afirma que no ha faltat mai a cap classe en les dues setmanes anteriors a la de l'aplicació del qüestionari obté uns resultats millors en les cinc competències que no pas aquell que declara que sí que ha faltat a algunes classes. A més, el patró que es repeteix en totes les competències avaluades relaciona de manera inversament proporcional la freqüència d'absentisme al centre amb els resultats, i aquesta proporció té la significació estadística més alta en totes les competències ($p < 0,01$).

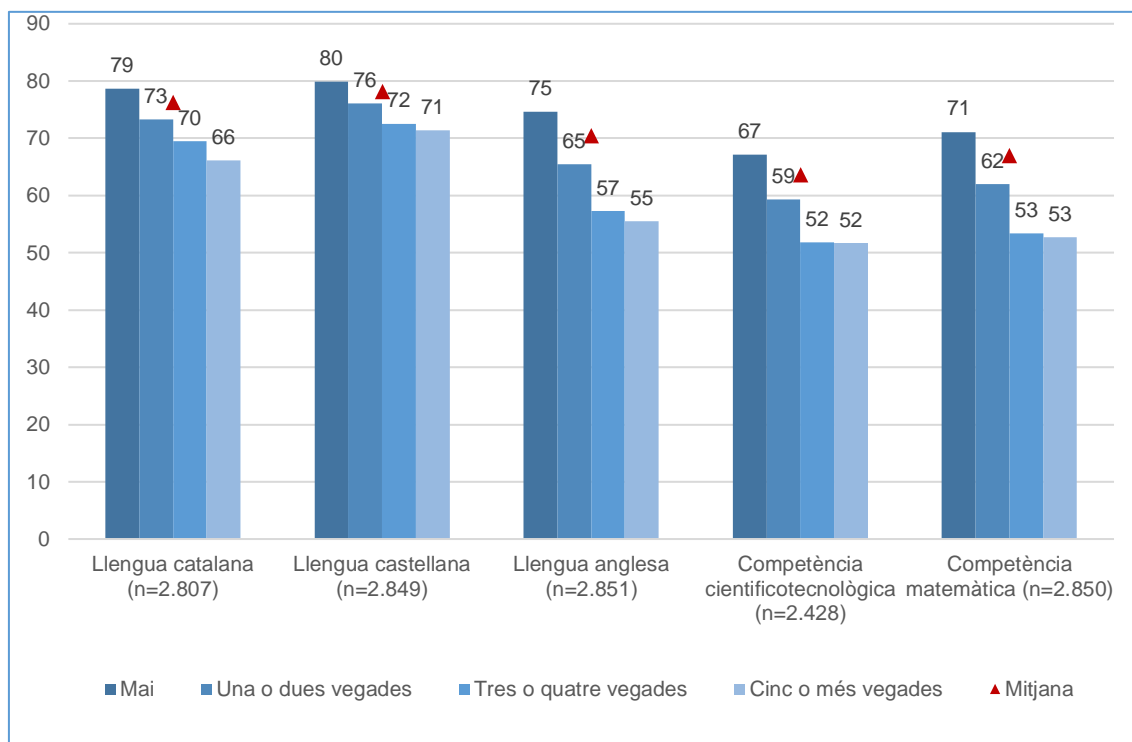
Gràfic 6.35. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la puntualitat de l'alumnat al centre. Curs 2020-2021

Gràfic 6.36. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme de l'alumnat a algunes classes. Curs 2020-2021

Gràfic 6.37. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme de l'alumnat un dia sencer. Curs 2020-2021

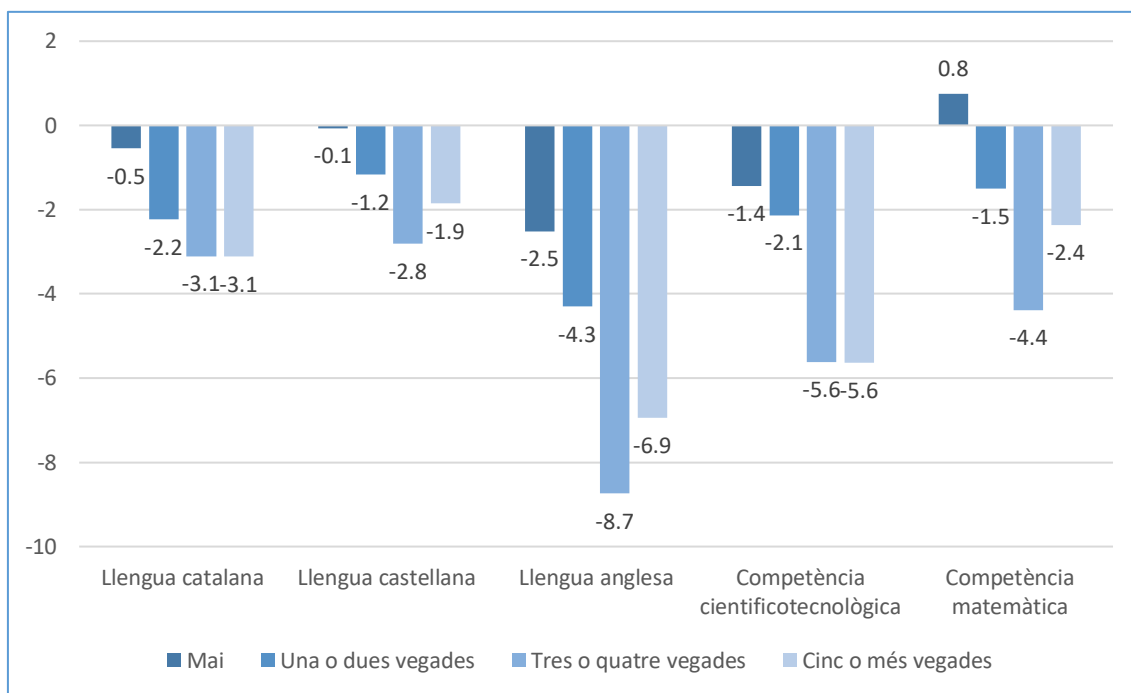
6.9.1.1 Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme i la manca de puntualitat de l'alumnat al centre (2019-2021)

Pel que fa a les diferències en l'avaluació de quart d'ESO segons la puntualitat de l'alumne, s'observa que a mesura que augmenta la impuntualitat és més acusada la disminució dels resultats de l'avaluació de 2021 respecte a la de 2019. La caiguda més gran es produeix en els resultats de llengua anglesa, amb un rang de diferències que va de -2,5 punts a -8,7 punts.

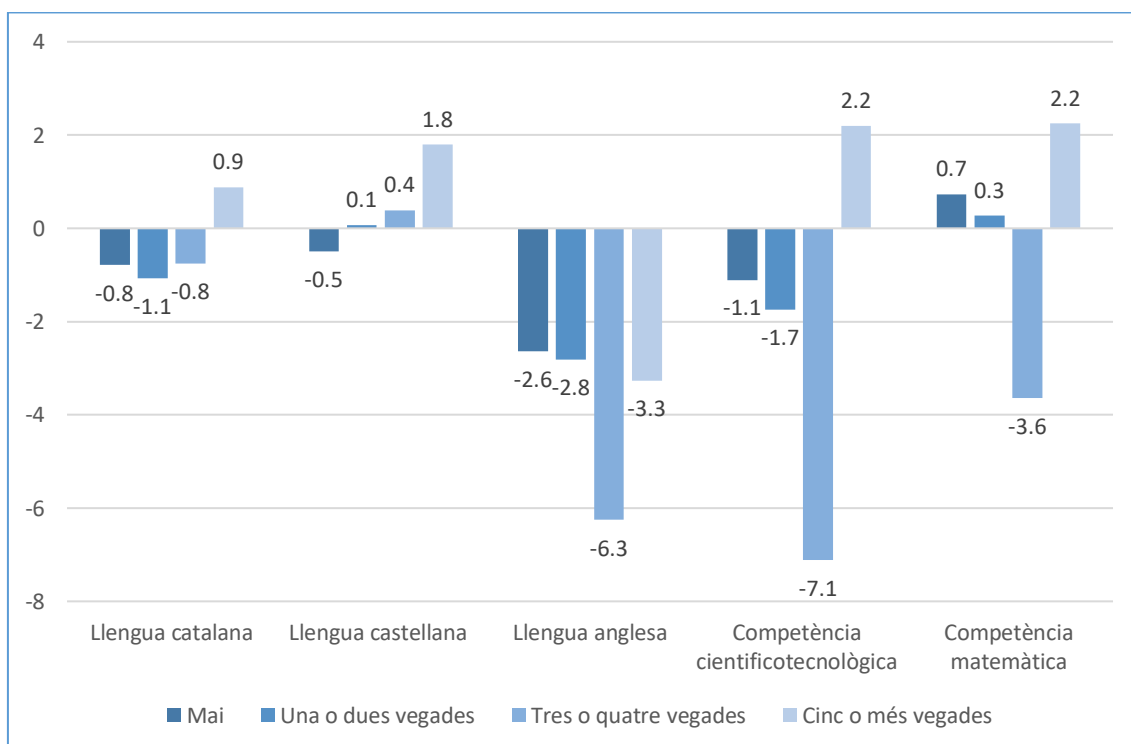
Les diferències en els resultats segons l'absentisme de l'alumnat en algunes classes mostra una relació més feble. Per una banda, els resultats en les competències en llengua catalana i llengua castellana han caigut menys o millorat en els alumnes que faltaven a algunes classes en relació als qui no ho feien. Respecte a la competència en llengua castellana, el dels alumnes que han faltat "cinc o més vegades" a algunes classes durant les darreres dues setmanes ha millorat 1,8 punts respecte a l'any 2019. En la resta de competències la correlació és la inversa, però menys clara.

Si s'observen les diferències en els resultats segons l'absentisme durant un dia sencer, es veu que els qui no han faltat a classe "mai" o "una o dues vegades" en les dues darreres setmanes presenten menys variació respecte a l'any 2019. La diferència més gran de resultats és la dels qui responen "tres o quatre vegades", amb un rang que varia entre -1,4 punts i -7 punts.

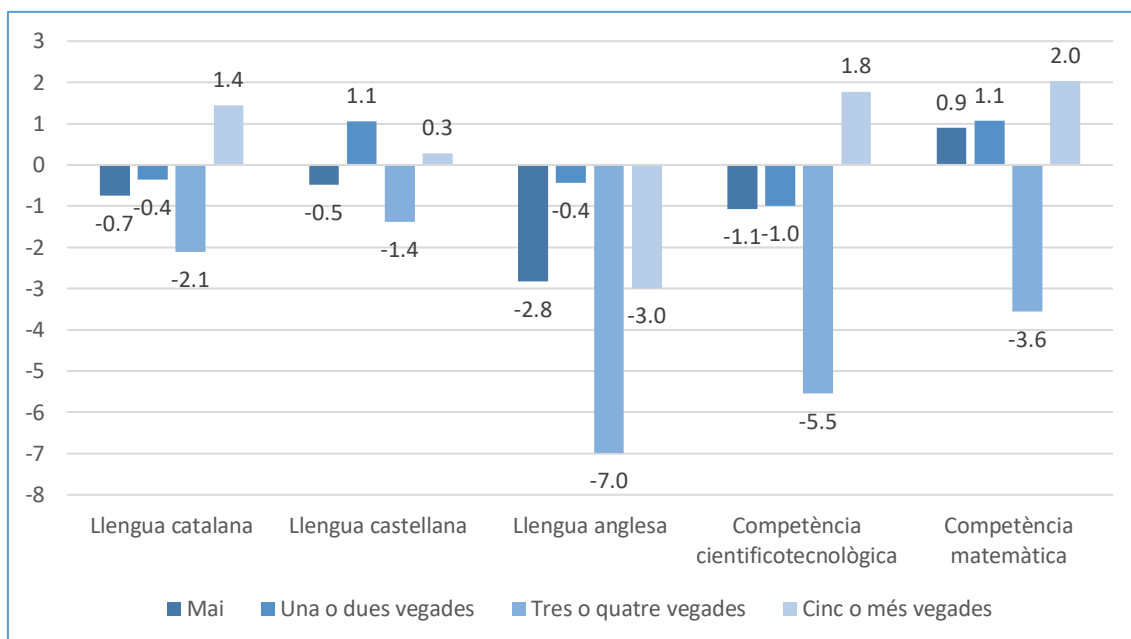
Gràfic 6.38. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la puntualitat de l'alumnat al centre. 2019-2021

Gràfic 6.39. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme de l'alumnat en algunes classes. 2019-2021

Gràfic 6.40. Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'absentisme de l'alumnat algun dia sencer. 2019-2021

6.9.1.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons la puntualitat de l'alumnat al centre

No s'observen diferències rellevants en els resultats de les diferents competències pel que fa a la puntualitat segons la complexitat del centre. Pel que fa a l'absentisme en algunes classes o algun dia sencer es veu com, generalment, afecta més negativament els resultats dels alumnes dels centres de complexitat alta i mitjana que no pas als de complexitat baixa.

Taula 6.8. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons la puntualitat d'arribar al centre. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Retard	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	76	79	70	64	66
	De vegades	69	73	58	53	56
	Sovint	66	69	53	49	53
	Sempre o quasi sempre	70	74	57	52	57
Mitjana	Mai o gairebé mai	79	80	74	66	70
	De vegades	75	77	67	62	64
	Sovint	73	76	63	58	59
	Sempre o quasi sempre	72	75	62	59	62
Baixa	Mai o gairebé mai	81	81	83	73	78
	De vegades	77	78	80	66	72
	Sovint	77	80	80	68	73
	Sempre o quasi sempre	77	80	76	66	70

Taula 6.9. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'absentisme en algunes classes. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Retard	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai	75	77	67	61	64
	Una o dues vegades	71	75	61	56	58
	Tres o quatre vegades	66	73	53	45	51
	Cinc o més vegades	62	65	50	46	48
Mitjana	Mai	79	81	75	68	71
	Una o dues vegades	73	76	64	59	61
	Tres o quatre vegades	71	72	58	53	53
	Cinc o més vegades	66	72	52	51	51
Baixa	Mai	80	80	82	71	77
	Una o dues vegades	77	78	79	65	70
	Tres o quatre vegades	69	80	78	66	70
	Cinc o més vegades	73	79	81	64	71

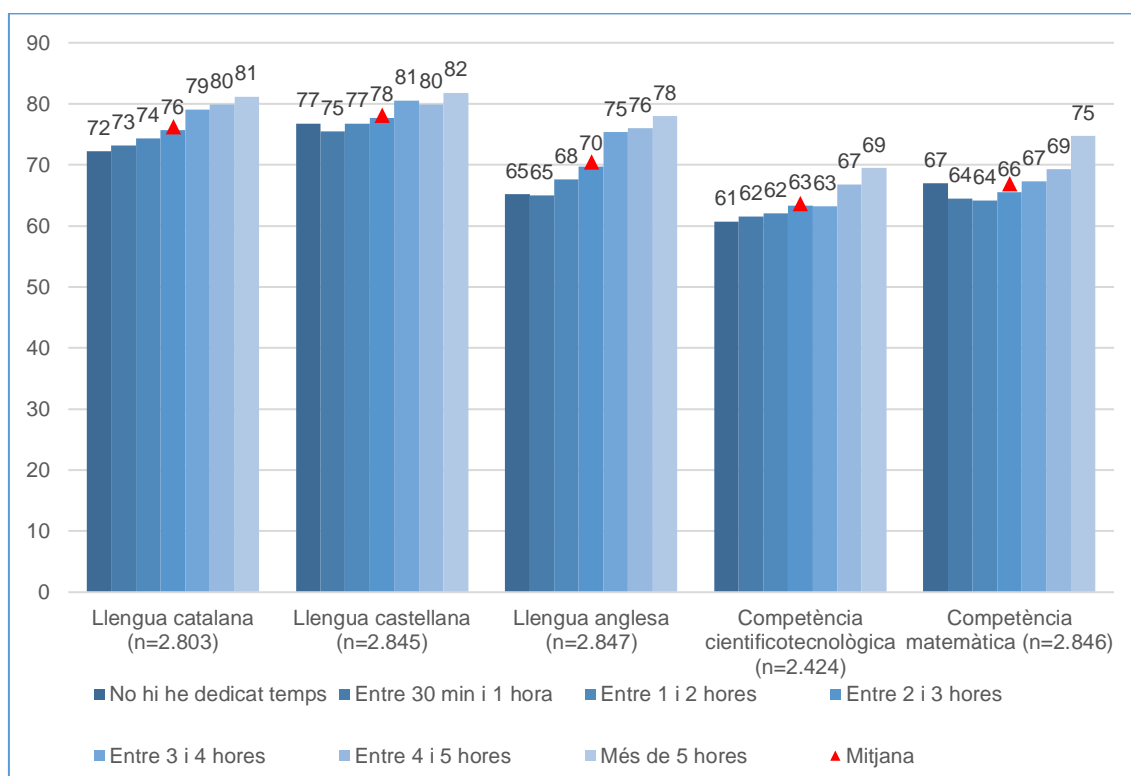
Taula 6.10. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'absentisme de l'alumnat algun dia sencer. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Retard	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai	75	77	67	61	64
	Una o dues vegades	71	75	61	56	58
	Tres o quatre vegades	66	73	53	45	51
	Cinc o més vegades	62	65	50	46	48
Mitjana	Mai	79	81	75	68	71
	Una o dues vegades	73	76	64	59	61
	Tres o quatre vegades	71	72	58	53	53
	Cinc o més vegades	66	72	52	51	51
Baixa	Mai	80	80	82	71	77
	Una o dues vegades	77	78	79	65	70
	Tres o quatre vegades	69	80	78	66	70
	Cinc o més vegades	73	79	81	64	71

6.9.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons els hàbits de treball i d'estudi

Les dades següents mostren com, de mitjana, una dedicació d'hores més gran a fer els deures o estudiar tenen un efecte positiu sobre els resultats en totes les competències. La competència que presenta més diferències segons la resposta a aquesta pregunta és la de llengua anglesa: 13 punts de distància entre el mínim i el màxim.

Gràfic 6.41. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el temps dedicat a fer deures o estudiar la setmana anterior. Curs 2020-2021

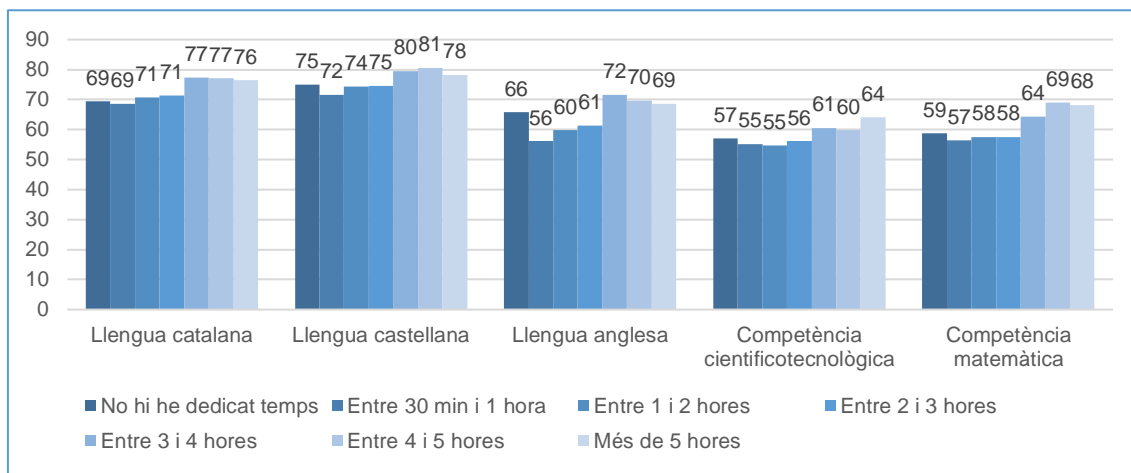

6.9.2.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons els hàbits de treball i d'estudi

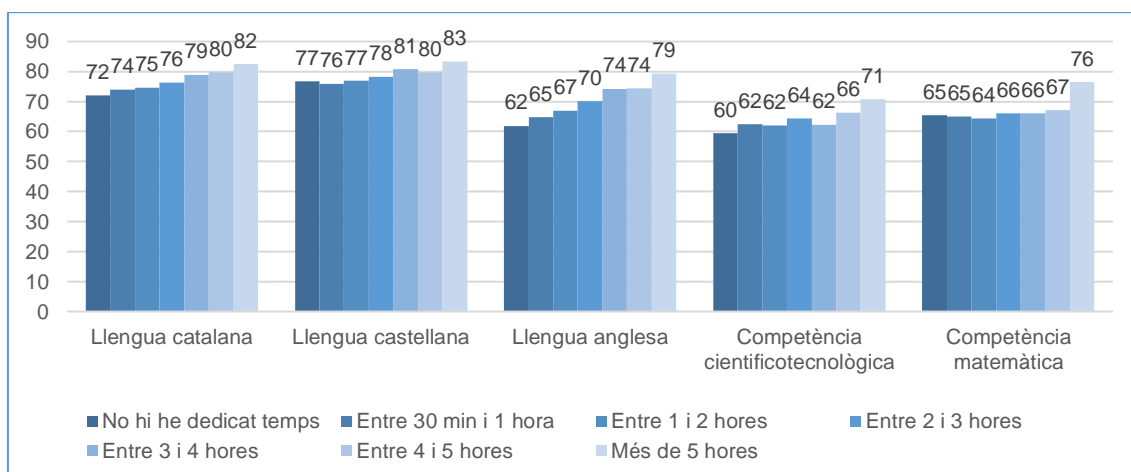
A l'hora d'analitzar els hàbits de treball i d'estudi de l'alumnat, s'ha constatat que el temps dedicat a fer deures i estudiar té una relació estadística significativa ($p < 0,01$) amb els resultats de les diferents competències.

Una aproximació per complexitat del centre mostra com a les complexitats alta i mitjana el temps dedicat a fer els deures està més correlacionat amb els resultats de les competències.

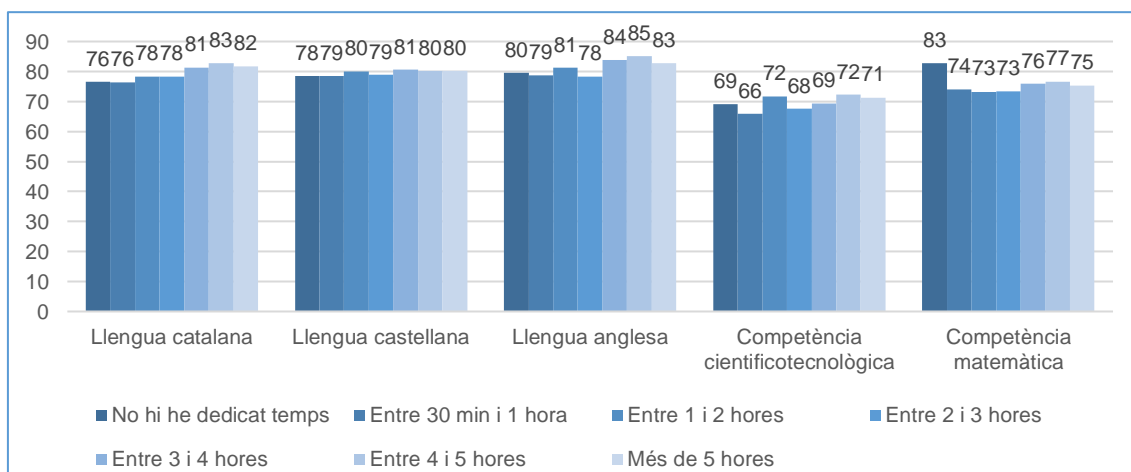
Gràfic 6.42. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el temps dedicat a fer deures o estudiar la setmana anterior. Complexitat alta. Curs 2020-2021

Gràfic 6.43. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el temps dedicat a fer deures o estudiar la setmana anterior. Complexitat mitjana. Curs 2020-2021

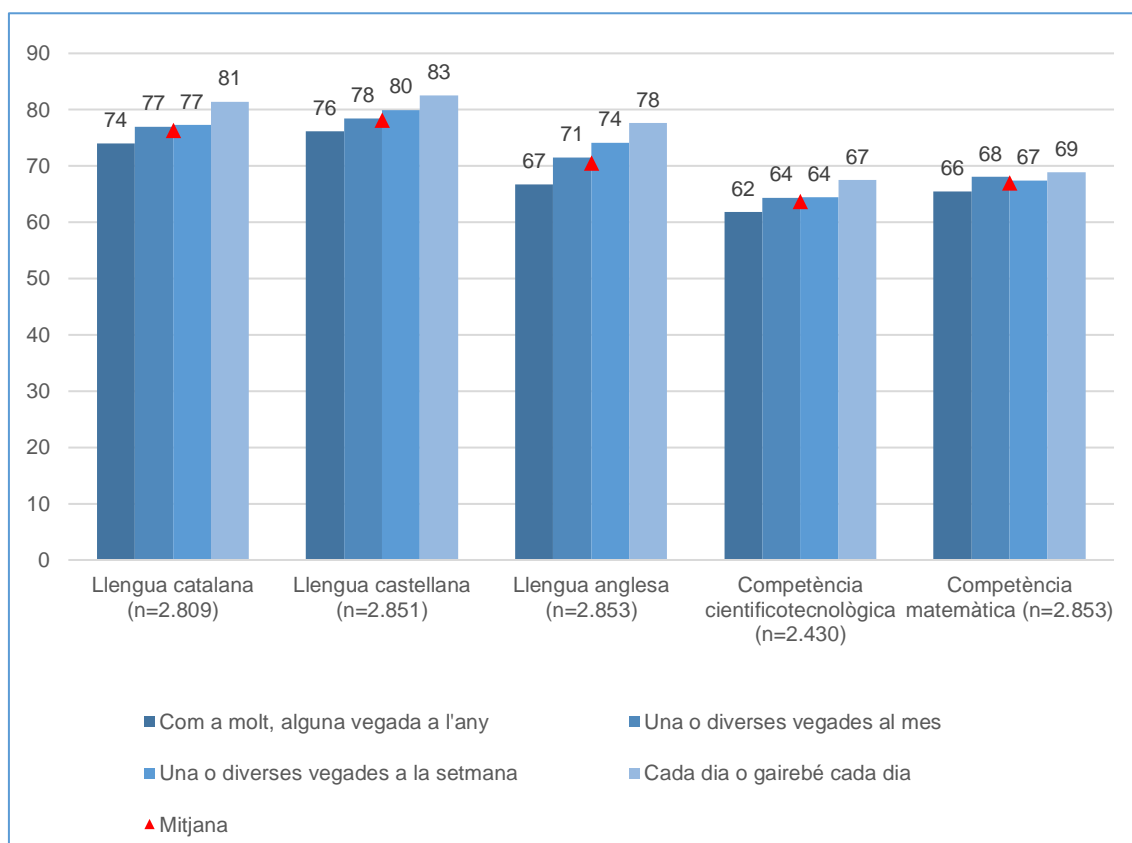
Gràfic 6.44. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el temps dedicat a fer deures o estudiar la setmana anterior. Complexitat baixa. Curs 2020-2021

6.9.3. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons els hàbits de lectura

La lectura habitual està correlacionada amb millors resultats de l'avaluació de quart d'ESO: l'alumnat que diu que llegeix "cada dia o gairebé cada dia" obté millors resultats (amb la significació estadística més alta), tant en les tres competències lingüístiques com en les competències matemàtica i científicotecnològica.

Gràfic 6.45. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la freqüència de lectura de llibres de l'alumnat. Curs 2020-2021

6.9.3.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons els hàbits de lectura

Pel que fa a l'efecte de la complexitat en els resultats sobre les diferents competències segons la freqüència de lectura de llibres no s'observa cap correlació rellevant.

Taula 6.11. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons freqüència de lectura de llibres. Curs 2020-2021

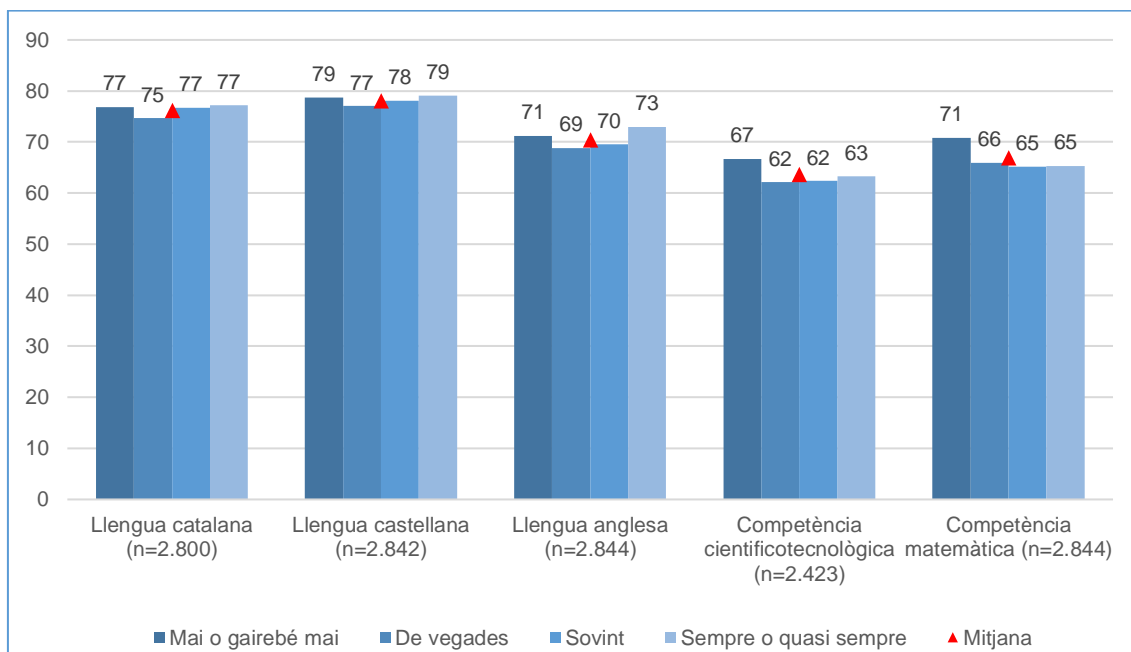
		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència lectura	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Com a molt, alguna vegada a l'any	71	75	61	61	56
	Una o diverses vegades al mes	72	74	62	60	58
	Una o diverses vegades a la setmana	74	77	67	61	58
	Cada dia o gairebé cada dia	75	78	67	58	59
Mitjana	Com a molt, alguna vegada a l'any	74	76	65	64	62
	Una o diverses vegades al mes	78	79	72	69	65
	Una o diverses vegades a la setmana	78	80	74	68	65
	Cada dia o gairebé cada dia	83	84	79	70	67
Baixa	Com a molt, alguna vegada a l'any	77	78	79	74	67
	Una o diverses vegades al mes	81	80	82	75	69
	Una o diverses vegades a la setmana	81	83	86	76	74
	Cada dia o gairebé cada dia	83	82	85	78	76

6.9.4. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el mètode per estudiar un examen

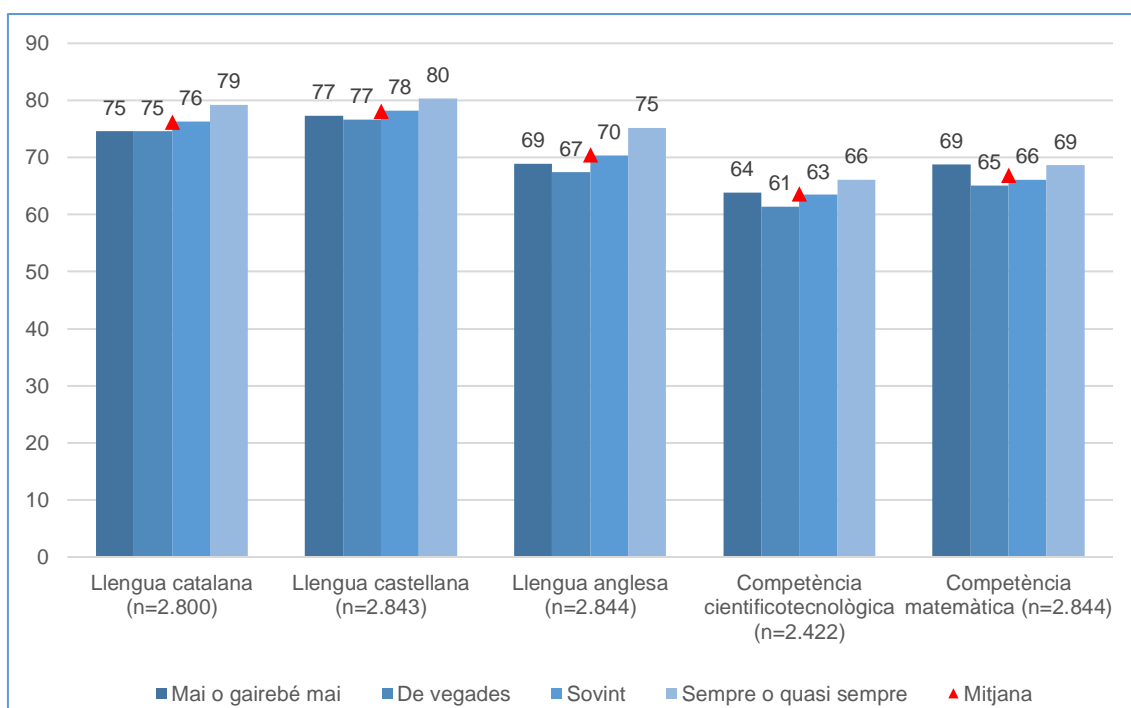
L'enquesta pregunta a l'alumnat sobre els procediments seguits a l'hora de llegir un text per entendre'l i estudiar-lo. Els mètodes que tenen una influència més gran en els resultats de les competències han estat, d'una banda, fer un resum del text amb les pròpies paraules, fer esquemes per ordenar les idees i, de l'altra, explicar el text a altres persones per tal d'assegurar-se'n una comprensió adequada, ambdues relacions tenen la significació estadística més alta en els resultats de les competències lingüístiques.

Els resultats demostren que l'alumnat que afirma que utilitza els diferents mètodes d'estudi, excepte en el cas de subratllar el text, obté millors resultats que aquells que no ho fan. Les respostes que afirmen que "sempre o quasi sempre" fan ús d'aquestes tècniques d'estudi en les competències lingüístiques són més altes que en la resta de competències.

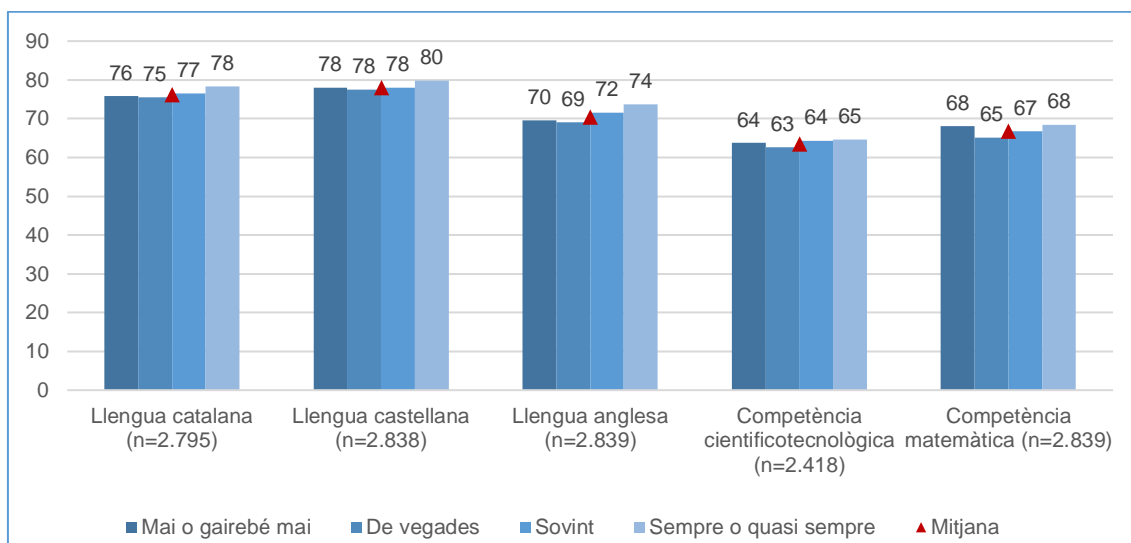
Gràfic 6.46. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

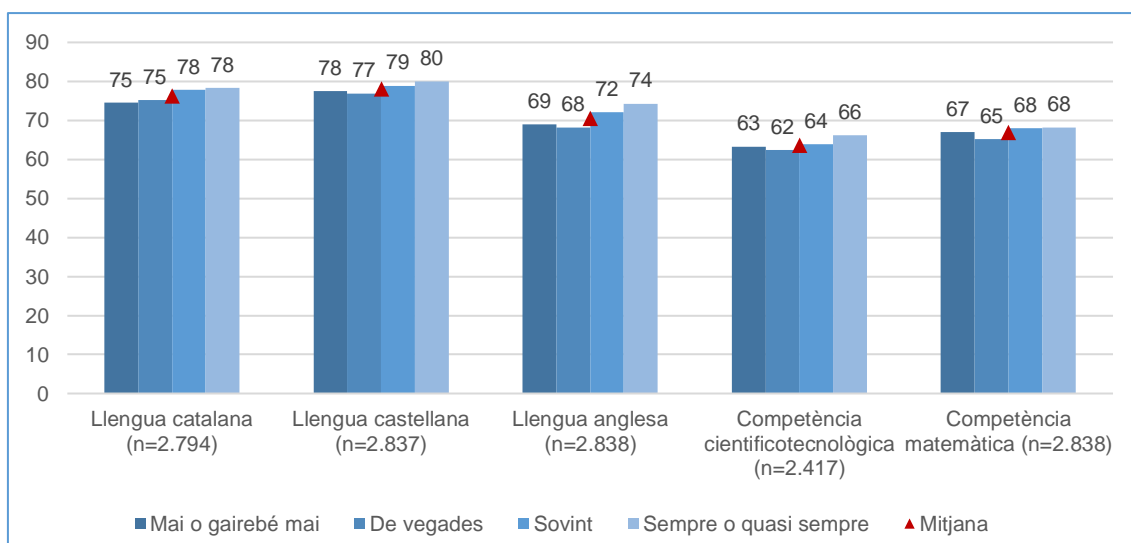
Gràfic 6.47. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa un resum del text quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

Gràfic 6.48. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa un esquema per ordenar les idees quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

Gràfic 6.49. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat comenta el text amb altres persones per assegurar-se'n una comprensió correcta. Curs 2020-2021

6.9.3.1 Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text quan ha d'estudiar (2019-2021)

Quan s'observen les diferències de resultats de l'avaluació segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text, es troba que, en general, els qui responen que fan servir més aquest mètode són els qui cauen més en les puntuacions respecte a l'any 2019. Aquests descensos són més acusats en la competència científicotecnològica i en la de llengua anglesa (fins a -4,4 punts).

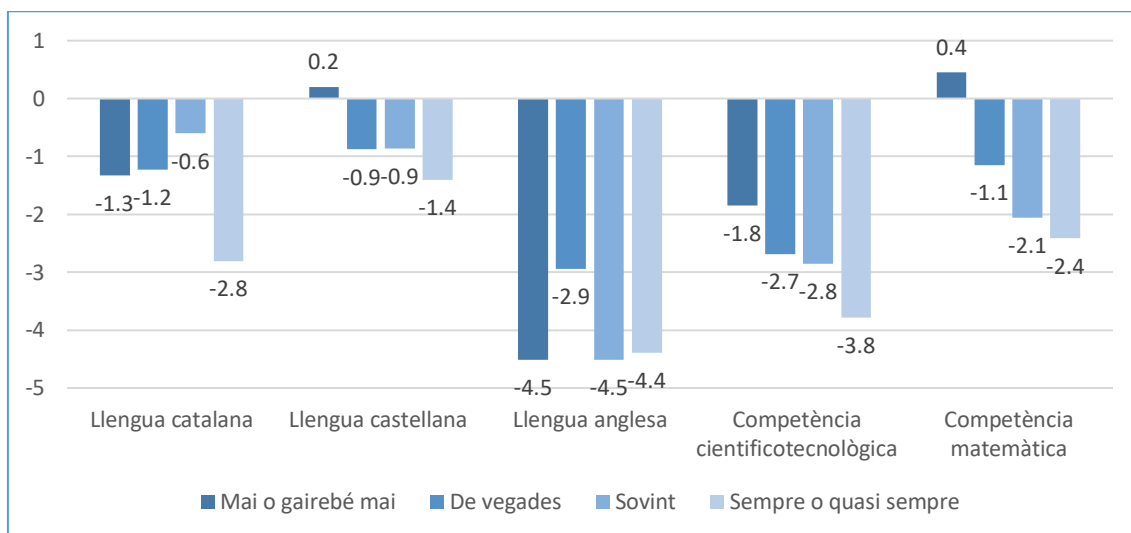
Pel que fa a les diferències segons si els alumnes fan un resum del text quan han d'estudiar, els qui més usen aquest mètode tenen uns descensos menys acusats en els seus resultats respecte al 2019. La variació més alta dels extrems de resposta es

troba en la competència en llengua anglesa, amb una disminució de la diferència de +2,7 punts.

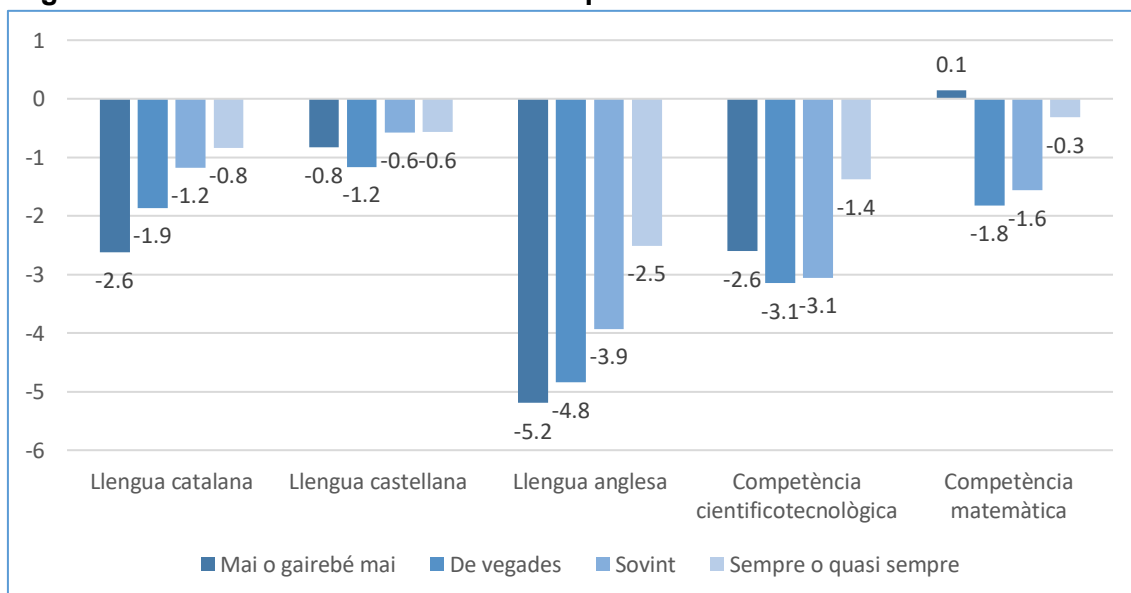
En els resultats de l'avaluació segons si l'alumnat fa un esquema per ordenar les idees quan ha d'estudiar, hi ha una lleugera tendència a disminuir els seus resultats respecte a l'any 2019, sobretot en les competències en llengua anglesa (-4 punts) i en la científicotecnològica (-2,9 punts).

Respecte a la diferència de resultats segons si l'alumnat comenta el text amb altres persones, hi ha una lleugera tendència: els qui més comenten el text, més baixen els seus resultats respecte al 2019. El cas més clar és el de competència matemàtica: els qui responen que "sempre o quasi sempre" comenten el text cauen -3,1 respecte al 2019.

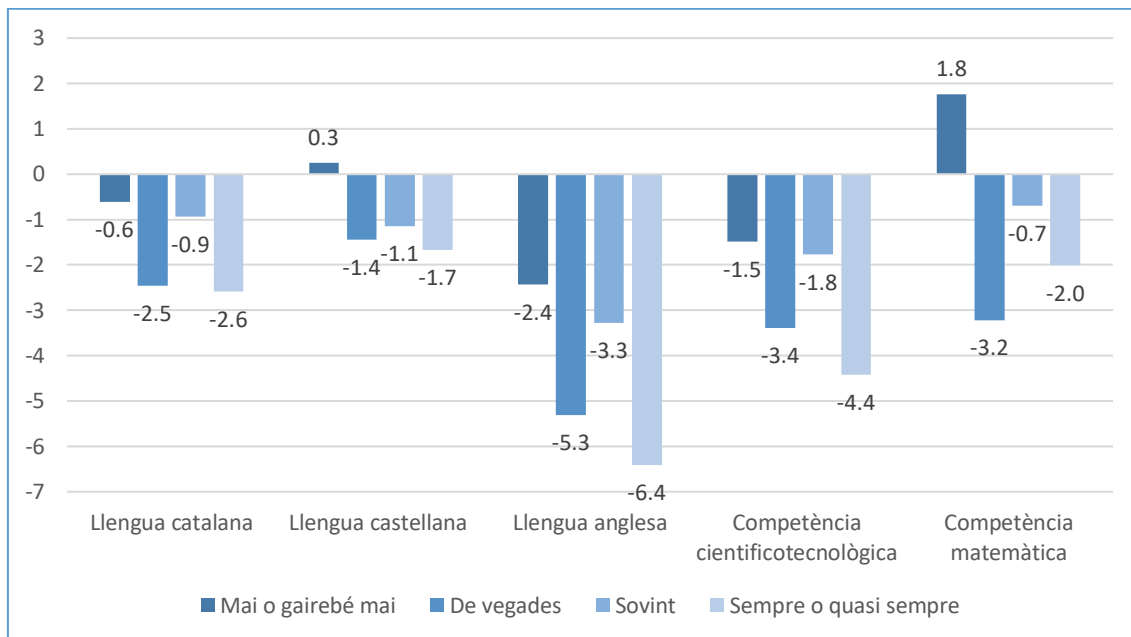
Gràfic 6.50. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text quan ha d'estudiar. 2019-2021

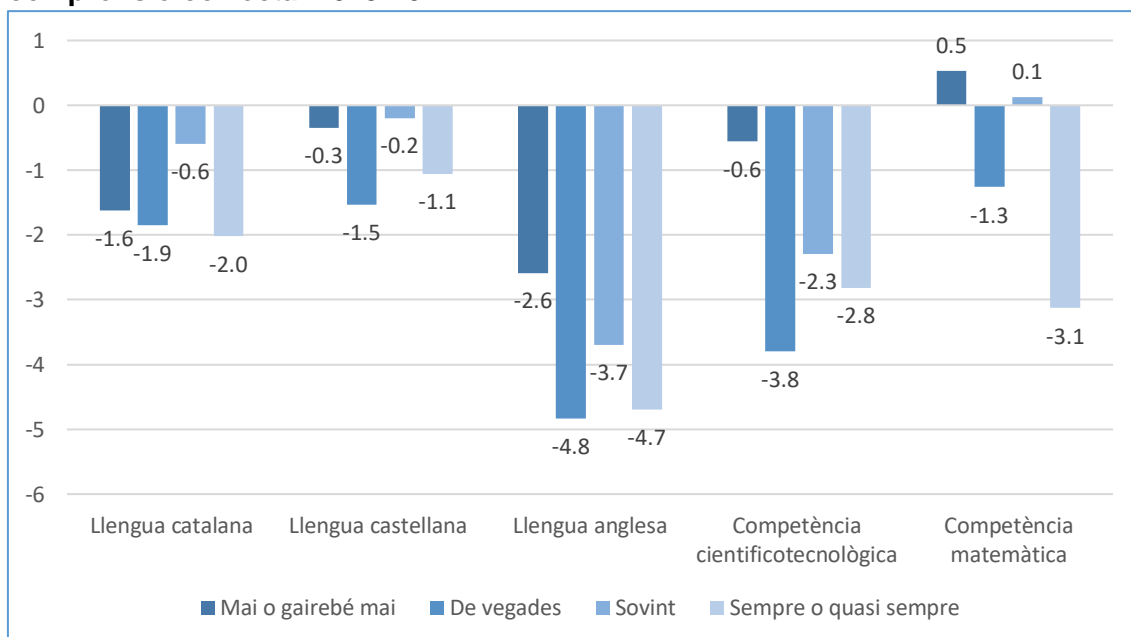
Gràfic 6.51. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa un resum del text quan ha d'estudiar. 2019-2021

Gràfic 6.52. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa un esquema per ordenar les idees quan ha d'estudiar. 2019-2021

Gràfic 6.53. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat comenta el text amb altres persones per assegurar-se'n una comprensió correcta. 2019-2021

6.9.3.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el mètode per estudiar un examen

Pel que fa a la complexitat del centre, s'observa que hi ha una relació directament proporcional entre fer ús de les diferents metodologies d'estudi i treure millors resultats, especialment en les complexitats baixa i mitjana.

Taula 6.12. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	75	78	69	66	68
	De vegades	70	74	60	55	59
	Sovint	73	75	60	54	56
	Sempre o quasi sempre	72	75	63	55	58
Mitjana	Mai o gairebé mai	77	79	69	66	70
	De vegades	75	78	68	62	66
	Sovint	77	79	69	64	66
	Sempre o quasi sempre	78	80	73	63	65
Baixa	Mai o gairebé mai	79	80	81	71	79
	De vegades	78	78	81	69	75
	Sovint	81	80	82	67	72
	Sempre o quasi sempre	79	80	82	72	73

Taula 6.13. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat subratlla les parts més importants del text quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència lectura	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	72	76	67	61	65
	De vegades	71	74	60	57	59
	Sovint	73	75	62	56	58
	Sempre o quasi sempre	74	77	66	57	60
Mitjana	Mai o gairebé mai	74	77	67	63	68
	De vegades	75	77	67	61	65
	Sovint	77	79	70	64	66
	Sempre o quasi sempre	80	81	75	67	69
Baixa	Mai o gairebé mai	79	79	80	70	78
	De vegades	79	80	80	68	74
	Sovint	78	79	81	70	75
	Sempre o quasi sempre	81	81	84	71	74

Taula 6.11. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat fa un esquema per ordenar les idees quan ha d'estudiar. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència lectura	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	73	76	66	61	63
	De vegades	71	74	58	55	56
	Sovint	72	76	63	56	61
	Sempre o quasi sempre	74	76	66	56	62
Mitjana	Mai o gairebé mai	76	78	68	63	68
	De vegades	76	78	69	63	66
	Sovint	77	78	71	65	67
	Sempre o quasi sempre	79	81	74	65	68
Baixa	Mai o gairebé mai	80	79	81	69	77
	De vegades	79	80	81	69	74
	Sovint	79	79	83	70	74
	Sempre o quasi sempre	80	80	81	71	76

Taula 6.12. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat comenta el text amb altres persones per assegurar-se'n una comprensió correcta. Curs 2020-2021

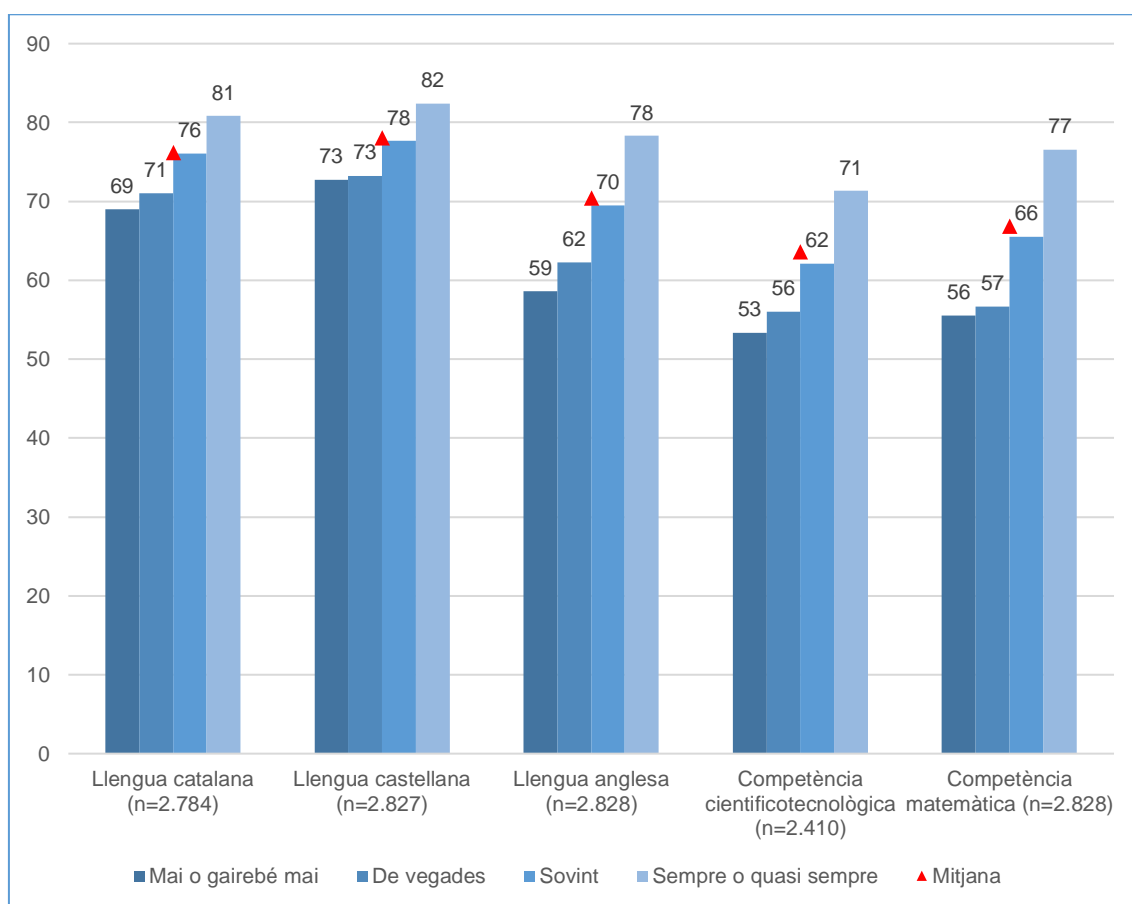
		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència lectura	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	72	76	65	60	62
	De vegades	70	73	60	55	58
	Sovint	73	76	62	57	61
	Sempre o quasi sempre	75	78	67	60	63
Mitjana	Mai o gairebé mai	75	77	67	63	66
	De vegades	76	78	68	63	65
	Sovint	79	80	73	65	68
	Sempre o quasi sempre	78	81	74	66	68
Baixa	Mai o gairebé mai	78	80	82	69	76
	De vegades	78	79	79	69	74
	Sovint	80	80	81	68	74
	Sempre o quasi sempre	82	80	85	75	76

6.9.5. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el mètode per a la resolució de tasques acadèmiques (càlculs)

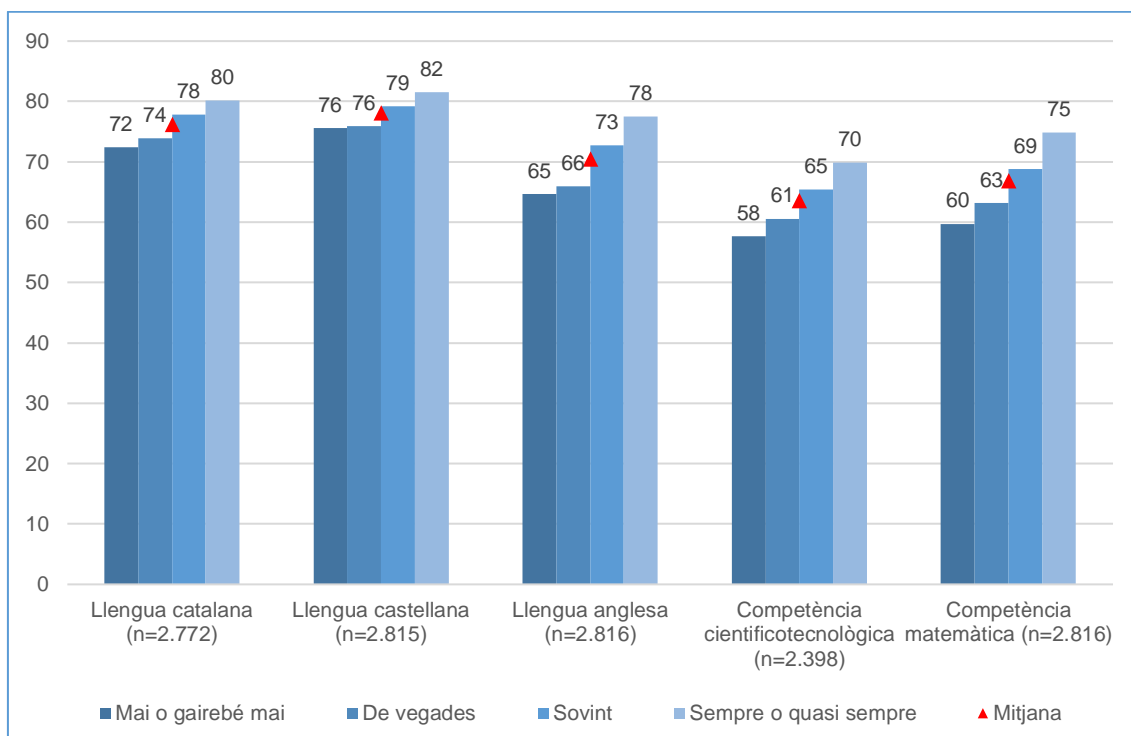
El mètode emprat per l'alumnat a l'hora de resoldre problemes en què s'han de fer càlculs, és un altre dels punts estudiats en aquest qüestionari de context. Com es pot observar en els gràfics següents, "identificar la informació que aporta l'enunciat", "fer dibuixos i esquemes que descriuen la situació plantejada al problema", "recordar problemes similars a l'hora de triar l'estratègia de resolució" i "comprovar-ne la solució" són tots ells aspectes amb un impacte positiu en els resultats de les cinc competències avaluades. Aquesta relació té la significació estadística més alta.

Així, l'alumnat que fa servir les quatre estratègies esmentades "sempre o quasi sempre" o "sovint" obté millors resultats en les cinc competències que aquells que afirmen fer-ho "de vegades" o "mai o gairebé mai". De nou, es detecta un patró de proporcionalitat directa entre la freqüència amb què es fan aquestes accions i els resultats obtinguts.

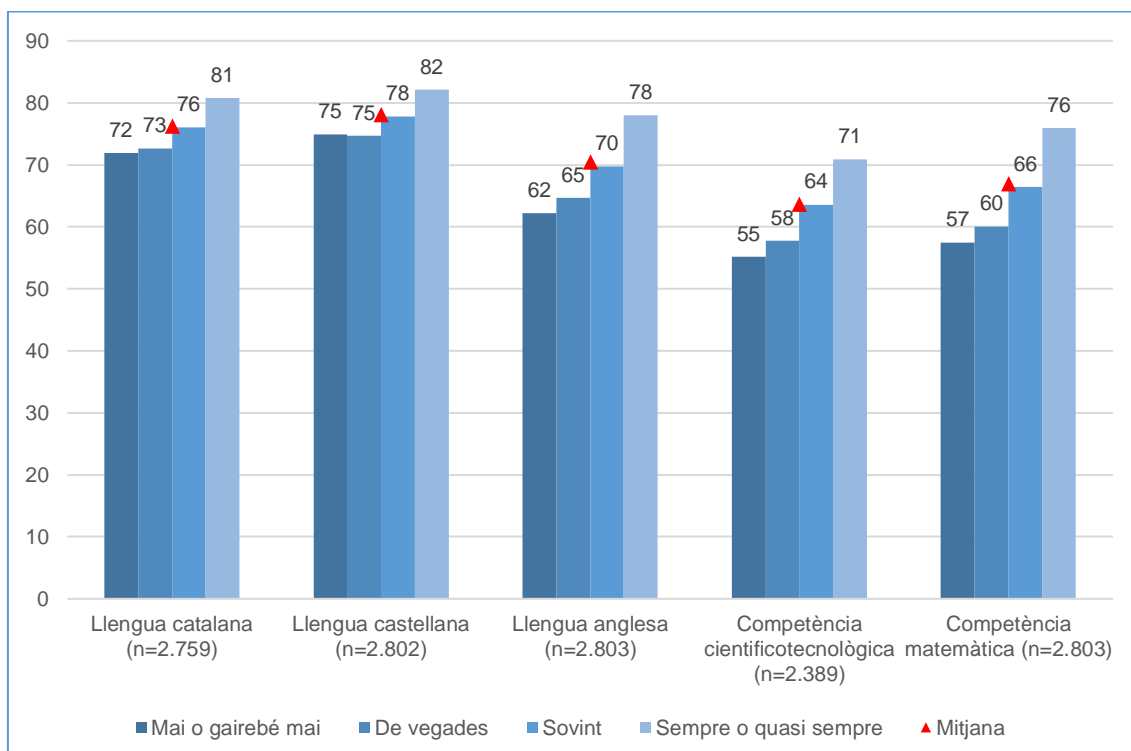
Gràfic 6.54. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat identifica la informació que aporta l'anunciat d'una pregunta i el que s'hi demana a l'hora de resoldre problemes de càlcul. Curs 2020-2021

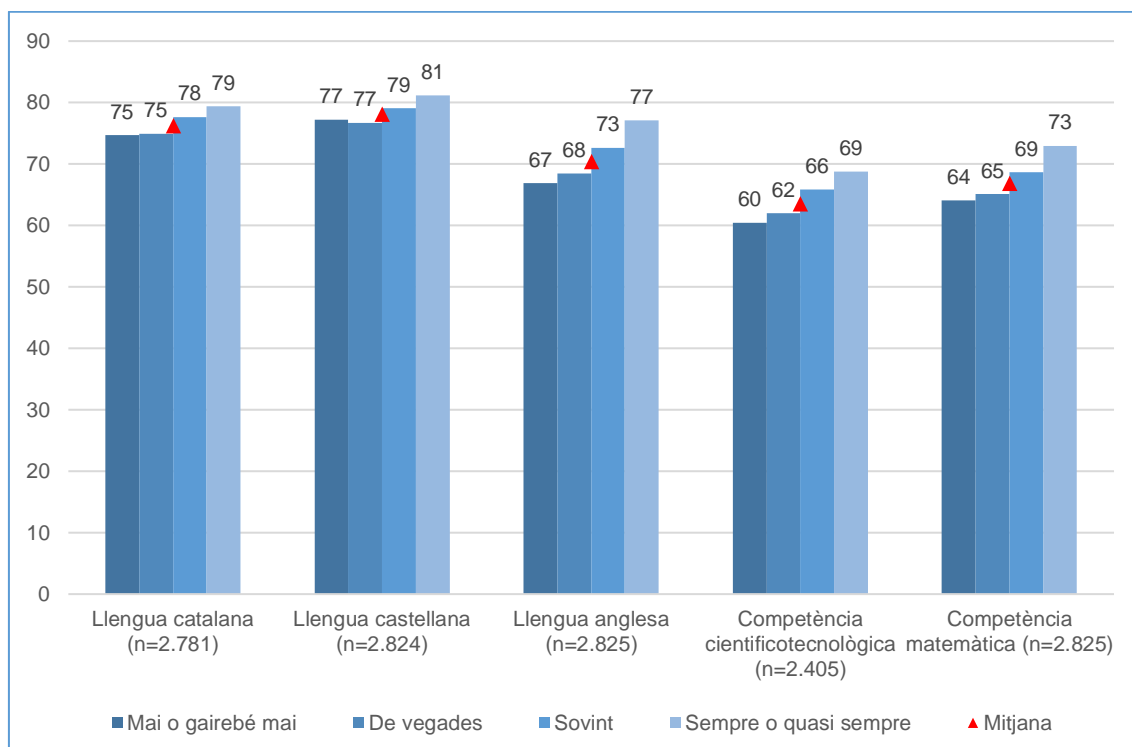
Gràfic 6.55. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat recorda problemes semblants per triar una estratègia de resolució de problemes de càlcul. Curs 2020-2021

Gràfic 6.56. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat comprova la solució i pensa si és raonable d'acord amb la pregunta plantejada a l'hora de resoldre problemes de càlcul. Curs 2020-2021

Gràfic 6.57. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa dibuixos i/o esquemes que descriuen la situació que el problema planteja a l'hora de resoldre problemes de càlcul. Curs 2020-2021

6.9.5.1 Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el mètode per a estudiar un examen de càlcul (2019-2021)

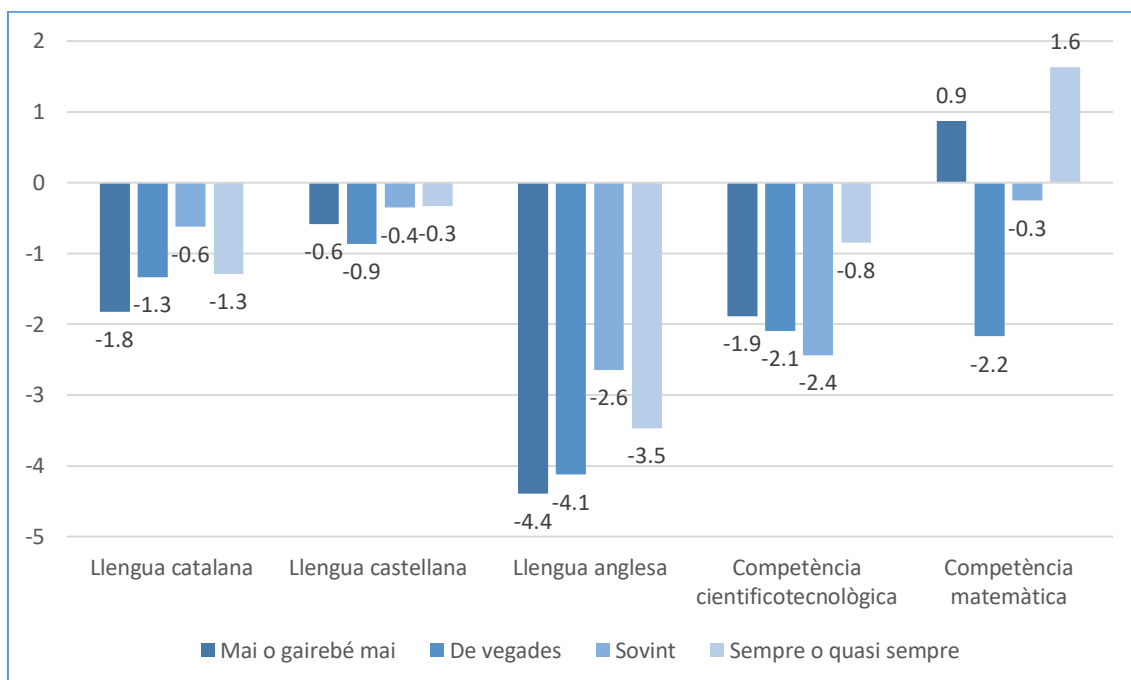
Les diferències segons si l'alumnat identifica la informació que aporta l'enunciat d'una pregunta abans de respondre, no marquen una gradació clara en les dues opcions més baixes. Els grups que obtenen pitjors resultats són els qui trien l'opció de resposta "mai o gairebé mai" o "de vegades". En les competències en llengua anglesa, matemàtica i científicotecnològica sí que es veu clarament que els qui treuen una nota més baixa són els qui menys identifiquen la informació i què s'hi demana en l'enunciat.

Pel que fa a la diferència en els resultats segons si l'alumnat recorda problemes semblants, el grup que té pitjors resultats és el que respon "de vegades", en un rang d'entre -1,5 punts i -5,9 punts. Per contra, els qui treuen millors resultats són els qui responen "sovint" o "sempre o quasi sempre".

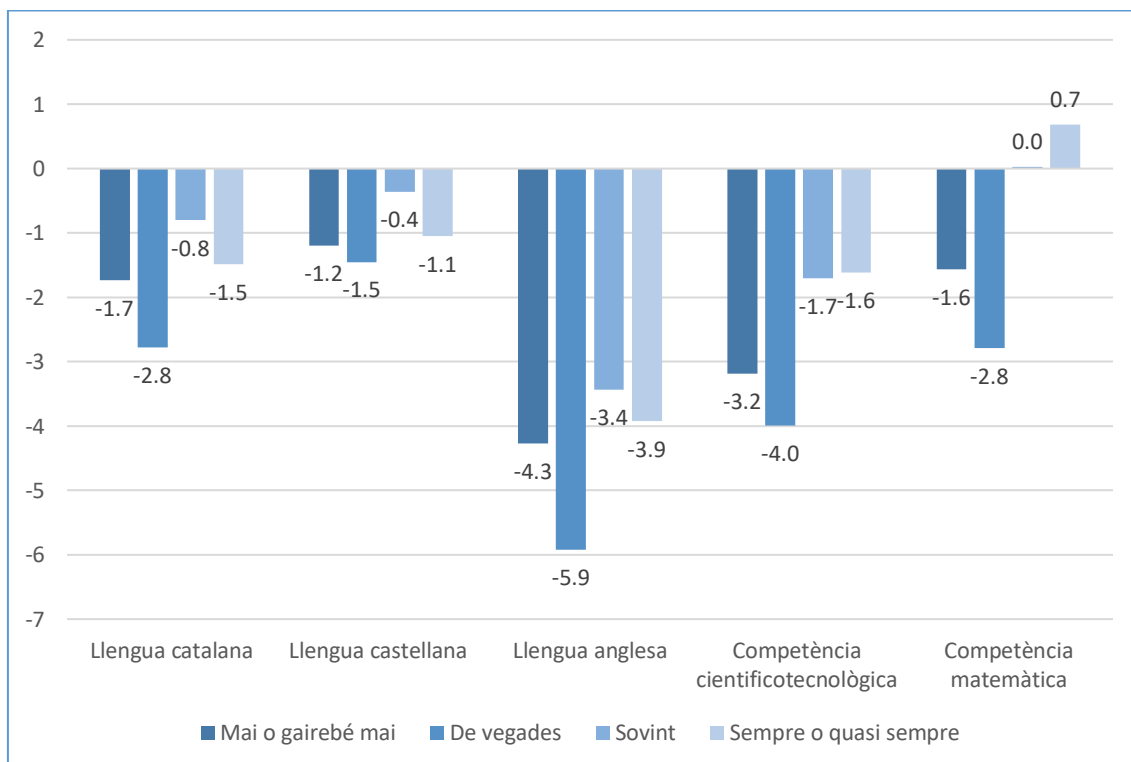
L'alumnat que respon que "mai o gairebé mai" i "de vegades" quan se'ls demana si comproven la solució i si pensen si és raonable, són els qui treuen pitjors resultats respecte al 2019. Mentre que els qui responen que "sovint" o "sempre o quasi sempre" són els qui baixen menys. Aquests darrers fins i tot milloren el resultat en 0,5 punts en la competència matemàtica.

Si s'observen les diferències de resultats dels alumnes que responen al 2021 i al 2019 segons si fan dibuixos o esquemes que descriuen la situació que el problema planteja, no sembla que hi hagi cap correlació entre les diferències i les opcions de resposta.

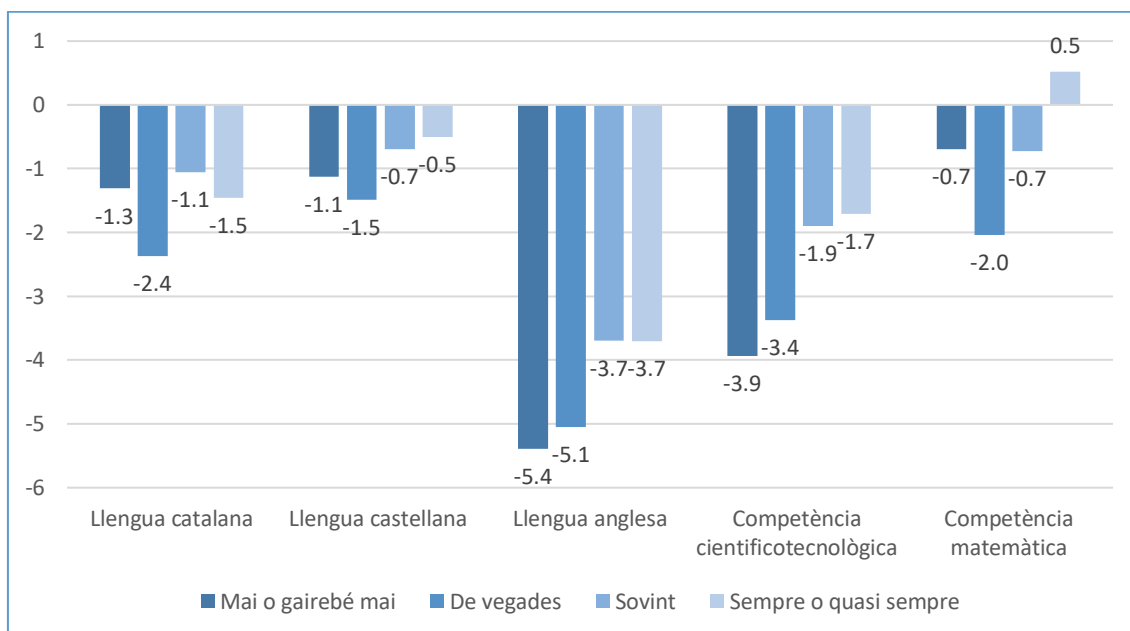
Gràfic 6.58. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat identifica la informació que aporta l'enunciat d'una pregunta i el que s'hi demana a l'hora de resoldre problemes de càlcul. 2019-2021

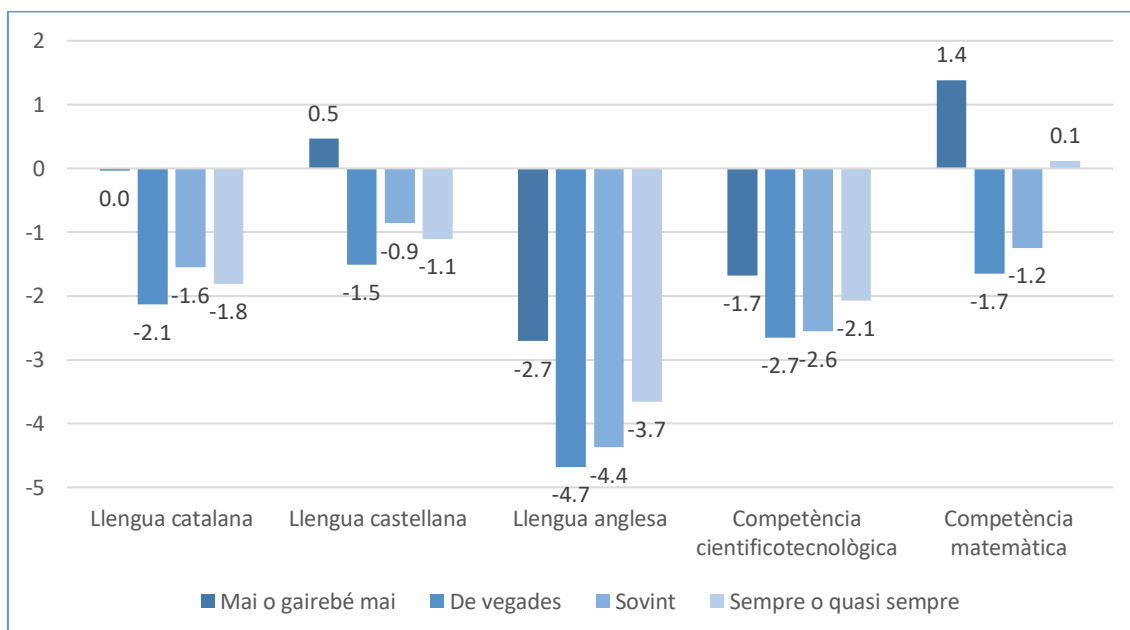
Gràfic 6.59. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat recorda problemes semblants per triar una estratègia de resolució de problemes de càlcul. 2019-2021

Gràfic 6.60. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat comprova la solució i pensa si és raonable d'acord amb la pregunta plantejada a l'hora de resoldre problemes de càlcul. 2019-2021

Gràfic 6.61. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat fa dibuixos i/o esquemes que descriuen la situació que el problema planteja a l'hora de resoldre problemes de càlcul. 2019-2021

6.9.5.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons el mètode per estudiar un examen

Pel que fa als resultats segons la complexitat del centre, s'observa que en els d'alta i mitjana hi ha més diferència en els resultats en la competència matemàtica que no pas en els de complexitat baixa, segons la freqüència amb què recorden problemes

semblants per triar una estratègia de resolució i els qui comproven la solució i els qui fan dibuixos i/o esquemes. Amb aquests mateixos mètodes, es veu una millora més gran dels resultats en la competència científicotecnològica com més baixa és la complexitat.

Taula 6.13. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat identifica la informació que aporta l'enunciat d'una pregunta. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	68	71	56	51	55
	De vegades	69	72	60	54	53
	Sovint	71	74	60	54	58
	Sempre o quasi sempre	78	80	70	66	71
Mitjana	Mai o gairebé mai	69	73	58	53	54
	De vegades	71	73	60	55	56
	Sovint	77	78	70	63	66
	Sempre o quasi sempre	81	83	78	71	77
Baixa	Mai o gairebé mai	70	76	73	59	67
	De vegades	75	75	76	63	67
	Sovint	79	78	80	66	73
	Sempre o quasi sempre	82	82	85	76	81

Taula 6.14. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat recorda problemes semblants per triar una estratègia de resolució de problemes de càlcul. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	71	76	63	57	57
	De vegades	70	72	60	53	56
	Sovint	73	76	63	59	62
	Sempre o quasi sempre	76	80	69	64	70
Mitjana	Mai o gairebé mai	72	75	62	57	58
	De vegades	74	77	65	61	63
	Sovint	79	80	73	66	69
	Sempre o quasi sempre	81	82	78	70	75
Baixa	Mai o gairebé mai	76	77	78	62	71
	De vegades	78	78	79	68	73
	Sovint	81	80	82	71	76
	Sempre o quasi sempre	81	81	84	74	78

Taula 6.15. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat comprova la solució i pensa si és raonable d'acord amb la pregunta plantejada a l'hora de resoldre problemes de càlcul. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	71	76	63	57	57
	De vegades	70	72	60	53	56
	Sovint	73	76	63	59	62
	Sempre o quasi sempre	76	80	69	64	70
Mitjana	Mai o gairebé mai	72	75	62	57	58
	De vegades	74	77	65	61	63
	Sovint	79	80	73	66	69
	Sempre o quasi sempre	81	82	78	70	75
Baixa	Mai o gairebé mai	76	77	78	62	71
	De vegades	78	78	79	68	73
	Sovint	81	80	82	71	76
	Sempre o quasi sempre	81	81	84	74	78

Taula 6.16. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat fa dibuixos i/o esquemes que descriuen la situació que el problema planteja a l'hora de resoldre problemes de càlcul. Curs 2020-2021

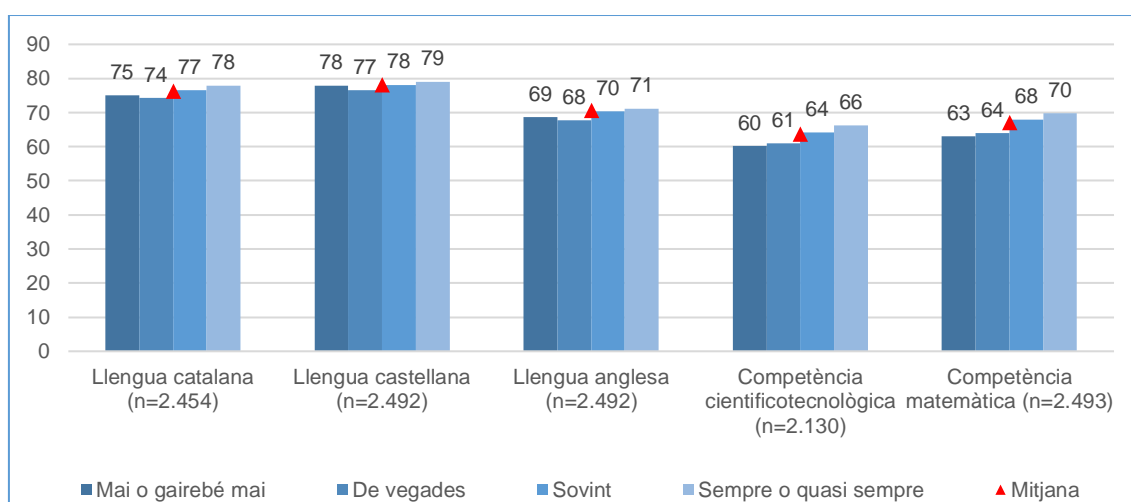
		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	74	76	63	56	58
	De vegades	70	74	61	56	58
	Sovint	74	76	65	61	63
	Sempre o quasi sempre	76	79	69	61	72
Mitjana	Mai o gairebé mai	74	77	66	61	64
	De vegades	76	77	68	63	65
	Sovint	78	79	72	65	68
	Sempre o quasi sempre	80	82	77	70	73
Baixa	Mai o gairebé mai	78	79	79	67	74
	De vegades	78	78	80	68	74
	Sovint	81	82	83	73	77
	Sempre o quasi sempre	79	80	82	70	74

6.10. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'actitud de l'alumnat a l'aula

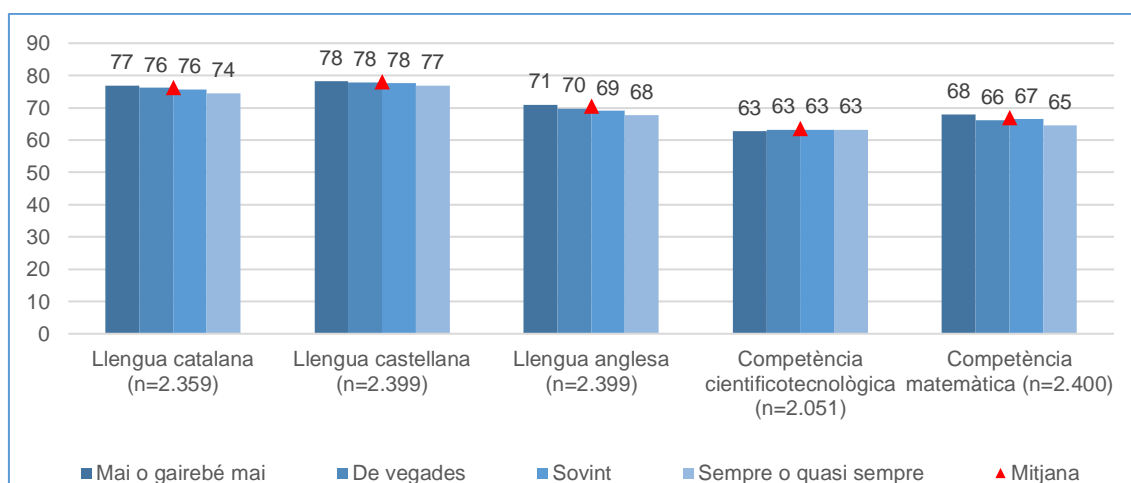
En aquest apartat s'analitzen les associacions que s'estableixen entre els resultats de les competències amb diverses variables relacionades amb l'actitud a l'aula: la participació i les distraccions.

Com es pot observar en els dos gràfics següents, la distribució dels resultats de l'avaluació de quart d'ESO segueix un patró oposat si es relaciona amb el grau de participació a classe o amb el de distraccions. Com més freqüent és la participació a classe, millors són els resultats obtinguts en les competències avaluades (les diferències són lleugerament significatives, $p=0,01$, en els resultats de llengua anglesa i amb un $p<0,01$ en les altres quatre competències). I a l'inrevés, com més freqüents són les distraccions a classe, pitjors són els resultats que s'obtenen en les cinc competències. Encara que s'observi un cert patró, no hi ha significació estadística en aquesta darrera relació.

Gràfic 6.62. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que participa activament en les activitats de classe. Curs 2020-2021

Gràfic 6.63. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que es distreu molt fàcilment a classe. Curs 2020-2021

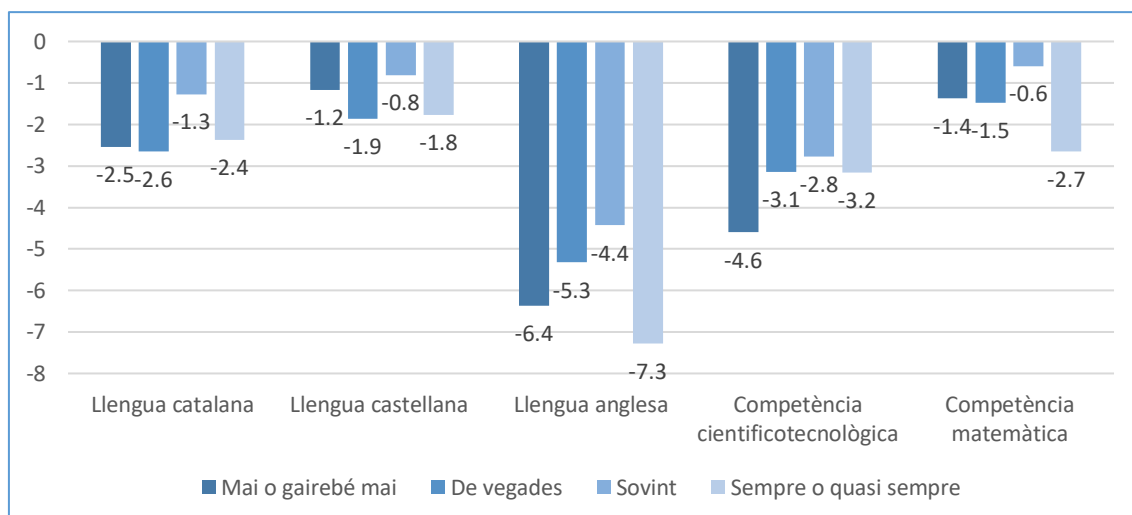

6.10.1 Evolució dels resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'actitud de l'alumnat a l'aula (2019-2021)

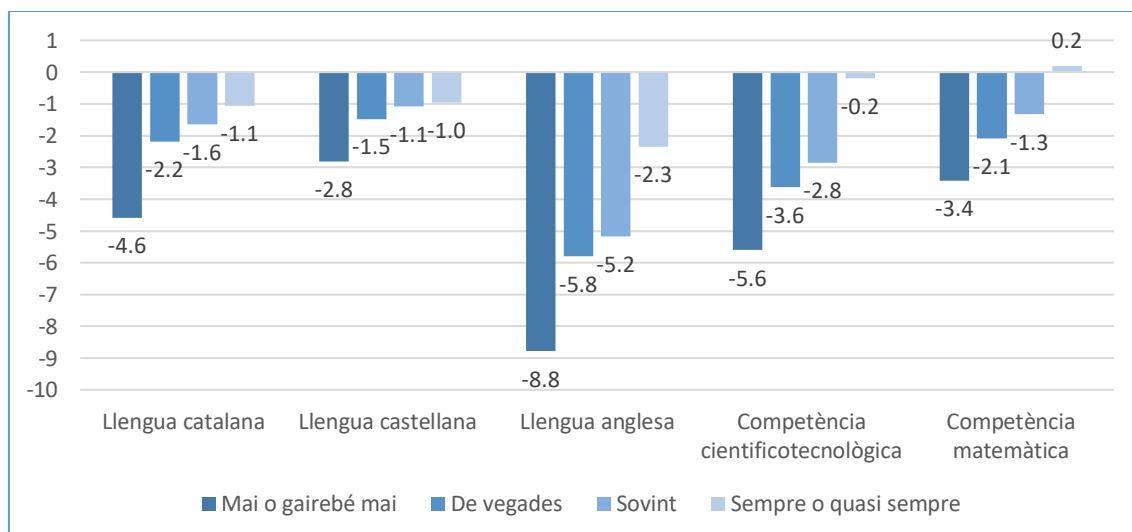
Quan es considera la participació a classe, les competències que han disminuït més la seva puntuació respecte al 2019, són la de llengua anglesa i la de matemàtica: els qui responen que “sempre o quasi sempre” participen, baixen -7,3 punts i -2,7 punts, respectivament. Mentre que en les competències en llengua catalana, llengua castellana i científicotecnològica són els qui responen “mai o gairebé mai” o “de vegades” -2,6 punts, -1,9 punts i -4,6 punts, respectivament.

Pel que fa a la distracció a classe, els alumnes que declaren que es distreuen menys són els qui disminueixen més el seu resultat en relació al 2019. En la competència en llengua anglesa la diferència entre els qui diuen que “mai o gairebé mai” es distreuen fàcilment i els qui responen que “sempre o quasi sempre” baixen -8,8 i -2,3 punts respectivament.

Gràfic 6.64. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que participa activament en les activitats de classe. 2019-2021

Gràfic 6.65. Evolució de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons si l'alumnat considera que es distreu molt fàcilment a classe. 2019-2021

6.10.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons l'actitud de l'alumnat a l'aula

Quan ens fixem en les mitjanes per complexitats del centre, es pot veure com una participació més gran a classe afecta positivament els resultats de les competències de forma molt clara als alumnes de centres de complexitat baixa. El mateix passa amb les distraccions a classe: en la complexitat baixa hi ha més variabilitat de resultats segons la seva freqüència.

Taula 6.17. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat considera que participa activament en les activitats de classe. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	72	76	60	54	58
	De vegades	69	73	58	55	58
	Sovint	73	76	65	60	63
	Sempre o quasi sempre	73	77	63	57	59
Mitjana	Mai o gairebé mai	75	78	68	61	63
	De vegades	74	77	67	61	63
	Sovint	77	79	69	64	68
	Sempre o quasi sempre	78	79	71	67	71
Baixa	Mai o gairebé mai	76	78	79	63	69
	De vegades	78	78	80	67	73
	Sovint	79	79	81	70	76
	Sempre o quasi sempre	82	84	84	75	79

Taula 6.18. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO per complexitat del centre segons si l'alumnat considera que es distreu molt fàcilment a classe. Curs 2020-2021

		Llengua catalana	Llengua castellana	Llengua anglesa	Competència científicotecnològica	Competència matemàtica
Complexitat	Freqüència	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana	Mitjana
Alta	Mai o gairebé mai	73	75	63	53	62
	De vegades	72	75	61	55	58
	Sovint	72	76	64	61	61
	Sempre o quasi sempre	72	75	61	60	63
Mitjana	Mai o gairebé mai	77	79	70	63	67
	De vegades	77	78	70	64	66
	Sovint	76	78	68	62	67
	Sempre o quasi sempre	74	77	67	62	64
Baixa	Mai o gairebé mai	80	80	85	72	79
	De vegades	79	79	79	69	76
	Sovint	79	79	80	68	73
	Sempre o quasi sempre	77	78	80	64	69

6.11. Síntesi

La diferència en els resultats de l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat mostra una distribució clara: les noies obtenen uns resultats més bons en les competències lingüístiques, mentre que els nois els obtenen en les competències científicotecnològica i matemàtica. També s'observa que els resultats de l'alumnat nadiu són superiors als de l'alumnat estranger en les cinc competències avaluades. I que els resultats de l'alumnat repetidor són, de mitjana, inferiors als de l'alumnat que no ha repetit mai, independentment de la competència avaluada.

Si s'analitzen els resultats segons el nivell de complexitat del centre, s'observa que els centres de complexitat alta obtenen pitjors resultats que els centres de complexitat mitjana o baixa.

El nivell màxim d'estudis acabats pels progenitors s'associa fortament amb la puntuació mitjana dels alumnes en les competències avaluades, també de la mateixa manera que l'ocupació del pare o la mare està relacionada amb el rendiment de l'alumnat en l'avaluació de les cinc competències bàsiques (especialment en la de llengua anglesa i la de matemàtiques). En aquest sentit, totes les preguntes de suport familiar estan correlacionades positivament amb els resultats de les competències.

La falta de puntualitat i, sobretot, l'absentisme escolar, tenen impacte en el rendiment acadèmic de l'alumnat. Sobretot als centres de complexitat baixa i mitjana. A l'hora d'analitzar els hàbits de treball i d'estudi de l'alumnat, s'ha constatat que el temps dedicat a fer deures i estudiar està relacionat positivament amb els resultats de les diferents competències.

L'alumnat que respon que llegeix "cada dia o gairebé cada dia" obté millors resultats tant en les competències lingüístiques com en les competències matemàtica i científicotecnològica.

Els resultats demostren que l'alumnat que afirma que utilitza els diferents mètodes d'estudi, excepte en el cas de subratllar el text, obté millors resultats que aquells que no ho fan. Identificar la informació que aporta l'enunciat, fer dibuixos i esquemes que descriuen la situació plantejada al problema, recordar problemes similars a l'hora de triar l'estratègia de resolució i comprovar-ne la solució són metodologies de resolució de problemes amb un impacte positiu en els resultats de les cinc competències avaluades.

Com més freqüent és la participació a classe, millors són els resultats obtinguts en totes les competències. I a l'inrevés, com més freqüents són les distraccions a classe, pitjors són els resultats que s'obtenen en les cinc competències.

Pel que fa a les diferències respecte al 2019, cal destacar que en la competència en llengua anglesa, independentment del gènere del progenitor o tutor, les notes cauen en gairebé totes les categories professionals i de formació amb una intensitat similar. On es donen les diferències més grans segons els nivells educatius dels pares és en les competències matemàtica i científicotecnològica.

En general, s'ha comprovat com la complexitat del centre fa que certes variables exògenes tinguin més o menys impacte en el resultat de les diferents competències avaluades.

7. Síntesi final

Dades descriptives de l'alumnat

La mostra d'alumnes de quart curs d'educació secundària obligatòria que ha respost el qüestionari de context és d'uns 3.200 individus i està equilibrada per gènere. Gairebé dues terceres parts de la mostra d'alumnes està escolaritzada en centres de titularitat pública i/o de complexitat mitjana. La major part de l'alumnat viu en municipis de més de 100.000 habitants o bé en municipis d'entre 10.000 i 100.000. Únicament una quarta part de l'alumnat viu en poblacions de menys de 10.000 habitants.

Un del 10,6% de l'alumnat objecte d'estudi va néixer fora de l'Estat espanyol, majoritàriament a l'Amèrica del Sud. Gairebé una tercera part d'aquest alumnat va arribar a Catalunya fa menys de 5 anys, de manera que només una petita part de la seva escolarització i socialització, les ha viscudes al nostre país.

Per últim, un 14,5% de l'alumnat ha repetit almenys un curs acadèmic, i quasi un terç dels alumnes a primària han canviat de centre almenys una vegada. Un 14,9% de l'alumnat ha fet el mateix a l'educació secundària.

Dades descriptives de les famílies

Dos terços de les mares i pares de l'alumnat participant a l'estudi van néixer a Catalunya. La major part dels nascuts a l'estranger provenen d'Amèrica, seguit pels d'origen africà. L'àmplia majoria viu, com a mínim, amb la mare o tutora, dos terços viuen almenys amb el pare o tutor, o també amb els germans o germanes.

La davallada més gran en el nivell formatiu de mares i pares es troba en els estudis universitaris. El tipus de treballs que fan les mares i els pares de l'alumnat es distribueix, generalment, de manera diferenciada. En l'administració pública s'ha consumat l'avançament de les mares als pares en aquesta categoria. Al grup d'empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina s'hi dediquen moltes més mares que pares. El sector de la restauració i la venda es troba un poc més equilibrat. En canvi, al sector agrícola i ramader, els homes suposen el doble de la proporció de dones. Més diferències es poden trobar en el sector de la construcció i manufacturer, tradicionalment dominat pels homes amb un percentatge que gairebé quintuplica la proporció de dones. La darrera diferència destacable correspon al grup de les ocupacions elementals, amb un percentatge doblat de les mares sobre els pares.

Si es presta atenció a les dades socioeconòmiques familiars, cal fixar-se bé en el 5,5% d'alumnat que no disposa de connexió a Internet, en el 9,5% que no té un ordinador per fer feina escolar i en el 21,9% d'alumnat que no disposa d'un lloc tranquil per estudiar. Pel que fa a la lectura de la premsa i les revistes especialitzades, hi ha una diferència notable respecte a l'ús dels mitjans digitals per sobre del paper, tot i no ser més d'un quart els progenitors dels enquestats que consumeixen habitualment premsa. La lectura de llibres és més freqüent, tot i ser una millora molt lleugera. La major part de l'alumnat dina i/o sopa pràcticament cada dia amb la seva família. Quasi la meitat afirma que parla sobre l'actualitat i/o allò que ha fet a escola de forma diària o quasi diària.

L'alumnat respon que fa més sovint activitats amb la seva família com passejar, anar a la platja, fer esports plegats; que no pas activitats com anar al cinema, al teatre, als

concerts o als museus. Pràcticament la totalitat de l'alumnat afirma que ajuda les persones de la seva família quan ho necessiten i que col·labora amb les tasques domèstiques. En general, l'alumnat manifesta satisfacció pel suport familiar rebut. L'àmplia majoria de l'alumnat considera que la família els anima a confiar en ells mateixos, és al seu costat en moments difícils i valora els resultats i els esforços acadèmics.

Context escolar

Pel que fa a l'interès, l'esforç i la importància pels continguts de les matèries, es pot observar que la majoria de l'alumnat afirma que sent interès, s'esforça i considera importants totes les matèries. Destaca la primera llengua estrangera i la consideració d'importància en aquesta matèria, mentre en l'altre extrem hi és la llengua catalana.

Bona part de l'alumnat afirma que té una bona relació amb el professorat. A més, respon que la majoria del professorat el tracta de manera justa, i que li proporciona ajuda extra si la necessita.

Les relacions entre alumnes també són positives. La majoria afirma que mai no ha estat objecte de burla, ni amenaces, ni li han pres o destrossat les seves coses, ni han difós rumors desagradables sobre la seva persona. A més, s'observa com aquest percentatge augmenta a mesura que també ho fa la gravetat de l'acció.

Les dades suggereixen un nivell baix d'absentisme entre l'alumnat de Catalunya. Pel que fa a la puntualitat, més de la meitat de l'alumnat diu que no ha arribat tard a cap classe en les dues darreres setmanes d'abans de respondre el qüestionari. Pel que fa a l'estratègia que l'alumnat segueix per preparar-se un examen, destaca l'ús de resums propis, seguit pel subratllat del més rellevant i comentar-ho amb altra gent. En canvi, un de cada tres alumnes "mai o gairebé mai" fa esquemes per ordenar les idees del text objecte d'estudi. Sobre la resolució de problemes amb càlculs, l'estratègia més emprada és la identificació de la informació de l'enunciat i el que s'hi demana. El que menys fa l'alumnat és, de nou, realitzar esquemes o dibuixos que descriguin l'enunciat del problema.

Les expectatives que l'alumnat té sobre el seu futur habitualment coincideixen amb les que tenen els seus pares o tutors legals. La prioritat per a l'alumnat de Catalunya i per a les seves famílies és, de manera majoritària, l'assoliment d'estudis universitaris: més de la meitat de l'alumnat espera aconseguir titulacions universitàries. La segona opció majoritària és la de cicles formatius de grau superior (CFGS).

Més d'un terç dels alumnes vol ser professional de l'àmbit científic, tecnològic, social o humanístic; seguit de llocs directius o tècnics professionals. Les categories professionals que menys desitgen són les relacionades amb el primer sector i les manuals.

Més de la meitat de l'alumnat afirma que no li agrada anar a l'escola. En canvi, pel que fa al gaudi amb l'aprenentatge, es veu com les categories de "força" i "molt" aglutinen més de la meitat de les respostes. Els qui no gaudeixen "gens" amb el que aprenen són els qui baixen més respecte als qui no els agrada "gens" anar a l'escola (-13 punts percentuals).

No arriba ni a un quart l'alumnat que respon que a la seva llar es fa un consum habitual de diaris per internet. Pel que fa a la lectura a les llars de l'alumnat, s'hi llegeixen més llibres que no pas revistes especialitzades. La gran majoria de l'alumnat dina i/o sopa amb la família "cada dia o quasi cada dia", tot i que menys de la meitat "parla sobre l'actualitat i/o allò que ha fet a l'escola" amb la mateixa freqüència. L'alumnat fa més activitats com "passejar, anar a la platja, fer esports, etc." amb la família que no pas "anar al cinema, teatre, concerts, museus, etc.". Per últim, l'àmplia majoria ajuda les persones de la seva família quan ho necessiten i col·labora amb les tasques de casa.

Índexs estadístics i l'avaluació de quart d'ESO del 2021

Sobre els resultats de l'avaluació de quart d'ESO de la cohort 2020 2021, s'aprecia que l'efecte escala —augment de la puntuació a mesura que creix l'estatus socioeconòmic i cultural de l'alumnat— es manté si es comparen els resultats del qüestionari de context del curs 2018-2019. També és cert que, si es creuen els respectius índexs socioeconòmics i cultural dels cursos 2018-2019 i del 2020-2021, l'impacte del confinament seria més petit que no pas si es fes únicament amb l'índex sociocultural dels mateixos cursos.

Del creuament dels quintils de l'índex d'hàbits familiars amb les qualificacions de les competències bàsiques, es desprèn que a mesura que augmenta el nivell d'hàbits familiars també augmenten les puntuacions en les diferents competències. A partir d'aquesta afirmació es poden apuntar dues idees. En primer lloc, s'observa un augment progressiu dels resultats de les competències fins al quart quintil, a partir d'aquest punt els resultats s'estabilitzen i gairebé no s'identifiquen diferències entre el cinquè i el quart. En segon lloc, també es fa patent que les diferències de puntuació més grans entre quintils es troben entre el nivell 1 i 2 de les competències de llengua catalana i de llengua anglesa.

També s'observa una lleu tendència a millorar les qualificacions de les proves de l'avaluació de quart d'ESO a mesura que augmenta el nivell dels hàbits lectors. De la mateixa manera, es fa patent que les diferències de puntuació entre quintils són molt lleus i només s'aprecien unes diferències més grans entre el quintil 1 i el 5 en la competència en llengua anglesa.

Per últim, tant en els quintils dels hàbits familiars com en el dels hàbits lectors, s'aprecia que, a mesura que la complexitat escolar disminueix, la diferència de puntuació entre els quintils també ho fa. Aquest fet demostra el paper de la composició social del centre educatiu com a aspecte cabdal per compensar-hi les desigualtats socioeconòmiques i sociofamiliars.

L'associació entre les puntuacions obtingudes en l'avaluació i altres variables de context

La diferència en els resultats de l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat mostra una distribució clara: les noies obtenen uns resultats més bons en les competències lingüístiques mentre que els nois els obtenen en les competències científicotecnològica i matemàtica. També s'observa que els resultats de l'alumnat

nadiu són superiors al de l'alumnat estranger en les cinc competències avaluades. Els resultats de l'alumnat repetidor són, de mitjana, inferiors als de l'alumnat que no ha repetit mai, independentment de la competència avaluada.

Si s'analitzen els resultats segons el nivell de complexitat del centre, s'observa que els centres de complexitat alta obtenen pitjors resultats que els centres de complexitat mitjana o baixa.

El nivell màxim d'estudis acabats pels progenitors s'associa fortament amb la puntuació mitjana dels alumnes en les competències avaluades, així com també l'ocupació del pare o de la mare està relacionada amb el rendiment de l'alumnat en l'avaluació de les cinc competències bàsiques (especialment en la de llengua anglesa i la de matemàtiques). En aquest sentit, totes les preguntes de suport familiar estan correlacionades positivament amb els resultats de les competències.

La falta de puntualitat i l'absentisme escolar tenen un impacte en el rendiment acadèmic de l'alumnat, sobretot en els centres de complexitat baixa i mitjana. A l'hora d'analitzar els hàbits de treball i d'estudi de l'alumnat, s'ha constatat que el temps dedicat a fer deures i estudiar està relacionat positivament amb els resultats de les diferents competències.

L'alumnat que respon que llegeix "cada dia o gairebé cada dia" obté millors resultats tant en les competències lingüístiques com en les competències matemàtica i científicotecnològica.

Els resultats demostren que l'alumnat que afirma que utilitza els diferents mètodes d'estudi, excepte en el cas del subratllat del text, obté millors resultats que aquells que no ho fan. La identificació de la informació que aporta l'enunciat, la confecció de dibuixos i esquemes que descriuen la situació plantejada al problema, el recordatori de problemes similars a l'hora de triar l'estratègia de resolució i la comprovació de la solució, són metodologies de resolució de problemes amb un impacte positiu en els resultats de les cinc competències avaluades.

Com més freqüent és la participació a classe, millors són els resultats obtinguts en totes les competències. I a l'inrevés: com més freqüents són les distraccions a classe, pitjors són els resultats que s'obtenen en les cinc competències.

Pel que fa a les diferències respecte al 2019, cal destacar que en la competència en llengua anglesa, independentment del gènere del progenitor o tutor, les notes cauen en gairebé totes les categories professionals i de formació amb una intensitat similar. On es donen les diferències més grans segons els nivells educatius dels pares és en les competències matemàtica i científicotecnològica.

En general, s'ha comprovat com la complexitat del centre fa que certes variables exògenes tinguin més o menys impacte en el resultat de les diferents competències avaluades.